

»Knjiga ima zgodovinsko, a tudi sociološko vrednost. Odseva ne samo ekonomsko, ampak tudi čustveno navezanost naših ljudi na trto in vino, kar je močan dejavnik pri razvoju in ohranjanju te dragocene civilizacijske dediščine.

S to knjigo je dobila ne samo Dolenjska, ampak tudi Slovenija dragoceno pričevanje o življenju in navezanosti ljudi na vinsko trto. Opazen je premik v glavah od količine h kakovosti tako v vinogradih, kletih kot v zahtevnosti pivcev (tudi zasluga delovanja društev).«

Dr. Julij Nemanič

Monografija

Milan Simončič

Milan Simončič

Monografija

LJUDJE IN TRTA
OB SOTOČJU SAVE IN MIRNE

MONOGRAFIJA

Naslov	Ljudje in trta ob sotočju Save in Mirne (strokovna monografija)
Avtor	Milan Simončič
Avtorji fotografij	Milan Simončič, Vinko Šeško, Jože Hvala, Lojze Anzelc, Judith Zgonec, Gabrijela Rupnik, Matej Imperl, Foto Asja, Občina Sevnica, KŠTM Sevnica, Kmečka zadruga Krško, z. o. o.
Recenzent	Julij Nemanič
Oblikovanje	Nastja Lojen
Lektoriranje	Nuša Simončič
Založnik	Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj
Tisk	RB grafika, Rok Borštnar s. p.
Naklada	400 izvodov
Avtorske pravice	Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj
Kraj in leto izida	Sevnica - Boštanj, avgust 2022

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.2:634.8(497.4Boštanj)(091)
634.8(497.434)(091)

SIMONČIČ, Milan, 1965-

Ljudje in trta ob sotočju Save in Mirne : [(strokovna monografija)] /
Milan Simončič ; [avtorji fotografij Milan Simončič ... et al.]. - Sevnica ;
Boštanj : Društvo vinogradnikov, 2022

ISBN 978-961-95780-0-1
COBISS.SI-ID 106331139

Milan Simončič

LJUDJE IN TRTA OB SOTOČJU SAVE IN MIRNE

VSEBINA

■	UVOD	1
■	VINOGRADNIŠKA TRADICIJA	3
	Tisočletja druženja z vinom	4
■	TRTE NA SEVNIŠKEM	9
	Bogata vinogradniška tradicija	10
	Stare trte	11
	Bogata vinogradniška tradicija	12
	Boštanjski grad in Gorske bukve	13
	Sevniški »trtin« grad	21
	Vinske gorice ob sotočju Save in Mirne	24
	Bolezni, trtna uš in trsnice na Sevnškem	29
	Dobre in slabe letine	34
	Prispevek Ernesta Kruleja	36
	Sejem grozdja v Sevnici	38
■	DRUŠTVO VINOGRADNIKOV DOLENJSKE	41
	Obisk Doberška in Terčelja v Sevnici	42
	Ustanovitev društva	45
	Pododbor Malkovec	46
■	OŽJI VINOGRADNIŠKI OKOLIŠ SEVNICA - BOŠTANJ	49
	Ustanovitev OVO Sevnica - Boštanj	50
	Prvo ocenjevanje vin v Sevnici	52
	Druge začetne aktivnosti OVO Sevnica - Boštanj	53
	Prva vinogradniška povorka	57
	Društveni laboratorij	59
■	DRUŠTVO VINOGRADNIKOV SEVNICA - BOŠTANJ	61
	Ustanovitev DV Sevnica - Boštanj	62
	Razvitje društvenega prapora	66
	Tečaj poskuševalcev vin	68
	Kralj cvička iz Boštanja	70
	Ustanovitev društva v Šentjanžu in na Studencu	71
	Zaščita cvička	74
	Novo tisočletje in nov upravni odbor	77

Vinsko turistična cesta	78
Postavitev spletne strani	80
Prvi pohod po vinskih gorica	82
Tretji kletarski tečaj	84
Novo vodstvo društva	85
Prvi častni člani društva	87
Domena www.drustvo-vinogradnikov.si	91
»Inšpektor na občnem zboru«	92
To smo mi	98
Četrty kletarski tečaj	102
Županovo vino	103
Obnova grajskega vinograda	105
Nova mastnakova klet	107
Zaščita bizeljčana	113
Grajska vinoteka	115
Pravilnik o ocenjevanju vin	118
Novo vodstvo društva	119
Ocenjevanje vin v Krakovem	122
Festival modre frankinje v Sevnici	126
Tradicionalni blagoslovi mladih vin pod Lisco	128
Drugi tečaj senzorike vin	129
30. občni zbor DV Sevnica - Boštanj	130
Slovo od predsednika	142
Novo vodstvo društva	149
Manjšanje vinogradniških površin	154
Priznanje modri frankinji	159
Županovo vino iz Čanjske gore	174
Republika slovenija razglasi epidemijo	179
Modra frankinja iz Ledine	180
20 let spletne strani	182
40 let društvenih ocenjevanj vin	187
Nov mandat organov društva	192

ZAKLJUČEK **193**

IZVOLJENI IN IMENOVANI PREDSTAVNIKI **197**

DV Dolenjska, OVO Sevnica - Boštanj in DV Sevnica - Boštanj	198
---	-----

UPORABLJENE KRATICE **202**

UPORABLJENI VIRI **203**

Monografija Ljudje in trta ob sotočju Save in Mirne, ki mi je zaupana v pregled, me je prijetno presenetila. Krasen vzgled za ostala vinogradniška društva.

Kot vinarski strokovnjak sem bil »sopotnik« teh časov in aktivno vključen v dogajanja ob ustanavljanju vinogradniških društev v vinorodni deželi Posavje. Hvaležen sem, da je obstoječa monografija tako realno zajela dogajanja, saj bomo dobili dokument, ki verno priča, lahko rečem, o zelo živahnem in uspešnem obdobju razvoja vinogradniško-vinarske panoge. Vinogradniška društva so odigrala svoje poslanstvo z odliko. Povezala so vinogradnike, skrbela za izobraževanje, organizirala turistične prireditve, skratka ustvarjala pozitivno vzdušje. Rezultati teh aktivnosti so se odražali v obnovi vinogradov, višji kakovosti vin in širjenju vinske kulture.

V pričujoči monografiji so navedeni mnogi takratni slovenski strokovnjaki, ki so prenašali svoje znanje in izkušnje med vinogradnike na Dolenjskem. Tudi sam sem imel priložnost predavati o pridelavi, negi in okušanju vin. Kako hvaležni poslušalci so bili preprosti vinogradniki. Kaj bi lahko bil danes učinkovit motiv, da bi ljudi zopet navdušili za obnavljanje najboljših vinogradniških leg?

Knjiga ima zgodovinsko, a tudi sociološko vrednost. Odseva ne samo ekonomsko, ampak tudi čustveno navezanost naših ljudi na trto in vino, kar je močan dejavnik pri razvoju in ohranjanju te dragocene civilizacijske dediščine.

Ni potrebe po strogi recenziji, knjiga verodostojno prikaže delček davne zgodovine in razvoj panoge v dveh različnih družbeno-ekonomskih obdobjih (socialistično in podjetniško v samostojni državi). V besedilu je navedenih več mejnikov, ki so pomenili tako krizna kot prelomna obdobja za napredek panoge. Izbral sem naslednje:

- Gorske bukve, ki jih je leta 1582 Andrej Recelj, župnik iz Rake na Dolenjskem, prevedel v slovenščino, so izjemna referenca za Dolenjsko.
- V prosvetljevanju in prenovi vinogradov v Boštanju je imel največ zaslug Alojz Račič, ki je med prvimi po pojavu trtne uši cepil vinograde na Bizeljskem.
- Ustanovni zbor Društva vinogradnikov Dolenjske je bil 18. 6. 1972 na Otočcu.
- Zaščita Cvička po romanskem modelu – Priznano Tradicionalno Poimenovanje. (Uradni list RS, št. 3/00 z dne 14. 1. 2000).

Podrobno je navedena »zgodovina« tega kratkega 50-letnega obdobja. Dragoceno pripovedovanje za razumevanje vloge vinske trte v življenju ljudi. Prepričan sem, da se bo vsebina mnogih dotaknila, saj se bo v njej našel slehernik.

Spominjam se nekaterih predsednikov društev in njihove zagnanosti. Med posameznimi društvi se je čutila tekmovalnost, kar je prispevalo k stalni aktivnosti. Množičnost vinogradnikov kot posledica razdrobljenosti vinogradov, tudi ljubiteljskih, ki so jim takratne ekonomske razmere omogočale od časa do časa tudi ekonomsko računico, je lahko ustvarila tako plodno društveno življenje. Skratka skromni, a po svoje srečni in izpolnjeni časi, ki so jih ljudje doživljali v vinogradu in ob vinskih druženjih. Recimo, kako ponosno korakajo vinogradniki na otvoritvah Tedna cvička z napisom Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj. Spominjajo na športnike ob otvoritvi olimpijade.

S to knjigo je dobila ne samo Dolenjska, ampak tudi Slovenija dragoceno pričevanje o življenju in navezanosti ljudi na vinsko trto. Opazen je premik v glavah od količine h kakovosti tako v vinogradih, kletah kot v zahtevnosti pivcev (tudi zasluga delovanja društev).

Včasih je v Sloveniji veljalo, da v Posavju pridelujejo lahka, sveža rdeča in bela vina. Sliši se prijazno, toda tam nekje na vinskem obrobju. Danes pridelujemo v Posavju poleg lahkih pitnih vin vrhunska bela, rednih trgatev in vina posebne kakovosti, ki tekmujejo z najboljšimi vini iz Podravja ter vrhunska rdeča, ki konkurirajo najboljšim vinom Primorske. Tak napredek se lahko zgodi le v okolju, kjer je navezanost na trto iskrena in se spoštuje to edinstveno božjo kapljo. To je tudi krona 50 letnega obdobja, v katerem so vinogradniška društva svoje poslanstvo odlično opravila.

Posavje se lahko pohvali tudi z največ PTP zaščitnimi vini. In tu so bila vinogradniška društva ključna. Pobuda za zaščito cvička PTP, ki je prvo zaščiteno vino v Sloveniji, je prišla iz Zveze dolenjskih društev. Samo preko društev v Posavju, je bilo možno pridobiti vinogradnike, da so podprli zaščito svojih tradicionalnih vin. Vseh PTP zaščitnih vin v Sloveniji je sedem, od tega pet v Posavju. Žal tega kakovostnega koraka Posavje še ni uspelo dovolj vnovčiti na trgu. Ostaja izziv, rezerva, kar bi morala biti ena od prioritet stroke, gospodarstva in vinogradniških društev.

V Sloveniji smo skozi zgodovinska obdobja izkazovali čast vinski trti in bili srečni, ker se na naši zemlji, naših krasnih legah, dobro počuti. Stoletja je pomagala preživeti našim prednikom v najtežjih časih. Pomenila jim je upanje, dajala energijo in jih učila hvaležnosti. O tem so se vinogradniki pogovarjali ob zimski rezi, kjer se pokaže pošten, ali nepošten odnos med človekom in trto. S trto in vini so povezani naši običaji, ki bogatijo naše bivanje, zrcalijo našo originalnost, našo kulturo in dušo. Dobro vino je bilo vedno v ponos gospodarju, družini, vasi, državi. Ni čudno, da je France Prešeren napisal Zdravljico in da smo jo v samostojni državi izbrali za himno. Edina himna na svetu, ki poje o trti in vinu. S tem izborom smo v najuglednejših vinogradniških državah Evrope zbudili pozornost in občudovanje. Naj se to ne pozabi!

Na zdravje s slovenskimi vini!

Dr. Julij Nemanič
Metlika, 5. 5. 2022

Bogastvo družbe temelji na ljudeh. Na prepletu medsebojnih odnosov, ki nastajajo in se krepijo ob delu in trudu za napredek na najrazličnejših področjih. In tako se v dragoceni mozaik sestavlja tradicija. Iz nje črpamo in vanjo vlagamo, generacija za generacijo.

Osrčje vsake skupnosti so prav pristni družbeni odnosi, ki jih v življenje sevniške občine vnašate društva z vrlinami prostovoljnega sooblikovanja kakovosti bivanjskega okolja. Spoštovane vinogradnice in vinogradniki z območja Sevnice in Boštanja vseh nekdanjih in sedanjih generacij, iskrene čestitke ob 50-letnem združenem delovanju in rasti vinogradniške tradicije.

Vinogradništvo ima kot kmetijska dejavnost danes precej drugačno vlogo kot v času, ko so pred petimi desetletji organizirano nastajala vinogradniška društva. Nekateri manjši vinogradniki to dejavnost opuščajo, večji jo povezujejo v celovite zgodbe, povezane s turizmom in kulinariko. Vsi ti izzivi niso zgolj ekonomske narave, pomembno vplivajo na kulturno krajino in način življenja. Pa vendar je motiv delovanja vinogradniškega društva vselej trdno enak: izobraževati in povezovati, nuditi strokovno podporo, hkrati pa iskati nove poti za premagovanje vseh izzivov vinogradniške dejavnosti. V tem procesu vinogradniki in vinarji s povezovanjem in skupnimi cilji stremite k napredku v strokovnosti in kakovosti.

Občina Sevnica z roko v roki z vsemi štirimi vinogradniškimi društvi uresničuje konstantno rast in utrjuje svoj pomen na slovenskem zemljevidu vinorodnih okolišev. Županovo vino, Grajski vinograd, Grajska vinoteka in v zadnjem desetletju zelo močno Festival modre frankinje so pomembni produkti, ki prispevajo k prepoznavnosti občine v slovenskem in mednarodnem merilu. Naj se to dobro sodelovanje na vseh skupnih projektih uresničuje tudi vselej v prihodnje.

Pričujoča monografija je dragocen nabor spominov. In je še mnogo več kot to. Je vir, iz katerega bodo lahko vse prihodnje generacije črpale znanje, moč in motivacijo za prihodnjo rast tradicije vinogradništva ob sotočju Save in Mirne.

Še enkrat iskrene čestitke in hvala za neizmeren trud za razvoj našega društva. Želim vam dobrega pridelka in še naprej tako srčno opravljanje vinogradniškega poslanstva.

S spoštovanjem,
Srečko Ocvirk, župan Občine Sevnica

Gojenje vinske trte in pridelava vina sega že tisočletja nazaj in ni naključje, da se je ukoreninila tudi v naših krajih. Ugodni klimatski pogoji, marljivi in delovni ljudje ter sožitje preprostega človeka in trte so z zasaditvijo vinogradov dodobra spremenili izgled pokrajine. Razprostrani vinogradi, vinski hrami, običaji, šege, vse to daje danes izgled našim krajem. Ljubezen do vinske trte in vina je med nami razvila preproste prijateljske vezi.

Vinogradništvo predstavlja še marsikaj drugega kot samo pridelavo grozdja in vina. Povezovanje ljudi, prijetna druženja, način življenja, vse to je v času novih sodobnih tehnologij in nedavne epidemije še toliko pomembnejše. V društvu smo na vse te vrednote ponosni. S ponosom zremo 50 let nazaj in se spominjamo naših začetkov in vseh ljudi, ki jim je mar ohranjanje krajinske in kulturne dediščine.

Vinsko trto so nam zasadili naši predniki, s ponosom jo obdelujemo in negujemo, želimo pa si, da bodo to tradicijo nadaljevali tudi naši zanamci.

Zavedamo se odgovornosti do okolja, kjer živimo, do ljudi, s katerimi se srečujemo, in do naše zgodovine. Monografija, ki je pred nami, bo zagotovo močan pomnik naše preteklosti in nas bo skozi sedanjost usmerjala v dejanja prihodnosti. Skozi zapise se bomo spominjali naših začetkov in naših članov, ki so nam načrtali pot. Pot je bila uspešna in ves čas usmerjena v pridobivanje novih znanj, izkušenj in sodobnih praks. Naj bodo ti zapisi dobra popotnica in usmeritev za uspešno delo v prihodnosti in obstoj društva. Veselimo se novih izzivov, prijetnega sodelovanja in povezovanja.

Vseskozi nas spremljata vino in trta, ki upodabljata pokrajino in način življenja ob sotočju rek Save in Mirne. Vino ni samo pijača bogov, je tudi pijača preprostih ljudi, ki nas spremlja od začetka do konca našega življenja. Bodimo ponosni na vina, ki jih pridelujemo in negujemo v naših kletih.

Prijetno branje in še veliko sončnih dni ob razvajanju s prijetnimi vini v najboljši družbi želim.

Jože Simončič, predsednik DV Sevnica - Boštanj

UVOD

Rezultati društvenega dela se kažejo v nespornem dvigu kakovosti pridelanih vin v zadnjih desetletjih, ohranjanju in nadaljevanju vinogradniške tradicije v Sevnici in njeni okolici.

V Sloveniji imamo bogato vinogradniško tradicijo. Različni viri lahko podkrepijo dejstvo, da so naši predniki že pred stoletji sadili vinsko trto in pridelovali vino. Tudi v Sevnici in njeni okolici, ob reki Savi, ki v Dolenjem Boštanju zajame izliv reke Mirne, ki priteče iz Mirenske doline.

V monografiji povzemamo ključne mejnike vinogradništva in vinarstva, predvsem v tistem delu, ki vključuje skrb za vinsko trto in pridelavo vina na geografskem področju, na katerem danes deluje Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj. To so predvsem krajevne skupnosti Sevnica, Boštanj, Blanca, Dolnje Brezovo, Zabukovje in Loka pri Zidanem mostu.

Ozrli smo se v pretekla stoletja, predvsem pa smo želeli podrobneje osvetliti in dokumentirati čas zadnjih desetletij. V letu 2022 obeležujemo 50 let organiziranega druženja in dela na strokovnem vinogradniškem in vinarskem področju v Sevnici in bližnji okolici. Junija 1972 so na Otočcu sevniški vinogradniki sodelovali pri ustanovitvi Društva vinogradnikov Dolenjske. Z Boštanjčani so kasneje ustanovili Ožji vinogradniški okoliš Sevnica - Boštanj, iz katerega je nastalo Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj. Danes še vedno uspešno deluje in združuje predvsem ljubiteljske članice in člane, vinogradnice, vinogradnike, vinarke in vinarje. Rezultati društvenega dela se kažejo v nespornem dvigu kakovosti pridelanih vin v zadnjih desetletjih, ohranjanju in nadaljevanju vinogradniške tradicije v Sevnici in njeni okolici. Ustanovitev Društva vinogradnikov Dolenjske pred petimi desetletji in širitev njegovega delovanja iz Novega mesta na bližnje občine je bila zato pomembna prelomnica tudi za vinogradnike in vinarje na Sevnškem.

Za nekaj vinogradnikov, vinarjev in podjetnikov v Sevnici in okoliških krajih vinogradništvo in vinarstvo ostajata pomembna gospodarska dejavnost. Večina ostalih, ki se s tem ukvarjajo, pa danes delo v vinogradih in kletah dojema kot priložnost za druženje, sproščanje svojih ustvarjalnih potencialov, izziv in možnost pridelave svojih vin za lastno potrebo in hobi. Svoje interese v večini izpolnjujejo v nadaljevanju tradicije naših prednikov. Strokovni razvoj in napredek jim v zadnjih petdesetih letih omogoča izobraževanje v vinogradniških društvih. V sevniški občini delujejo štiri.

V letu 2022 obeležujemo 50 let organiziranega
druženja in dela na strokovnem vinogradniškem
in vinarskem področju v Sevnici in bližnji okolici.

Publikacija, ki je pred vami, odstira del vinogradniške zgodbe, ki jo pišemo na Sevniskem, na gričkih ob levem in desnem bregu reke Save. Pri pisanju smo uporabili različne vire. Kjer ni drugače navedeno, je to dokumentacija iz arhiva Društva vinogradnikov Sevnica - Boštanj in osebni arhiv avtorja. To vključuje različne zapisnike, foto material in priložnostne biltene, ki jih Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj izdaja od leta 1997. Pomemben vir, ki smo ga uporabili, je tudi spletna stran Društva vinogradnikov Sevnica - Boštanj. Na njej so dogodki iz društva dokumentirani od leta 2001. Svoje spomine, razmišljanja in osebne zbirke, so nam pred dvema desetletjema zaupali nekateri ustanovni člani vinogradniškega društva Sevnica - Boštanj, ki so se spominjali prvih organiziranih začetkov, oziroma so pomembno oblikovali zgodovino društva kasneje. Dejstva, dogodke in izvedene aktivnosti smo nanizali in predstavili kronološko, kolikor je to bilo mogoče. Žal je nekatere dragocene starejše spomine čas že zabil.

Iz zgodovine črpamo bogate modrosti in življenjske izkušnje. Del naše zgodovine je tudi vinogradniška tradicija. Morda se Sevnica težko primerja z najbolj razvitimi in tradicionalno bogatimi vinorodnimi okoliši in kraji. Dejstvo pa je, da so na Sevniskem vinske trte rastle in se ob ljudeh, ki skrbijo zanje in jih negujejo, dobro počutile. Verjamemo, da bo tako ostalo tudi v bodoče. To velja tudi za vina, ki jih vinarji pridelujejo in negujejo v svojih zidanicah in kletih in na katera so upravičeno ponosni.

Vsem, ki ste kakorkoli prispevali k nastanku in izdaji monografije, se iz srca zahvaljujemo. Še posebna zahvala velja članicam in članom Društva vinogradnikov Sevnica - Boštanj, recenzentu dr. Juliju Nemaniču in občini Sevnica.

VINOGRADNIŠKA TRADICIJA

Vinska trta je naša najstarejša znana gojena rastlina. Omenja jo tudi Stara zaveza Svetega pisma in navaja, da je Noe po vesoljnem potopu sadil vinsko trto in prideloval vino. Stara zaveza opiše, kako se je Noe opil: *»Noe iz barke stopivši je začel zopet zemljo obdelovati. Zraven poljedelstva je tudi vinograd zasadil. Po potopu je on veliko veliko trpel. Dobrotljivi Bog mu da zraven kruha tudi vina. Vino je dar Božji, posebno za bolne, žalostne in stare ljudi, ako ga zmerno pijo. Noe pa ni še poznal vinske moči. On je vino pil, se vpijanil in razodet ležal v svojem šotoru.«*¹

Ena najbolj branih revij vseh časov, National Geographic, je leta 2011 poročala o študiji, ki govori o tem, da so arheologi v bližini vasi Arena v današnji Armeniji odkrili stiskalnico za grozdje, posode za fermentacijo in skladiščenje, skodelice za pitje ter ovele trte, kože in semena. Arheolog Gregory Areshian z Univerze v Kaliforniji v Los Angelesu zatrjuje, da je to najzgodnejši in najbolj zanesljiv dokaz o pridelavi vina, ki sega 6.100 let nazaj.² Verodostojni zgodovinski dokazi o proizvodnji žlahtne tekočine iz grozdja prihajajo tudi iz obdobja perzijske kulture. To utemeljujejo z najdbo damascenske posode, ki je služila za shranjevanje grozdja. V Epu o Gilgamešu bog Utnapištim ljudem svetuje, naj zasadijo vinsko trto. To pomembno delo babilonsko-asirske književnosti in najstarejša junaško-mitološka pesnitev nasploh je bilo napisano na glinene ploščice, ep pa je nastajal med leti 2000 in 1600 pr. n. št.³

Fotografija: Judith Zgonec

¹ Kmetijske in rokodelske novice (31. 10. 1866), v članku Vinarstvo.

² Pridobljeno na <https://www.nationalgeographic.com/culture/article/110111-oldest-wine-press-making-winery-armenia-science-ucla>

³ The cultural history of wine - theoretical background to wine therapy, Fehér, Lengyel, & Lugasi, 2007, str. 380.

V trenutnih raziskavah arheoloških najdišč v različnih delih sveta sodelujejo poleg arheologov tudi paleobiologi, botaniki, paleobotaniki, forenziki, kemiki in agronomi. Začetek vinske kulture umeščajo v obdobje neolitika (6.200–4.200 let pr. n. št.), in sicer zaradi tega, ker so bile takrat klimatske razmere takšne, ki bi to omogočale. Kdaj natančno se je začelo, pa najbrž ne bomo izvedeli nikoli.

Področje današnje Slovenije je naseljeno že od prazgodovinskih obdobj naprej. O tem pričajo številna arheološka najdišča iz preteklosti: prazgodovine, bronaste in železne dobe ter iz časa rimskega cesarstva.

V prvem tisočletju pred našim štetjem je bilo v Grčiji vinogradništvo zelo pomembna, nekateri pravijo da celo najpomembnejša gospodarska panoga. Skupaj z lončenim in kovinskim posodjem je bilo vino glavno izvozno blago, s katerim so trgovali globoko v evropsko celino. S starimi Grki je staroselski živelj v naših krajih prišel v stik najprej preko trgovcev. A vina si ni mogel privoščiti vsak. Bilo je za tiste, ki so zanj mogli ponuditi kaj dovolj vrednega, denimo kakovostne železarske izdelke. Na Dolenjskem in v Posočju so arheologi izkopali veliko vedric – situl, ki so bile pravzaprav pivske posode. Najbolj znana je situla z Vač (6. stoletje pr. n. št.), na kateri je ob raznih drugih prizorih upodobljeno tudi slavnostno točenje in pitje. Vinograde so na tleh današnje Slovenije prvi gojili Kelti, pred Rimljani. Iz Galije naj bi vinsko trto okoli leta 400 pr. n. št. prinesli rojakom v Panonijo. Torej tudi na območje današnjih Slovenskih gor, Prlekije, Haloz in naprej na Madžarsko ter proti Romuniji. Kelti so poznali in uporabljali lesene vinske posode z železnimi obroči.⁴ Ko so v Sredozemlju po Grkih zavladali Rimljani, sta se trgovina z vinom in njegovo pitje dodatno razmahnila.⁵ Rimski cesar Mark Avrelj Probus, ki je med leti 276 in 286 vladal tudi na naših tleh, je dal nasaditi trte v Porenju, dalje ob Savi in Dravi.⁶

Čeprav vinogradništvo v slovenskem etničnem prostoru v splošnem ni bilo tako pomembna in razširjena gospodarska panoga, kakor sta bila poljedelstvo in živinoreja, je v predelih, v katerih so bile podnebne in talne razmere ugodne za gojenje vinske trte, pomenilo osnovno dejavnost za preživljanje. V srednjem veku in v kasnejših stoletjih je bilo vinogradništvo razširjeno tudi na območjih, kjer so bile podnebne razmere za trto manj ugodne. Ko pa so se prometne razmere izboljšale in je bilo možno tržiti z vinom na večje razdalje, so gojenje trte v manj primernih območjih opustili.⁷

Najstarejši spomini na običaje, ki so veljali kot nezapisano, od roda na rod prehajajoče pravo med Slovenci in se nanaša na vinogradništvo, so nam znani iz leta 1240. V Slovenski Bistrici so žiški kmetje na shodu slovesno potrdili pogodbo, ki je že od pamtiveka veljala med vinogradniki in kartuzijanskim samostanom. Določala je, da smejo vinogradniki svoje domače spore reševati sami, torej avtonomno izvajati t.i. gorske pravde.⁸

⁴ Revija Vino, pridobljeno na <https://revija-vino.si/potovanje-trte>

⁵ Prav tam.

⁶ »Gorske bukke« v izvirniku, prevodih in priredbah, Dolenc, 1940, str. 11.

⁷ Dular, 1988, Vinogradništvo na Slovenskem v 19. stoletju, str. 61.

⁸ »Gorske bukke« v izvirniku, prevodih in priredbah, Dolenc, 1940, str. 12–13.

Kakšno težo je imelo vinarstvo v Sloveniji, govori tudi dejstvo, da je prvi uradni dokument, ki je pri nas napisan v slovenskem jeziku, povezan z vinom. Kot zapovedni list ga je 1570 izdal nadvojvoda Karel in z njim podložnim kmetom naložil vinski davek, da bi tako zbral več denarja za boj proti Turkom. Za kmete, ki so veliko trgovali z vinom, je ta davek pomenil veliko breme, zato so se tej dajatvi upirali.⁹

Trgatev v letu 2020 je potekala precej neobičajno, tj. v razmerah razglašene epidemije. Kljub omejitvam pa so pred Hišo Stare trte na Lentu uspeli pripraviti kulturno-etnografski program, med drugim v družbi gospodarja Stare trte, mariborskega župana Saše Arsenoviča in Toneta Partljiča, ki mu je pripadla čast odrezati prvi grozd na trgatvi.

Trgatev najstarejše trte na svetu, Lent, Maribor, september 2020.¹⁰

V Guinnessovo knjigo rekordov je vpisana stara trta žametovke, ki raste v Sloveniji, na mariborskem Lentu. Uradno je priznana kot najstarejša trta na svetu, ki še rodi, njena starost je ocenjena na več kot 400 let. Visoko starost Stare trte na Lentu dokazujeta slikovni upodobitvi Maribora iz let 1657 in 1687. Poleg najstarejših likovnih upodobitev starega mestnega jedra o častitljivi starosti stare trte v Mariboru, sodimo tudi po izvirkih in štetju letnic v njih.

Žametovka je bila posajena pred hišo na Vojašniški ulici 8 nekje na koncu srednjega veka, ko so mesto Maribor oblegali Turki. Kljub temu da so se tik pred njo odvijali boji med branitelji mesta in napadalci, je trta preživela. V poznem srednjem veku so bili v Mariboru pogosti požari, saj so bila ostrejša hiš lesena, strehe pa slamnate. Tudi hiša, pred katero raste stara trta, je večkrat delno pogorela. Stara trta je preživela tudi leto 1870, ko je naše vinograde napadla trtna uš, saj ima korenine globoko pod dravskim prodrom. Tudi zavezniško bombardiranje mesta ji ni moglo do živega, kljub temu da je bila delno porušena hiša, na pročelju, katere raste.¹¹

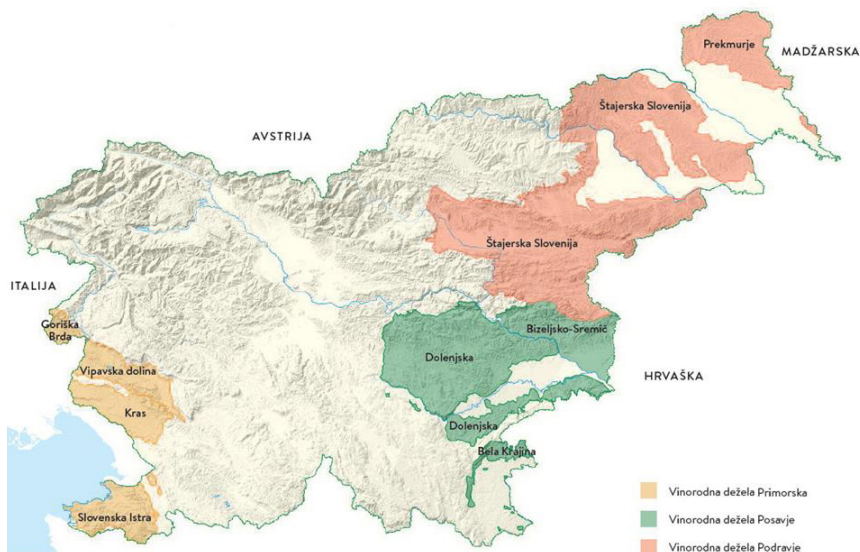
⁹ Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo, Jug, 1942, str. 75.

¹⁰ Pridobljeno na <https://www.rtvsl.si/zabava-in-slog/ture-avanture/na-lentu-obrali-najstarejso-trto-na-svetu-prvi-grozd-je-odrezal-tone-partljiac/536611>

¹¹ Zavod za turizem Maribor, 2022.

V slovarju Ožbalda Gutsmana je leta 1789 prvič omenjen cviček. Leta 1844 pa je župnik Matija Vertovec napisal knjigo Vinoreja za Slovence, v kateri je zapisal nasvete vinogradnikom in vinarjem, vanjo pa je vključil seznam sort vinske trte, ki so rasle v tistem času, še posebej tistih na Vipavskem. Vinoreja velja za prvo strokovno delo s področja vinogradništva in vinarstva v slovenskem jeziku.¹²

Trtna uš, ki je prizadela slovenske vinograde v 19. stoletju, je uničila skoraj vse nasade. Pred pojavom trtna uši (leta 1880) je bilo v Sloveniji s trto posajenih več kot 80.000 hektarov.¹³ Vinogradi so se kasneje obnovili, vendar v bistveno manjšem obsegu kot prej. V letu 2021 je bilo v Sloveniji v register kmetijskih gospodarstev vpisanih 14.900 ha vinogradov, pridelek se redno prijavlja iz 14.200 ha, iz zajema rabe kmetijskih zemljišč pa je razvidno, da imamo na ozemlju Republike Slovenije nekaj manj kot 17.500 ha vinogradov. V ekološko pridelavo je bilo v letu 2020 vključenih 765 ha vinogradov.¹⁴

 Vinorodne dežele Slovenije.¹⁵

Zrcalo vinorodne Slovenije so njene vinorodne dežele. Slovenija je danes razdeljena na tri: Primorska, Podravje in Posavje. Vinorodna dežela Posavje, v kateri so bizeljsko-sremiški, dolenjski in belokranjski okoliš, zajema 7.400 hektarjev vinogradniških površin.¹⁶

¹² Slovenija, vinska dežela, 2017, str. 17–18.

¹³ Vinske bravure, Medved, 2011, str. 296.

¹⁴ Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 2022.

¹⁵ Slovenija, vinska dežela, 2017, str. 13.

¹⁶ Vinske bravure, Medved, 2011, str. 322.

Obsega področje zahodno od reke Sotle, Posavje, okolico reke Krke in Kolpe. Na vinorodno deželo Posavje vpliva podalpska klima. Zanj so značilna tako lažja, sveža, rdečkasta in rdeča vina kot tudi bela vina posebnih trgatev. Vina so z nekoliko višjo kislino, vendar še vedno s precej izrazito sortno cvetico. V vinorodni deželi Posavje pridelujemo tudi pet vin oz. zvrsti s priznanim tradicionalnim poimenovanjem (PTP): cviček, rdeči in beli bizeljčan, metliško črnino in belokranjec. Pravi razcvet in velik potencial v vinorodni deželi Posavje v zadnjem času predstavljajo penine.

Za Slovenijo je značilna velika razdrobljenost vinogradov. Po podatkih Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano več kot 90 % pridelovalcev na območjih, kjer je velikostna struktura najbolj razdrobljena (Štajerska Slovenija, Prekmurje, Dolenjska, Bela krajina, Bizeljsko - Sremič) obdeluje manj kot 1 ha vinogradov, manj kot 0,5 ha pa obdeluje večina pridelovalcev v vinorodnih območjih Prekmurje (95 %), Dolenjska (95 %) in Bela krajina (94 %). Letno se obnovi ali na novo zasadi v povprečju dobrih 300 ha vinogradov, kar ne zadostuje za enostavno reprodukcijo. Posledično se v Sloveniji slabša starostna struktura vinogradov: 12 % vinogradov je starejših od 40 let, medtem ko je bilo pred 15 leti takih le 4 %. Največji delež mladih vinogradov (do 25 let) je na Primorskem (70 %), medtem ko jih je v Podravju in Posavju le dobra polovica. Situacija se je nekoliko izboljšala v zadnjih treh letih, ko je bilo na novo zasajenih po skoraj 400 ha vinogradov letno, v zadnjih dveh letih pa se je zaradi epidemije spet nekoliko poslabšala.

V Republiki Sloveniji letno pridelamo med 80 in 90 milijonov litrov vina, pri čemer ga je 20 % za samooskrbo in temu ustrezno ta pridelava ni registrirana. Po podatkih Statističnega urada RS je za leti 2019 in 2020 znašala povprečna poraba vina pri nas 35,7 litra/leto na prebivalca.

Vinska gorica Apnenik pri Boštanjju (jeseni 2009) v vinorodnem okolišu Dolenjska; Ledina in drugi vinorodni griči v ozadju ležijo v bizeljsko-sremiškem vinorodnem okolišu.

TRTE NA SEVNIŠKEM

Na področju Sevnice in okolice je bilo pred stoletji vinogradništvo pomembna kmetijska panoga. O tem pričajo zgodovinski viri, prvi zapisi o tem pa segajo v pozni srednji vek. Do pojava trtne uši, ki je uničila korenine vinske trte in povzročila odmiranje vinogradov, je bilo v naših krajih veliko več goric in obdelanih vinogradov kot danes. Ob zapuščenih poteh in zaraščenih hribih, ponekod še danes najdemo kupe kamenja ali na dnu parcel brazde – ostanke starih zidanic ali kopov v vinogradih. Z vinogradništvom so povezani nastanki nekaterih imen krajev tudi v naši neposredni okolici, npr. vinska gorica Drožanje nad Sevnico in Zavine nad Boštanjem. Poznana je zgodba, ki jo je povzel Jože Peternel¹⁷. Po bogatih trgatvah so potok v današnjem Drožanju včasih droži obarvale rdeče, vse do izliva v Savo, tj. približno 2 kilometra. V času nastajanja imen so potok zato poimenovali Drožanjski potok, svoje ime je dobila Drožanjska gora, vas Drožanje in kasneje Drožanjska ulica. Beseda Zavine pa naj bi prvotno pomenila ograjen vrt z vinsko trto. Prav tako so bili nekoč novo nastali vinogradi na površinah nekdanjih gozdov, povod za nastanek različnih »gor«, kot so npr. Zajčja gora, Drožanjska gora, Čanjska gora, Nova gora, Dedna gora, Orelska gora in druge.

V lasti samostana Admont na zgornjem Štajerskem so bila tudi obširna vinogradniška posestva v Sevnici in Brežicah. To dokazuje rokopis z naslovom »*Vermerk das recht des perkrecht und wie man es besitzen soil*«, ki je veljal kot zasebna listina. Datiran je bil iz leta 1513, imel pa je 16 členov.¹⁸

Danes je velik delež površin, kjer so bili nekoč vinogradi, zaraščen z gozdovi ali pa so na njih pašniki in travniki. Posestnik, ki je včasih posedoval vsaj 30 arov vinograda, je z izkupičkom za vino že lahko plačal davek. Nekaj zapisov o tem, kako so naši predniki iz okolice Sevnice pridelovali vino, tržili in ga radi spili, je ohranjenih.¹⁹

¹⁷J. Peternel (1939–2010), prvi župan občine Sevnica v samostojni Sloveniji, ljubiteljski vinogradnik in od ustanovitve aktiven član Društva vinogradnikov Sevnica - Boštanj, v letih 1997–2001 predsednik Zveze društev vinogradnikov Dolenjske. Od 2003 častni član DV Sevnica - Boštanj.

¹⁸ »*Gorske bukve*« v izvirniku, prevodih in priredbah, Dolenc, 1940, str. 17.

¹⁹ Boštanj, 800 let. Knjigo je KS Boštanj izdala v letu 1998, ob 800 letnici prve omembe kraja.

Pred leti smo želeli poiskati najstarejšo trto v Sevnici in okolici. Po navedbah Jožeta Peternela raste na Pokleku, in sicer samorodna sorta Izabela. Njeno deblo ima 28 cm v premeru, iz njega pa so razvejane štiri večje veje. Ob dobrih letnikih je trta, vzgojena v brajdo, obrodila tudi do 340 l mošta. Raste na bivšem posestvu Krejan, kjer je bila včasih poletna rezidenca grofov Krstnik, in sicer pod kletjo, kjer je bilo 3 ha vinogradov.

Franc Dobovšek iz Šmarčne ob reki Savi pa pripoveduje, da je njihova zametovka oz. kavčina, kakor mogočno trto ob domačem gospodarskem posloplju imenujejo od nekdaj, rastla že v času njegovega deda in verjetno tudi pradedu. Po pripovedovanju domačinov naj bi imela že najmanj 100 let. Kmetiji je bila vedno v ponos, jeseni 2019 je še posebej bogato obrodila. V viharjih in nestanovitnih desetletjih njihova kavčina zagotovo ne bi preživela do današnjih dni, če je njeni nekdanji in sedanji skrbniki ne bi vestno negovali.

Franc Dobovšek ob stari trti na Šmarčni, jeseni 2019.

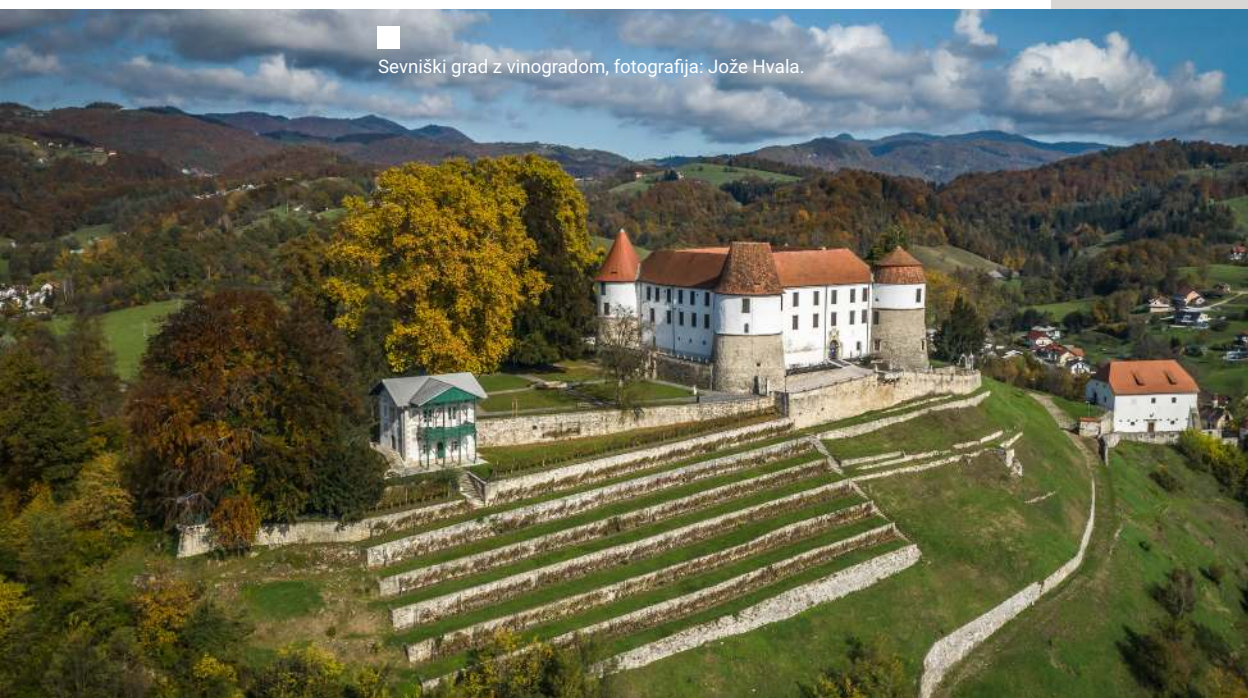
V kontekstu vinogradništva in vinarstva v srednjem veku Drago Medved²⁰ izpostavlja gradove. Bili so središče obrambne, gospodarske, politične in kulturne moči kraja ali pokrajine, včasih cele dežele. Predstavljali so gonilno silo gospodarskih dejavnosti, od katerih so živeli in bili od njih tudi odvisni. Gradovi so premogli svoje bogate kleti, njihovi gospodarji so s potovanjem po drugih deželah prinašali izkušnje in nova znanja, mnogi kmetje so se tam naučili osnovnih veščin te zahtevne gospodarske dejavnosti. Vino je bilo v srednjem veku poleg soli in voska za sveče med najpomembnejšim trgovskim blagom. Intenziven promet z vinom je povzročil nastanek t.i. vinskih poti. Bile so strogo nadzorovane, na njih se je pobirala mitnina in ustvarjal dohodek, potekale pa so tudi ob Savi, od Maribora do Brežic. Znanе mitnice so bile v 15. stoletju tudi v Radečah, Loki pri Zidanem mostu, Kompolju, Sevnici, Brestanici, Krškem in v Brežicah. Levi breg Save, od Sevnice do Brežic, je bil v posestvu Salzburške nadškofije, alternativna vzporedna cesta pa je bila zgrajena tudi na desnem bregu reke Save.²¹ Na širšem področju Sevnice je bilo precej gradov, v večini pa so žal propadli.

Predstavili bomo vlogo dveh naših gradov, boštanjskega in sevnškega, za katera obstajajo zgodovinski viri, ki so povezani z vinogradništvom. Pojasnili bomo, kakšno vlogo je boštanjski grad odigral v razumevanju pravnega statusa in organiziranosti vinogradništva v poznem srednjem veku v naših krajih in zakaj je grad Sevnica poznan tudi kot »Trtin grad« ali »Grad vinske trte«.

²⁰ D. Medved (1947–2016) je bil slovenski pisatelj, novinar, urednik, slikar in publicist. Obravnava predvsem naravno in kulturno dediščino ter vinsko kulturo in enogastronomijo. O tem je napisal več knjig. V svojih delih se na več mestih spominja svoje tete, Medvedove Micke iz Apnenika pri Boštanju, ki mu je otroštvo obogatila s prvimi vinogradniškimi izkušnjami, kar ni nikoli pozabil.

²¹ Medved, Bizeljsko – Sremič: dežela vinske trte, vina in novega življenja, 2012, str. 42.

Sevniški grad z vinogradom, fotografija: Jože Hvala.

Ob opisu boštanskega gradu, je Valvasor hvalil lepoto njegove lege in pristavil, da se v bližini gradu nahaja mnogo vinogradov.²² Grad Boštanj (nem. Sawenstein) je stal na strmem slemenu, nad obnovljeno kapelo Sv. Nikolaja v Boštanju, ki stoji ob regionalni cesti Sevnica - Radeče, tj. ob kažipotu za Apnenik. Verjetno je bil zgrajen že v 12. stoletju na prazgodovinskem in rimskem območju. V 17. stoletju je grad razpadel, lastniki plemiči Reffingerji pa so v bližini pod grajskim gričem blizu reke Save pozidali nov dvorec.²³ Ta je deloma ohranjen še danes²⁴, od grajske stavbe na hribu pa je ostalo le nekaj sledi kamnitega zidu in ostanek jugovzhodnega okroglega stolpa.

²⁴ Vinko Golčar iz Boštanja je pred leti pod nadzorom spomeniškega varstva prenovil propadajočo kapelo Sv. Nikolaja. Ta danes blesti v novi, »stari« podobi, skrbi pa tudi za vzdrževanje »graščine«, tudi ta je bila nekoč v lasti boštanske grajske gospode.

Grad Boštanj v Valvasorjevi topografiji leta 1679.²⁵

Slovensko ljudstvo je v poznem srednjem veku (imenovanem tudi »mračni srednji vek«) težko prenašalo težka bremena, ki jih je narekoval takratni fevdalni sistem. Leta 1570 so na pleča kmetov naložili še dodaten vinski davek, ki ga je oblast potrebovala za boj proti Turkom. Kmetom, ki so obdelovali vinograde, so ob trgatvi popisali pridelek in določili tlako v vinu ali denarju. Desetino mošta (*»vsak deseti viertl«*) so pri tem odšteli od skupnega pridelka, in sicer za dolivanje sodov. Od tako preostalega pridelka naj bi podložni kmet plačal *»za vsak bokal 1 črn pfenig«*. Tako zbran denar so bili dolžni oddati določenim zbiralcem, od tega pa so lahko odšteli svoje stroške. Nagradili so vsakega, ki je naznanil drugega, da je odpeljal mošt ali vino iz gorice ali v sosednjo deželo brez plačila, in sicer s tretjino vrednosti zaplenjenega pridelka. Kmetje so se neživiljenjskim ukrepom upirali. Kljub naporom oblasti, da bi upor kmetov dušili, se je le ta nadaljeval. Ljudje pa so večino vina prodali ali popili, ne da bi predpisani davek plačali, kot so želeli njihovi gospodarji.²⁶ Vrh nezadovoljstva tlačanov je bil proti koncu srednjega veka izražen s kmečkimi upori, ob tem je bil 1515 napaden in poškodovan tudi boštanski grad, a je bil kmalu obnovljen.²⁷

²² »Gorske bukve« v izvirniku, prevodih in priredbah, Dolenc, 1940, str. 44.

²³ Gradovi Slovenije, 2021.

²⁵ Pridobljeno na [https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Boštanj_\(Sawenstein\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Boštanj_(Sawenstein))

²⁶ Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo, Jug, 1942, str. 75–76.

²⁷ Gradovi Slovenije, 2021.

²⁹ Najpomembnejši avtor, ki se je z Gorskimi bukvami ukvarjal v 1. polovici 20. stoletja, je bil Metod Dolenc. Pred 1. svetovno vojno se je seznanil z zapisi gorskih pravnih, temu je posvetil velik del svojega raziskovalnega življenja.

»Medtem ko se je zbirala gospoda, da zatre kmečki upor, se je dvigalo ob Savi na štajerski strani mesto za mestom. Navdušenje je vzbudilo slovensko kri, povodenj se je razlila z mogočnimi valovi. Kmetje na Blanci so se vzdignili, v Rajbenburgu ni ostalo gospodi družega, kakor trdo grajsko zidovje, pri Sevnici je stala na polju Elijeva vojska, Boštanj na Kranjskem je gorel s plamenom ...«²⁸ pripoveduje Avgust Šenoa zgodbo o tem, kako se je na slovenskih tleh prelivala kri kranjskih, štajerskih in hrvaških kmetov, ti so se uprli neusmiljenim graščakom, ki so bili v glavnem nemškega rodu.

V srednjem veku se je tudi na naših tleh uveljavilo tako imenovano gorsko pravo. Dokumentirano je bilo v Gorskih bukvah, ki jih je pred dobrimi 80. leti med prvimi podrobno analiziral Metod Dolenc²⁹. Gora so imenovali zaokrožen vinogradniški kompleks pod oblastjo gorskega gospoda (tudi skrčen, sprva nekultiviran svet, običajno gozd, ki so ga iztrebili in ga zasadili z vinsko trto). Tako so nastali gorski vinogradi.³⁰

Zemljiški gospod je bil na vinski gorici gorski gospod, ki je dajal vinograde po gorskem pravu v zakup različnim ponudnikom. Za vinogradniške parcele so se lahko potegovali kmetje, meščani in tudi fevdalci, ki jih sami niso imeli. Do gorskega gospoda so bili v enakem razmerju, saj so mu morali dajati vinsko dajatev, ki so jo imenovali gorščina ali gornina. Zakup po gorskem pravu je bil deden, ker je obdelovanje vinogradov zahtevalo večje začetno delo, stroške in sprotno vzdrževanje, in svoboden, ker gorski gospod ni mogel naložiti zakupniku osebne podložnosti. Vinogradniki – sogorniki (vsi uživalci vinogradov na vinski gorici), so po gorskem pravu sestavljali gorsko skupnost. Njej je na vinogorskih zborih (pravdah) predsedoval gorski gospod s sodno gorsko palico v roki kot simbolom lastnine in oblasti na gori. Zakupna razmerja na vinskih goricah je urejalo gorsko pravo, ki je bilo pri nas od sredine 16. stol. uzakonjeno in zapisano v Gorskih bukvah. Te so bile v veljavi vse do leta 1812, ko jih je francoska oblast na ozemlju, pripadajočemu kraljestvu Iliriji, preklicala.³¹

Leta 1582 je Andrej Recelj (Rezl), župnik iz Rake na Dolenjskem, Gorske bukve iz nemščine prevedel v slovenščino. Tako so bili zapisani pravni običaji, ki so se tekom stoletij obdržali v vinogradništvu. Predstavljajo zbrana pravila, ki so kot prvi pravni dokument v slovenskem jeziku urejala razmerja med najemniki vinogradov in nadrejeno zemljiško gospodo.³² Na področju vinogradništva in vinarstva smo tako dobili dokument v slovenskem jeziku, in sicer le 32 let po izdaji prve slovenske knjige, Trubarjevega Katekizma. Tudi to priča o velikem pomenu vinogradništva za takratno fevdalno družbo.

²⁸ Zadnja kmečka vojska, Šenoa, 1907, str. 331.

³⁰ Vinske bravure, Medved, 2011, str. 138–139.

³¹ Dular, 1988, Vinogradništvo na Slovenskem v 19. stoletju, str. 63.

³² Gorske bukve 1582, ured. A. Jelovšek, 2021.

³³ Pridobljeno na <https://www.delo.si/razno/taticu-grozdja-so-za-kazen-odrezali-uho>

Poleg prevoda Andreja Reclja iz leta 1582 je bilo najdenih in je arhiviranih še 10 slovenskih prevodov Gorskih bukev, med njimi tudi boštanjski, ki izhaja iz nekdanje boštanske graščine. Najdeni boštanski zapis Gorskih bukev je iz obdobja pred letom 1781, hrani ga Ljubljanski narodni muzej. Stara knjiga je vezana v usnje, v njej pa sta dva sešitka. Prvi je naslovljen »*Gorske Regelze al' Artikelni*«, to je prevod Gorskih bukev, ki sestoji iz 50 členov, nima podpisa prevajalca ali prepisovalca, niti ne navaja kraja, kjer je prevod nastal. Drugi sešitek vsebuje zapisnike o vinogorskih zborih graščine Boštanj ob Savi oz. Sawenstein iz leta 1798. Z gotovostjo lahko sklepamo, da je rokopis nastal iz praktične uporabe in branja na gorskih zborih in da je prevod pripravil eden od grajskih uslužbencev pred 1781, ker odreja kazni tudi v denarju. Grafika je nedosledna, spominja pa na bohoričico.³⁴

Valvasor je navedel, da je bil v tem času grajski gospod na boštanskem gradu Johann Friedrich Reffinger, ta je kupil graščino od rodbine pl. Lambergov v letu 1798. Iz dokumentov nekdanje boštanske graščine so poznana mesta vinogorskih zborov leta 1798, tj. krajev, kjer so v tistem času gojili vinske trte. To so: Osang von Svite Mauern Tal (Vozank), Veliki Vrh, Verhek von Seitv Sontzberg (vasica pri Solčniku), Topolovec z vasicami ali zaselki, Strassberg (Straški Vrh), Dertsrhe (Drče), Artitsch (Artiče), Wolfgruben (Volčje jame), Dobje, Draga, Auen (Log pri Studencu), Goli Vrh (pri Raki), Cerovec (pri Studencu), Blans (Blanca), Gaberje, Drnovo, Kalichberg (Apnenik), Wisell (Bizeljsko), Reber in Veternig (Veternik). Iz zapisnika je poznana podrobnost vinogorskega zbora iz Loga pri Boštanju, potekal je 14. aprila 1798 v hiši posestnika Kosa, ob tej priložnosti pa je bilo prisotnih 12 »*prisednikov z županom vred*«. ³⁵

V nadaljevanju povzemamo nekaj zanimivejših zapisov izvoda Gorskih bukev boštanske graščine, navedel jih je Metod Dolenc (1940).

V »*Ta pervem Artiklu*« (oz. 1. členu) dokument povzema, kdaj so na vinorodnih območjih, ki so bili v lastništvu boštanske grajske gospode, potekali vinogorski zbori in kdo je bil lahko prisoten. Zapisano je bilo:

»Na pervu ima usakuteru Leitu v Sleherni gorj duakrat gorska Prauda, koker jesfen enkrat. Spomlat med Veliko Nozhbio inu met Wingustih v drugizh dersaina biti. Na taistih meistah, koker je stara navada, inu ima vjaki gorski gospud takishno praudio iz Suoimi dvanaistimi Sagorniki ali Mejashi obsedeti, oku bi pak taistih premallu blu, tokuou more is drusih gor mejashe naprossiti, inu to miso Sadosti k eni praudi namestiti inu obsedeti ali obsesti«.

Torej nekako tako: »*Na vsaki gori poteka gorska pravda dvakrat letno, med veliko nočjo in binkošti ter drugič jeseni. Na mestih, kot je stara navada, se gorski gospod sreča s svojimi dvanajestimi sogorniki ali mejaši, če teh ni dovolj, so k zboru naprošeni drugi.*«

³⁴ »*Gorske bukke*« v izvirniku, prevodih in priredbah, Dolenc, 1940, str. 44.

³⁵ Pravosodstvo klevevske in boštanske graščine od konca 17. do začetka 19. stoletja, Dolenc, 1926, str. 156, 166–168.

Dokument v nadaljevanju določa prepoved zlorabe orožja in nasilja na vinogorskih zborih (*«...kateri H'ti gorski pravdi pride, more suoie oroshje od sebe pollositi...»*). Boštanjski izvod se tukaj od nemškega izvirnika razlikuje in kot orožje vključuje tudi sekuro. Določa kazni za zavlačevanje rešitve vinogorskih zadev. Boštanjski prevod v tem delu skoraj v celoti povzema nemški izvirnik.

Pisec boštanskega dokumenta je želel povedati, da je treba Gorske bukve vsakič prebrati ob otvoritvi vinogorskega zbora, kar je bila navada tudi drugod na Dolenjskem.

Po boštanskem dokumentu se sme po sv. Matiji (po 24. februarju), ko postanejo navadno vinske gorice kopne, voziti le po starih poteh, ki so v rabi iz davnih časov. Če je kdo vozil po snegu v zimi, npr. drva, tega po sv. Matiji ni smel več. Steze za pešpot tu niso vključene. Določa tudi popravljanje poti. Vinogradniki so imeli dolžnost ohranjati pota v dobrem stanju.

»Kader je v gori kak Poth potreba popraviti, taku Se ima vsem Mejasham per Straffingi 40 Denarjou Sapovedati, oku bi se pak temu kdu Super Stavu, inu bi na otou pomagati, taisti je od vfsakiga dne Sapadou 40 Denarjou«, je bilo zapisano.

Vsak je bil v vinogradu dolžan skrbeti za varnost, za ohranjanje poti, meja in vzdrževanje ograd, in sicer tudi v smislu, da prepreči živini, da bi delala škodo.

Dokument je določal pravico do dediščine: *»En vssaketeri, kir Erbschino, ali kako drugo pravizo per Kakishnimu Nogradu ima, taisti Se more pred gorsko Praudo oglassiti, inu to navadno toshnino doli polossiti, oku nikar, toku se mu nima obenu Sposnaine na njegovo tosbo rezhi.«* Končno besedo pri dedovanju vinograda je imela *»gorska pravda«*, ki je reševala tudi tovrstne pritožbe, člen je vključeval denarni prispevek tistega, ki deduje. Dolžnost bodočega dediča vinograda je bila, da ostane doma. Pravno-etični smisel tega člena je bil, da naj tisti, ki pričakuje, da bo podedoval domačo kmetijo, ne pobegne v drugo deželo. Kdor ni pomagal svojim staršem, po gorskem pravu ni bil upravičen do dediščine.

Dolžnost obdelovalca vinograda, ki sledi iz podložniškega razmerja, je bila spoštovanje prepovedi izvažanja pridelka iz vinogradov brez dovoljenja grajskega gospoda. Določena je bila kazen, tako za voznika kot pridelovalca, boštanjski izvod pa poleg voznika navaja tudi tiste, ki blago nosijo (kot blago razumemo grozdje, mošt ali vino).

Kdor ni pomagal svojim staršem, po gorskem pravu ni bil upravičen do dediščine.

Takole pravi v »Ta trinaistem Artiklu«: »Kateri Vinu, Most alii Sytu, veliko al' malu zhes prepoud iz gore pela ali nesfe, taisti uoshnig, ali ta kateri taku blagu pela, je Sapadou 72. dinarjou, ta drugi pak to blagu, zhigerje temu gorskimu gospudu je Sapadou, oku pa en gospud taistega Blaga na Suojem gruntu namore Sapopasti, toku on more tulkaï vredniga na taistega vinogredu ali gruntu Se noter potegniti, v ti visj, de bode taistu 14 dnevih plazhanu«.

Dokument je definiral obvezno navzočnosti na vinogorskih zborih, tj. sogornikov in mejašev, moških in žensk, vendar ne nujno osebno, vsakdo je lahko namreč brez navedbe razlogov poslal namestnika.

Nemški izvirnik Gorskih bukev določa, da gorski gospod od svojih vinogradnikov, ki spadajo pod njegovo gorsko palico, ne dobiva samo mošta. Njegove pravice so bile tudi v tem, da mu vinogradniki dajejo še druge naturalne dajatve ali denar. Izvirnik Gorskih bukev pravi, da se daje gospodarju najboljši mošt, ki pride prvi iz preše. V tem pogledu so bili povzeti posebni tehnični predpisi za posodo, pa tudi, da mora vinogradnik, ki mu je vinograd slabo obrodil, za gorskega gospoda boljši mošt kupiti drugod. Boštanjski dokument se tukaj drži nemškega izvirnika, vendar na kraju prinaša spremembo, in sicer, da vinogradnik lahko plača vrednost dajatve, če jo je »po nesreči kakšna nevolja onemogočila«, v denarju ali pa sme enako blago nabaviti drugod.

Fotografija:
Vinko Šeško

Roki za dajatve pridelka grajski gospodi so bili: za mošt ob berbi (trgatvi), za vino ali denar, ki se daje kot nadomestek, pa na dan sv. Jurija (24. aprila). Kdor ni izpolnil dolžnosti do prihodnje trgatve, je bil po nemškem izvirniku zavezan plačilu dvojne mere ali zneska in tako dalje v aritmetični progresiji. Boštanjski prevod je aritmetično progresijo iz nemškega izvirnika spremenil v geometrično: tako da zapoveduje četverni, ne trojni znesek (torej več).

Če je sogornik tri leta zapored ostal dolžan gorščino, ga je smel gorski gospod razlastiti in nagnati. Toda ne samovoljno, ampak le s privolitvijo mejašev. V boštanjskem dokumentu je med drugim zapisano: »V' Saki Mejash je dousan, koker je Stara navada, to gorshino en dan toku delezh, dokler Sonze Sjia, pellati ali nesti inu Svoimu gospudu plazhati«.

Gorske bukke so zapovedovale način prisilne izterjave, zaplembe ali izreka kazni. Simbolično se je začela izterjava s prepovedjo vstopa v vinograd tako, da se je pri pristopu zabil kol, ki je imel na vrhu, kakor vemo, križem pritrjeni deščici ali snop slame. Kdor bi kljub temu stopil v vinograd, je zapadel dodatni globi. Zapoved je veljala za vinogradnika in za člane njegove družine. Prepoved pristopa se je preklicala po poplačilu celotnega dolga ali pa se je končala z razlastitvijo. Danes bi takšen postopek imenovali rubež.

Določene so bile pravne posledice zanemarjenega vinograda. Vinograd je moral biti pravilno obdelan, sicer gorski gospod ne bi dobil od njega tistih dohodkov, ki jih je smel pričakovati. Obvezno je bilo obrezovanje trt in ena letna kop, da bi tako zagotovili obilno in dobro letino.

Originalni nemški dokument Gorskih bukev pravi, da je potrebno preprečiti, da bi vinogradnik, ki noče ali ne more vzdrževati vinograda, ostal na vinski gorici. Boštanski izvod te določbe ne vsebuje.

Dopustne so bile pritožbe na višje instance, in sicer zoper odločbe gorskega gospoda in zoper sodbe zbranih na vinogorskih zborih ali izven njih. Nezadovoljna oseba je morala najprej h gorskemu gospodu ali gorniku, nato pa pri vsakem članu sodišča izrečeno odločbo odkloniti kot neprimerno in zahtevati ponovno presojo. Boštanski dokument tako kot originalni nemški, določa povračilo škode, ki jo v vinogradu naredi živina. Vseeno je bilo, ali je škoda storjena poleti ali pozimi, čeprav to za oškodovanca ni imelo enakega pomena.

Gorske bukke so določale kazni za tatvino kolov. V nasprotju z zelenim lesom gre tu za suh, za kole rabljen les. Boštanski dokument je predpisoval denarno nadomestilo za krajo in dvojno povračilo ukradenih kolov: »Kateri enimu Kolce Vkrade, ta je Sapadou eno Marko Dinarjou, inu temu drugimu topelt kole poverniti.«.

Na gorskih pravadah so potekale tudi obravnave vlomov. To ni bilo mišljeno kot vlom zaradi tatvine, temveč nasilje, ki se izvrši na stanovalcu prostora, v katerem je bila preša ali klet. Kazen se je izrekala tako, da se storilca »na životu in na blagu ukori« (npr. storilcu naj bi se odsekala noga, s katero je stopil v klet, ali roka, s katero je zamahnil za udarec). Dejstvo pa je, da »kravah kazni« običajno niso odredjali, storilca so kaznovali s šibanjem in z globami, pa še to le, če se je dejanje zgodilo iz hudobije ali zlobe.

KRŠKO

Fotografija:
Kmečka zadruga
Krško, z. o. o.

Telesni napad na vinski gori je bil kazniv. Slovenski izvodi (vključno z boštanjskim) so kot prekršek poznali tudi odnašanje prsti in gnoja iz tujega vinograda. Prepovedan je bil izkop mejnikov in spreminjanje poti. Boštanjski prevod izrazito poudarja, da ni dovoljeno, da bi vinogradnik obdeloval zemljo preblizu »*občih potov*«. V primeru kršitve se je moralo vzpostaviti prvotno stanje, škodo pa povrniti dvakrat, ni pa v dokumentu navedeno, komu.

Tatvina sadja in grozdja bi se po nemškem izvirniku lahko kaznovala tudi z rezanjem ušesa ali z denarno globo, pri otrocih izpod 14 let pa naj bi bila kazen blažja. Namen kazni je bila osramotitev storilca. Običajno pa se je tatu grozdja ali sadja najprej izrekla globa, če pa ni želel ali ni mogel plačati, so bila dana navodila »*naj se mu malo ušesce zareže*«. Boštanjski izvod Gorskih bukev »rezanja ušes« ne omenja: »*Kadar bi eden Ednimu grozdje, ali tudi jat, kakersbni bodi, kraduv, ta je Sapadou 4 Shillinke, tudi temu drugimu Škodo poverniti*«, navaja.

Za vsak uničen trs je obstajala kazen, vendar v manjši meri kot za kol (povračilo škode za trs je bilo enojno, za kol dvojno). Boštanjski dokument tukaj dodaja še, da se to dejanje kaznuje, če je narejeno iz hudobije (to je veljalo tudi, če je storilec spustil v vinograd živino in je naredila škodo).

Kaznovani so bili tudi vsi, ki so prehiteli določen čas trgatve. Določilo je izhajalo iz nevarnosti, da vino ne bi bilo dobre kakovosti v primeru preuranjene trgatve. Kako preprečiti uporabo neprimernih posod ni bilo definirano, prav tako niso bili zahtevani ogledi vinogradov pred trgatvijo, so pa vinogradniki morali grozdje prinesiti na pregled in pokušnjo. Sankcije za kršitve teh zapovedi boštanjski dokument ne določa.

Gorske bukke v originalu, v slovenskem prevodu in z vsemi 10 slovenskimi različicami, ki so bile najdene, kažejo na to, da je gospoda želela dobro poskrbeti predvsem zase. Dejstvo je, da je dokument nastal zaradi nadzora pri pridelavi vina, tako v zagotavljanju količine kot tudi kvalitete. Grajski gospod, pa naj je bil podložnikom naklonjen ali ne, je želel imeti dobro vino, ga uživati, z njim trgovati in se z njim tudi pohvaliti svojim gostom.

Podložništvo je bilo docela ukinjeno šele leta 1848. Ob koncu 18. stoletja so reforme Marije Terezije in zlasti Jožefa II. vplivale tudi na spremembo posestnih razmer. Krepila se je moč države in omejevala avtonomnost deželnih gospod. Reforme so vse bolj potiskale gosposko iz vloge malih oblastnikov v vlogo privilegiranih lastnikov, posestnikov. Razen tega se je nekaterim deželnoknežjim gospostvom pridružila podržavljena cerkvena zemljiška posest. Ta posest pa ni ostala dolgo v upravi države, ker jo je ta s prodajo na dražbah ponudila najboljšemu ponudniku. Tako se je vse bolj krepila zasebna posest. Kmetje so svoje vinograde obdelovali sami in so si pri obsežnejših delih pomagali med seboj.³⁶

³⁶ Dular, 1988, Vinogradništvo na Slovenskem v 19. stoletju, str. 63.

Navedimo še nekaj dejstev za sevniški grad, ki so povezana z vinogradništvom.³⁷ Sevniki grad sodi med najbolj ohranjene gradove na Slovenskem in je tudi eden od najmarkantnejših. Presenetljivo je, da prva stoletja življenja gradu za seboj niso pustila pomembnejših pričevanj v sočasnih virih. Grad Sevnica se v listinskem gradivu prvič omenja relativno pozno, kar pa ne velja za Sevnico (nem. Lichtenwald). Leta 1256 je bila prav Sevnica prizorišče enega najpomembnejših aktov v visokosrednjeveški zgodovini Koroške in Kranjske. Dediča, tj. oba sinova, sta se po smrti koroškega vojvode Berhharta II. v Sevnici sporazumela o delitvi dediščine. Zgodovinar Tone Ravnikar zato domneva, da je sevniški grad v 13. stoletju že stal in je bil prizorišče omenjenega akta.³⁸

V letih med 1803 in 1870 je bil sevniški grad v lasti rodbine Händl. S pridružitvijo Salzburga Avstriji sta postali posestvi Zgornja Sevnica in Reštajn fevda avstrijskega cesarstva. Novi lastnik Janez (Johann) Nepomuk Händl (z ženo Elizabeto, roj. Wolf) se je pri vzdrževanju posestev zelo izkazal, v gradu je za razliko od prejšnjih lastnikov, tudi stalno prebival. Iz vidika vinogradništva v Sevnici je pomembno, da je po porušitvi odvečnega obzidja uredil grajski vinograd, zasadil vinsko trto in se ukvarjal z vinogradništvom. V času Janeza Nepomuka Händla je grad dobil očarljivo podobo, kakršno je ohranil do danes.³⁹

Leto 1812 je bilo za prebivalce Sevnice slovesno in nepozabno. 24. julija je Sevnico obiskal nadvojvoda Janez, brat cesarja Franca I. in vnuk Marije Terezije, imenovan tudi »štajerski princ«. Na gradu ga je sprejel in pogostil Janez Nepomuk Händl, njuno prijateljstvo pa je trajalo vse do Händlove smrti. Nadvojvoda Janez zavzema v zgodovini Štajerske posebno mesto. Ukvarjal se je z znanostjo, iz Štajerske pa je želel narediti gospodarsko uspešno deželo. Zanimal se je za vse gospodarske dejavnosti tistega časa. Med drugim je pospeševal razvoj kmetijstva, zlasti vinogradništva. Ne preseneča njegovo prijateljstvo s podobno mislečemu Janezom Nepomukom Händlom, ki je bil najbrž z njegovim priporočilom 1. februarja 1823 povzdignjen v plemiški stan, z vzdevkom Rebenburg. Morda je bil prav nadvojvoda Janez tisti, ki si je domislil izvora plemiškega priimka, saj je ob obisku Sevnice občudoval vinograd na grajskem hribu. Izpeljano iz nemščine bi Rebenburg pomenil »Trtin grad« ali »Grad vinske trte« (die Rebe - nem. = trta). Vinska trta je bila upodobljena tudi na grbu Janeza Nepomuka Händla, in sicer na obeh straneh trdnjave.

Grajski vinograd na škarpiranih terasah, ki ga je uredil Janez Nepomuk Händl vidimo na nekaterih grafičnih podobah in kartografskih upodobitvah iz 19. stoletja. Ohranjen je ostal še nekaj let po 2. svetovni vojni, zatem pa zanj ni skrbel nihče več.⁴⁰

³⁷ Navedena dejstva so povzeta iz monografije Grad Sevnica, izdane 2011. Sestavljena je iz prispevkov 12 avtorjev, monografijo je uredil Oskar Zoran Zelič, raziskovalec sevniške preteklosti in avtor tudi številnih drugih publikacij.

³⁸ Grad Sevnica, Ravnikar, 2011, str. 59.

³⁹ Grad Sevnica, Slana, 2011, str. 112–113.

⁴⁰ Grad Sevnica, Slana, 2011, str. 114.

Johann Wachtl,
Sevnica z gradom,
okrog leta 1830 (stara
Kaiserjeva suita).⁴¹

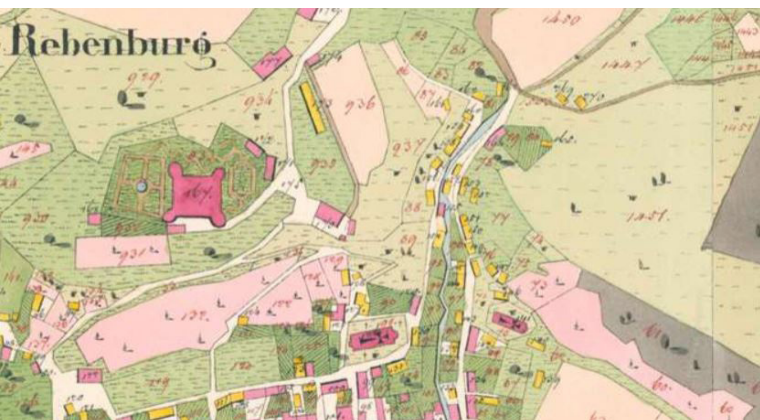
Sevniški grad izpričuje
vinske zgodbe in nas
spominja na klenost ljudi, ki
so že v preteklosti prebivali
tod, obdelovali vinograde in
pridelovali vino.

Grajski vinogradi so se poleg tistega na škarpiranih terasah in površinah na južnem grajskem pobočju nahajali tudi na pobočju vzhodno od Hrast nad Drožanjskim potokom in v Artičah, zaselku pod cerkvijo Sv. Roka in istoimenskim hribom nad Sevnico⁴².

Vinske trte so bile na terasah grajskega pobočja na pobudo občine Sevnica, KŠTM Sevnica in vseh štirih vinogradniških društev, ki delujejo v sevniški občini, ponovno zasajene v letu 2007. Simbolično dejanje sajenja prvih trt (20. aprila 2007) je spremljal kulturni program z nagovori župana občine Sevnica Kristijana Janca, direktorice KŠTM Petre Pozdrec, sevniškega vinarja Zdravka Mastnaka in najemnika grajske kavarne Martina Dolinška. Nekaj dni zatem, 9. maja 2007, je bilo družno posajenih preostalih 500 trt modre frankinje. Delo so odgovorno opravili člani vinogradniških društev Malkovec, Sevnica - Boštanj, Šentjanž in Studenec.

Na sevniškem gradu se z modro frankinjo družijo tudi potomka najstarejše trte na svetu, ki raste na Lentu v Mariboru. Predstavniki občine Sevnica, vinogradniških društev in krške kleti so njen cepič prejeli na svečani prireditvi v Mariboru 16. marca 2007.

Vinogradniške površine v
okolici sevniškega gradu
(označeno s svetlo roza), 1825.⁴³

⁴¹ Pridobljeno na https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sevnica_Castle_1830.jpg

⁴² Grad Sevnica, Zelič, 2011, str. 9.

⁴³ Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century), pridobljeno na <https://maps.arcanum.com>

■ Delegacija ob prejemu cepiča Stare trte iz Lenta, ki raste na sevniškem gradu, Maribor, 16. 3. 2007. (Vir Kmečka zadruga Krško, z. o. o.)

Ob svečani zasaditvi prvih trt modre frankinje na sevniškem gradu, 20. 4. 2007. ■

Slovenijo bogatijo lepa pokrajina, raznolike in privlačne naravne, kulturne in druge znamenitosti, obdelane in urejene površine, med katerimi so vinogradi, med njih umeščene zidanice in večje vinske kleti. Malo je slovenskih mest, kjer vinograde najdemo celo v urbanem mestnem središču ali v njegovi neposredni bližini. Sevnica, z grajskim pobočjem, zasajenim z modro frankinjo, in z rondojem v sevniskem vstopnem krožišču, v letu 2011 zasajenem z muškatom blu, to premore. Zamisel za ureditev rondoja v Šmarju je dal Zdravko Mastnak⁴⁵. Trte v vinogradu so zasajene v osmih vrstah, natanko v smereh strani neba (S, J, V, Z, SV, SZ, JV, JZ) kot »roža vetrov«.

Tistim, ki prihajajo v Sevnico, v rondoju sporočamo »Dobrodošli v deželi vinogradov in vina!«. Če v Sevnico vstopite iz severno zahodne smeri, se tukaj srečate s prvimi vinogradniškimi legami bizeljsko-sremiškega vinorodnega okoliša, ki ležijo na Zajčji gori, Ledini in Sv. Roku. Iz Sevnice se vinorodni okoliši ob levem bregu reke Save, po ovinkih čez Lamperče, Drožanjsko goro, Žigrski Vrh, Konjske glave, Selc in drugih goric, mimo sevniskega gradu nadaljuje proti Blanci, kjer nas spet pozdravijo številni obsijani vinogradi v Krajnih Brdih, v Kladju, Trnovcu, Podvrhu, Pokleku, na Handiji, Štangrobu in Čanjski gori. Nadaljujemo proti Krškem, v vinorodni podokoliš Sremič, naprej proti Brežicam in Bistrici ob Sotli na Bizeljsko, kjer se ob meji s sosednjo državo Hrvaško bizeljsko-sremiški vinorodni okoliši tudi uradno konča.

⁴⁵Sevničan Zdravko Mastnak je uspešno deloval v Vinski kleti Krško. Je degustator in enolog, s statusom ocenjevalca vin na mednarodnih ocenjevanjih, zelo aktiven pri zaščiti cvička ter ustvarjalec številnih penin po klasični šampanjski metodi v Sloveniji in na področju bivše Jugoslavije. Od leta 2006 na posestvu Krakovo pri Sevnici, kjer je postavil sodobno vinsko klet, nadaljuje vinogradniško tradicijo svojih prednikov. Uspešno je uveljavil svoje blagovne znamke penin Valentina in Valvasor. Zveza društev vinogradnikov Dolenjske mu je leta 2001 podelila naziv Ambasador cvička.

Rondo v Šmarju
Fotografija:
Jože Hvala

Sava je dolgo časa delila, včasih na Štajersko in Kranjsko, delila je tudi ljudi, še danes se pošalimo, na Štajerce – prebivalce levega brega in Kranjce – prebivalce na desnem bregu reke Save. Mogočna reka danes razmejuje dva vinorodna okoliša vinorodne dežele Posavje: bizeljsko–sremiškega in dolenjskega.

Rudi Stopar – sevniški vsestranski umetnik boštanjskih korenin, je ob predstavitvi knjige (1998), izdane ob 800 letnici prve znane omembe Boštanja v pisnih virih, povzel misli o mogočni Savi, ki že stoletja teče mimo Sevnice. Nič več takšna, kot je bila včasih – od revirjev umazana, danes že lepo čista, sestra rek Drave in Soče, reka, ki drsi čez ravnice, polja, prinaša dobroto ljudi, zajame izliv reke Mirne iz Mirenske doline, poskrbi za drst podusti, sulca in drugih rib, ki so že močno ogrožene od velikih, požrešnih kormoranov. Vije se pod mogočnimi mostovi, valovi čez Log in se izteka na jug Posavja, s seboj nosi prijaznost ljudi.

Iz Sevnice nas pot preko mostov na Savi pripelje v Boštanj. Danes se pravzaprav ne zavemo geografskih in drugih razlik, ki so se od izgradnje mostov in komunikacijskih povezav pred okvirno 150 leti, postopno zabrisale. Vinske gorice na desnem bregu reke Save v okolici Boštanja niso nič manj prijazne od tistih na levem bregu. Med njimi so Vetrnik, Apenik, Zavine, Kravja dolina, Topolovec, Dobje, Ravne, Okič, Poganka, Preska, Orlska gora in druge.

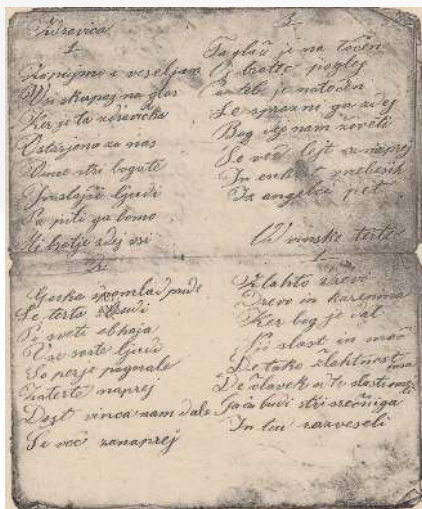
Tako na levem kot na desnem bregu reke Save sevniške občine, je vinogradniška tradicija prepoznana s številnimi znamenji, obeležji, običaji, izročilom, zrcali se v ohranjeni in v veliki meri obdelani krajini, pripadnosti skupnim vrednotam, ki jih zagovarjamo in živimo. Oblikovale so se skozi stoletja, tako v času težkih preizkušenj, kot v lepših in vinogradništvu prijaznejših obdobjih. Obdobje nekdanjega fevdalnega sistema, čas Marije Terezije, težka vojna in poveljna leta obeh svetovnih vojn in današnji čas so in tudi danes pomembno vplivajo na našo kakovost življenja, zadovoljevanje potreb in želja prebivalstva.

Vinska gorica Čanjska gora,
po nevihti, spomladi 2022.

V Boštanju je med leti 1862 in 1874 služboval učitelj in organist Florjan Kaliger. Napisal je več pesmi o vinu in vinski trti. Po trinajstih letih službovanja se je avgusta 1875. leta zaradi obrekovanja preselil drugam, svojo bolečino je izrazil v pesmi Slovo⁴⁶. V daljši pesnitvi z naslovom Od Dolenca pa je v 6. in 7. kitici posvaril pивce pred pijančevanjem⁴⁷:

<i>O blažene brajde</i>	<i>Ta prešo pervija</i>	<i>Kdor vino če piti</i>
<i>Po gori okol</i>	<i>Se smeje ha ha</i>	<i>Naj prosi Boga</i>
<i>Le pustmo mi ajdo</i>	<i>Drug iz buče napija</i>	<i>De zdravje in pamet</i>
<i>Naj zor se na polj</i>	<i>Ta prava je ta</i>	<i>To pravo nam da</i>
<i>Le v goro le v goro</i>	<i>Sem letos od lani</i>	<i>Ne tep se ne kregaj</i>
<i>Veseli je glas</i>	<i>Velik več dobil</i>	<i>Ne žali ljudi</i>
<i>Kjer gornik povabil je nas</i>	<i>Le prid sej pit ga bom dal.</i>	<i>Le misli kak se takim godi</i>

»Zdravica« in začetek pesmi
»Od vinske terte«, Florjana
Kalingerja v originalu.

Florjan Kaliger je vinu posvetil tudi pesmi Od vinske terte, Pa iz glaškam govorim, S sladkim vincam si serce hladim ter Zdravico. V treh kiticah, kot je bila zapisana (tj. brez ločil in nelektorirano), jo navajamo v nadaljevanju:

<i>Zapujmo iz veseljam</i>	<i>Gorka spomlad pride</i>	<i>Ta glaz je natočen</i>
<i>Vsi skupaj na glas</i>	<i>Se terta zbudi</i>	<i>Oj bratec poglej</i>
<i>Ker je ta zdravička</i>	<i>Po sveti obhaja</i>	<i>Ta te je natočen</i>
<i>Ustvarjena za nas</i>	<i>Vse sorte ljudi</i>	<i>Le sprazni ga zdej</i>
<i>Vince stri bogate</i>	<i>So perje pognale</i>	<i>Bog dej nam živeti</i>
<i>Inslajši ljudi</i>	<i>Zaterte naprej</i>	<i>Še več lejt za naprej</i>
<i>Pa pili ga bomo</i>	<i>Dost vinca nam dale</i>	<i>In enkrat v nebesih</i>
<i>Mi bratje zdej vsi</i>	<i>Še več zanaprej</i>	<i>Iz angelci pet.</i>

⁴⁶ Boštanj – 800 let, str. 326.

⁴⁷ Original Pesmi Florjana Kalingerja hrani knjižnica OŠ Boštanj.

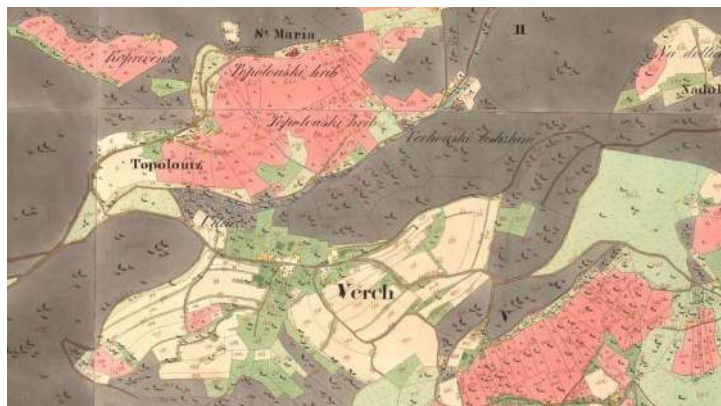
Pesem je prepisana po originalnem rokopisu, brez ločil, zato ni lektorirana.

Takole je hudomušno zapisal o topolovškem zvonarju in mežnarju, ki svojega dela ni opravil ob pravem času:

*Kje si mežnar,
s trto zvezan,
s klcem zbit,
da ne znaš zvonit?*

*Le zakaj si živnelj mi
privezal,
da ni moč zvonit.
Kadar žeja te bo trla,
ne bo nič za pit!*

*Zastonj sem se gor potil,
ker piti nisem nič dobil,
ta človek je en pravi tič,
sam pije ga, pit ne da nič.*

Vinogradi na Topolovcu, Ravnah in okolici (vinogradniške površine označene z rdečo). 1825.⁵¹

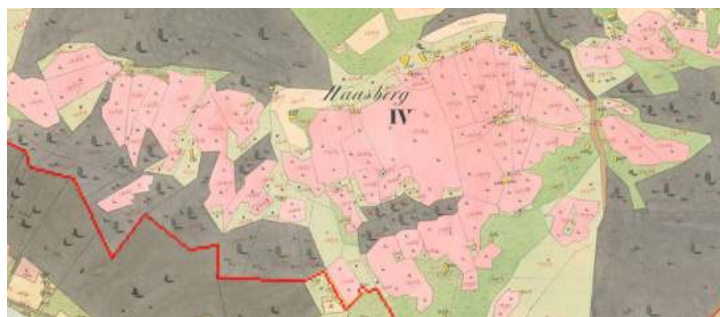
⁴⁸ Navedene prigode v nadaljevanju so povzete iz dnevnika Jutro, 28. 9. 1929, št. 227, str. 3. Po virih Borisa Slapšaka in Boža Račiča so navedene tudi v knjigi Boštanj – 800 let (1998), zbral in uredil jih je Ivan Šnuderl, str. 321–325.

⁴⁹ Jože Slapšak, nekdanji boštanjski župan.

⁵⁰ Zapisano kot spomin na september 1920. Boštanjski župan je bil Alojz Drmelj.

⁵¹ Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century), pridobljeno na <https://maps.arcanum.com>

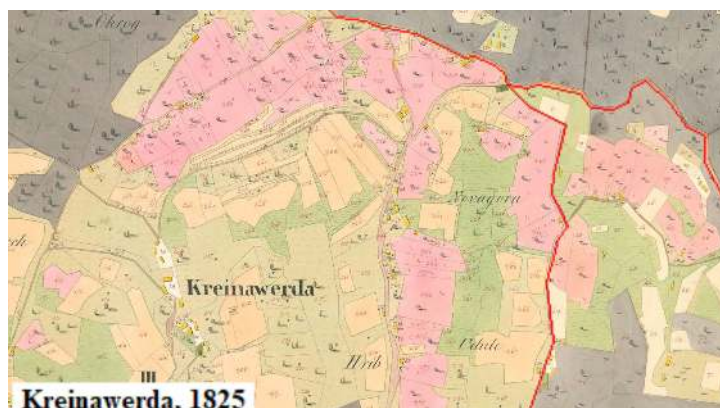
Znana vinska gorica in priljubljena izletniška točka v Sevnici je že od nekdaj slikovita in razgibana Zajčja gora. Danes še vedno premore obilo obdelanih vinogradov in urejenih zidanic. Na Zajčji gori so zorele tudi prve penine, ki so bile pridelane v Sevnici in okolici, pridelal jih je Zdravko Mastnak. Pomembno vinsko zgodbo je na Zajčji gori pred tem spisal Ernest Krulej, o katerem bomo več navedli v nadaljevanju.

Vinogradi na Zajčji gori (Haasberg), (vinogradniške površine označene z rdečo), 1825.⁵²

Mnogi vplivni sevniški pomembneži so v prejšnjem stoletju prisegali na vinsko gorico Lamperče. Gostilničar Starkl, veliki proizvajalec opeke Albert Pinoza, veleposestnik Gorišek, Edvard Klemenčič – veliki poznavalec vinske trte in vina, sicer učenec kmetijske šole, smer vinogradništvo v Klosterneuburgu v Avstriji, učitelj Dolgan in mnogi drugi so radi zahajali na Lamperče, med svoje trte, brajde in kleti.⁵³ Vinogradniške lege na tej gorici so cenjene še danes.

Tudi Krajna Brda, Podvrh, Trnovec, Poklek, Čanjska gora in druge vinske gorice v okolici Blance so od nekdaj ponujale odlično priložnost za pridelavo večjih količin grozdja, zorenje in nego vin. Omenjene gorice so v dobršni meri obdelane tudi danes, na njih pa vestni pridelovalci ponujajo dobra vina bizeljsko-sremiškega vinorodnega okoliša.

Krajna Brda nad Blanco in okolica (vinogradniške površine označene z rdečo), 1825.⁵⁴

⁵² Prav tam.

⁵³ Vir Jože Peternel, 2002.

⁵⁴ Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century), pridobljeno na <https://maps.arcanum.com>.

Po zemljiški odvezi leta 1848 je bilo tlačanstva uradno konec. Kmet je sicer postal svoboden, vendar so ga odkupnina in nove denarne dajatve, ki jih je moral plačevati, močno obremenile. Ko so nastopile še tri zaporedne slabe letine, se je gospodarski položaj vinogradnikov še poslabšal. Zadolženost je spet naraščala, kar je povzročilo, da so vinograde pričeli prodajati. V vseh slovenskih vinorodnih območjih so od druge polovice 19. stoletja vplivale na posestne razmere tudi trtne bolezni.⁵⁵ Te so od sredine 19. stoletja prišle iz Amerike, predvsem grozdna plesnoba (*Oidium Tuckeri*), peronospora (imenovali so jo tudi strupena rosa) in trtna uš. Kmalu so ugotovili, da proti novi nadlogi pomagata žveplena voda, s katero so škropili trte in mešanica gašenega apna ter modre galice.⁵⁶

O prvih pojavih peronospore na Slovenskem piše Slovenski narod⁵⁷ 10. julija 1881: *»Jako razdevajoča bolezen, katera se je iz Amerike v Evropo zanesla, preti našim vinogradom. V začetku se je zaradi podobnosti zamenjala s trtno jajčasto plesnijo (Oidium Tuckeri), pozneje so pa spoznali, da je zopet nova nevarna trtna bolezen v Evropi. Izvrsten strokovnjak F. pl. Thümen poroča, da so to bolezen opazili najprvo na Francoskem leta 1878. Leta 1870. se je jela uže silno širiti, pa le po nekaterih krožjih. Še tisto leto pa se je zanesla po celem Francoskej deželi, ter je v vinogradih neizmerno škode učinila. Razširila se je uže po vsej zgornji Italiji in od tod je prišla tudi v Avstrijo. Opazila se je ta bolezen lansko leto na Dolenjskem meseca avgusta in septembra, letos prikazala se je pa uže začetkom junija in sicer močnejše, kakor prejšnje leto.«*

Za škropljenje trt so pri nas sprva uporabljali vodo, v kateri so bile namočene jelšve veje. Postopek je potekal tako, da je eden nosil posodo z »zdravilno« vodo, drugi pa je z brezovo metlico škropil⁵⁸. Kasneje so pričeli uporabljati modro galico, apno in močljivo žveplo, kar pa je po pripovedovanju starejših vinogradnikov marsikje naletelo na odpor. Vinko Orehovec iz Boštanja se je spominjal, da njegov stari oče nikakor ni maral piti vina iz škropljenega grozdja.⁵⁹ Tudi Dolenjske novice so 1898 zapisale: *»Naše ljudstvo se dolgo ni moglo navaditi škropljenja in v začetku ni škropilo, ali kvar ga je podučila, da mora škropiti in sedaj tudi pridno škropi.«*⁶⁰

Najhujši udarec vinogradnikom je prizadejala trtna uš (Filoksera). Na območju habsburške monarhije so jo maja 1872 odkrili v poskusnem vinogradu vinarske šole v Klosterneuburgu pri Dunaju. Trtno uš so opazili na trtah, ki so jih za poskuse pripeljali iz Amerike. Domače trte, ki jih je napadla, so začele hirati in so nazadnje odmrle. Ministrstvo za kmetijstvo je imenovalo komisijo, ki naj bi uporabila vsa sredstva, da bi filoksero zatrl, trtna uš pa se je kljub temu hitro širila.

⁵⁵ Dular, 1988, Vinogradništvo na Slovenskem v 19. stoletju, str. 65.

⁵⁶ Prav tam, str. 68.

⁵⁷ Časopis Slovenski narod (1868–1943) je bil politični časopis, prvi slovenski dnevnik, vodilno slovensko liberalno glasilo pred prvo svetovno vojno.

⁵⁸ Boštanj – 800 let, str. 184.

⁵⁹ Prav tam, str. 137.

⁶⁰ Dolenjske novice, 1898/XIV, št. 3.

Do konca stoletja so bili okuženi skoraj vsi vinogradi na Slovenskem, mnogi med njimi pa so bili tudi popolnoma uničeni. Ker je vinski pridelek usihal, se je večala tudi beda vinogradniškega prebivalstva. Kot edino sredstvo za ohranitev vinogradništva se je izkazalo sajenje ameriških trt, ki so bile odporne zoper trtno uš. Te so požlahtnili z domačimi, evropskimi trtami.⁶¹

V slovenske dežele Avstro-Ogrske je trtna uš prišla v poznih sedemdesetih letih 19. stoletja. Natančne letnice ne poznamo, saj so jo odkrili šele takrat, ko se je že dodobra razširila in povzročila znatno škodo. Leta 1880 so jo najprej odkrili pri Sečovljah in na Bizeljskem. Na Kranjskem je bila uradno potrjena na skrajnem vzhodnem območju Dolenjske pri vasi Velika Dolina leta 1884, po odkritju pa se je hitro širila in grozila, da bo vinogradništvo v deželi popolnoma uničila.⁶²

Študijo o trtni uši je naredil in povzel Miha Seručnik (2011). Poimenoval jo je *»ta strašno drobna pošast«*, pri proučevanju pa se je omejil na območje historične dežele Kranjske. Njegov namen je bil poglobiti naše vedenje o trtni uši kot sprožilcu številnih sprememb na področju vinogradništva pri nas in kmetijske politike nasploh. Po njegovi zaslugi smo dobili pomemben dokument, ki navaja podrobnosti o širjenju trtne uši in posledicah tudi za naše kraje.

Ozemlju takratnega davčnega okraja Radeče, v katerega je spadala tudi občina Boštanj, je trtna uš prizanašala relativno dolgo. Konec leta 1888 je bilo ozemlje davčnega urada Radeče, ki je obsegalo območja na desnem bregu reke Save od Podkuma na zahodu, radeške okolice, Boštanja južno od Sevnice ter del Mirenske doline, še *»popolnoma nedotaknjeno«*.⁶³

Leta 1890 so v sodnem okraju Radeče prvič poročali o pojavu novega škodljivca, in sicer na območju občine Boštanj. Strokovnjak Reichel je ugibal, da je žuželka morala prileteti čez Savo iz sevniške okolice (kjer je bila že prisotna), saj so boštanjski kmetje v svojih vinogradih imeli izključno domače trte.⁶⁴ V radeškem okraju je bilo sprva edino znano okuženo območje pri Topolovcu nad Boštanjem. Boštanjška lokalna komisija za oceno škode je leta 1893 sporočila prisotnost trtne uši na 25 parcelah, nikjer pa še ni bilo trt, ki bi se dokončno posušile.⁶⁵ Le leto kasneje je bil poročan manj optimističen podatek: lokalna komisija je v Boštanju prisotnost uši izpričala na 104 parcelah od skupno 860 vinogradov, s skupno površino 471 oralov oz. 271 ha.⁶⁶

Pregled objav v Deželnem zakoniku pokaže, da je trtna uš v trinajstih letih po 1895 zasedla še vsa preostala in odmaknjena vinogradniška območja. Vsi poskusi za zaustavitev škodljivca so bili neuspešni.⁶⁷

⁶¹ Dular, Vinogradništvo na Slovenskem v 19. stoletju, 1988, str. 68–70.

⁶² Seručnik, 2011, str. 7.

⁶³ Prav tam, str. 38.

⁶⁴ Obravnave 32, Priloge, str. 169. AS 38, šk. 919, 1224/1891.

⁶⁵ Obravnave 32, Priloge, str. 169. AS 38, šk. 920, 810/1892.

⁶⁶ Obravnave 32, Priloge, str. 169. AS 38, šk. 923, 10032/1894.

⁶⁷ Seručnik, 2011, str. 46–47.

Fotografija:
Vinko Šeško

Propadli vinogradi na Sevnškem so njihove lastnike zelo prizadeli. Ne le zaradi zadovoljevanja lastnih potreb, ki so jih imeli. Marsikomu je dohodek od prodaje grozdja ali vina pomagal preživeti ali dvigniti njegov življenjski standard. Žalostna slika po naših goricah je bila hkrati velika priložnost za začetke organiziranega strokovnega dela. To so sprva prepoznali le redki posamezniki, ki so razumeli pomen kakovostne prenove in uvajanja selekcionirane izbire trsnih cepljenk ter sodobnejšega pristopa v vinogradništvu.

Prva trsnica, kjer so v Sloveniji vzgajali žlahtne trte, odporne na trsno uš, je nastala na Bizeljskem. V letu 1884 so posadili štiri poskusne parcele po 1440 m² s podlagami ameriških sort, ki jih trsna uš ni prizadela.⁶⁸ Pomembno funkcijo pri tem je imel Ivan Balon (1862–1897) iz Stare vasi na Bizeljskem. Izkazal se je s svojim predanim delom, še posebej z oživitvijo vinogradov. V domačem Posavju (na Bizeljskem in v Pišecah), v Zavrču in Hrastovcu v Halozah je ustanovil deželne trsnice. Leta 1893 je bil imenovan za stalnega deželnega vinarskega komisarja za Spodnjo Štajersko. V praksi je svoje znanje najprej pokazal v domačem okolju, kmalu se je zaposlil v državni službi na Ptuj, kjer je bil zadolžen za boj proti trtni uši. Izobrazil je lastno skupino cepljarjev. Posavski muzej v Brežicah hrani njegov cepilni nož, s katerim je cepil vinske trte.⁶⁹

Ko se je trtna uš pojavila tudi na Kranjskem, so bili nasadi iz brežiškega okrajnega glavarstva eden od virov trt za snovanje podobnega vinograda kot na Bizeljskem tudi na desnem bregu reke Save.

⁶⁸ Pridobljeno na <http://www.bizeljsko.si/da-jc-bila-prva-trsnica-ustanovljena-prav-na-bizeljskem-leta-1884>

⁶⁹ Pridobljeno na <https://www.pmb.si/odskrnjena-vrata-depoja/cepilni-noz-ivana-balona>

Prva in največja državna trsnica za vzgojo ameriških sadik na Kranjskem je bila ustanovljena v Kostanjevici na Krki, priprave za to so stekle leta 1885, komaj leto dni po odkritju trtne uši v okolici Podbočja.⁷⁰ Povpraševanje po trtah iz Kostanjevice na Krki pa ni sledilo rasti pridelanih ključev v trsnici. Spomladi 1888 je iz okrajnega glavarstva Krško trte kupilo 31 oseb. Med njimi je bil tudi lastnik graščine Impoljca v bližini Sevnice Robert Obraczay. Vinograd na Impoljci je bil eden prvih, v katerem so rastle nove, na trtno uš odporne vinske sorte. Na Impoljci so se v nadaljnjih letih usmerili tudi v trsničarstvo. Robert Obraczay je leta 1891 pridelal 150.000 ključev, ki jih je iz Impoljce prodajal po ceni od 6 do 20 gld. Tržišče za nove trte se je najprej odprlo predvsem na Hrvaškem. Kasneje, ko je Ministrstvo za poljedelstvo odobrilo izvoz večjih količin iz Kranjske, so bile njegove trte velikopotezno prodajane tudi na Ogrskem.⁷¹

V častniku Domovina (15. junija 1893) najdemo zapis, ki izraža veliko zaskrbljenost zaradi okuženih vinogradov v Boštanju in okolici. Poročilo o občnem zboru kmetijske podružnice navaja:

»Iz Boštanja se nam poroča o mnogobrojno obiskanem občnem zboru ondotne kmetijske podružnice v nedeljo 4. t. m. pod vodstvom vrlega načelnika, g. Ant. Planinca. Razen navadnih kmetov in kmetovalcev je bilo pričujoče tudi več odlične in izobražene gospode, ki so se vsi od kraja zanimali za govor g. nadučitelja Račiča o zelenem cepljenji trt. V Boštanju se sploh precej stori za vpeljavo nove vinoreje. Tako je g. Drmelj že v dva vinograda zasadil veliko amerikanskih trt. G. župnik Lavrenčič je isto storil v enem vinogradu. Za zastopnika pri občnem zboru glavne družbe je bil voljen g. A. Račič.«⁷²

Maja 1895 je častnik Domovina spet poročal o dejavnosti Alojza Račiča in dveh Drmeljev (posestnikov, očeta in sina⁷³) v Boštanju. V prispevku preberemo, da se »v Boštanju, razen krškega mesta, kjer se kmetijska podružnica zelo trudi, največ stori za novo vinorejo«. Članek govori o dodeljeni podpori (20 goldinarjev in 1000 trtah iz deželne trtnice iz Ljubljane) za matičnjak in trtnico, ki je v Boštanju nastajala v bližini šolskega poslopja.

S pomočjo deželnih in državnih podpor so se naredile podružnične trsnice, med njimi tudi v Boštanju.⁷⁴ V Kmetijskih in rokodelskih novicah so 8. 2. 1898 navedli:

»V Boštanju imajo že več let stare, s cepljenkami zasajene vinograde. V podružničnem vzornem vinogradu je 26 različnih cepljenih žlahtnih trt. V drugih občinah proti Radečam in Mokronogu so šele pričeli. Tod zginevajo vinogradi večinoma radi starosti in slabega obdelovanja, manj vsled trtne uši.«

⁷³ Alojzij Drmelj, st. in ml. Oče je umrl 18. 10. 1915 v starosti 80 let. Sin Alojzij je bil boštanski župan in narodni poslanec v dravski banovini za srez Krško (1931–1935), napreden vinogradnik in vinar ter boštanski gostilničar.

⁷⁰ Seručnik, 2011, str. 117.

⁷¹ Obravnave, 32, Priloge, str. 172.

⁷² Domovina, 15. 6. 1893, str. 6.

⁷⁴ Obravnave, 39, Priloge, str. 233.

Tako na Kranjskem kot Štajerskem je država po trtni uši spodbujala obnovo opustošenih vinogradov. Iz podatkov, ki jih navaja Seručnik (2011, str. 182) pa je razvidno, da za obnovo v radeški okraj (kamor je spadal tudi Boštanj z okolico) ni šla nobena finančna podpora. Razmeroma pozen izbruh napadov trtne uši v primerjavi z drugimi kraji je verjetno v povezavi s slabšo informiranostjo glede denarnih podpor. V časopisu Gospodarski glasnik za Štajersko (16. 10. 1906) najdemo tudi zapis za podelitev brezobrestnih posojil za obnovo vinogradov na Štajerskem. Za Sevnico je bilo leta 1906 na razpolago 10.000 kron, ki naj bi jih razdelili med 20 prosilcev.

Vinogradniki so po letu 1900 po obnovah vinogradov prešli na vrstno ureditev in redno škropljenje. Mešanica za škropljenje, ki se je uporabljala in je bila učinkovita, je bila sestavljena iz 2 kg modre galice in 2 kg apna, kar so vmešali v 100 litrov tekočine. V prosvetljevanju in prenovi vinogradov v Boštanju je imel nemalo zaslug Alojz Račič, ki je med prvimi po pojavi trtne uši cepil vinograde na Bizeljskem⁷⁵.

Tudi za Blanco, kjer so bile trte pred pojavom trtne uši zasajene na obsežnih posestvih, je iz leta 1903 dokumentiran zapis, ki priča o naprednem pristopu pri obnovi propadlih vinogradov. Potrjuje, da je svojo trsnico premogla tudi Blanca: *»Vinarstvo je bilo poprej precej razvito, a v minulih desetih letih je uničila trtna uš, peronospora in druge trtne bolezni večino tukajšnjih vinogradov. Vinogradniki so pričeli vsled tega koj zasajati ameriške trte ter so naredili do l. 1902 precejšnje število novih vinogradov. Spomladi l. 1902 je napravila državna in deželna uprava na posestvu Jožeta Robka in Jakoba Mirta vzoren vinograd in trtnico kot zgled in matičnjak za potrebe tukajšnjih vinogradnikov. Upati je, da se bodo v dogledni kratki dobi vsi uničeni stari vinogradi nadomestili z novimi nasadi in da si bode prebivalstvo s tem pridobilo nov trajen dohodek in si izboljšalo svoje slabo gmotno stanje.«*⁷⁶

(V Boštanju) se razen krškega mesta, kjer se kmetijska podružnica zelo trudi, največ stori za novo vinorejo. Tu se trudita posebno gospoda Drmelj, oče in sin. Zlasti je sin neizmerno delaven. Kot strokovnjak, izučen v kmetijski šoli na Grmu, ima tudi kaj lepe vspehe že. Delaven je tudi nadučitelj g. Račič. Podpira ga slavni deželni odbor, ki je dovolil ondotnemu krajnemu šolskemu svetu 200 gl. podpore in 1000 trt iz deželne trtnice v Ljubljani za napravo matičnjaka in trtnice na novo nakupljenem šolskem svetu. Prostor meri 720 m² ter je prav blizu šolskega poslopja. Lega mu je ravna in, zemlja dovolj globoka. Za napredek vinstva neumorno delavni šolski svet je imel letos že dosedaj 550 gl. stroškov za nakup in osnovo nove trtnice in matičnjaka; še to jesen pa namerava napraviti tudi vzoren vinograd, v katerem si bodo vinogradniki vsak čas lahko ogledali, kako vsevajo različnih vrst trte, ter si po volji izbrali najprimernejšo vrsto za pomnoževanje. Boštanjci se vsi jako zanimajo za novo vinarstvo ter so popolnoma vredni izdatne podpore.

Častnik Domovina,
25. 5. 1895, str. 6.

⁷⁵ Boštanj – 800 let, str. 184.

⁷⁶ Zbirka zgodovinske in bajeslovne učne snovi za brežiški, kozjanski in sevniški šolski okraj, Brinar, Knapčič & Skalovnik, 1903, str. 100.

V letih, ki so sledila, so se vinogradi obnovili, vendar ne v enakem obsegu kot pred napadom trtne uši. Izmenjevale so se bogate in manj uspešne trgatve. Starejši ljudje so pripovedovali, kako je bila v Sevnici in okolici obilna letina 1917. Vino naj bi bilo tako kakovostno, da so ga gostinci prodajali pet let, čeprav ni bilo ustekleničeno, kletarstvo pa tudi ni bilo na tako visoki strokovni ravni, kot je danes.⁷⁷

V reviji Kmetovalec so opisali vinsko letino 1920 na Kranjskem⁷⁸:

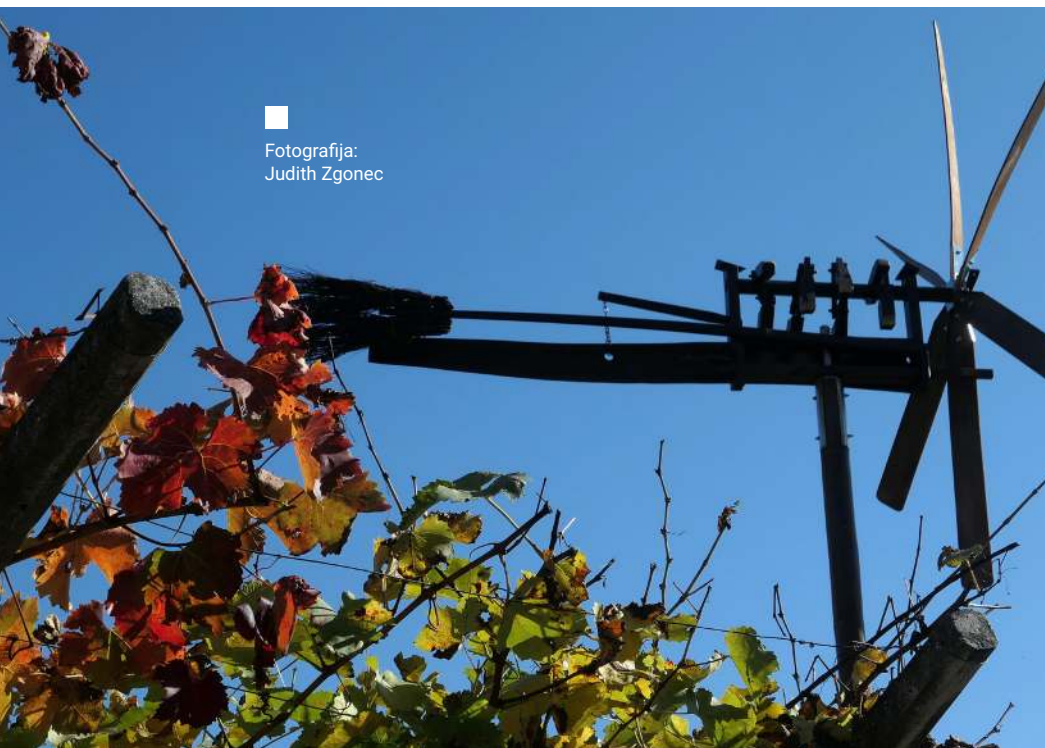
»Letošnja vinska letina na Kranjskem

Sedaj, ko je trgatav v splošnem že pri koncu, moremo o izidu te nekoliko z gotovostjo poročati in izreči o njej svoje mnenje. Da nista bila junij in avgust za normalen trtni razvoj tako neugodna, bi letošnja vinska letina v kolikostnem in kakovostnem oziru še prekoračila letnik 1917. Tako pa je mokri junij mnogo škodoval v cvetju, da je grozdje deloma le slabo odcvetelo, mokri avgust pa s povzročanjem raznih bolezni, zlasti grozdne plesnobe, ki je ponekod tudi polovico pridelka uničila. Mogoče ne bo pa odveč, če opozorimo pri tej priliki na neprijetne slučaje, na katere smo sicer že pravočasno mislili in ki se žalibog že dogajajo, da se namreč pojavljajo nevestneži, ki potvarjajo letošnjo božjo kapljico s tem, da mešajo med vinski mošt sadjevca, posebno sladkega hruševca. To je pač največje zlo, ki ga more le kak propali človek zagrešiti. Cena novemu vinu je oziroma bo vsestransko zadovoljiva in zato zasluži vsakdo, ki letošnji pridelek na ta način kvari in poštene kupce slepari, najstrožje, po zakonih predpisano kazen. Zato upamo, da bodo vsi merodajni faktorji takim, dobro ime kvarečim producentom in prodajalcem, živo na prste stopili.«

⁷⁷ Boštanj – 800 let, str. 184.

⁷⁸ F. Gombač v reviji Kmetovalec, 15. 10. 1920.

Fotografija:
Judith Zgonec

Tudi napredni gostilničarji in vinski trgovci na Sevnškem so znali prisluhniti novim izzivom in so obnovili stare nasade. V gostilnah so točili svoja vina, ali vina, ki so jih kupovali na Bizeljskem ali Štajerskem. Eden od uspešnih sevnških gostilničarjev, ki je stopal v korak s časom oz. ga prehiteval, je bil Ernest Krulej. Njegov strokovni prispevek k razvoju vinogradništva in vinarstva je nesporen.

Na območju današnjega mesta so bile v času med svetovnima vojnama naslednje znane gostilne: v Sevnici Valant, Krajnc, Perc-Medic, Kragl, Starkl-Gabrič, Kovač-Petretič, Žičkar, Cimperšek (2x), Krulej, Majer-Maurer, Tihole-Plaustainer, pri železniški postaji restavracija Lamper-Merc in hotel Triglav, v Šmarju pri Sevnici Požun, Čer nič, Planinc, Trupej, Zelič in Jeraj, v Boštanju Lipar, Adamlje, Drmelj in Papež na Brodu, na Blanci pa Divjak in Radej.⁷⁹

⁷⁹ Po navedbi O. Z. Zeliča, maj 2022.

Med znane in pomembne sevniške veljake štejemo Ernesta Kruleja⁸⁰, ki je od februarja 1932 pa do svoje smrti 1957 na Zajčji gori spisal svojo vinogradniško zgodbo. Vinograd z zidanico, travnikom in sadovnjakom je Krulej na Zajčji gori kupil od ostarelega nekdanjega sevniškega trgovca in župana Ludvika Smoleta. Vrhkletna zidanica je bila dobro grajena stavba pravokotnega tlorisa. Pod skupno streho je združevala bivalni in gospodarski del. Kakor se je Krulej pokazal kot dober organizator v javnem življenju, tako se je pokazal tudi v svojem lastnem gospodarstvu. V svojem vinogradu je začel z inovacijami, ki so bile plod njegovih izkušenj. O tem izvemo iz njegovega članka o regeneraciji vinograda, objavljenega v Kmetovalcu – glasilu Kmetijske družbe v Ljubljani, decembra 1941. Z opisanim načinom obdelovanja vinograda, s katerim je dosegel izredne uspehe, je vinogradnikom podal zanimive in koristne nasvete za boljše razumevanje potreb vinske trte. Opisal je, kako je v starem, zapuščenem in izstradanem vinogradu s svojim inovativnim pristopom kljub drugačnim napovedim dosegel izredne uspehe. Znižal je višino trt, uvedel je gojenje na žici, s čimer je zmanjšal vlago in z njo širjenje glivičnih bolezni, ter globoko kopanje in gnojenje. Piše o rekordni letini 1936, ko je na hektar dobil 110 hl vina, in o hudi pozebi leta 1940.⁸¹

V Kmetovalcu je Krulej publiciral še več strokovnih člankov, tudi 15. januarja 1942, ko je zapisal svoje izkušnje z gnojenjem vinogradov. Bralcem je zaupal, kako na Zajčji gori prideluje dober kompost, pri tem uporabi tudi rezino, kdaj in kako gnoji svoj vinograd, predstavil je rezultate poskusa gnojenja z rdečo deteljo.

Ernest Krulej, 1888–1957
(vir Knjižnica Sevnica).

⁸⁰E. Krulej (1888–1957), geometer, publicist, domoljub, vizionar, obrtnik, župan in vinogradnik, pomemben za razvoj Sevnice v mnogih pogledih. Njegovo življenjsko pot je skrbno proučil raziskovalec in zapisovalec sevniške preteklosti Oskar Zoran Zelič ter jo dokumentiral v knjigi Ernest Krulej : domoljub, publicist in kladivar prve Jugoslavije: ob 130. obletnici njegovega rojstva.

Kompost v vinogradu.

Krulej Ernest

Javna tajnost je, da ni priporočljivo uporabljati za spomladansko gnojenje vinograda svež hlevski gnoj. Sam ga nisem rad uporabljal niti za jesensko niti zimsko gnojenje. Vinogradu prija najbolje dobro prelezan gnoj, ki pa ne sme biti niti kisel niti plesniv. Zaradi tega sem si za gnojenje vinograda pripravil dve jami za pripravljanje komposta.

V našem kmetijstvu, posebno pa še v vinograjskih legah, se moramo od minule vojske sem vedno boriti s krizo gnoja in gnojenja. Povsod se prideluje premalo gnoja in se zaradi tega premalo gnoji. V vinorodnih legah, kamor je spravilo gnoja zelo težko, se ga na licu mesta še

vod za razmišljanje, kako si vstvariti kompost, ki bo dal trti prepotrebno hrano za prihod in rast, obogatil zemljo s koristnimi bakterijami, in ki bi bil čim cenejši.

Vinograd sem rezal čimprej, vedno takoj po sv. Treh kraljih. S tem sem zadel na splošen ugovor pri vinogradnikih. Ostal sem pa pri svojem mnenju iz naslednjega razloga: Trs živi in se giblje tudi pozimi ob toplih sončnih dneh ter pošila svoje soke najprej na najoddaljenejša očeveca, da se razvijejo za spomladansko rast. Zato seveda uporabi znatno količino gnojila. Če režemo pozno, tedaj odrežemo trsu vse njegovo zimsko delo in že porabljen gnojila. Če pa režemo zgo-

Začetni del Krulejevega članka, objavljenega 15. 1. 1942 v časopisu Kmetovalec.

⁸¹ Zelič, 2018, Ernest Krulej : domoljub, publicist in kladivar prve Jugoslavije: ob 130. obletnici njegovega rojstva, str. 121–122.

Gostoljubna Ernest in Sida Krulej sta v zidanici na Zajčji gori gostila številne goste. Da pa ne bi spomini na vesela druženja utonili v pozabo, je Krulej poskrbel za knjigo vtisov, poimenoval jo je *»Spominska knjiga prijateljev Krulejeve Zajčje gore«*. Prvi zapis iz knjige gostov je datiran 7. avgusta 1934, zadnji pa 19. junija 1940. Vmes so na 52 straneh lastnoročno zapisani vtisi domačih in tujih gostov (slednji v nemščini, hrvaščini, cirilici in češčini). Med drugim: *»Po gorcah sem hodil, sem vince rad pil, pri Nestlnu sem pa najboljšega dobil.«*, *»Kdor hoče dobro vince piti, mora v Zajčjo goro iti.«*⁸²

Vesela družina v Krulejevi zidanici na Zajčji gori.⁸³

⁸² Zelič, 2018, Ernest Krulej : domoljub, publicist in kladivar prve Jugoslavije: ob 130. obletnici njegovega rojstva, str. 124.

⁸³ Pridobljeno na <https://www.posavskiobzornik.si/kultura/na-grajski-tlaki-obudili-spomin-na-pomembnega-sevnicana>

Časopis Domovina je 1. oktobra 1931 vabil na sejem sadja in grozdja v Sevnico. Med drugim so zapisali⁸⁴: »Veliko zanimanje vlada za sadno razstavo in grozdni sejem. Vsakemu kmetovalcu bo koristilo, ako pošlje na razstavo nekaj svojega sadja, ker bo s tem lažje dobil kupca za svoj pridelek. Pridite torej od 4. do 11. oktobra na sadno razstavo, 5. oktobra pa na sejem za grozdje v Sevnici.«

Ta velika sadjarska razstava je bila pripravljena v prostorih Splošne gospodarske zadruge v Sevnici, med 4. in 11. oktobrom 1931. Organizirana je bila na pobudo takratnega sevniskega župana Ernesta Kruleja, ki je imel na otvoritvi tudi pozdravni nagovor. Zanimanje je bilo izredno, za razstavo so se zanimali tudi obiskovalci iz tujine. Sočasno je bil na Krulejevo pobudo 5. oktobra organiziran prvi sejem grozdja, ki je sijajno uspel. V času svetovne gospodarske krize, ki je močno prizadela tudi Slovenijo, je bila okolica Sevnice s tem sejmom rešena vinske krize. V zvezi s tem najdemo zapis⁸⁵:

»Udeležba kupcev, kakor tudi od prodajalcev je bila nad vse pričakovanje velika. Že prvi dan se je prodalo samo na razstavi okroglo 50.000 kg vinskega grozdja, izven razstave pa okroglo 30.000 kg – kolikor smo mogli dobiti podatke. Dne 6., 7. in 8. oktobra se je prodaja vinskega grozdja nadaljevala, četudi je bil sejem napovedan samo za en dan. Te tri dni se je prodalo, kolikor se je moglo ugotoviti, okroglo 60.000 kg. Prejeli smo informacije, da se je prodaja vinskega grozdja vršila v celem sevniskem gospodarskem okolišu in to na pobudo in vabila, ki jih je razposlal župan Krulej. ... Kupci so bili iz vseh nevinnorodnih krajev naše banovine, med drugimi kraji so bili zastopani tudi mojstranski in bobinjski kot, Kranj, Škofja Loka s Poljansko in Sorško dolino, Ljubljana in okolica Ljubljane, Zasavje, Litija, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Radeče, Laško, Savinjska dolina itd. Če upoštevamo ves promet na grozdnem sejmu in izven njega, lahko računamo, da je bilo prodanega najmanj 200.000 kg, če ne več. Vinogradnik sevniskega Posavja, ki je že s skrbjo premišljeval, kam s tolikim letošnjim pridelkom grozdja, ko mu je itak vsled splošne vinske krize zaostaja vino prošlih letnikov v kleteh, je danes rešen te skrbi in hvaležen inicijatorju in organizatorju prvega vinskega sejma za vinsko grozdje v naši banovini županu trga Sevnice Kruleju Ernestu.«

V časopisu Domovina⁸⁶, 14. januarja 1932 preberemo, da je bil med 14. 1. 1932 in 28. 2. 1932 v Sevnici organiziran kmetijski nadaljevalni tečaj. V osnovni šoli so ga izvajali ob ponedeljkih in četrtekih med 8. in 12. uro. Predavatelji iz Sevnice, Brežic in Krškega so predavali med drugim tudi iz vinarstva in vinogradništva, udeležba pa je bila za udeležence brezplačna. To je bila priložnost za pridobivanje novih znanj, izmenjavo izkušenj in spoznavanje dobrih vinogradniških in kletarskih praks, ki so prihajale iz bolj razvitih vinorodnih okolišev Štajerske in Primorske.

⁸⁴ Domovina, 1. 10. 1932, str. 8.

⁸⁵ Zelič, 2018, Ernest Krulej : domoljub, publicist in kladivar prve Jugoslavije: ob 130. obletnici njegovega rojstva, str. 95–99.

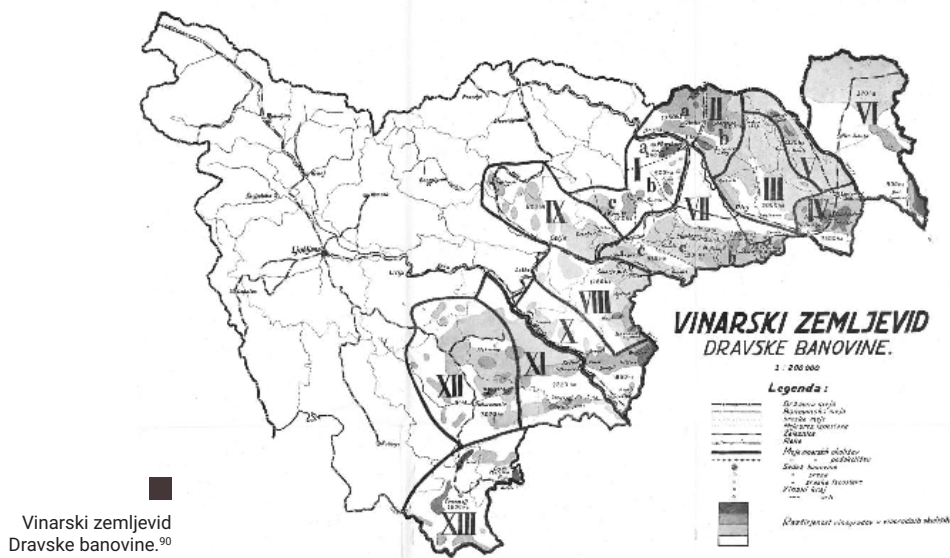
⁸⁶ Str. 5–6.

Med obema vojnama je delovalo Vinarsko društvo Dravske banovine⁸⁷, ki je imelo svoje podružnice po vsej Sloveniji (leta 1938 je to društvo imelo 19 podružnic s 1024 člani), med temi tudi v Novem mestu in Podbočju. Društvo je izdajalo svoje glasilo »Nase gorice«. Kraljevska banska uprava Dravske banovine je leta 1935 izdala »Trsni izbor in vinski tipi za Dravsko banovino«, kjer lahko med drugim preberemo, da so »bela in rdeča vina iz sodnega sreza Sevnica mnogo šibkejša od bizeljskih, torej prav lahka, tanka, čisto medla, bolj kislota potrošna vina. Pridelujejo jih približno iz istih vrst ko na Bizeljskem. Potrošijo jih v domači okolici in v rudarskih revirjih okoli Trbovelj.«⁸⁸

Dravska banovina je pokrivala večino današnje Slovenije z izjemo Primorske, ki je bila takrat pod italijansko okupacijo. Rdeče sorte so v tistem času imenovali modre sorte. Pridelek se je gibal med 20 in 25 hl vina na hektar. V knjigi Trsni izbor in vinski tipi za Dravsko banovino so bile za Bizeljsko in Posavje priporočene sorte laški rizling, zeleni silvanec, beli burgundec, rdeči traminec, žametasta črnina, modra frankinja in portugalka, za Krško-Kostanjeviški okoliš žametasta črnina, modra frankinja, portugalka, rdeča kraljevina, laški rizling, žlahtnina, beli burgundec, zeleni silvanec in rdeči traminec (2/3 naj bo črnih, 1/3 pa belih), za Novomeško-Mokronoški okoliš pa rdeča kraljevina, laški rizling, žlahtnina, beli burgundec, zeleni silvanec, rdeči traminec, žametasta črnina, modra frankinja in portugalka.⁸⁹

Velika in pomembna prelomnica za vinogradništvo je bila 2. svetovna vojna (1941–1945). Številni ljudje so zbežali iz svojih domov, še več je bilo izseljenih. V naših krajih so naselili Kočevarje, ki se na vinogradništvo niso spoznali. To je bil razlog, da so vinogradi, obnovljeni po trtni uši, do konca vojne v večini spet nazadovali ali v celoti propadli.

⁸⁷ Dravska banovina je bila od leta 1929 do 1941 upravna enota na delu ozemlja današnje Slovenije. Kot ena izmed devetih banovin, upravnih enot Kraljevine Jugoslavije, je bila ustanovljena 3. oktobra 1929. Imela je sedež v Ljubljani in bila nadalje razdeljena na ljubljansko in mariborsko oblast.

Vinarski zemljevid Dravske banovine.⁹⁰

⁸⁸ Trsni izbor in vinski tipi za Dravsko banovino, 1935, str. 54.

⁹⁰ Kraljevska banska uprava Dravske banovine, 1935, str. 65.

⁹¹ Slovenija, vinska dežela, 2017, str. 30. R. Gorjak je mednarodno uveljavljen in eden vodilnih slovenskih vinskih profesionalcev.

Robert Gorjak za vinorodno Posavje med najboljše letnike 20. stoletja uvršča letnik 1945 ob koncu 2. svetovne vojne, poleg tega pa še tri izjemne letnike 20. stoletja, in sicer 1971, 1983 in 1993.⁹¹

Za takojšnjo obnovo po vojni ni bilo niti denarja niti dovolj cepljenk, zato so individualni pridelovalci začeli saditi in grobati samorodne sorte. Te so bile manj občutljive na bolezen. Z nasadi samorodnice se je kakovost pridelanih vin poslabšala, razvoj vinogradništva in kletarstva sta močno nazadovala. Na to so šele mnogo kasneje pričeli glasno opozarjati naprednejši vinogradniki in spodbujati ponovno obnovo.

Po 2. svetovni vojni je pridelava vina potekala v glavnem v okviru združenih kleti, vinogradi pa so bili v tem obdobju tako v državni kot tudi v zasebni lasti. Zasebniki so večinoma pridelovali grozdje za prodajo združenim kletem, v majhnih količinah pa so ga zadržali za pridelavo odprtega vina za lastne potrebe ali potrebe okoliških gostiln. Nekatere izmed združenih kleti so znale pridelati lepo število izjemnih vin tudi po današnjih standardih, nekaj jih še vedno hranijo v arhivskih zbirkah dotičnih kleti.⁹²

Napredek v vinogradništvu je bil dosežen šele po letu 1970, ko so vinogradniki v obnovo vinogradov začeli vlagati večja sredstva, kar je pričela stimulirati tudi država. Večje površine so bile zasajene s kakovostnimi trsnimi cepljenkami. Zelo pomembno pa je bilo spoznanje, da je potrebno bolj skrbeti za kakovost vin, saj brez odlične kakovosti ni trženja. To je bil čas, ko so tudi številni delavci, sicer redno zaposleni, kupili ali podedovali svoj košček zemlje, kjer so si postavili zidanico in zasejali manjše število trt. V tem času so bili ljudje žejni znanja in izkušenj. Za nasvet so mnogokrat povprašali bolj izkušene vinogradnike, ki so ohranjali tradicijo svojih očetov in dedov.

⁹¹ Slovenija, vinska dežela, 2017, str. 30. R. Gorjak je mednarodno uveljavljen in eden vodilnih slovenskih vinskih profesionalcev.

⁹² Prav tam, str. 20.

Fotografija:
Vinko Šeško

**DRUŠTVO
VINOGRADNIKOV
DOLENJSKE**

Pri trgovskem podjetju Hmeljnik v Novem mestu so kot glavno dejavnost imeli promet z vinom, kasneje so se začeli ukvarjati še z vinogradništvom in trsničarstvom. Ko se je z njimi povezal takratni referent Tit Doberšek, je dozorela ideja o povezavi vinogradnikov v skupnem društvu. Prva pobuda za društvo je bila podana na posvetu vinogradnikov v Kostanjevici, ki ga je jeseni 1971 sklical Agrokombinat Krško. Zamisel je dozorela na ocenjevanju vin Novomeško-Mokronoškega vinorodnega okoliša, 3. aprila 1972. leta.⁹³

Namen sestanka v hotelu Kandija v Novem mestu 3. aprila 1972 je bil priprava na ustanovitev dolenjskega vinogradniškega društva. Otvoril ga je Tit Doberšek⁹⁴ in poudaril, da *»iz svojega delovnega mesta opaža, da bi bilo nujno ustanoviti društvo, ki bi povezovalo vse vinogradnike...«*. Povedal je, da je pravila dobil v Juršincih, kjer so vinogradniško društvo že ustanovili in jih z manjšimi korekcijami pripravil za obravnavo na ustanovnem občnem zboru. Navzoči so se obvezali, da bodo do 1. maja 1972 vsak na svojem področju pridobivali članstvo, ki naj bi se udeležilo ustanovnega občnega zbora. V zapisnik so zapisali še, da bi se ga moralo udeležiti vsaj 60 članov, ki pa so lahko tudi vinogradniki s starimi nasadi in manjši vinogradniki.

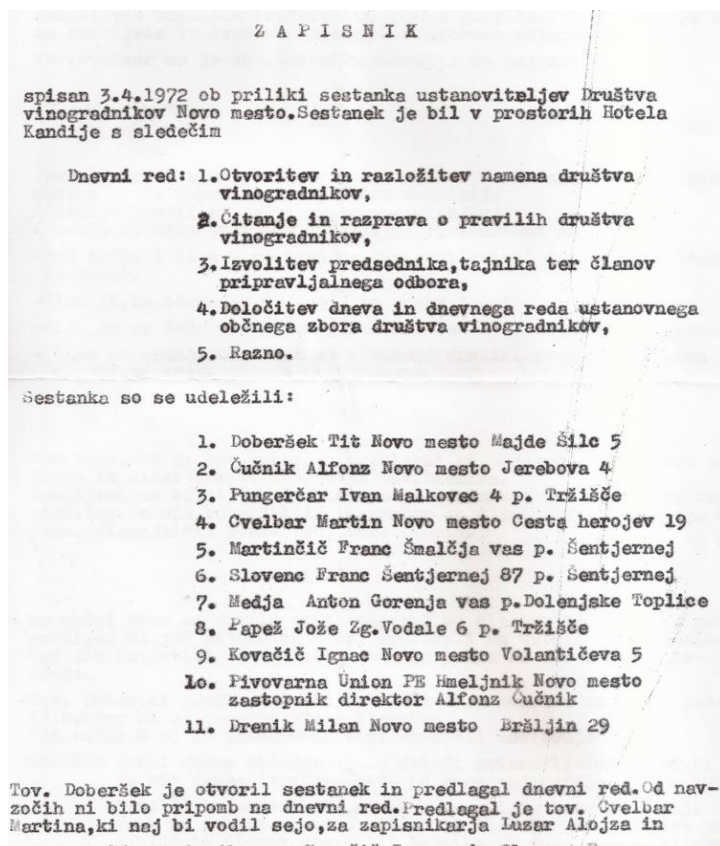

Tit Doberšek (1913–1990)
(fotografija družinski arhiv)

⁹⁴ Tit Doberšek (1914–1990) je bil vinarski, vinogradniški in sadjarski strokovnjak, poznan predvsem kot praktik, uspešen organizator prodajnih in nabavnih poti v zadrugah, organizator razstav, predavatelj, inštruktor in kmetijski inšpektor. V Dolenjskem listu je bil avtor stalne rubrike *»En hribček bom kupil ...«*, ki jo je urejal in pisal od leta 1978 pa do 1989, skoraj do svoje smrti.

⁹³ Navedena dejstva in citati v nadaljevanju glede ustanovitve in vloge DV Dolenjske, so (če ni drugače navedeno) povzeta iz zbornikov, ki jih je DV Dolenjska in kasneje Zveza društev vinogradnikov Dolenjske izdajala ob ocenjevanjih vin (osebni arhiv Jožeta Peternela, vpogled v letu 2002).

Spomladi 1972 sta v Sevnico prišla Tit Doberšek in Dušan Terčelj⁹⁶, z glavnim namenom, da opravita rajonizacijo vinogradniških leg v sevniški občini in Sevnčane povabita k društvu na Dolenjskem, ki je bilo pred ustanovitvijo. V gostilni pri Žičkarju (Jurišič) sta se sestala s Tinetom Klemenčičem in mu izročila štiri pristopne izjave za sodelovanje pri ustanovnem zboru Društva vinogradnikov Dolenjske. Prejeli so jih Jože Peternel, Izidor Simončič, Bruno Plaustainer in Tine Klemenčič.⁹⁷

Prva stran zapisnika o pripravi na ustanovitev DV Dolenjska, z dne 3. 4. 1972.⁹⁵

⁹⁷ Po navedbah Jožeta Peternela, 2002.

⁹⁵ Iz osebnega arhiva Jožeta Peternela. Kopijo zapisnika 1. sestanka z namenom ustanovitve vinogradniškega društva na Dolenjskem je J. Peternelu posredoval Martin Cvelbar iz Novega mesta.

Dr. Dušan Terčelj, 2012.
(fotografija Aleš Gačnik, Tovarna Tradicij)

⁹⁶ Dr. Dušan Terčelj (1923–2013), agronom in ugleden enolog, s strokovnim delom je začel na vinogradniškem posestvu na Kapeli in v Radgonski kleti, bil kasneje enolog v Vino Brežice, v letih od 1952 do 1959 pa enolog in upravnik kleti v Vinarski zadrugi v Vipavi. Od leta 1960 pa vse do upokojitve 1993. leta je bil raziskovalec v centralnem laboratoriju Kmetijskega inštituta Slovenije v Ljubljani. Leta 1981 je magistriral in leta 1983 doktoriral na Agronomski fakulteti Univerze v Zagrebu na temo barvnega sestava kraškega terana. Med leti 1975 in 2003 je bil strokovni organizator in 4 leta predsednik Mednarodnega ocenjevanja vin v Ljubljani. Po letu 2002 je na društvenih ocenjevanjih DV Sevnica - Boštanj večkrat vodil degustacijsko komisijo. Poročen s Sevnčanko Majdo Jesenko.

Doberšek je z namenom dviga kvalitete spodbujal obnove vinogradov na Dolenjskem in ocenjevanja vin. Ocenjene cvičke je za Dolenjski list, 3. februarja 1972, kritično ocenil takole:

»Precej vin je bilo zavrnjenih, ker so bile pri pijači primesi samorodnice, žvepla itd. Najbolj pa je teplo pridelovalce, da nimajo urejenega kletarjenja ... Zanimivo je, da večina pridela grozdje odlične kakovosti, vendar potem ne zna iz njega iztisniti dobrega vina.«⁹⁸

Alfonz Čučnik, takratni direktor Hmeljnika, se je spominjal:

»Če smo si želeli, da bi se tudi na Dolenjskem kaj naredilo na področju vinogradništva, smo se morali organizirati. S Titom Doberškom sva se odpeljala k Janezu Toplaku v Juršince v Slovenskih goricah, kjer so se ravno takrat pripravljali na ustanovitev društva. Po zgledu njihovih pravil smo naredili naša in za 18. junij 1972 sklicali ustanovni občni zbor v prostorih hotela Otočec. Ustanovitev društva je med dolenjskimi vinogradniki naletela na velika odmeva, pa tudi takratni politiki so bili veseli, da se je pričelo premikati, saj so čez dolenjsko vinogradništvo že zdavnaj naredili križ. Žalostno je bilo gledati, kako je propadla cepljenka, po najboljših legah pa se je šopirila samorodnica. Vedeli smo, da takšna organiziranost prinaša lepše čase tudi za dolenjsko vinogradništvo.«

⁹⁸ DL, 14. 11. 2013, str. 20.

Ustanovni zbor Društva vinogradnikov Dolenjske je bil 18. 6. 1972 na Otočcu. Sprejeta so bila usklajena pravila delovanja. Za predsednika je bil izvoljen Martin Cvelbar, za podpredsednika pa Alfonz Čučnik. Prvi predstavniki podružnic so postali Jože Peternel za Sevnico, Ivan Pungerčar za Malkovec, Ignac Škoda za Trebnje, Anton Medja za Šmarjeto in Jože Freljih za Šentrupert. Kot gonilna sila društva je bil aktivno vključen še Tit Doberšek.

O ustanovitvi Društva vinogradnikov Dolenjske je v članku »Združevanje in sodelovanje – V prid slovesu cvička«, 22. junija 1972, poročal Dolenjski list⁹⁹:

»Pospeševati razvoj dolenjskega vinogradništva, združevati vinogradnike v tem prizadevanju, to je pglavitni namen za ustanovitev vinogradniškega društva, katerega občni zbor je bil v nedeljo, 18. junija, na Otočcu. To je drugo vinogradniško društvo v Sloveniji; kako resno nameravajo dolenjski vinogradniki sodelovati v njem, dokazuje že udeležba, saj se je zbora od 120 povabljenih udeležilo 97 ljudi. Vinogradniško društvo bo združevalo vinogradnike Novomeško-Mokronoškega vinogradniškega okoliša, kar pomeni, da obsega občine Novo mesto, Trebnje in Sevnica.

V izvoljenem 17-članskem upravnem odboru, ki ga bo vodil predsednik Martin Cvelbar iz Novega mesta, so predstavniki iz vseh teh občin. Na občnem zboru so izvolili tudi 5-članski izvršni odbor, za podpredsednika društva so izbrali Alfonza Čučnika, za tajnika pa Franca Avsca. Po strokovni plati bo delo društva vodil Tit Doberšek, kmetijski inšpektor iz Novega mesta. Sprejeli so pravila društva, kjer je natanko določeno, kakšne so pristojnosti društva vinogradnikov in njegovih članov.

Na zboru je bilo izrečenih več kritičnih besed na račun dosedanjega mačehovskega odnosa do vinogradništva in vinogradnika. Posebno udeleženci z Malkovca so ostro grajali spreminjanje imena cvička v marvin in poudarjali, da je naloga društva prizadevati se za sloves cvička, te posebnosti dolenjske zemlje in dolenjskega podnebja. Na zboru so bili nezadovoljni, ker ni bilo predstavnikov kmetijskih organizacij in kmetijske šole, čeravno so bili povabljeni.«

DV Dolenjske je bilo drugo vinogradniško društvo v Sloveniji. Tudi sevniški vinogradniki so ustanovitev društva toplo pozdravili. Nekateri so se v naslednjih letih udeleževali predvsem strokovnih predavanj in ekskurzij. Zaključimo lahko, da je izvoljeni predstavnik t.i. podružnice za Sevnico Jože Peternel svoje delo opravil dobro, saj se je dejavnost društva iz Novega mesta v kratkem času razširila tudi na sevniško področje in zanetila nove ideje o združevanju vinogradnikov. Podobno vlogo je imel tudi Ivan Pungerčar, ki so ga številni sevniški in boštanjski vinogradniki poznali in spoštovali kot vinogradnika, vinarja in trsnicarja iz bližnjega Malkovca.

⁹⁹ DL, 22. 6. 1972, str. 11.

Po ustanovitvi DV Dolenjske se je zaradi velikega območja in števila vinogradnikov, ki so združeni delali v Društvu vinogradnikov Dolenjske, pokazala potreba po razdelitvi na podobore, poimenovali so jih ožje vinogradniške okoliše (OVO). Prvi pododbor DV Dolenjske je bil 10. februarja 1977 ustanovljen na Malkovcu, v katerem so bili vinogradniki iz Malkovca, Šentjanža, Boštanja in Sevnice. Občni zbor v prostorih nad kletjo Hmeljnik na Malkovcu je kot delovni predsednik vodil Jože Peternel. Prisotnih je bilo 92 vinogradnikov, za predsednika podobora je bil izvoljen Ivan Pungerčar¹⁰⁰. Izvoljeni upravni odbor je štel 7 članov: 4 iz Malkovca (Lojze Udovč, Ivan Pungerčar, Ciril Flajs in Ivan Camloh), 2 iz Šentjanža (Stanko Repše in Ferdinand Prijatelj) in 1 iz Boštanja (Boris Slapšak). Imenovani so bili tudi delegati za skupščino DV Dolenjske, Sevnico je zastopal Izidor Simončič, Boštanj pa Vida Medved.

Malkovski vinogradi, jeseni 2020.
Fotografija: Judith Zgonec

¹⁰⁰ Ivan Pungerčar (1930–2015) je bil ustanovni član DV Dolenjske, navdušen vinar in vinogradnik iz Malkovca, tudi trsničar, dolgoletni predsednik in častni član DV Malkovec, ZDVD mu je 2013 podelila naziv ambasador cvička. S cvičkom je leta 1972 zmagal na 1. ocenjevanju vin DV Dolenjska. Tako je bil na nek način tudi 1. Kralj cvička.

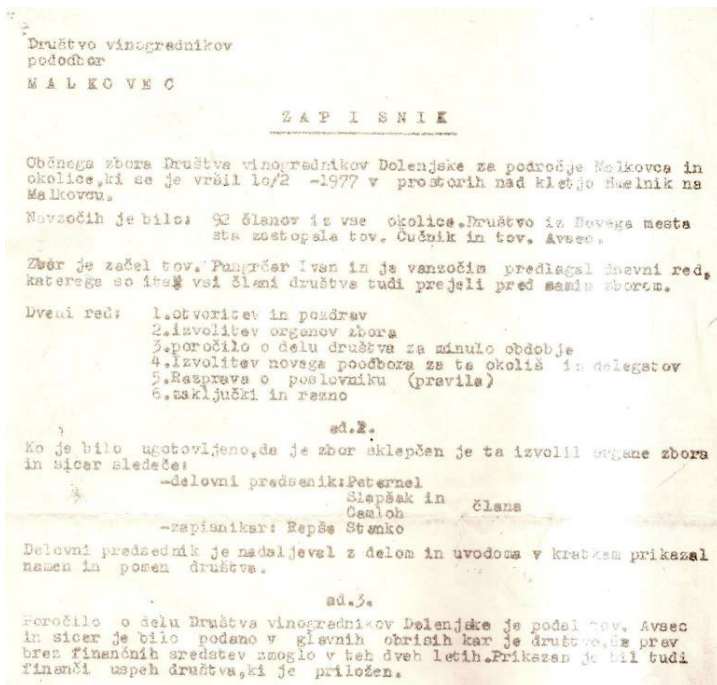
Ivan Pungerčar, na zaključku skupščine ZDVD, Kostanjevica na Krki, 37 let kasneje - 1. 6. 2014.

Vinogradniki so si zadali več poudarka nameniti strokovnemu delu in pridobivanju članstva. V zapisniku so zapisali:

»Glede na to, da je na našem področju še precej vinogradnikov, ki pa niso člani društva, je v bodoče naloga vsakega člana, da na terenu pridobiva nove člane in to preko svojega odbornika posreduje na odbor društva, da se novega člana vnese v register.«

V razpravi na Malkovcu je bilo izpostavljeno vprašanje o zaščiti cvička oz. o doslednejšem spoštovanju vinskega zakona: *»Zanimivo je bilo določevanje obsega društva in kam sega meja našega cvička, zato ne more imeti meja tega okoliša kakršen koli vpliv na naše društvo, ki so lahko tudi izven tega okoliša (v našem primeru predel Štajerski Podvrh in gorice nad Sevnico.«* Malkovčani so na ustanovnem zboru OVO Malkovec k sodelovanju povabili tako boštanjske vinogradnike, ki so pridelovali pretežno cviček, kot tudi druge iz okolice Sevnice na levem bregu reke Save.

Ob ustanovitvi prvih ožjih vinogradniških okolišev je bilo poudarjeno, da OVO Sevnica - Boštanj samostojno ni formiran, da pa velja o tem resno razmisliti. Definiran je bil kot območje, ki je zajemalo vinske gorice Trnovec-Podvrh (80 ha), Prešna Loka - Konjska glava - Žabjek (25 ha), Lamperče - Sv. Rok (15 ha), Zajčja gora (10 ha), obronki Lisce (20 ha), Svibno z obronki Huma (10 ha), Topolovec - Dobje (30 ha), skupaj 190 ha vinogradov. Obnove je čakalo 150 ha vinogradov.

Začetek zapisnika ustanovnega zbora pododbora Malkovec, 1977. ¹⁰¹

V letu 1979 je bilo v Društvu vinogradnikov Dolenjske včlanjenih več kot 500 vinogradnikov, ki so bili organizirani v sedmih ožjih vinogradniških okoliših: OVO Šentjernej (110 članov), OVO Škocjan (70 članov), OVO Novo mesto (110 članov), OVO Podbočje (50 članov), OVO Malkovec (130 članov), OVO Trebnje (90 članov) in OVO Šentrupert (40 članov).

Jože Peternel je za bilten Zveze društev vinogradnikov Dolenjske, izdan ob 20. Tednu cvička (1992), zapisal:

»Bil sem edini iz levega brega Save med dolenjskimi vinogradniki. V začetku so nas prepričevali, naj se zapišemo med štajerske vinogradnike, češ da na tisti strani Save cviček ne raste. No, končno smo v društvu ostali tudi Sevničani in danes se zavedamo, da nam je to koristilo in da smo veliko pridobili. Kot vinogradniki smo prepotovali vso vinorodno Slovenijo, imeli veliko predavanj, obiskovali smo kleti in poslušali izkušene vinogradnike.«

¹⁰¹ Osebni arhiv Jožeta Peternela.

OŽJI
VINOGRADNIŠKI
OKOLIŠ SEVNICA -
BOŠTANJ

Do konca leta 1981 so se sevniški in boštanjski vinogradniki pa tudi iz Studenca in drugih okoliških krajev prostovoljno odločali za članstvo v OVO Malkovec. Precej jih je žal že pokojnih, so se pa radi spominjali prijetnih druženj in skupnih projektov, ki so potekali v vinogradniškem združenju, ki ga je vodil Ivan Pungerčar. Leta 2002, ko je društvo pripravljalo jubilejni zbornik, je spomine na te čase obujal Ivan Mastnak¹⁰², eden od glavnih pobudnikov za ustanovitev OVO Sevnica - Boštanj:

»S pričetkom aktivnega dela na Malkovcu, kjer smo sodelovali tudi Sevnčani in Boštanjčani, sovpada izboljšanje kakovosti vin, kvaliteta in večji izbor trsnih cepljenk, izboljšalo se je stanje v mnogih vinogradih in kleteh, med vinogradniki pa so nastale nove vezi in poznanstva, ki jih še vedno ohranjamo. Zaradi velikega interesa in oddaljenosti, se je v začetku osemdesetih porodila ideja, da bi se podobno kot na Malkovcu, organizirali tudi v Sevnici. To smo udeležili konec leta 1981.«

¹⁰² Ivan Mastnak (1927–2013), napreden vinogradnik in vinar iz Orehovega (Zajčje gore) je bil med ustanovnimi člani OVO Sevnica - Boštanj, v letih 1981 do 1998 član upravnega odbora, od 1998 do leta 2006 član nadzornega odbora, po letu 2003 tudi častni član društva. Aktivno je sodeloval pri mnogih dogodkih, še posebej pri projektu razvija društvenega prapora, na povorkah, pri organizaciji društvenih ocenjevanj vin, prikazov strojne opreme in kletarskih opravil, pri organizaciji pohodov po vinskih goricah ter pri izvedbi strokovnih izletov. Oče enologa Zdravka Mastnaka.

Ivan in Fanika Mastnak
na vinogradniški povorki
v Sevnici, 16. 3. 1988
(fotografija L. Anzelc).¹⁰³

S časom je bil interes za ustanovitev vinogradniške ljubiteljske organizacije v Sevnici vse bolj izražen, ker je bilo ljubiteljskih vinogradnikov in vinarjev iz leta v leto več in so želeli, da bi strokovna predavanja in demonstracije vinogradniških opravil potekale bližje. V letu 1981 je dozorela ideja za ustanovitev in registracijo samostojnega OVO Sevnica - Boštanj. Do sklepnega dejanja – tj. imenovanja iniciativnega odbora, ki je imel nalogo pripraviti vse potrebno za ustanovitev, je prišlo decembra 1981.

¹⁰³ Osebni arhiv Sonje Šinkovec.

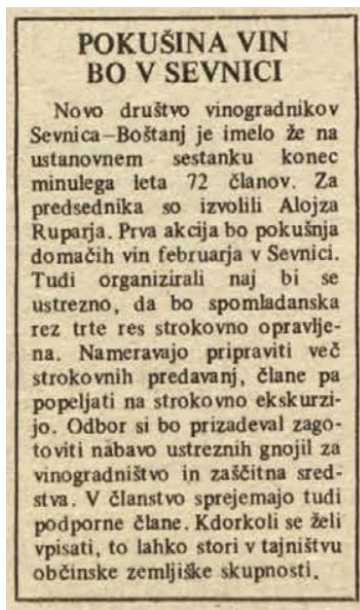
Dobesedni zapis kratkega sklepa o imenovanju iniciativnega odbora za ustanovitev »sevniške podružnice« Društva vinogradnikov Dolenjske – Ožjega vinogradniškega okoliša Sevnica«, kot ga je lastnoročno zapisala in podpisala referentka za kmetijstvo na občini Sevnica Mira Možic, se je glasil:

»Dne 3. 12. 1981 ob 14. uri v pisarni referenta za kmetijstvo na občini se je zbral na pobudo tov. Mastnaka in bil imenovan iniciativni odbor vinogradnikov v Sevnici: Peternel Jože, Klemenčič Tine, Simončič Dorči, Železnik Jože, Slapšak Boris, Plaustainer Bruno in Možic Mira – ref. za kmetijstvo. Sklep je bil sledeči: Ker je dovolj vinogradnikov v Sevnici in bližnji okolici in želja njih, se ustanovi društvo v Sevnici »Ožji vinogradniški okoliš Sevnica«. Določen je bil datum za ustanovitev društva in to 26. 12. 1981 v sindikalni dvorani v Sevnici. Istočasno se organizira še strokovno predavanje o pretakanju vina in se dobi ing. Marjetič Darkota iz Krškega.«

Na ustanovnem zboru vinogradnikov v Sevnici, 26. 12. 1981, je bilo prisotnih 72 vinogradnic in vinogradnikov. Sprejeli so pobudo iniciativnega odbora in ustanovili ožji vinogradniški okoliš. Prisotni na zboru so se vanj včlanili, izvolili organe društva in sprejeli delovni plan. Imenovan je bil prvi upravni odbor, ki so ga sestavljali Alojz Rupar – predsednik, Mira Možic – tajnik, Jože Peternel – blagajnik in člani Boris Slapšak, Tine Klemenčič, Izidor Simončič, Bruno Plaustainer, Ivan Mastnak in Vida Medved. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Martin Kovač, Jože Železnik in Alojz Zalašček.

Društvo se je uradno registriralo kot »Društvo dolenskih vinogradnikov, Ožji vinogradniški okoliš Sevnica – Boštanj«. Vinogradnikom iz Sevnice in Boštanja so se kmalu zatem pričeli pridruževati članice in člani iz Blance, Studenca, Loke pri Zidanem mostu in Zabukovja. O dogodku je 7. januarja 1982 poročal Dolenjski list, v prispevku je bilo napovedano tudi 1. društveno ocenjevanje vin v Sevnici.

DL, 7. 1. 1982, str. 3.

OVO Sevnica - Boštanj je 13. februarja 1982 organiziral prvo uradno ocenjevanje vin, in sicer v Gasilskem domu v Sevnici. Degustacijska komisija je ocenila 51 vzorcev, od katerih sta bila 2 izločena zaradi samorodnice. Ocenjena vina so bila: 34 vzorcev cvička, 6 vzorcev »črnega« in 9 vzorcev belega vina. Na prireditvi so bili razglašeni rezultati 1. društvenega ocenjevanja vin. Prva mesta so zasedli: Klenovšek Alojz iz Trnovca za cviček (14,1 točk), Sinkovič Avgust iz Brezovega za belo (15,6 točk) in Možic Ivan iz Sevnice za »črno« vino (14,5 točk). Na prvem uradnem ocenjevanju vin, ki je bilo organizirano v Sevnici, je bil zmagovalni cviček pridelan na levem bregu reke Save.

Diplome in priznanja so sodelujoči prejeli na družabni prireditvi v Sevnici, ki so jo poimenovali »Dan vinogradnikov«. Nekateri sodelujoči, ki so bili prisotni na tem zgodovinskem dogodku, še vedno ponosno hranijo diplomo, ki so jo prejeli za svoje vino. Na diplome sta se podpisala Mira Možic (tajnica) in Alojz Rupar (predsednik OVO Sevnica – Boštanj).

Pripravljeni vzorci 1. ocenjevanja vin (L. Motore in F. Švab), Sevnica, 13. 2. 1982 (avtor fotografije je verjetno L. Anzelc).

Diploma iz 1. ocenjevanja vin, v kleti Alberta Ruparja, na vinski gorici Križe.

Tit Doberšek, tajnik Društva vinogradnikov Dolenjske, je za bilten ob Tednu cvička v letu 1982 ocenil prizadevanja nekaterih ožjih vinogradniških okolišev, dotaknil se je tudi OVO Sevnica - Boštanj: *»Zaradi morebitne zamere kot tajnik društva težko ocenjujem delo posameznih ožjih vinogradniških okolišev. Vendar zlasti izstopa dejavnost te vrste pri OVO Cerklje in Trebnje, zelo se trudijo v Podbočju, Šentjerneju, Škocjanu in Malkovcu, manj dejavnosti je pri OVO Novo mesto in Šentrupert, dočim začeto delo OVO Sevnica - Boštanj kaže na veliko prizadevnost.«*

Do konca leta 1982 je bilo v društvo OVO Sevnica - Boštanj včlanjenih še novih 18 članic in članov, skupno jih je bilo 90.

V Mastnakovi kleti na Zajčji gori je bila leta 1982 v Sevnici prvič predstavljena in demonstrirana filtracija vin. Boris Slapšak¹⁰⁴ je kasneje pripovedoval, da so bila sprva precej nasprotujoča mnenja o tem, kako filtracija vpliva na kakovost vin. Opisal je, kako je potekal prikaz prve filtracije *»za širšo javnost«*. Zbrani vinogradniki so se razdelili na zagovornike novosti, ki se je v enologiji vse bolj uveljavljala kot redna kletarska praksa in na druge, ki so ostali skeptični in so menili, da filter *»vinu preveč vzame«*. Ob demonstraciji na Zajčji gori je Ivan iz cisterne napolnil štefan z nefiltriranim vinom. Po končanem delu so zbrani natančno iskali razlike med filtriranim in nefiltriranim, vonjali, okušali, primerjali barvo in bistrost. Strinjanje o tem, da je bilo filtrirano vino boljše, je bilo med zbranimi menda popolno, kar je odpravilo vse dvome.

Fotografija:
Judith Zgonec

¹⁰⁴ Boris Slapšak (1934–2014) je bil med večjimi pridelovalci cvička in drugih vin, v svoje vinograde in klet na Topolovcu je uvajal novitete in izboljšave, zavedal se je pomena kakovostne in zdrave pridelave. V OVO Malkovec in DV Sevnica - Boštanj je opravljal več funkcij, bil je tudi stalni član degustacijske komisije. Častni član DV Sevnica - Boštanj, od 2003.

Mastnakova zidanica na Zajčji gori je bila zaradi gostoljubnosti domačih, odlične lokacije, razgleda in dobrih vin na sploh dobro obiskana in priljubljena točka tudi za izvedbo sej upravnega in nadzornega odbora vinogradniškega društva. Običajno je bila na Zajčji gori organizirana vsaj ena seja letno vse do leta 2003, ko so Ivanu pričele pešati moči. Začelo se je tako, da so zbrani člani (s sklepčnostjo nikoli ni bilo težav) v kleti poskusili vino. V kasnejših letih so degustacijo začeli s penino, ki jo je začel pridelovati sin Zdravko, Ivan pa jo je vedno primerno ohlajeno z veseljem postregel, kot se za penino spodobi. Sledil je sestanek, za zaključek pa je za krepko malico poskrbela žena Fanika. Ob odhodu ni izostal kozarček v kleti, *»da se potrdijo dogovorjeni sklepi in zaključki seje«,* z obveznim »pivnikom«, ki je bil običajno nekaj od slanega peciva z ocvirki – *»če bi bili slučajno na poti domov kje policaji«,* kot se je pošalil Ivan.¹⁰⁵

27. januarja 1983 je Alfred Železnik, novinar Dolenjskega lista, ki je živel v Boštanju in se je včlanil v vinogradniško društvo, v prispevku *»Dobra kapljica bolj cenjena – ob cvičku letos tudi domači kruh in potica«* poročal o

¹⁰⁵ Tako so seje ostale v spominu takratnim članom upravnega in nadzornega odbora.

pripravah na 2. ocenjevanje vin v Sevnici. Podelitev z družabnim srečanjem (*»Dan vinogradnikov«*), so napovedali za 5. februar 1983 in vinogradnice ter vinogradnike povabili v TVD Partizan v Sevnico: *»Najprej bo ob 15. uri razglasitev rezultatov 2. ocenjevanja in podelitev priznanj, ob 17. uri pa naj bi se pričela prava veselica, kjer bo mogoče dobiti res dobro vino in domače jedi«*. Vzorce vin, ki so jih v prostorih stare sevniške pošte na Glavnem trgu zbrali 3. februarja 1983, med 7. in 15. uro, ocenili pa naslednji dan, so lahko zbrani na prireditvi poskusili. Zbirali so po 3 steklenice (litre) za vsak vzorec. Posebnost te prireditve je bil domači kruh in potica. Prijave za sodelovanje je v Temeljni organizaciji za kooperacijo pri sevnškem Kmetijskem kombinatu zbiral Irena Klenovšek. Potic in kruha sicer niso ocenjevali, je pa na prireditvi vsaka od sodelujočih gospodinj, od predsednika Alojza Ruparja prejela pisno priznanje. Železnik je v svojem prispevku zaključil: *»Kakorkoli že, lani je trta dobro obrodila, kakšni kletarji so bili, pa velja poskusiti v Partizanu!«*. Vinogradniki so ob tem dogodku napovedali, da že razmišljajo o živahnem *»sprevodu po mestu«*, ki bo naslednje leto.¹⁰⁶

V naslednjih letih so bila organizirana številna strokovna predavanja, izleti in srečanja. Člani so se seznanjali z novostmi iz področij nege vinske trte (rez, obdelava in gnojenje tal, varstvo vinske trte ...) in z aktualnimi vsebinami iz kletarstva. Predavanja in praktične prikaze rezi ter kletarskih opravil je obiskovalo vedno več ljudi. Med predavatelji, ki so v tem obdobju najpogostejše obiskovali Sevnico, so bili Darko Marjetič, dr. Julij Nemanič in Jože Maljevič.

Med odmevnimi izleti in strokovnimi ekskurzijami so postali poletni ogledi mednarodnega kmetijsko živilskega sejma v Gornji Radgoni in vsakoletni obiski znanih vinogradnikov ter večjih tržnih kleti. Enostavno je bilo napolniti enega ali celo dva avtobusa. Po obisku sejma v Gornji Radgoni je običajno sledilo kosilo in obisk bližnjih štajerskih kleti. Napredni štajerski vinogradniki so bili bolj večji sodobnih kletarskih praks. Zaradi številnih vinogradniških leg, ki jih premore severovzhodni del Slovenije, so bili v boju za konkurenčno prednost na trgu primorani v nenehen razvoj in sledenje enološke stroke. Ni naključje, da so v večini zgolj ljubiteljski sevniški in okoliški vinogradniki v kleteh okoli Gornje Radgone prvič videli sodobne kleti, ki pa so bile nemalokdaj brez lesenih sodov, spoznali so klimatizirane cisterne za vino in drugo sodobno kletarsko opremo, ko jo danes premorejo tudi manjše kleti. Izidor Simončič – Dorči, Alfonz Rugelj in še nekateri člani društva so se težko sprijaznili, da je vino iz cisterne na etiketi lahko označeno kot vrhunsko. V enološkem laboratoriju, ki ga je imelo DV Sevnica - Boštanj v kasnejših letih, je Dorči rad spomnil na te prve ogledе štajerskih in primorskih kleti. Vneto je zagovarjal svojo teorijo o zorenju vina v sodih in o prednostih, ki jih ponuja takšen pristop. Čas je pokazal, da so imeli prav oboji, zagovorniki in nasprotniki lesa. Odvisno od sorte, dozorelosti grozdja, namena, tipa vina in interesa.

V sredo, 15. marca 1984 je društvo (verjetno prvič) organiziralo prevoz na *»cvičkarijo«* v Novo mesto. Avtobus je iz sevniške avtobusne postaje odpeljal ob 17:30, za članice in člane pa je bil prevoz brezplačen.

¹⁰⁶ DL, 27. 1. 1983, str. 19.

Starejši se spominjajo strokovnega izleta z martinovanjem v Italijo v Števerjanu 10. novembra 1984. Priljubljena destinacija za strokovne izlete je bila v tem času, pa tudi desetletja kasneje, vinorodna dežela Primorska, predvsem Kras.

»Vzorci vin na staro pošto« je bilo naslovljeno vabilo v Dolenjskem listu, 31. januarja 1985. Z njim je vodstvo OVO Sevnica - Boštanj svoje članice in člane povabilo na prireditev »Dan vinogradnikov«, ki je bila organizirana v Boštanju, 3. februarja 1985. Na prireditvi so razglasili rezultate 4. ocenjevanja vin, ki so jih zbirali 1. februarja, med 15. in 18. uro ter 2. februarja med 9. in 12. uro v prostorih sevniške stare pošte. Vina so bila ocenjena na dan prireditve, tj. v nedeljo dopoldan, vinogradnice pa so naprosili, da prinesejo s seboj razne kulinarčne dobrote. Dodatna obvestila je bilo moč dobiti pri tajnici Miri Možic na zemljiški skupnosti.¹⁰⁷

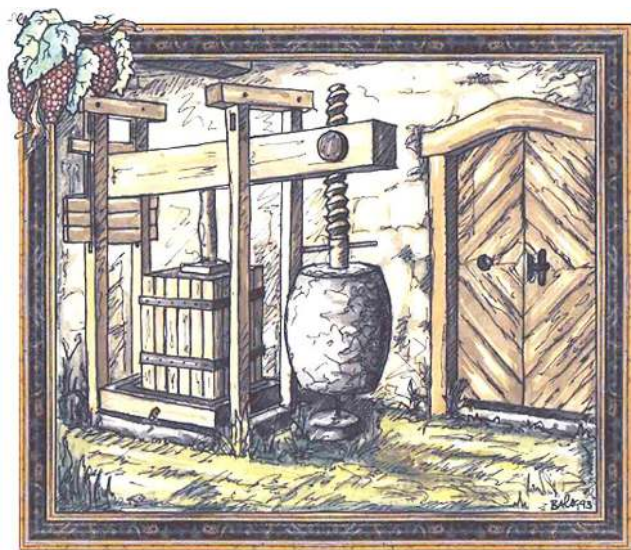
Zbor, sklican med božičem in novim letom (27. 12. 1985) ob koncu prvega štiriletnega mandata OVO Sevnica - Boštanj, je bil zaradi maloštevilne udeležbe članov društva nesklepčen. Bolj uspešno je bil nato izveden 16. februarja 1986. Zbrani so delo v prvih štirih letih ocenili kot učinkovito, za kar se je članom organov društva predsednik OVO Sevnica - Boštanj Alojz Rupar javno zahvalil. Na rednih volitvah, ki so bile izvedene, ga je nasledil Rado Umek in v naslednjih letih zavzeto nadaljeval z utečenimi aktivnostmi: strokovnimi predavanji, prikazi vinogradniških opravil, izleti in ekskurzijami ter ocenjevanji vin, ki so se jih udeleževali člani OVO Sevnica - Boštanj. Alojz Rupar je prevzel funkcijo tajnika, opravljal jo je do začetka leta 2000.

■
Prireditev »Dan
vinogradnikov«,
Sevnica, 1986
(foto L. Anzelc).¹⁰⁸

¹⁰⁷ DL, 31. 1. 1985, str. 3.

¹⁰⁸ Vida Medved in Stanko Lipar (med drugimi) sredi živahne razprave.

Stara zidanica, motiv za diplome, avtorja Zdravka Baloga.

Nadaljevale so se dobro organizirane in obiskane prireditve »*Dan vinogradnikov*«, ki so bile priložnost za druženje in razglasitev rezultatov društvenih ocenjevanj vin. Na prireditvi so zbrani lahko okušali uvrščena vina. Zagotovo so se dobitniki vidnejših diplom s svojimi vini tudi malce pobahali, čeprav še danes radi poudarijo, da članice in člani društva sodelujejo, vina ocenjujejo in ne tekmujejo. Ocenjevanja vin s prireditvijo »*Dan vinogradnikov*« so bila organizirana vsako pomlad, od leta 1982 dalje, sprva v Sevnici (običajno v bivšem TVD Partizanu, kjer stoji danes prodajalna Spar ali v hotelu Ajdovec) ali v Boštanju v dvorani TVD Partizana, kasneje tudi na Blanci. Dejstvo je, da se je kakovost vin s pričetkom organiziranih ocenjevanj pričela dvigovati, širila se je tudi ponudba sortnih in belih vin, ki so jih vinogradniki pričeli kletariti v večjem obsegu. Mnogi so dobili navdih in veselje ter obnovili stare vinograde, jih prilagodili za lažjo obdelavo ali pa posodabljali svojo kletarsko opremo.

Ko se je približevala jesen in so se vinogradniki pripravljali na trgateg, so imeli običajno priložnost prisluhniti napotkom strokovnjakov in svetovalcem. Avlo sevniskega hotela Ajdovec je 7. septembra 1986 napolnila množica vinogradnic in vinogradnikov, ki so prisluhnili ugledni enologinji dr. Slavici Šikovec. Zbranim je posredovala aktualne napotke za nego mladih vin vinskega letnika 1986. Še posebej je poudarila vlogo biološkega razkisa, umno uporabo žvepla in kvalitetnega kvasnega nastavka. Predstavljena teoretična izhodišča so bila za mnoge prisotne do tedaj nepoznana in zato toliko bolj dobrodošla.

Februarja 1988 so bile narejene nove diplome in priznanja s poznanim motivom »*Stara zidanica*«. Danes krasijo marsikatero klet in so v ponos članom društva. Avtor te lepo sprejete ilustracije je bil Zdravko Balog (Sine). Motiv je bil leta 1993 dodelan, do današnjih dni pa je ostal kot nekakšen prepoznavni znak in logotip Društva vinogradnikov Sevnica - Boštanj. Pojavlja se na diplomah, priznanjih in publikacijah, ki jih izdaja društvo.

Veliko pozornost javnosti je pritegnila povorka ob 6. dnevu vinogradnikov 19. marca 1988. Od Gostilne Kragl na Glavnem trgu se je vil sprevod okoli 150 sodelujočih do Boštanja. Sodelovali so vinogradniki, sevniška godba na pihala in folklorna skupina Anton Umek - Okiški iz Boštanja. Na Glavnem trgu je bila zapeta Prešernova Zdravljica, povorka pa je zajemala vinogradniška opravila. Pavel Perc, sevniški novinar v Dolenjskem listu, je ob tej priložnosti pod naslovom »Povorka vinogradnikov« poročal¹⁰⁹:

»Kdorkoli je prejšnjo soboto spremljal povorko Društva vinogradnikov Dolenjske, podružnice Sevnica—Boštanj, od gostilne Kragl do železnice in končno do Boštanja, je glasno pritrdjeval sosedovim pohvalnim besedam, češ, naj postane to stalna prireditve ob dnevu vinogradnikov. Na čelu povorke so bili možje in fantje z Blance na konjih, na traktorski prikolici je za njimi skrbela za strumno in domače razpoloženje sevniška pihalna godba. Vinogradniki iz sosednje malkovške podružnice so prikazali cepljenje trt in vzgojo lastnih sadik, skupina z Vrha nad Boštanjem je nazorno demonstrirala sajenje trt, s Prešne Loke pa rez. Skupina s Studenca je ponazorila kolitev, težaško delo kopačev Žabjek, vez je pripadla Dobju, škropljenje Trnovcu in Podvrhu, trgatve pa so na bogato okrašenem vozu s cvetjem iz Savinjske doline prikazali vinogradniki z Orebovega itd. Povorko je sklenila prikolica Kmetijskega kombinata, pokrovitelja prireditve, ki je predstavila sodobno kmetijsko mehanizacijo.«

Vinogradniška povorka, Sevnica, 16. 3. 1988 (avtor fotografij ni znan).

¹⁰⁹ DL, 24. 3. 1988.

V letu 1988 je bilo v OVO Sevnica - Boštanj včlanjenih okoli 150 vinogradnic in vinogradnikov. Okrepilo se je sodelovanje z vinogradniki iz drugih krajev, predvsem z vinogradniki iz Podgorja, močno je bila prisotna želja za pobratenje, do katere pa ni prišlo.

Članice in člani so sodelovali na številnih prireditvah in strokovnih srečanjih, ponudba njihovih vin je bila lepo sprejeta tudi na novoletnih sejmih, ki so se nekaj let organizirali v Sevnici pred »Železnino« oz. Merxom. Postavitev stojnic je bila dobrodošla priložnost uspešne promocije vin in njihovih pridelovalcev. Svoja vina so ob tem ponujali večji pridelovalci, predvsem iz okolice Sevnice, Studenca, Blance in Boštanja. V obdobju, ki je sledilo, so bili sevniški in okoliški vinogradniki prisotni tudi na različnih drugih dogodkih.

Vinogradniki na novoletnem sejmju, Sevnica, 1988 (avtor fotografije ni znan).

Vinogradniška povorka, Sevnica, vinogradniki iz Orehovega, 16. 3. 1988 (foto L. Anzelc)¹¹⁰

¹¹⁰ Iz osebne arhiva Sonje Šinkovec.

V letu 1988 je društvo nabavilo ebulioskop, instrument za določevanje alkoholne stopnje v moštih in vinih. Sprva se je uporabljal v glavnem na društvenih ocenjevanjih vin. Laboratorijsko opremo so s titracijskim sistemom za določevanje skupnih kislin, prostega žvepla ter refraktometrom za določevanje nepovretega sladkorja dopolnili februarja 1992. Opreme za analiziranje osnovnih kemijskih parametrov vina tisti čas v okolici Sevnice ni imelo nobeno vinogradniško društvo. Aktivno izvajanje osnovnih meritev parametrov vina za širše članstvo, pa ni steklo takoj, temveč spomladi 1998. Na pobudo Alojza Ruparja je laboratorijsko opremo takrat usposobil, oskrbel potrebne reagente in druge kemikalije ter z delom v laboratoriju v Boštanju začel Milan Simončič. Letno je bilo analiziranih med 700 in 800 vzorcev vin, za katera so sevniki in okoliški vinarji spremljali trende osnovnih kemijskih parametrov. Z nekaterimi bolj opremljenimi enološkimi laboratoriji so bile večkrat izvedene medlaboratorijske primerjalne meritve. To in drugi ukrepi kontrole kakovosti ter dejstvo, da je meritve izvajal usposobljen analitik, so vplivali na zanesljivost izmerjenih rezultatov. V večernih urah, ko je deloval društveni laboratorij, je bila za mnoge tudi priložnost za odkrit pogovor in senzorično analizo prinesenih vzorcev. S pričetkom aktivnega delovanja laboratorija dejansko beležimo trend porasta števila vzorcev, ki na društvenih ocenjevanjih dosegajo kakovostni in tudi vrhunski razred.

V letu 2002 je društvo nabavilo nov sistem za merjenje alkohola, kar je bilo izvedljivo ob pomoči donatorja. Jeseni 2002 je upravljanje laboratorijske opreme prevzel agronom Aleš Germovšek. Mnogi člani društva tudi danes izkoriščajo možnost kontrole prostega žvepla, titracijskih kislin, alkoholne stopnje in vsebnosti nepovretega sladkorja.

Na 3. volilni skupščini 18. februarja 1990 je delegat DV Dolenjske Peter Brcar predstavil predlog o organizaciji 42 urnega kletarskega tečaja. Ideja, ki je takoj naletela na velik odmev je botrovala, da je bil v Sevnici kmalu zatem organiziran 1. kletarski tečaj. Prvi člani OVO Sevnica - Boštanj so tako v letu 1990 obogatili svoje kletarsko znanje in izpolnili enega od pogojev za trženje svojih vin.

Društveni laboratorij, Boštanj,
spomladi 1998.

Na zboru, ki je bil 27. januarja 1991 v hotelu Ajdovec, je Jože Maljevič zbranim predaval o obdelavi in zatravljanju vinogradniških površin. Nekateri vinogradniki so takrat še prisegali na vsakoletno kop v vinogradih, česar pa stroka ni več zagovarjala. Razvila se je živahna razprava, ki jo je predavatelj končal z zaključkom, da tudi vsakoletna kop ne bo preveč škodovala, če le ima kdo voljo izvajati to težaško opravilo.

Degustacijska komisija je februarja 1992 ocenila 56 vzorcev vin. Tradicionalna prireditve (*»Dan vinogradnikov«*) s podelitvijo diplom je bila 7. marca 1992 v Boštanju. Na prireditvi je ocenjene vzorce komentiral Zdravko Mastnak, predsednik ocenjevalne komisije, ki je bil že enolog krške kleti. Pohvalil je kakovost vinskega letnika 1991, ki ocenjevalcev ni razočaral. Poleg vinogradnikov so za razvijanje zbranih udeležencev s peko domačih dobrot, ki so se družile z najbolje ocenjenim cvičkom in belim vinom, poskrbele članice sevniske občinske zveze kmečkih žena.

Za obdobje med 1981 do 1993 smo navedli nekaj dogodkov. Bilo jih je še več, in sicer tistih z družabnimi in strokovnimi vsebinami. Mnogi so žal zabrisani iz spomina oz. jih težko verodostojno navedemo. Iz leta v leto so privabljali več, v glavnem ljubiteljskih vinogradnic in vinogradnikov iz Sevnice, Boštanja, Blance, Studenca in drugih okoliških krajev. Ti so bili željni druženja, učenja, spoznavanja dobrih praks v vinogradništvu in vinarstvu ter izmenjave izkušenj. V 12 letih po ustanovitvi OVO Sevnica - Boštanj so bili postavljeni dobri temelji in pričete številne dejavnosti, ki so se uspešno in v zadovoljstvo članstva nadaljevale. Dozorel je čas za naslednji korak – ustanovitev samostojnega vinogradniškega društva.

■
Cvetenje vinske trte
(fotografija: Vinko Šeško).

**DRUŠTVO
VINOGRADNIKOV
SEVNICA -
BOŠTANJ**

Delovanje OVO Sevnica - Boštanj je bilo od vsega začetka dokaj samostojno in v marsičem neodvisno od matičnega društva, tj. Društva vinogradnikov Dolenjske. OVO Sevnica - Boštanj, organiziran kot društvo, je bil v letu 1992 med večjimi na Dolenjskem. Zaradi neposrednega in lažjega dela je bil v upravnem odboru DV Dolenjske sprejet sklep, da se ožjim vinogradniškim okolišem predlaga, da ustanovijo svoja društva, ki se po svoji volji združijo v Zvezo društev vinogradnikov Dolenjske (ZDVD). Tako bi se skupni interes vinogradnikov lažje realiziral tudi v bodoče, nova zveza društev pa bi ohranila strokovne in prijateljske vezi, ki so se spletle med aktivnim delom in sodelovanjem številnega članstva na Dolenjskem. Sevnškim vinogradnikom je bila ideja predstavljena na zboru spomladi 1992. Upravni odbor OVO Sevnica - Boštanj je dobil zadolžitev, da predlagano preoblikovanje realizira v razumnem času.

Priprave na ustanovitev samostojnega vinogradniškega društva v Sevnici, pod imenom Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj, so bile dorečene 16. junija 1993 v gostilni Plaustainer v Sevnici.¹¹¹ Na razširjeni seji upravnega in nadzornega odbora je bilo dogovorjeno, da se v organe novega društva predlaga izvoljene člane iz OVO Sevnica - Boštanj in sicer do naslednjega volilnega zbora, ki je bil predviden za pomlad 1994. Napisana in predstavljena so bila nova pravila društva, narejen je bil žig, pripravljen je bil sklep za izredni zbor vinogradnikov, in sicer za prenos imetja in osnovnih sredstev OVO Sevnica - Boštanj na DV Sevnica - Boštanj s pobudo, da se v novo društvo včlanijo vsi člani ožjega vinogradniškega okoliša Sevnica - Boštanj.

Predlagani sklep je bil realiziran na izrednem zboru, ki je bil sklican pred trgatvijo 5. septembra 1993 v dvorani Gasilskega doma v Sevnici. Rado Umek, kandidat za predsednika novoustanovljenega društva (bil je tudi potrjen), je predstavil delo OVO Sevnica - Boštanj v preteklosti in pojasnil namen preoblikovanja. V novo društvo so se včlanili vsi vinogradniki, ki so bili včlanjeni v OVO Sevnica - Boštanj, ki je s tem aktom prenehal delovati. Soglasno je bil sprejet sklep, da se novo društvo včlani v ZDVD. DV Sevnica - Boštanj je tako član ZDVD od ustanovitve zveze.

Dolenjski list je ob tej priložnosti citiral predsednika društva Rada Umka, ki je čestital Boštanjčanu Alojzu Zalaščku za zlato medaljo na mednarodnem kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni, izrazil pa je tudi zadovoljstvo nad dosežki članstva na Tednu cvička v Kostanjevici. Vinogradniki so prisluhnili predavanju mag. Mojmirja Wondre o trgatvi in predelavi grozdja ob suši. Letnik 1993 je namreč dozoreval v neobičajno sušnem obdobju, ob trgatvi pa je bilo grozdje izredno bogato s sladkorji, aromati in harmonično, kar je prispevalo k odlični kakovosti vinskega letnika. Predsednik Umek je v vabilu tudi pojasnil, zakaj je bila za prizorišče predavanja izbrana velika kulturna dvorana, in sicer zavoljo pričakovanega množičnega obiska, kar se je izkazalo kot upravičeno.

¹¹¹Gostilničar Bruno Plaustainer (1928–1997) je bil navdušen vinogradnik in vinar, tudi ustanovni član OVO Sevnica - Boštanj in član prvega upravnega odbora. Prostori v njegovi znani sevnški gostilni ali zidanici v Podvrhu so bili za namen vinogradniških srečanj in sestankov vedno odprti.

DL, 9. 9. 1993, prispevek iz občnega zbora v rubriki Dogodki v sliki in besedi.¹¹²

ZALAŠČKU ZLATA KOLAJNA V RADGONI - Predsednik Društva vinogradnikov Sevnica - Boštanj Rado Umek je na nedeljskem zboru vinogradnikov (na posnetku) čestital Boštanjčanu Alojzu Zalaščku za zlato medaljo, ki jo je dobil njegov cviček na mednarodnem kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni, izrazil pa je zadovoljstvo nad dosežki na Tednu cvička v Kostanjevici, kjer so dobili 3 velike zlato, 4 zlato, 6 srebrnih in 1 bronasto kolajno. "Vsi ti rezultati so plod truda in vztrajnosti vinogradnikov pri pridelovanju grozdja in vestnega kletarjenja. Upravni odbor je zelo zadovoljen, da so strokovna predavanja in kletarski tečaj padli na tako plodna tla," je poudaril Umek. Vinogradniki so zatem prisluhnili zanimivemu predavanju mag. Mojmirja Wondre o trgatvi in predelavi grozdja ob suši. (Foto: P. Perc)

O aktivnostih DV Sevnica - Boštanj je pogosto poročal Radio Sevnica. Pred ustanovnim občnim zborom leta 1993 je bila z Radijem Sevnica podpisana pogodba, na osnovi katere je društvo do ukinitve priljubljene radijske postaje posredovalo obvestila in strokovne nasvete. Kasneje je to vlogo prevzela društvena spletna stran.

Uspešno delo društva tudi po preimenovanju in preoblikovanju ni zamrlo. Izboljšalo se je delo na strokovnem področju, saj se je z intenzivnim sodelovanjem s Kmetijsko svetovalno službo v Sevnici in Novem mestu povečal obseg realizacije strokovnih predavanj in demonstracij različnih vinogradniških opravil (npr. rezi vinske trte, izvajanje poletnih zelenih del idr.).

Strokovne ekskurzije v Gornjo Radgono in vsakoletni ogled kmetijsko-živilskega sejma so postale tradicionalne ter so bile dobro obiskane. Vinogradnike so na ogled sejma povabili tudi v torek, 24. avgusta 1993. Na dan izleta je bilo v Gornji Radgoni poleg razglasitve rezultatov ocenjevanja slovenskih vin še strokovno predavanje o rizlingu na Slovenskem, ki ga je imel dr. Colnarič. Prijave za izlet je sprejemala Hranilnica pri KZ Sevnica, Mercator železnica (Slavica Krmelj) in vsi poverjeniki za pobiranje članarin. V ceno 1.700 tolarjev je bil vključen prevoz, vstopnina za sejem, kosilo in glasba za razvedrilo ter ples. Odhod iz Sevnice je bil ob 6. uri izpred gostilne Kragl in hotela Ajdovec. Vabilo je bilo objavljeno tudi v Dolenjskem listu.¹¹³

¹¹² Prispevek je pripravil sevnški novinar Dolenjskega lista Pavel Perc.

¹¹³ DL, 12. 8. 1993, str. 6.

Leto kasneje, 18. septembra 1994, je v avli hotela Ajdovec, DV Sevnica—Boštanj pripravilo predavanje o jesenskih opravilih v kletih. Zbranim je predaval vrhunski vinski poznavalec in enolog dr. Julij Nemanič. Beseda je tekla predvsem o bližajoči trgatvi, predelavi grozdja in o negi mladega vina med vretjem. Vinogradniki so bili seznanjeni tudi o boleznih na vinski trti in grozdju ter o preventivnih ukrepih za preprečevanje le teh v prihodnjih letih.¹¹⁴ Predavanja Belokranjca Julija Nemaniča so vedno pritegnila mnoge poslušalce, zato je bil pogosto dobrodošel gost DV Sevnica - Boštanj tudi v kasnejših letih.

Rezultati, ki jih je dosegalo društvo, so bili opazni tudi v javnosti. Hkrati so številne članice in člani širili dober glas o različnih dogodkih ter ob številnih priložnostih promovirali svoja vina. DV Sevnica - Boštanj je bilo med aktivnejšimi društvi in najštevilčnejšimi v ZDVD. Ni naključje, da je bilo ob praznovanju občinskega praznika novembra 1995 za delo v preteklosti nagrajeno z najvišjim priznanjem občine, Grbom občine Sevnica. Predsedniku društva vinogradnikov Sevnica - Boštanj Radu Umku sta priznanje izročila župan Jože Peternel in predsednik občinskega sveta Martin Novšak.

¹¹⁴ Naš glas, 28. 9. 1994, str. 12.

 Podelitev najvišjega občinskega priznanja, Sevnica, 10. 11. 1995 (vir občina Sevnica).

V sodelovanju z Gostinskim podjetjem Sevnica je DV Sevnica - Boštanj 12. januarja 1996 v hotelu Ajdovec organiziralo vodeno degustacijo mladih vin letnika 1995. Delavnico je vodil Zdravko Mastnak. Zbrani so poskusili in analizirali 20 vzorcev vin domačih vinogradnikov, od katerih je bil eden izločen zaradi napake. Kljub majhnemu številu zaznanih napak in bolezni, pa je bil Mastnak do analiziranih vin kritičen. Izpostavil je problem motnih, nečistih, neharmoničnih ali kislih vin. *»Za lanske letnik lahko velja le ocena dobro in nič več, kratka, gre za letnik, ki ga bomo zlahka pozabili. Res pa je veliko prispevalo k slabši kakovosti neugodno vreme. Če bi Posavci in Dolenjci ne ponavljali napake, da smo tudi lani 14 dni prezgodaj trgali, bi imela vina vsaj za točko višjo oceno, več bi bilo kakovostnih.«* je poudaril.¹¹⁵

Na društvenem ocenjevanju vin spomladi 1996 so zbrali 99 vzorcev vin, od tega 47 cvičkov. Tudi tokrat je degustacijski komisiji predsedoval Zdravko Mastnak, ki je za letnik 1995 podal podobno oceno kot januarja na vodeni degustaciji mladih vin.

Jeseni 1996 je UO DV Sevnica - Boštanj sprejel odločitev za organizacijo 2. tečaja kletarjenja in stekleničenja vin. Ni bil problem zbrati zadostnega števila za izvedbo, zato so 43-urni tečaj realizirali še pred koncem leta, decembra 1996. Udeležilo se ga je 26 članic in članov društva, predavanja pa so bila v učilnici gasilskega doma v Sevnici.

Na zboru vinogradnikov v hotelu Ajdovec 23. februarja 1997 je v uvodnem delu predaval agronom in profesor na Biotehniški fakulteti v Ljubljani dr. Leskovšek, in sicer o gnojenju vinogradov. Zbrani se spominjajo, kako so bili seznanjeni, da so slovenski vinogradi v povprečju pregnojni in da s tem ne velja pretiravati. Zaradi sprememb Zakona o društvih je zbor vinogradnikov v nadaljevanju sprejel sklep, da se pravila društva dopolnijo z dopolnili, ki jih je narekoval UL RS št. 60/95.

V letu 1997 je imelo DV Sevnica - Boštanj največ članov od društev, včlanjenih v Zvezo društev vinogradnikov Dolenjske.¹¹⁶

¹¹⁵ DL, 18. 1. 1996, str. 9.

¹¹⁶ Po navedbi R. Umka, za DL, 18. 9. 1997, str. 6.

Med zahtevnejšimi, a odlično uspelimi projekti, je bilo razvitje društvenega prapora 20. septembra 1997.¹¹⁷ Na vabilo za članice, člane in širšo javnost, so takrat zapisali: *»Društvo vinogradnikov Sevnica – Boštanj vabi vse vinogradnike in ljubitelje dobre kapljice na svečano proslavo ob razvitju društvenega prapora, 20. 9. 1997 ob 17.30 v Boštanj. Odhod povorke vinogradnikov iz Sevnice v Boštanj bo ob 17. uri izpred Hotela Ajdovec. Vljudno vabljeni! Po proslavi se bomo veselili.«*

Prireditev razvitja prapora se je začela z bogato povorko, ki se je odvijala podobno kot prva (leta 1988) in se je vila iz Sevnice v Boštanj. Tudi druga vinogradniška povorka je demonstrirala vinogradnikova in vinarjeva opravila, zaključena pa je bila s priložnostnim programom v Boštanju, v katerem so poleg govornikov in gostov sodelovali učenci OŠ Boštanj, sevniška godba, ljudski godci in pevci. V povorki so poleg domačih vinogradnic in vinogradnikov iz obeh bregov reke Save sodelovali še vinogradniki iz Malkovca in folkloristi KUD Anton Umek – Okiški iz Boštanja. Vinogradniki iz Vrha in Okiča so v povorki demonstrirali sajenje trt, koljači in kopači so se pripeljali s Studenca, vinogradnice in vinogradniki iz Ledine, Prešne Loke in Konjske glave so škropili, trgali, kuhali žganje in veselo igrali na instrumente, trgači so bili tudi Boštanjčani, prevoz vina (furengo) je prikazal Lončarjev Dol, sevniška kmečka zadruga je predstavila sodobno vinogradniško opremo, sprevod pa so zaključili vinogradniki iz Krajnih Brd in Pokleka, ki so za to priložnost razposajeni pohiteli z martinovanjem. V povorki sta sodelovala tudi sodarstvo Krajnc in kovaštvo Jagodič iz Sevnice.

¹¹⁷ Dogodek – razvitje prapora z vinogradniško povorko, je dokumentiran na originalno VHS medij (neodvisno sta ga posnela F. Pavkovič in M. Simončič). O dogodku je poročal tudi Dolenjski list (DL, 25. 9. 1997, str. 9).

Folklorna skupina KUD Anton Umek - Okiški iz Boštanja na enem od vozov povorke v Sevnici (fotografija: Lojze Anzelc).

Sodelujočev povorki je v Boštanju pred TVD Partizanom pričakala množica ljudi. Pred pričetkom slovesnosti so ob razvitju prapora sevniški godbeniki in domači godci kar tekmovali, kdo bo bolj razvnel zadovoljno množico. V tem so eni in drugi uspevali, sploh pa malkovski pevci s pevovodjo in hudomušnim povezovalcem Stanetom Pečkom. Predsednik DV Sevnica - Boštanj Rado Umek je pred razvitjem prapora izčrpno orisal 17-letno delo društva, se zahvalil vsem članom in tistim, ki so društvu pomagali v teh letih, še posebej pa pokrovitelju prireditve - Kmečki zadrugi Krško, Vinski kleti Kostanjevica. Zbrane vinogradnike sta v Boštanju nagovorila tudi predsednik Zveze društev vinogradnikov Dolenjske in župan Občine Sevnica Jože Petercel ter direktor krške kmetijske zadruge Tone Planinc. Častnemu gostu iz Krškega Tonetu Planincu, je župan podaril polič z grbom občine Sevnica in mu zaželel, da ne bi bil nikdar prazen. Članom prvega upravnega odbora so podelili priznanja. Razviti prapor je bil med prvimi vinogradniškimi prapori v Sloveniji. Boter prapora je Kmečka zadruga Krško, krasi pa ga 29 zlatih in 27 srebrnih žebličkov ter 9 častnih trakov. Prva praporščaka novega prapora sta postala Ivan Mlakar in Blaž Zagrajšek. Blagoslovil ga je Alfons Žibert, ki je takrat kot župnik začel službovati v Boštanju.

Prapor članice in člane društva spremlja ob vseh slovesnih prireditvah in srečanjih, pokojne članice in člane pospremi tudi ob zadnjem slovesu. S praporom so bili prisotni pri kasnejših razvitjih praporov v vseh drugih vinogradniških društvih občine Sevnica: Društvu vinogradnikov Studenec, Društvu vinogradnikov Malkovec in Društvu vinogradnikov Šentjanž ter ob razvitju prapora Zveze društev vinogradnikov Dolenjske.

Med udeleženci povorke je bil tudi Izidor (Dorči) Simončič (1930–2003), eden od ustanovnih članov društva (na sliki desno).

Na sliki levo Ivan Mastnak, ob tej priložnosti je prejel priznanje za delo v društvu, na sliki desno prisega prvega praporščaka, Ivana Mlakarja, Boštanj, 20. 9. 1997.

Zavest, da je znanje, vloženo v vinogradništvo in kletarstvo dobrodošel kapital na katerem gradijo kakovost svojih vin, je bila prisotna pri načrtovanju vseh društvenih aktivnosti. Boljši, uspešnejši, spodbujajo ostale, svetujejo, dvigajo nivo kakovosti in vzpostavljajo konkurenčnost. V sodelovanju s Kmetijskim inštitutom in Biotehnično fakulteto v Ljubljani, je DV Sevnica - Boštanj po navedbah predsednika Umka, kot prvo v Sloveniji organiziralo tečaj sensorike vin. Na izdanih potrdilih so ga poimenovali *»Tečaj poskuševalcev vin – pod vodstvom dr. Julija Nemaniča s sodelavci: dr. Dušan Terčelj, dr. Mitja Kocjančič, dr. Mojmir Wondra in Marjan Kveder, dipl. inž.«*. V spodnji jedilnici Lisce v Sevnici je potekal februarja 1998. S teoretičnim in praktičnim znanjem sensorike vin je obogatil 42 udeležencev iz DV Sevnica - Boštanj, iz Malkovca, Šentjanža, Studenca in Šentruperta. Mnogi so izpopolnjevanja nadaljevali in so bili kasneje kot ocenjevalci vin prisotni na društvenih ocenjevanjih v Sevnici ter po ostalih društvih.

Tečaj poskuševalcev vin,
delavnica dr. M. Wondra, Sevnica,
februarja 1998 (foto Asja).

Leto dni po končanem tečaju so bili udeleženci povabljeni v gostišče Panorama v Boštanju. Pod taktirko vodje tečaja dr. Julija Nemaniča, ki jih je obiskal ob tej priložnosti, so poskusili in senzorično analizirali nekaj vin. Zbrane je takrat s svojo prisotnostjo počastila tudi 1. cvičkova princesa Lea Marija Colarič.

Dr. Julij Nemanič in 1. cvičkova princesa Lea Marija Colarič, Boštanj, 1999 (foto Asja).

Tajnik in predsednik društva, Alojz Rupar in Rado Umek na tečaju senzorične (foto Asja).

Leto 1999 je bilo zaznamovano z uspešno promocijo dolenskega posebnega – cvička, ki je bil v fazi pridobivanja statusa vina s posebnim tradicionalnim poimenovanjem (PTP). V DV Sevnica – Boštanj so se razveselili novice, da je bil na ocenjevanju cvičkov v Kostanjevici na Krki član društva Alojz Zalašček imenovan za Kralja cvička 1999. Zmagal je v konkurenci 203 cvičkov. Svečana podelitev titule Kralj cvička je potekala v aprilu 1999 v Židnji vasi pod Trško goro. Dolenjski list¹¹⁸ je poročal, da so kljub tremi dnevi deževnega vremena na prireditve tedna cvička zvalili kakih 3000 obiskovalcev, da pa vsi zmagovalnega Zalaškovega cvička iz Apnenika niso mogli poskusiti, ker je 600 napolnjenih buteljč prehitro zmanjkalo.

Alojz Zalašček kvaliteto cvička, ki ga prideluje v Apneniku pri Boštanju, dokazuje tudi po prejemu titule Kralj cvička v letu 1999. Na društvenih ocenjevanjih vin, ki jih vsakoletno organizira DV Sevnica – Boštanj, kakovost svojih vin, še posebej cvička, konstantno dokazuje z visokimi ocenami in dobrimi rezultati.

V letu 1999 je Kralj cvička prvič dobil tudi spremstvo – cvičkovo princeso in ambasadorja cvička. 1. cvičkova princesa je postala Lea Marija Colarič, 1. ambasador cvička pa dolgoletni generalni direktor Krke Miloš Kovačič.

Kralji cvička, cvičkove princeze in ambasadorji cvička, so od leta 2009 združeni v cvičkovem dvoru, ki deluje pod okriljem ZDVD. Članice in člani cvičkovega dvora si prizadevajo za prepoznavnost in ugled dolenskih vinogradnikov in vinarjev ter dolenskih vin, še posebej cvička. Svoje mesto v cvičkovem dvoru so si poleg Alojza Zalaškega prislužili tudi drugi večji in uspešni pridelovalci cvička, od cvičkovih princes so tri postale Vinske kraljice Slovenije (Martina Baškovič, Maja Žibert in Ana Pavlin), med ambasadorji pa najdemo Lojzeta Slaka, Toneta Pavčka, Petra Kapša in druge, nekateri so sodelovali ali sodelujejo tudi z DV Sevnica – Boštanj (Darko Marjetič, Zdravko Mastnak, Katarina Merlin, Jože Simončič, Stane Erman, Ivan Pungerčar in Peter Camloh).

¹¹⁸ DL, 22. 9. 1999, št. 17, str. 1.

Alojz Zalašček – Kralj cvička 1999 na razširjeni seji upravnega odbora, Boštanj, poletje 1999 (foto Asja).

Vinogradniška tradicija je močno ukoreninjena in se ohranja tudi v drugih krajih ter delih sevniške občine, ki je po površini 12. največja slovenska občina, šteje pa nekaj več kot 17.500 prebivalcev.¹¹⁹

Navedli smo že, da je bilo prvo vinogradniško združenje v občini Sevnica ustanovljeno na Malkovcu (z ustanovitvijo OVO Malkovec) 10. februarja 1977. Drugo vinogradniško društvo v občini (OVO Sevnica - Boštanj) so leta 1981 ustanovili v Sevnici. Vse bolj aktivni so postajali tudi vinogradniki v Šentjanžu in na Studencu.

Šentjanžu je dr. Janez Evangelist Krek namenil lepe misli, ko je dejal, da je kraj »*puš'lc*« Dolenjske. V kraju, ki ga bogatijo vinogradi in zidanice po okoliških hribih, je leta 1917 tudi končal svojo življenjsko pot. Šentjanž je središče manjše kotlinice in obrobne gričevja na vzhodnem delu Posavskega hribovja, preden le to prečka reko Savo. Leži na nadmorski višini 344 m in je del občine Sevnica. Šentjančani vedno radi povedo, da so Dolenjci.¹²⁰

26. oktobra 1997 je bilo v Šentjanžu ustanovljeno 3. vinogradniško društvo v sevniški občini. Namen ustanovitve je bil predvsem izobraževanje, tako v teoriji kot v praksi. Ustanovilo ga je 11 zagnancev, in sicer Andrej Repše, Stane Bale, Franci Revinšek, Jože Repovž ml., Rudi Bec, Stanislav Jazbec (prvi blagajnik), Zvone Livk (prvi predsednik), Jože Škoporc, Nande Prijatelj, Stane Repovž (prvi tajnik) in Milan Sotlar.

Vinogradnika in vinarja Silvo in Kristijan Janc iz Studenca na tečaju senzorike vin, Sevnica, februarja 1998 (foto Asja).

V naslednjih 11 letih se je njihovo število podeseterilo. Šentjanski vinogradniki s svojimi vini danes dosegajo vrhunske rezultate, kar je nedvomno rezultat aktivnega in zavzetega dela v društvu. Iz Šentjanža izhajata tudi dve cvičkovi princesi (11. cvičkova princesa Vesna Perko in 13. cvičkova princesa Jasmina Podlesnik) in ambasador cvička, Stane Erman, strokovnjak in svetovljan na področju vinarstva, ki deluje tako v okviru DV Šentjanž in širše, v okviru občine Sevnica, Dolenjske in tudi širšega slovenskega prostora.¹²¹

V DV Sevnica - Boštanj so bili do leta 1999 včlanjeni tudi nekateri pridelovalci vin in vinogradniki iz Studenca. Med najaktivnejšimi je bil gostilničar Kristijan Janc – Kristl. V času od 18. februarja 1990 do 2. februarja 2001 je bil aktiven član nadzornega odbora društva, med 1. marcem 1998 in 30. januarjem 2000 tudi njegov predsednik. Zelo si je prizadeval, da bi društvo in strokovno delo približali vsem vinogradnikom in vinarjem, tudi v krajih, ki so od Sevnice bolj oddaljeni. S časom je dozorela želja po ustanovitvi društva na Studencu, ki bi združevalo vinogradnike in vinarje s tega področja, ki je bilo od nekdaj bogato zasajeno z vinogradi. DV Studenec je bilo kot 4. v sevniški občini ustanovljeno 17. julija 1999. Na ustanovnem zboru društva so se na pobudo takrat najbolj naprednih vinogradnikov zbrali zainteresirani, ki so v taki obliki delovanja videli smisel za boljši in povezan način dviga znanja na področju vinogradništva. Društvo na Studencu danes šteje okoli 240 članov in članic. Večina članov je iz območja KS Studenec in Primož, nekaj pa tudi iz sosednjih krajevnih skupnosti ali pa celo od dlje. Predvsem so to tisti, ki imajo vinograde v bližjem okolišu ali pa jih zgolj kaj veže na te kraje.¹²²

Dolgoletni predsednik DV Studenec je bil Matjaž Jakše, ki je ambiciozno koordiniral mnoge uspele prireditve, vključno z vsakoletnimi martinovanji na Studencu. Matjaž Jakše je bil v letih med 2013 in 2017 tudi predsednik ZDVD.

Štiri vinogradniška društva sevniške občine (Malkovec, Sevnica - Boštanj, Šentjanž in Studenec) vsa leta odlično in vzorno sodelujejo. Aktivna so v ZDVD, kjer zagovarjajo enake vrednote in se trudijo za doseganje istih ciljev, sodelujejo pri realizaciji svojih društvenih ocenjevanj, pri so-organizaciji izbora za županovo vino občine Sevnica in ob različnih drugih priložnostih. Med člani društev so bile v preteklosti vzpostavljene in se vzdržujejo iskrene prijateljske vezi ter sodelovanje.

¹¹⁹ Pridobljeno na <https://www.obcina-sevnica.si/sl/o-obcini>

¹²⁰ Pridobljeno na <http://www.sentjanz.si/index.php/sentjanz-se-predstavi>

¹²¹ Pridobljeno na <https://vds.sentjanz.si>

¹²² Pridobljeno na <https://www.vinogradniki-studenec.si/o-drustvu.html>

Vir: Kmečka zadruga Krško, z. o. o.

Na slovenskem trgu ima cviček dolgo tradicijo in vidno mesto. Zaradi velikega povpraševanja in nezadostnih količin (tudi manipulacij) pa so vinske trge v Slovenji v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja preplavila vina, ki s cvičkom niso imela veliko skupnega. Pogosto je bilo sporno tudi poreklo. Cviček je zato v nekem trenutku postal sinonim za slabo, nekakovostno vino. To je bil razlog, da so ga stroka in večji tržni pridelovalci želeli zaščititi z zakonom, poenotiti njegovo sestavo in parametre, mu s tem dvigniti kvaliteto ter poudariti njegove specifičnosti in edinstvo v slovenskem prostoru.

Pri zaščiti cvička je bila odločilna vloga Kmečke zadruge Krško. Z njenim posredovanjem je bila ustanovljena skupina strokovnjakov, ki so jo sestavljali strokovnjaki in vinogradniki z Dolenjske ter s Kmetijskega inštituta Slovenije (KIS) v Ljubljani, ki mu je bila zaupana dvoletna študija in izdelava elaborata. Komisijo je vodil dr. Julij Nemanič, predstojnik oddelka za vinarstvo pri KIS. Izkušnje Kmečke zadruge Krško in članov komisije ter dvoletne raziskave KIS na terenu so bile osnova za postavljanje meril o minimalni kakovosti grozdja in zaščitenega cvička PTP. Na osnovi standardov, ki jih je uskladila komisija, je bil izdelan in uzakonjen Pravilnik o vinu z oznako priznanega tradicionalnega poimenovanja – cviček (U.L.RS št.3/2000). Elaborat o zaščiti cvička PTP je bil potrjen s strani takratnega ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Cirila Smrkolja. Na osnovi Pravilnika o vinu z oznako priznanega tradicionalnega poimenovanja (PTP) iz leta 2000 in z novelo Zakona o vinu leta 2001, ki jo je sprejel Državni zbor, je dolenjski posebež dobil zeleno zaščito. Zadruga je vseskozi aktivno sodelovala pri zakonski zaščiti cvička in ustanovitvi Konzorcija cviček v letu 2004. Odločilno vlogo za dokončno in zgodovinsko zaščito vina cviček sta v imenu KZ Krško odigrala takratna direktor vinske kleti Darko Marjetič in enolog Zdravko Mastnak. Skupne aktivnosti stroke, vinogradnikov in politične volje so omogočile ponovno uveljavitev dolenjskega posebeža.¹²³

Darku Marjetiču (leta 2000) in Zdravku Mastnaku (leta 2001) je ZDVD podelila naziv Ambasador cvička.

Pomembno vlogo je pri zaščiti cvička opravila tudi ZDVD, ki je s tem želela zaščititi interese svojega članstva in dvigniti kakovost dolenjskih vin. V najbolj intenzivnih letih pri sprejemu zakonodaje o zaščiti cvička, v obdobju od 1997 do 2001, jo je kot predsednik vodil Sevnčan Jože Peterneel. Funkcijo tajnice ZDVD je v tem času opravljala Katarina Merlin, specialistka za vinarstvo na Kmetijskem zavodu Ljubljana, oddelku Novo mesto. S svojo strokovno podporo je vidno prispevala k zaščiti cvička in dolenjskih vin, ZDVD je njen prispevek prepoznala in ji v letu 2002 podelila naziv Ambasador cvička.

¹²³ Povzeto po Posavski obzornik, 10. 5. 2018, 90 let Vinske kleti Krško.

Cviček je proti koncu 90. let prejšnjega stoletja ponovno postal med najbolj prodajanimi vini v Sloveniji. Pravilnik o vinu z oznako PTP – cviček je na zgodovinskih dejstvih poleg sestave, parametrov in drugih podrobnosti omejil vinogradniške lege, kjer se cviček prideluje, in sicer le na vinorodni okoliš Dolenjska. Zaradi tega so bili prizadeti nekateri člani DV Sevnica - Boštanj, tj. pridelovalci v bizeljsko–sremiškem vinorodnem okolišu, na levem bregu reke Save. Njihovo razočaranje se je izpostavilo na zboru vinogradnikov 28. februarja 1999, ko se je plaz kritik vsul na tedanje vodstvo društva. Predsednik Rado Umek je ponudil odstop, ki pa ga zbor po razpravi ni sprejel. DV Sevnica - Boštanj je v »*cvičkovi zgodbi*«, prej in kasneje, poskušalo zaščititi prizadete vinogradnike. Med drugim je bilo na Kmetijski inštitut Slovenije in še na nekatere institucije naslovljeno pismo, v katerem je vodstvo DV Sevnica - Boštanj navedlo in argumentiralo dejstvo, da so pridelovalci tudi na levem bregu reke Save po priporočilu svetovalne službe desetletja sadili vinograde s sortami za cviček, s takšnim vinom sodelovali na raznih ocenjevanjih in dosegali dobre rezultate. Kot je znano, je poslano pismo za pridelovalce v bizeljsko–sremiškem vinorodnem okolišu ostalo brez zelenega odziva, oz. ni prineslo sprememb.

Omizje na strokovnem posvetu o zaščiti cvička, Otočec, 12. 4. 1999.¹²⁴

Po čustvenih in razgretih razpravah je bila na omenjenem zboru 28. februarja 1999, vodil ga je delovni predsednik Jože Peternel, dana celo pobuda za razdelitev društva na dva dela - po vinorodnih okoliših, oz. na Sevnico in Boštanj, ki pa med zbranimi ni dobila večje podpore. DV Sevnica - Boštanj je še naprej ostalo celovito, vanj so ostale včlanjene vinogradnice in vinogradniki iz obeh vinorodnih okolišev, tako dolenjskega kot bizeljsko–sremiškega. Članstvo se v letih 1999 in 2000 ni zmanjšalo, niti se takrat v Sevnici ali okolici ni ustanovilo kakšno drugo vinogradniško društvo.

¹²⁴ Od leve proti desni: enolog dr. Julij Nemanič, Jože Peternel (predsednik ZDVD) in Katarina Merlin (tajnica ZDVD). Vir: osebni arhiv J. Peternela.

Na eni od sej UO v letu 1999 so člani sprejeli odločitev, da bodo zboru predlagali predčasne volitve oz. da svoj mandat zaključijo na polovici, tj. 2 leti prej. Na rednem letnem zboru, ki je bil 30. januarja 2000 v hotelu Ajdovec v Sevnici, je zbor sprejel kolektivni odstop upravnega odbora DV Sevnica - Boštanj. Prisotnih je bilo 96 članov društva, poleg njih pa še predstavnik Kmetijsko svetovalne službe Sevnica, Kmetijsko strokovne službe občine Sevnica, Kmečke zadruge Sevnica, predstavniki DV Malkovec, Studenec in Šentjanž ter novinarji nekaterih lokalnih medijev. Predsednik Umek je poslanstvo predsednika društva zaključil s povzetkom aktivnosti zadnjih 10 let in z zahvalo vsem, ki so v društvu v tem času konstruktivno sodelovali. Hkrati je izrazil prepričanje, da bo društvo uspešno delovalo tudi pod novim vodstvom. Prej imenovana volilna komisija, ki so jo sestavljali Janez Hohkraut, Vinko Šeško in Alojz Kovač, je zboru predlagala listo kandidatov za nove člane upravnega odbora. Za vsakega so bili navedeni razlogi, vrline in izkušnje, ki jih kandidat premore. Poudarjeno je bilo, da so upoštevali tudi izraženo pobudo, da se v UO vključi nekaj mlajših članov. Predlagani člani za novi upravni odbor (Stane Možič, Milena Naroglav, Jože Peternel, Franci Pavlovič, Niko Redenšek, Milan Simončič, Janez Vidrih, Alojz Zalašček in Jože Železnik) so bili soglasno izvoljeni. Predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika so po takratnih pravilih izvolili člani upravnega odbora na konstitutivni seji, ki jo je po zboru sklical delovni predsednik Jože Peternel.

O dogajanju na zboru, ki je v nov upravni odbor izvolil 4 nove člane in 5 iz prejšnje sestave, je poročal Dolenjski list 3. februarja 2000. Prispevek je bil poimenovan z naslovom »Sava razdelila vinograde in ljudi«. Kasneje je bilo očitno, da upravni odbor, ki ga je vodil Rado Umek, takrat ni imel drugih in realnih možnosti za zaščito pridelovalcev cvička na levem bregu reke Save.

Sava razdelila vinograde in ljudi

Občni zbor Društva vinogradnikov Sevnica-Boštanj - Člani na predavanjih in izpitih - Društvo ima kralja cvička - Komisija ni ponudila zadovoljive rešitve za levi breg

SEVNICA - Društvo vinogradnikov Sevnica-Boštanj je na občnem zboru v nedeljo v sevnškem hotelu Ajdovec pregledalo delo v zadnjem obdobju. Dosedanji predsednik Rado Umek je opozoril tudi na nejevoljo lokalnih vinogradnikov, ki so jo povzročili postopki za uveljavljanje cvička.

Vinogradniki, povezani v omejeno društvo, so v zadnjem obdobju prislunili številnim strokovnim predavanjem. Po arhivskih podatkih, ki jih je navedel Rado Umek, se je v zadnjih 10 letih udeležilo takih predavanj več kot 2.700 slušateljev. Več kot 100 članov je opravilo tudi kletarski izpit. 42 od 47 vpisanih tečajnikov je uspešno opravilo degustacijski tečaj, ki so ga vodili priznani slovenski enologi. Tečaj je po Umekovih besedah priznala ljubljanska biotehniška fakulteta, ki je vinogradnikom tudi izdala potrdila. "Vedno smo delovali odprto, zato so se predavanj lahko udeležili vsi zainteresirani vinogradniki," je poudaril dosedanji dolgoletni predsednik Umek.

Stalno izobraževanje je rodilo sadove, kot je poudaril Umek. "saj se je vino z našega območja toliko izboljšalo, da naši člani z

vini dosegajo zelo visoke uvrstitve in ocene in se naša vina lahko primerjajo s tistimi iz podravske in primorske regije". Nenehna skrb za dvig vinogradniškega znanja je privedla tudi do vrste priznanj, diplom in medalj, ki so jih dosegli člani društva. Za poseben uspeh štejejo v društvu, da je njihov vinogradnik Lojze Zalašček postal kralj cvička za leto 1999; Umek mu je za dosežek čestital v imenu občnega zbora.

Kot je videti, so društvo opazili poleg vinogradnikov tudi drugi, saj je za svoje delo doslej prejelo grb občine, najvišje občinsko priznanje.

Med člani društva, ki vključuje vinogradnike z levega in desnega brega Save, je zavrelo, ko je strokovna komisija pri utrjevanju blagovne znamke cviček določila reko Savo za mejo, kjer naj bi se prenehal pridelovati cviček. "Vinogradniki, navajeni dajati svoje

vino v oceno v Novo mesto ne glede na to, na kateri strani Save je bilo vino pridelano, se ob taki odločitvi komisije razburjajo. V našem primeru komisija ni ponudila alternativne rešitve, ki bi zadovoljila pridelovalce z levega brega Save. Zaradi navedenega je bilo in je še vroče krvi, ker posamezni vinogradniki krivijo društvo in njegove predstavnike, čeprav za

• Na nedeljskem občnem zboru so izvolili nov upravni odbor. Dotedanji odbor je odstopil, potem ko je na lanskem občnem zboru podal ostavko takratni predsednik Rado Umek. Takrat predsednika niso razrešili funkcije, ampak so odločanje o novem vodstvu prestavili na letošnji zbor.

stanje niso popolnoma nič krivi," pojasnjuje Umek. Kot dosedanji predsednik ima zelo prijeten občutek, da "smo veliko naredili za društvo in za napredek vinogradništva in vinarstva na območju, ki ga obsega društvo".

M. L.

DL, 3. 2. 2000, str. 9.

Marca 2000 je bil v sejni sobi gasilskega doma v Boštanju konstituiran nov upravni odbor, in sicer po sklepu zbora vinogradnikov za obdobje dveh let, oz. do konca preostalega rednega mandata. Na seji so bili prisotni tudi predsednik zbora vinogradnikov Jože Peter nel in člani nadzornega odbora Kristijan Janc st., Janez Hohkraut ter Ivan Mastnak. Za predsednika upravnega odbora je bil izvoljen Jože Železnik, za podpredsednika Jože Peter nel, za tajnika Milan Simončič, za blagajničarko pa Milena Naroglav. Ivan Mastnak je po izvolitvi zbranim ponudil penino, pridelano na Zajčji gori, »za nadaljevanje dobrega dela in nove uspehe društva v novem tisočletju...« kot je dejal.

Prva skrb novega upravnega odbora je bila namenjena vzpostavitvi ponovnega zaupanja med člani in vodstvom društva kot pogoj za nadaljevanje dela in realizacijo sprejetega delovnega programa. Po analizi opravljenega dela in po pozitivnem trendu kazalcev, po katerih vrednotimo uspešnost društva lahko danes zaključimo, da je novo vodstvo upravičilo pričakovanja večine članstva.

Delo novega upravnega odbora po izrednih volitvah v letu 2000 se je pričelo z organizacijo 18. društvenega ocenjevanja vin in prireditvijo »Dan vinogradnikov«. Za ocenjevanje vin so zbrali 86 vzorcev vin, ki jih je ocenila komisija pod vodstvom Zdravka Mastnaka. Priredit ev »Dan vinogradnikov« s podelitvijo priznanj in pokušino uvrščenih vzorcev je bila 1. aprila 2000 v hotelu Ajdovec v Sevnici.

Stališče, ki ga je neposredno po izvolitvi zavzelo, zapisalo in javnosti predstavilo novo vodstvo je bilo, da je potrebno podpirati zakonsko zaščito in dobro ime cvička PTP, da pa je potrebno vinogradnikom na levem bregu reke Save pomagati pri zaščiti blagovne znamke »sremičan«, za kar so se zavzemali tudi nekateri pridelovalci vin iz DV Sevnica - Boštanj. Pri tem pomembnem vprašanju je UO društva dve leti kasneje prepoznal priložnost za Zvezo vinogradniških društev ob bizeljsko-sremiški vinski turistični cesti. V zvezi društev so bili aktivni tudi nekateri člani DV Sevnica - Boštanj iz levega brega reke Save. Ustanovljena je bila 1. marca 2002, med glavnimi nalogami, ki jih je predstavil prvi predsednik zveze Alojz Kunej, pa je bila zaščita in ponovna uveljavitev blagovnih znamk sremičan in bizeljčan¹²⁵. Do zaščite sremičana s posebnim tradicionalnim poimenovanjem ni prišlo, je pa bilo posebno tradicionalno poimenovanje v letu 2009 dodeljeno rdečemu in belemu bizeljčanu, kar so v društvo pozdravili.

Člani DV Sevnica - Boštanj danes pridelujejo kar tri zvrsti s posebnim tradicionalnim poimenovanjem – cviček PTP ter rdeči in beli bizeljčan PTP, kar ob zavedanju pomena stalnega dviga kakovosti pridelanih vin prepoznavajo kot pomembno tržno priložnost.

¹²⁵ DL, 7. 3. 2002, str. 6.

Priložnost za promocijo vin s posebnim tradicionalnim poimenovanjem (PTP) ponujata Bizeljsko–Sremiška in Gornje–Dolenjska vinsko turistična cesta (VTC). Prva je bila kot pilotni projekt v razvoju od leta 1992, uradno pa je bila odprta novembra 1998. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je v tem času vodilo projekt 20 vinskih cest v Sloveniji, od tega 3 pilotno in prednostno (Mariborska, Primorska in Bizeljsko–Sremiška).

Tri posavske občine so ob Bizeljsko–Sremiški VTC brez zadržkov stopile skupaj in s pomočjo projektnega sveta izdelale celostno podobo, cesto opremile z označitvijo ponudnikov in s tablami, ki usmerjajo turiste, pripravile zloženko o ponudbi ob cesti ter skrbale za prve promocijske akcije (nastope na sejnih, v radijskih oddajah ipd.). Ljudje, ki živijo ob vinski cesti, so sprva dvomili o projektu. Ko so se pojavile označbe za ponudbo in so začeli prihajati gostje, so se desetim začetnim ponudnikom pridružili sovaščani. V novembru 1998 je bilo ob cesti več kot 50 točk, ki so ponujale marsikaj: tipično hrano v gostilnah, turizem na kmetijah, domače vino v vinotočih, razgledne točke, lokalne zanimivosti (najdebelejši hrast, repnice, bizeljski grad ...), manjše etnografske zbirke, kmetijske pridelke in drugo. Neposredna prodaja kmetijskih pridelkov na domu je tudi osnovni namen vinsko-turističnih cest, zato projekt ni pomemben le za razvoj turizma, ampak pospešuje tudi razvoj kmetijstva.¹²⁶

Po odprtju Bizeljsko–sremiške VTC sta bili odprti še Podgorjanska in Gornje–dolenjska vinska cesta. Slednja vodi z območja Šentruperta preko Mokronoga na sevniško in dalje na krško območje. S trase, kjer poteka, imajo turisti lep razgled nad dolino Krke in Gorjance na eni ter proti dolini Save, Savinjskim Alpam, Kumu, Lisci in Bohorju na drugi strani. Pot prav tako vodi mimo zidanic in vinskih kleti, kjer je mogoče poskusiti kakovostna domača vina. Najbolj cenjena so modra frankinja, žametna črnina in cviček. Na obeh vinskih cestah lahko obiskovalci poskusijo domače sveže in suho sadje, zelenjavo z domačega vrta ter suhomesnate izdelke in druge domače dobrate.¹²⁷

Vinski cesti, ki potekata tudi po delu sevniške občine, sta odlična priložnost promocije vin in vinogradniške tradicije na Sevnškem. Povezali sta kmetijsko dejavnost, kulturo in prebivalstvo na podeželju ter obogatili so turistično ponudbo, ki je pred desetletji praktično skorajda ni bilo. Glavni cilj pa je bil vino in ostale produkte iz kmetij predstaviti, ponuditi in prodati doma. Zahteven projekt Bizeljsko–Sremiške VTC je vodila Slavica Grobelnik (tudi članica DV Sevnica - Boštanj), ki se je nato posvetila še projektu Gornje–Dolenjske, sodelovala je tudi pri projektu Podgorjanske VTC.

¹²⁶ DL, 26.11.1998, str. 7.

¹²⁷ Žiberna, 2010.

Ena od pomembnejših aktivnosti v letu 2000 so bile prve volitve v Kmetijsko gozdarsko zbornico 9. aprila. V Kostanjevici na Krki je bil sklican sestanek vinogradniških društev iz občin Sevnica, Krško in Brežice. Na delovnem srečanju predstavnikov enajstih društev, ki ga je vodil Jože Peternel, je bila oblikovana »Posavska vinogradniška lista Aleša Balona«, na katero je bil uvrščen tudi kandidat iz Sevnice – Ivan Mastnak. Predlagana lista, v poplavi drugih kandidatov, sicer med volivci Posavja ni dobila zadostne podpore. Zbrani predsedniki in predstavniki vinogradniških posavskih društev so se v letu 2000 zbrali še enkrat, in sicer pri Janezu Šekoranji na Bizeljskem. Ta sicer znan in uspešen vinar iz Bizeljskega je za to priložnosti predlagal, naj vsak prinese nekaj iz svoje kleti. Jože Peternel in Milan Simončič, ki sta se srečanja udeležila kot predstavnika DV Sevnica – Boštanj, sta se spominjala te prijetne in sproščene pokušine odličnih vin iz vseh koncev Posavja. Predlog, da se s sodelovanjem med društvi nadaljuje, se žal ni realiziral.

Turistična kmetija Grobelnik v Podvrhu,
priljubljena točka na Bizeljsko–Sremski VTC. ¹²⁸

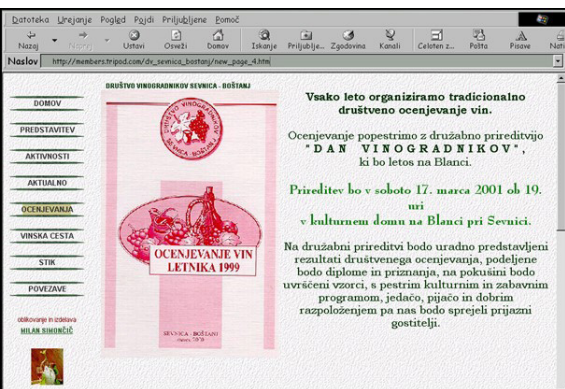
¹²⁸ Pridobljeno na <https://grobelnik.si>

1. februarja 2001 je bila na svetovni splet postavljena spletna stran DV Sevnica - Boštanj, in sicer na brezplačni strežnik, na naslov www.members.tripod.com/dv_sevnica_boštanj. Vsebine so vključevale predstavitev društva, kontaktne podatke, nekaj aktualnih obvestil za članstvo, rezultate zadnjega društvenega ocenjevanja vin, predstavitev Bizeljsko-Sremiške VTC in nekaj povezav na strokovne vinogradniške in vinarske vsebine. To je bila prva spletna stran vinogradniškega društva v Sloveniji in ena prvih med društvi sevniške občine nasploh.

Zbor vinogradnikov se je 2. februarja 2001 z minuto molka poklonil preminulemu dolgoletnemu predsedniku nadzornega odbora Kristijanu Jancu, priljubljenemu gostilničarju in vinogradniku iz Studenca. Njegovo mesto je v nadzornem odboru popolnil Vinko But, ki je bil soglasno izvoljen.

V marcu 2001 je bilo realizirano tradicionalno društveno ocenjevanje vin. V gostišču Panorama v Boštanju je bilo zbranih 129 vzorcev. Dve ocenjevalni komisiji sta vodila dr. Dušan Terčelj in Jože Simončič iz kartuzije Pleterje. Ostali člani ocenjevalnih komisij so bili kot običajno izkušeni ocenjevalci z opravljenim tečajem iz sensorike vin, iz DV Sevnica - Boštanj in sosednjih vinogradniških društev. Uradna razglasitev rezultatov oz. prireditve »*Dan vinogradnikov*« je bila prvič organizirana na Blanci, 17. marca 2001. Diplome pridelovalcem najboljših vin sta podelila župan Kristijan Janc in predsednik društva Jože Železnik.

Spletna stran DV Sevnica - Boštanj, prva postavitev februarja 2001.

Podelitev diplom
na prireditvi
»*Dan vinogradnikov*«,
Blanca, 17. 3. 2001.

O prijaznih gostiteljih, dobri organizaciji in programu, v katerem so sodelovali učenci OŠ Blanca, ljudske pevke in pevci, aktiv žena iz Blance in godbeniki Blanški vinogradniki, se je po Sevnici, Boštanju in Blanci še dolgo govorilo. Godbena sekcija iz Blance si je na tem nastopu, ki je bil med njihovimi prvimi, nadela ime Blanški vinogradniki, ki ga ima še danes. Dobri prijatelji društva so vinogradnikom s svojo dobro voljo in glasbo še nekajkrat popestrili različne družabne aktivnosti, predvsem na pohodih, ki so sledili, in ob rednih letnih zborih. Ob praznovanju njihove 10. obletnice na Blanci so jim vinogradniki podarili fotografijo iz njihovega prvega nastopa.

Na ocenjevanju vin, ki je v začetku maja 2001 potekalo v Kostanjevici na Krki v sklopu prireditve 29. Tedna cvička, je član društva Niko Redenšek, dosegel naziv »Prvak sorte« za vino kerner. Za pridelovalca in društvo je bil to lep in viden dosežek.

Godbeniki Blanški vinogradniki, »Dan vinogradnikov«, Blanca, 17. 3. 2001.

V decembru 2000 je bil na seji UO podprt predlog o organizaciji vinogradniškega pohoda po vinskih goricah, ki bi ga izvedli na Sevniskem. Sprejet je bil sklep, da se pohod realizira spomladi naslednje leto. Za organizacijo 1. pohoda je UO društva zadolžil Jožeta Peternela, Franca Pavloviča in Milana Simončiča. V marcu 2001 je bila določena trasa, ta je vključevala del Bizeljsko-Sremiške VTC v sevniški občini. Organizatorji so se s člani društva iz Lončarjevega Dola, Podvrha in Trnovca dogovorili o sprejemu in pogostitvi pričakovanega števila obiskovalcev. Organiziran je bil avtobusni prevoz iz Boštanja in Sevnice do startnega mesta, ki je bil pri kmetiji Lončar. Prav tako je bil organiziran povratek do Boštanja, od cilja pohoda v Trnovcu, ki je bil na kmetiji Kobal. Za udeležence so bili ob tej priložnosti narejeni simbolični in lični obeski, izdelala sta jih Ivan Možic in Andrej Jazbec. Za izdelavo obeskov sta skrbela tudi na naslednjih pohodih. Organizatorji so pomislili na varnost udeležencev, pohodnike je zato spremljala medicinska sestra s torbo prve pomoči, ki so si jo izposodili na Štabu civilne zaščite v Sevnici.

Vabilu za 1. pohod po vinskih goricah, ki je bil 6. maja 2001, se je odzvalo 95 članic in članov društva. Obiskali so zidanice in kleti v Lončarjevem Dolu, Podvrhu in Trnovcu, kot je bilo načrtovano. Pohodnike so v poznih nedeljskih dopoldanskih urah, ko so se bližali kmetiji Grobelnik, presenetili glasni in živahni zvoki nove blanske godbe (14 godbenikov). Ti so se odzvali povabilu organizatorjev in razveselili udeležence. Bilo je veselo, prijazno, sproščeno in gostoljubno, zato ni bilo presenečenje, da je bil že na naslednji seji UO soglasno podprt sklep, da je potrebno s pohodi nadaljevati tudi v naslednjih letih in obiskati čim več vinskih goric, kjer pridelujejo svoja vina članice in člani DV Sevnica - Boštanj.

Spominski obesek
(prva in zadnja stran),
ki so ga prejeli
udeleženci
1. pohoda, 2001.

Utrinek iz 1. pohoda po vinskih goricah, Podvrh, 6. 5. 2001.

Ideja je bila uspešno realizirana, v letu 2022 je bil namreč izveden že 20. pohod po vinskih goricah, kjer svoja vina pridelujejo članice in člani DV Sevnica - Boštanj. Ob tem lahko izpostavimo še eno simboliko: tako na 1. pohodu po vinskih goricah (2001) kot na 20. (2022) so pohodniki prehodili del Bizeljsko–sremske VTC. Kmetija Kobal v Trnovcu, kjer vrhunska vina s svojo družino prideluje član DV Sevnica - Boštanj Janko Kobal, je bila na 1. pohodu cilj, na jubilejnem 20. pa začetek razgibane trase med vinogradi in zidanicami. Zaradi razglašene epidemije in posledično omejevanja druženja organizatorji niso uspeli izvesti pohodov v letih 2020 in 2021. Udeleženci pohode ohranjajo v lepem spominu, prav tako gostoljubnost vseh, ki so v svojih zidanicah, kletih in domovih v več kot dveh desetletjih prijazno sprejeli številne pohodnike.

V letu 2001 je predsednik DV Sevnica - Boštanj v Novem mestu podpisal pobudo, ki je bila podana in podpisana od različnih deležnikov v vinorodni deželi Posavje, in sicer o ustanovitvi pooblaščenega enološkega laboratorija na Kmetijskem zavodu v Novem mestu. Pooblaščen laboratorij danes uspešno deluje.

1. pohod po vinskih goricah,
turistična kmetija Grobelnik,
6. 5. 2001.

Janko Kobal (levo)
v svoji kleti v Trnovcu,
20. pohod po vinskih
goricah, 27. 4. 2022.

»V Društvu vinogradnikov Sevnica – Boštanj se zavedajo, da je trto in vino treba negovati kot razvajenega otroka, če želiš, da bo res kakovostno. Zato veliko pozornost posvečajo izobraževanju svojih članov.« je v posavski reviji Sava Glas, med drugim zapisala Nada Črnič Cvetanovski. Poročala je še o uspešni izvedbi 3. tečaja kletarjenja in stekleničenja vin.¹²⁹

Ta je bil v sodelovanju z Ljudsko univerzo v Krškem izveden novembra 2001. 40-urno usposabljanje za članice in člane DV Sevnica – Boštanj je bilo v Boštanju, v osnovni šoli (za razliko od prvih dveh, ki sta bila v Sevnici).

»Tudi po letu 2000 so v društvu nadaljevali s prakso, da so za članice in člane izvedli vsaj eno pomladansko strokovno predavanje, jeseni pa predavanje o pripravah in izvedbo trgatve.

V pisnem nagovoru, ki ga je vodstvo društva nasloвило prijavljenim tečajnikom neposredno pred prvim srečanjem, so zapisali: *»Veseli nas, da ste se odločili opraviti Tečaj kletarjenja in stekleničenja vin, s tem boste osvežili in nadgradili svoje kletarsko znanje in izkušnje, hkrati pa, v kolikor se boste odločili opraviti preizkus znanja in ga uspešno opravili, pridobili ustrezno potrdilo, kot predpogoj za uradno prodajo vina. Na tečaju, ki se pričenja 19. novembra 2001 ob 16. uri v OŠ Boštanj, vas čaka 42 ur predavanj in praktičnega dela v vinski kleti Kmečke zadruge Krško. Prejeli boste potrebno učno gradivo. Kot predavatelji na tečaju sodelujejo priznani strokovnjaki s področja enologije in vinogradništva. Člani upravnega in nadzornega odbora našega društva vam želimo veliko uspeha in novih spoznanj. Ne pozabite, to je vaš tečaj, zato se potrudite in se naučite čim več, kajti znanje ostaja vam!«*. Tečaj je uspešno zaključilo vseh 40 slušateljev.

Upravni odbor je 16. junija 2000 organiziral razgiban in odlično sprejet izlet v Belo krajino. Udeleženci so obiskali dva manjša vinogradnika in vinarja, ki sta ponosno odprla in predstavila svoji edinstveni podzemni kleti. Obiskali so tudi muzej v Metliki in hišo Otona Župančiča.

V naslednjih letih so se redno nadaljevali še drugi izleti, ki so jim bile dodane strokovne vsebine, in sicer na Primorsko, Štajersko ter na različne destinacije v naši neposredni bližini v vinorodni deželi Posavje. Z udeležbo nikoli ni bilo težav. Ob zbiranju prijav, ki so bile običajno v Mercatorjevi »železnini« v Sevnici, kasneje pa v poslovalnici KOC v Sevnici, je prostora na avtobusu običajno zmanjkalo v nekaj dneh.

¹²⁹ Sava Glas,
12. 12. 2001, str. 6.

Tečaj kletarjenja
in stekleničenja vin,
Boštanj, november 2001.

Na občnem zboru, ki so ga 1. februarja 2002 živahno otvorili godbeniki Blanški vinogradniki, so izvedli redne volitve organov društva. Na pobudo imenovane komisije, ki je pripravila predlog kandidatov, so soglasno podaljšali mandat obstoječim članicam in članom, namesto Franca Pavloviča, ki je na svojo željo zapustil upravni odbor, pa je zbor izvolil Katarino Zalašček študentko agronomije in članico društva, ki je že sodelovala pri društvenih aktivnostih. Na 1. seji izvoljenega UO, 11. februarja 2002 pri Mastnaku na Zajčji gori, se je upravni odbor konstituiral. Novi predsednik je postal Milan Simončič, podpredsednik Janez Vidrih, funkcijo blagajničarke je še naprej izvajala Milena Naroglav, nova tajnica pa je postala Katarina Zalašček. Sestava nadzornega odbora je ostala nespremenjena, v sestavi Janeza Hohkrauta (predsednik) ter članov Ivana Mastnaka in Vinka Buta.

Na društvenem ocenjevanju vin marca 2002 so zbrali do takrat največje število vzorcev, in sicer 134, od katerih jih je 39 % doseglo oceno nad 16 točk, kar je bil največji delež do tedaj. Predsednika dveh ocenjevalnih komisij sta bila dr. Dušan Terčelj in Katarina Merlin iz KGZS Novo mesto. Vinskega letnika 2001 se še danes spominjajo v presežkih. Delež vin, ki je bil uvrščen v kakovosten ali vrhunski kakovostni razred, se je vidno povečeval tudi v naslednjih letih, kar govori v prid uspešnemu delu DV Sevnica - Boštanj na strokovnem področju in društvenega enološkega laboratorija, ki je deloval v Boštanju in v katerem so lahko članice in člani redno preverjali kemijske parametre svojih vin. Podelitev priznanj in diplom s pokušino uvrščenih vin društvenega ocenjevanja, je bilo v 22. marca v Gostišču Dolinšek na Vrhu.

5. maja 2002 je bil izveden 2. pohod po vinskih goricah, od domačije Vintar in Rimc, preko Plečka po slikoviti gorici Ravne, preko Vrha pod Topolovcem na gorice Dobje, Reviše in Okič. Ob poti stoji eden izmed obeliskov Rudija Stoparja, med drugim so pohodniki obiskali rojstno hišo pesnika Antona Umka Okiškega, pohod pa zaključili z malico na Okiču pri vaškem domu.

V letu 2002 je v organizaciji DV Studenec skupina 26 kandidatov za sommelierje zaključila Šolo za vinske poskuševalce. Usposabljanje je v glavnem potekalo v novi restavraciji dvorca Impoljca, ki je zatem delovala še nekaj let. Od udeležencev tečaja so bili kar štirje iz Vrhovega. *»Če postanem sommelier, dam za mašo.«*, je med usposabljanjem izjavila in obljubo izpolnila Sonja Simončič. Na mašo v Vrhovo, vasico med Sevnico in Radečami, so junija 2002 povabili slovenske sommelierje. Zahtevno srečanje so odlično organizirali družini Simončič iz Vrhovega, Franc Košak – pedagog, gostinec in sommelier iz Boštanja ter Andrej Fabjan – vinogradnik in vinar iz Brestanice¹³⁰, skupaj s sommelierskimi koordinatorji posavske vinorodne dežele.

»» Konec leta 2002 je bilo v društvo
včlanjenih največ članic in članov do
tedaj, in sicer 250. ««

¹³⁰ Imenovani so bili tudi člani DV Sevnica - Boštanj.

V cerkvi Sv. Martina na Vrhovem je radeški župnik Slavko Kalan, tudi sam ljubitelj in poznavalec vin, med pridigo pozval h kulturnemu uživanju zlahtne pijače. Po maši je bilo pred cerkvijo družabno srečanje in druženje gostov z domačini. Predsednik društva Milan Simončič je imel ob tem pozdravni nagovor, kjer je predstavil zgodovino in poslanstvo DV Sevnica - Boštanj, enolog Darko Marjetič in predsednik gostinskih delavcev Slovenije Edvard Kužner pa sta izvedla degustacijo 10 vin in jih kombinirala z izbranimi jedmi, ki so jih odlično pripravili gostitelji.

Poleg tradicionalnega obiska v Gornji Radgoni v avgustu, so bile članice in člani v juniju povabljeni na strokovno ekskurzijo na Kozjansko, Virštanj in Podčetrtek, kar so uspešno izvedli. V program so vključili tudi obisk in predstavitev dveh vinskih kleti.

Od trgatve 2002 je z opremo enološkega društvenega laboratorija pričel upravljati agronom Aleš Germovšek, ki je svoje strokovno znanje več let dopolnjeval tudi pri praktičnem delu v vinski kleti v Krškem, kjer se je ukvarjal z vinogradništvom.

2. pohod po vinskih goricah, Dobje, 5. 5. 2002.

Ob 30. obletnici ustanovitve DV Dolenjske je bila 14. februarja 2003, v jedilnici podjetja Lisce v Sevnici organizirana svečana prireditev, ki jo je za članstvo in goste pripravil upravni odbor DV Sevnica - Boštanj. Za to priložnost je bilo zbrano in pregledano arhivsko gradivo društva, ki je bilo locirano na več lokacijah, v glavnem v osebnih arhivih. Prva publikacija o zgodovini DV Sevnica - Boštanj, ki je bila takrat natisnjena, je bila razdeljena članicam in članom društva ter zbranim gostom. Na prireditvi, ki je sovpadala z občnim zborom, se je zbralo 220 članic in članov društva, 30 nastopajočih in gostov. Med njimi so bili vsi živeči ustanovni člani iz Sevnice in Boštanja, ki so sodelovali pri začetkih DV Dolenjske in OVO Sevnica - Boštanj ter Ivan Pungerčar, prvi predsednik OVO Malkovec.

Župan občine Sevnica Kristijan Janc je društvu podelil priznanje za doprinos k društvenemu življenju v Sevnici in okolici, društvo pa prepoznal kot enega najbolj uspešnih in aktivnih v občini. Ustanovnim članov je zbor podelil naziv »častni član«. Častni člani so postali Jože Peternel, Izidor Simončič, Mira Možic, Vida Medved, Boris Slapšak, Ivan Mastnak in Tine Klemenčič (dva od ustanovnih članov Bruno Plausteinert. in Jože Železnik st. sta bila žal že pokojna).

Častni člani društva,
Sevnica, 14. 2. 2003.¹³²

¹³² Od leve proti desni Jože
Peternel, Izidor Simončič,
Mira Možic, Vida Medved,
Boris Slapšak, Ivan
Mastnak in Tine Klemenčič.

Nastopajoči, gostje in zbrani novinarji so prejeli vinogradniške predpasnike, ki so od takrat na razpolago tudi članom društva. Glede na znane podatke iz zgodovine DV Sevnica - Boštanj, je bil to številčno najbolj obiskan občni zbor, iz katerega so poročali lokalni mediji Vaš kanal, Sava glas in Dolenjski list. V priložnostnem programu so sodelovali godbeniki Blanški vinogradniki, ljudski pevci iz Boštanja in Lojze Anzelc, ki je zbranim predstavil serijo diapozitivov, na katerih je bilo obeleženih nekaj dogodkov iz zgodovine društva¹³¹.

Spomladi 2003 je bila prireditev »Dan vinogradnikov« ponovno na Blanci. Podeljena so bila priznanja in diplome 21. društvenega ocenjevanja vin, na katerem sta ocenjevalni komisiji vodila dr. Dušan Terčelj in Katarina Merlin. Program so tudi tokrat pripravili godbeniki Blanški vinogradniki, sodelovali pa so še učenci OŠ Blanca in aktiv žena iz Blance.

Odlično vzdušje je vladalo tudi na 3. vinogradniškem pohodu po vinskih goricah, 18. maja 2003, z zaključkom v Mastnakovi zidnici na Zajčji gori. Vodstvo društva se je ob tej priložnosti posebej zahvalilo KS Sevnica, Vinski kleti Mastnak, godbenikom Blanški vinogradniki in vsem gostiteljem. Pohoda po vinskih goricah Ostrožnega, Ledine in Zajčje gore se je udeležilo preko 120 pohodnikov, uživali so v lepem pomladnem dnevu in gostoljubnosti domačinov, ki so jih povsod toplo sprejeli.

¹³¹ Ob pripravi monografije v letu 2022 smo s pomočjo Ljuba Motoreta, sevniskega ljubiteljskega fotografa, želeli poiskati takrat prikazane diapozitive in najzanimivejše vključiti v to publikacijo. Žal smo po pregledu gradiva, ki ga je zapustil Lojze Anzelc (1934–2013) lahko zgolj ugotovili, da so aktualne vsebine, ki so povezane z DV Sevnica - Boštanj, izgubljene.

■
Nastop godbe Blanški vinogradniki, Sevnica, 14. 2. 2003.

3. pohod,
»vinogradniški
veterani« v
Mlakarjevi
zidanici na
Zajčji gori, 18.
5. 2003.

Jože Maljevič, specialist za vinogradništvo iz KGZS Novo mesto, je bil 29. maja 2003 spet gost strokovnega srečanja, tokrat na Blanci. Zbrani v vinogradu Ivana Očka so si ogledali demonstracijo pletve trte in druga zelena dela. Ob prikazu zelenih del je za doseganje boljše kvalitete z odstranitvijo odvečnih mladice na nekaj trtah omejil količino, kar so hudomušno komentirali nekateri vinogradniki. »Pri nas tega še nismo jemali,« so se namuznili. Žal že pokojni aktivni član društva Ivan Očko je k temu hitro dodal, naj s pletvijo kar nadaljujejo in da ni skrbi, da bi bilo pijače premalo, zbrane pa je po zaključku strokovnega srečanja pogostil tako z vinom kot domačimi salamami. Pletev vinske trte, uravnavanje količine grozdja glede na zdravstveno stanje in kakovost vina pa danes dosledno izvajajo domala vsi vinogradniki.

Enolog Bojan Kobal.

(vir: <https://www.mojaobcina.si/sevnica/novice/bojan-kobal.html#gallery>)

Junjska strokovna ekskurzija v letu 2003 je bila izvedena na Štajersko, med drugim tudi v Ptujsko klet, k enologu in sevniškemu rojaku Bojanu Kobalu¹³³. Nazorno je predstavil klet, njihova vina in dosežene rezultate.

Vinogradnice in vinogradniki so 26. avgusta 2003 tradicionalno, tudi tokrat množično (z dvema avtobusoma) obiskali 41. mednarodni kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni. Popoldan so si udeleženci ogledali atraktivno vinsko klet Vinag v Mariboru.

Jeseni 2003 je društvo izdalo promocijsko zgibanko. *»Ob obeh bregovih rek Mirne in Save, v vinorodni deželi Posavje, nam narava ponuja obsijane gorice, na katerih že od davnine gojimo vinsko trto. O tem obstajajo pisni zapisi, stari tudi več 100 let. Na območju Krajevnih skupnosti Sevnica, Boštanj, Blanca, Loka pri Zidanem mostu in Zabukovja smo doma prijazni in preprosti ljudje. Svojo žlahtno kapljico pridelujemo v dveh vinorodnih okoliših: bizeljsko-sremiškem in dolenskem. In čeprav nas razdvaja Sava, nas združujejo ljubezen in veselje do vinogradništva, prijateljstvo in medsebojno sodelovanje. Organizirano delujemo, se spoznavamo, družimo in izobražujemo v Društvu vinogradnikov Sevnica – Boštanj, ki je v letu 2002 praznovalo 30 let aktivnega dela.«* so med drugim navedli v publikaciji, ki so jo z namenom promocije društva in vinogradniške tradicije delili ob različnih družabnih dogodkih.

»Vino in zdravje« so poimenovali predavanje, na katerega so iz DV Sevnica – Boštanj povabili občane, ljubitelje in pridelovalce vin in ga v kulturni dvorani v Sevnici organizirali 14. novembra 2003 v okviru praznovanj ob prazniku občine Sevnica. Izvedel ga je novomeški zdravnik dr. Peter Kapš. Zbrani slušatelji so skoraj zaploskali primarijevi teoriji, da *»vino zdravju koristi«*, strinjali pa so se z nasvetom v nadaljevanju, da je treba pri tem vsekakor ohraniti razumno mero. Po predavanju je bilo organizirano družabno srečanje v avli pred dvorano. V sodelovanju s člani folklorne skupine Blaž Jurko iz Razborja je bilo popestreno z ljudsko pesmijo, krajani iz Razborja so poskrbeli tudi za prigrizek. Ker pa je dr. Kapš tudi navdušen čebelar, so vinogradniki k sodelovanju pritegnili še sevniške čebelarje. Ti so organizirali degustacijo svojih medenih pridelkov. Dogodek je bil primer odličnega sodelovanja treh, sicer po namenu različnih društev sevniške občine, in je odlično uspel.

¹³³ Bojan Kobal je otroštvo preživel v Trnovcu v občini Sevnica, kjer na družinski kmetiji vinogradniško tradicijo nadaljuje njegov brat Janko Kobal, tudi odličen vinar. Za vinarsko pot se je odločil v srednji šoli, zato se je vpisal na biotehniško fakulteto v Ljubljani, kjer je diplomiral na katedri za vinarstvo. Bil je uspešen enolog v Ptujski kleti, zatem pa je v Halozah kupil posestvo grofa Ulma, ki ga obnavlja vključno z vinogradi. V Halozah je postavil tudi novo klet.

Dobri dve leti izkušenj z urejanjem društvene spletne strani, povratne informacije članic in članov društva, vse večja baza aktualnih informacij in ekspanzija uporabnikov interneta so odpirale nove priložnosti in tehnične rešitve, ki so jih v društvu želeli izkoristiti. Zaradi velikega zanimanja in naraščajočega internetnega obiska je bila v septembru 2003 registrirana lastna domena www.drustvo-vinogradnikov.si, spletna stran pa je bila postavljena na komercialni strežnik. S tem je bila povečana zanesljivost in varnost, odpravljena so bila reklamna sporočila, ki jih je do takrat ponujala brezplačna stran.

10. oktobra 2003 so na železniški postaji v Boštanju gostom iz Slovenije, ki so se z muzejskim vlakom namenili na jesensko srečanje v Tržišče, pripravili sprejem. Ponudili so jim več vrst mladih vin in tako dopolnili ponudbo kulinaričnih dobrot, za katere so poskrbele članice Aktiva žena iz Boštanja.

Teden dni kasneje je društvo sodelovalo na prireditvi Pozdrav jeseni v Sevnici pri KOC-u, na kateri se je več ekip pomerilo v kuhanju golaža. Tudi ob tem dogodku so vinogradniki pripravili poskušnjo in predstavitev svojih mladih vin.

V inventar društva je bil decembra 2003 dodan filter za filtracijo vin. Kot skrbnika filtrirne naprave sta bila imenovana Stane Možič in Emil Strlekar. Možnost izposoje filtra, predvsem ob drugih pretokih, ki potekajo v zimskem času, izkoriščajo številni člani društva, ki tako skrbijo za bistrost svojih vin. Filtrirna naprava je po skoraj dvajsetih letih še vedno v funkciji.

Prve dni decembra 2003 je bil v Sevnici organiziran tečaj o varni rabi FITO farmacevtskih sredstev. Predstavnikom Kmetijsko svetovalne službe, ki je organizirala usposabljanje je bilo omogočeno, da so kandidate k usposabljanju povabili preko internega obveščanja članstva DV Sevnica - Boštanj. Kasneje je bilo v Sevnici organiziranih še več tovrstnih usposabljanj.

Na občni zbor, 30. januarja 2004, je vodstvo društva povabilo inšpektorja za kontrolo kakovosti kmetijskih pridelkov in živil Bojana Jevševarja. Njegovo zanimivo predavanje, ki ga je poslušalo okvirno 200 zbranih, je bila dobrodošla priložnost za seznanjanje z aktualno vinogradniško in vinarsko zakonodajo. Na zboru so nastopili ljudski pevci Fantje s Preske in godbeniki Blanški vinogradniki. Članice in člani so ob tej priložnosti prejeli nove članske izkaznice. Društvo kot OVO Sevnica - Boštanj je bilo iz DV Dolenjske ustanovljeno na zboru 26. decembra 1981, zato so prvimi članicam in članom (skupno 54) kot letnico včlanitve vpisali leto 1981.

Vzorci za 22. društveno ocenjevanje vin sta 6. marca 2004 ocenili dve ocenjevalni komisiji pod vodstvom enologov Darje Bovhe in Zdravka Mastnaka. Darja Bovha, ki prihaja iz vinorodne dežele Podravje, je bila takrat v vlogi predsednice ene od komisij prisotna prvič. Sodelovanje z ugledno vinsko strokovnjakinjo se ohranja do današnjih dni. Prireditelj »Dan vinogradnikov« s podelitvijo diplom je bila 20. marca v hotelu Ajdovec v Sevnici. Diplome in priznanja sta podelila predsednik KS Sevnica Bojan Lipovšek in predsednik društva Milan Simončič.

Trenutno stanje vin, bolezni in napake, ki so bile na ocenjevanjih vin v letu 2004 najbolj izrazite, ter ukrepe, kako jih preprečiti in zdraviti, je v Boštanju 12. marca 2004 predstavil Samo Hudoklin, svetovalec za vinarstvo vinorodne dežele Posavje iz KGZS Novo mesto.

9. maja 2004 je bil organiziran 4. pohod po vinskih goricah. Cilj pohodnikov je bil Žigriški Vrh. Za dobro vzdušje so poskrbeli prijazni domačini in vinogradniki iz Žigrskega Vrha, tudi tokrat godbeniki Blanški vinogradniki in člani društva. Pohoda se je udeležilo 120 pohodnikov, katerim se je na zaključku pridružilo tudi precej domačinov. Na Žigorskem Vrhju so se za dobro vinogradniško letino v podružnični cerkvi Sv. Benedikta udeležili maše. Tudi na tem pohodu udeleženci niso bili razočarani nad razpoloženjem in sprejemom, ki so ga bili deležni ob poti. Pohodnike so spremljali Bojan Zakšek in Janez Vidrih s harmoniko ter Zvone Es s kitaro.

Pohodniki na 4. pohodu,
9. 5. 2004.

V sodelovanju s svetovalno službo Sevnica je bil v maju ponovno organiziran tečaj o FITO farmacevtskih sredstvih, ki se ga je udeležilo okvirno 40 članov društva. Od ostalih strokovnih vsebin v letu 2004 izpostavljamo še predavanje Gordane Veber in Andreja Kosa o zaščiti in prehrani vinske trte 13. maja 2004 na Blanci in predavanje o uporabi enoloških sredstev, dr. Mojmirja Wondre, 4. novembra 2004 v sevniški kulturni dvorani. Slednje je privabilo precej slušateljev tudi iz okoliških krajev, ki so z zanimanjem prisluhnili novim trendom, izkušnjam in napotkom, ki jih je predstavil izkušen profesor Biotehniške fakultete.

Kot vsako leto so članice in člani društva tudi v letu 2004 s svojimi vini sodelovali na ocenjevanju vin Tedna cvička, ki ga je organizirala ZDVD. Zbrali so 17 vzorcev vin, od katerih sta 2 dosegla naziv prvak sorte, in sicer Franc Šuštaršič, vinogradnik in vinar iz Šmartna pri Litiji za laški rizling in Simon Celestina za chardonnay. V konkurenci številnih dolenjskih vinarjev je bil to lep dosežek, na katerega so bili v društvu ponosni.

Po obisku sejma v Gornji Radgoni 31. avgusta 2004 so udeleženci topel sprejem in lepo popoldne preživeli na vinogradniški destinaciji jeruzalemske vinske turistične ceste.

Ob martinovem 2004 in v sklopu prireditev praznika občine Sevnica je bilo v Sevnici realizirano zanimivo srečanje z naslovom »*Večer vinskih napitnic*«. Na odru kulturne dvorane se je zvrstilo več skupin ljudskih pevki in pevcev iz različnih koncev Slovenije, ki so predstavile različne znane in manj znane vinske napitnice. Prireditev je posnela in predvajala komercialna radijska postaja. Med gosti je bila Darinka Kresal, ki je v letu 2004 na Tednu cvička prislužila naziv Kraljica cvička. V polni dvorani je nagovorila zbrane ljubitelje ljudske pesmi in dobrih vin. Prireditev je organiziralo Kulturno umetniško društvo Anton Martin Slomšek iz Sevnice, DV Sevnica - Boštanj pa je aktivno sodelovalo pri pripravi »*vinogradniške*« scene na odru in pogostitvi, ki je sledila po prireditvi.

■
Sprejem pohodnikov
na Žigorskem Vrhu, 9. 5. 2004.

■
Fantje s Preske, Večer vinskih napitnic,
Sevnica, 19. 11. 2004.

Na martinovo nedeljo so se z mašo pri Sv. Joštu pod Lisco od nekdanj zahvaljevali za jesenske darove narave. O tem prastarem običaju je že pred več kot sto leti v svoji knjigi pisal znameniti Blaž Jurko in to tradicijo krajani Razborja še vedno ohranjajo. Novembra 2004 je pri cerkvi Sv. Jošta pod Lisco, v sodelovanju s KUD Blaž Jurko iz Razborja potekal blagoslov mladih vin in pokušina vzorcev. Glavnino vzorcev mladih vin so prispevali sevniški in boštanjski vinogradniki, ki so se odzvali prijaznemu povabilu iz Razborja. S tovrstnim sodelovanjem so v naslednjih letih nadaljevali.

Leto 2005 so začeli z dobro obiskanim občnim zborom, ki je bil 28. januarja. S priložnostnim programom so ga otvorili pevci Kulturno športnega in turističnega društva Blaž Jurko iz Razborja pod Lisco in trio Branka Žiberta. Zbranim je predaval Jože Maljevič iz KGZS Novo mesto, in sicer o vzdrževanju in gnojenju tal v vinogradih. Pogosto so se zborov udeleževali povabljeni gostje – tudi tokrat župan Občine Sevnica Kristijan Janc in predstavnika sosednjih vinogradniških društev Matjaž Jakše iz Studenca ter Peter Camloh iz Malkovca. Ob službeni zadržanosti je pisne pozdrave zbranim, z najlepšimi željami tudi za v bodoče poslala predsednica KS Blanca Meri Kelemina. Iz Primorske je pozdrave in želje za uspešno delo društva poslal najstarejši član, 92 letni Rafael Humar, ki se je iz Loga preselil v Novo Gorico in kljub temu do smrti ostal član društva.

Marca 2005 so zbrali 127 vzorcev vin, ki so jih ocenili v boštanjski restavraciji Panorama. Dve ocenjevalni komisiji 23. društvenega ocenjevanja sta vodila enologa Darja Bovha iz kleti Rast in Jože Simončič iz Kartuzije Pleterje.

Zbiranje vzorcev za
23. društveno ocenjevanje vin,
Boštanj, 17. 3. 2005.

■
Ocenjevanje na
23. društvenem
ocenjevanju vin,
19. 3. 2005.

■
Veselo vzdušje
na prireditvi
»Dan vinogradnikov«,
Blanča, 9. 2. 2005.

■
Utrinek iz 5. pohoda po
vinskih gorinah, Zavine,
15. 5. 2005.

Prireditve »Dan vinogradnikov« s podelitvijo diplom in priznanj, priložnostnim programom in družabnim srečanjem je bila organizirana na Blanci, zaradi velikonočnih praznikov in odsotnosti godbenikov Blanskih vinogradnikov, izjemoma tri tedne po ocenjevanju, in sicer 9. aprila 2005. Prireditve je bila tudi tokrat dobro obiskana in v sodelovanju s krajan iz Blance spet lepo organizirana. V aprilu 2005 je predstavnik podjetja Metrob Matjaž Baumgartner, v Boštanju izvedel predstavitev prehranskih in drugih preparatov omenjenega podjetja za vinsko trto. Na ta način so se vinogradnice in vinogradniki seznanjali s ponudbo različnih proizvajalcev, ki so izkazali interes za tovrstne predstavitve.

Aktiven član DV Sevnica - Boštanj je že več kot dve desetletji tudi Franc Šuštaršič, vinogradnik iz Šmartnega pri Litiji. V njegovem vzorno urejenem vinogradu na robu vinorodnega okoliša Dolenjske prideluje odlična vina. Z njimi je na društvenih ocenjevanjih DV Sevnica - Boštanj in na Tednih cvička dosegal tudi vrhunske ocene. Ko je za vinogradništvo navdušil še sina Branka in zeta Jožeta, ni bilo naključje, da so bili Šuštaršičevi med pobudniki ideje o ustanovitvi vinogradniškega društva v Šmartnem pri Litiji. Med pripravami na ustanovitev novega vinogradniškega društva so se med sevnškimi, boštanskimi in šmarškimi vinogradniki spletle dodatne prijateljske vezi. Do sklepnega dejanja, ustanovitve Društva vinogradnikov Štuc Šmartno pri Litiji, je prišlo v aprilu 2005, ustanovni občni zbor pa je ob prijaznem povabilu pozdravil predsednik DV Sevnica - Boštanj.

15. maja 2005 je bil izveden 5. pohod po vinskih goricah. Pričel se je v Boštanju in je potekal naprej po gozdu »čez *gauge*«¹³⁴, mimo rastišča rumenega sleča. Ta se je ravno takrat razcvel (cvet te redke zaščitene rastline je upodobljen tudi v boštanskem grbu). Čez Kravjo dolino in Reber so pohodniki pot nadaljevali do Vetrnika in Kremena, s toplo malico so jo sklenili v Zavinah. Zbralo se jih je okoli 150, domače vinogradnice in vinogradniki pa so poskrbeli, da na cilj 6 km dolge poti niso prispeli lačni in žejni.

¹³⁴ »*Gavage*« so ohranjeno ime za jaso v gozdu nad Boštanjem, kjer naj bi v srednjem veku obešali ljudi.

Utrinek iz 5. pohoda po vinskih goricah, pri Jerajevih v Kravji dolini, 15. 5. 2005.

Za spremembo od prejšnjih let, ko so bile strokovne ekskurzije in izleti organizirani predvsem na Primorsko in Štajersko, so v letu 2005 izvedli ogled dveh bližnjih posavskih kleti – krške (KZ Krško) in vinogradniške kmetije Jelenič nad Kostanjevico na Krki. Nekateri so bili ob tem prijetno presenečeni, saj so omenjeni kleti v naši bližini obiskali prvič. Predstavljene uspešne zgodbe in dobre kletarske prakse so bile povod, da so bližnje kleti – te in druge – še nekajkrat obiskali tudi v letih, ki so sledila.

Na predstavitvi zgibanke o Boštanju, ki jo je v sodelovanju s KS Boštanj in društvu pripravila boštanjška župnija, so 20. junija 2005 boštanjski vinogradniki poskrbeli za ponudbo vin lokalnih pridelovalcev.

Po tradicionalnem obisku sejma v Gornji Radgoni so avgusta 2005 udeleženci obiskali vinogradniško kmetijo na Podpohorski vinski turistični cesti v Ločah pri Poljčanah. V spominu jim je ostal sprejem in pogostitev, pri čemer so sodelovale tri generacije gostoljubne družine.

Obisk kleti Jelenič, 24. 6. 2005.

DV Sevnica - Boštanj se tako ali drugače predstavlja ob različnih priložnostih. S prisotnostjo so-oblikuje različne dogodke in skrbi za promocijo vinogradniške in vinarske dejavnosti na Sevnškem, pa čeprav je ta za večino članic in članov samo ljubiteljska. Tako udejanja del svojega poslanstva. 22. oktobra 2005 je društvo sodelovalo na prireditvi v Sevnici, ki so jo poimenovali »*To smo mi*«. Namen prireditve je bila predstavitev sevnških društev. Ob tej priložnosti so se vinogradniki povorke v starem delu Sevnice udeležili s »*furengo*« – prevozom vina s konjsko vprego, kot so to izvajali nekoč. Ker sod na »*furengi*« ni bil prazen, so z mladim vinom razveselili sodelujoče in zbrane goste na prireditvi. Od drugih udeležencev povorke je bilo na prizorišču pred poslopjem občine slišati tudi hudomušne komentarje, češ »*upali smo, da pridete vsi, kar se ni uresničilo, a ste k sreči pripeljali dovolj velik sod*«.

Oktober 2005 so bile članice in člani navzoči še pri sprejemu muzejskega vlaka, ki je udeležence iz Ljubljane, mimo Sevnice in Boštanja popeljal na tradicionalno jesensko srečanje v Tržišče. Gostom so se pridružili na železniških postajah v Sevnici in Boštanju, kjer so jim ponudili mlada vina.

»*Kako ravnati z našimi vini? Kaj svetuje stroka, kaj je novega na tem področju? Kaj se lahko naučimo iz letošnjega letnika? Kako ocenjujemo in spremljamo kvaliteto naših vin?*« je bilo nekaj od številnih aktualnih vprašanj, s katerimi je vodstvo društva izzvalo svoje članice in člane ter jih 1. decembra 2005 povabilo v Sevnico na srečanje z enologom, dr. Julijem Nemaničem.

¹³⁴ V povorki, pred staro sevnško gostilno Plausteiner, v ospredju Jože Prah in Stanko Vovk, ki je bil tudi praporščak. Furengo je zapregel Lojze Blatnik iz Konjskega.

Predstavitve društev »*To smo mi*«, Sevnica, 22. 10. 2005.¹³⁵

V polni dvorani ni ostalo preslišano, da je dr. Nemanič prepoznal in poudaril pozitiven prispevek spletne strani DV Sevnica - Boštanj pri osveščanju vinogradnikov in vinarjev na strokovnem področju. Predstavil je še najnovejše izsledke in rezultate različnih raziskav iz področja enologije, katerim so zbrani z zanimanjem prisluhnili.

13. novembra 2005 je pod Lisco - pri cerkvi Sv. Jošta, tradicionalno potekala pokušina mladih vin, pri tem so sodelovali tudi vinogradniki iz DV Sevnica-Boštanj.

Ob koncu leta 2005 je DV Sevnica - Boštanj v svoje kraje povabilo Upravni odbor ZDVD, ki so ga sestavljali predsedniki 26 vinogradniških društev in vodstvo zveze. Na redni seji, ki je bila v restavraciji Panorama v Boštanju, so se posvetili organizaciji 34. tedna cvička in ostalim aktualnim zadevam.

Zbor vinogradnikov v začetku leta 2006, je bil v jeditnici Lisco v Sevnici izveden 27. januarja 2006. Posebna gosta na zboru sta bila uspešna sevnška enologa, Zdravko Mastnak iz krške in Bojan Kobal iz ptujske vinske kleti. Pripravila sta zanimiv pregled različnih pristopov in tehnologij pridelave vina in izzivov enološke stroke na globalnih vinskih trgih. V kulturnem programu so zbrani prisluhnili ljudskim pevcem iz Boštanj. Zbor je ob tej priložnosti izvedel redne volitve v organe društva. Upravni odbor je bil konstituiran nekaj dni kasneje, na Zajčji gori, 7. februarja 2006 v sestavi: Milan Simončič - predsednik, Joško Zvar - podpredsednik, Milena Naroglav - blagajnik, Katarina Simončič - tajnik in člani: Anton Košar, Miran Kozmus, Stane Možič, Branko Žibert in Jože Železnik. V Nadzorni odbor so bili izvoljeni Jože Udovč (predsednik) in člana Janez Hohkraut in Andrej Jazbec.

■
Predavanje dr. Julija Nemaniča, Sevnica, 1. 12. 2005.

Razglasitev rezultatov 24. društvenega ocenjevanja vin s podelitvijo diplom in priznanj ter pokušino uvrščenih vzorcev je bila v gostišču Dolinšek na Vrhu pri Boštanju, 18. marca 2006. Ocenjenih je bilo 140 vzorcev vin letnika 2005, od katerih jih je 60 % doseglo kakovostni ali vrhunski razred. Tako visok delež je bil dosežen prvič v zgodovini ocenjevanj vin v Sevnici.

Pohod po vinskih goricah, na katerem je bilo 150 udeležencev, je potekal iz Konjske glave – pod Žičkarjevo domačijo, do Lamperč in Sv. Roka, v nedeljo, 14. maja 2006. Zbrana in razpoložena množica je tudi tokrat uživala v razgibani trasi in ni bila razočarana nad gostoljubnostjo domačih gospodinj, vinogradnic in vinogradnikov, ki so poskrbeli za pogostitev in dobro vzdušje.

44. mednarodni kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni so vinogradniki obiskali 29. avgusta 2006. Tudi tokrat na torek, ko na sejmu tradicionalno poteka »dan vinarjev in vinogradnikov«, s še posebej izbranimi temami in vinarskimi dogodki. Udeleženci so se srečali s številnimi prijatelji in strokovnimi sodelavci društva ter zaključili prijeten dan na turistični kmetiji v Drbetincih.

Predsednik društva Milan Simončič je za martinovo, 11. novembra 2006 sodeloval v skupni javni radijski oddaji 1. programa Radia Slovenija, Radia Koper in Radia Maribor z naslovom »Radi imejmo Slovenijo«. Iz kulturne dvorane je v živo potekala iz Sevnice. V oddaji so sodelovali še predstavniki nekaterih drugih društev sevniške občine, ki so poslušalcem po Sloveniji predstavili kraje na Sevnškem, običaje, življenjski utrip in društva, ki delujejo.

Gostoljubljen sprejem pohodnikov na vinski gorici Lamperče, 14. 5. 2006.

Na Preski, na domačiji Hrovat, je 17. novembra 2006 potekalo zanimivo srečanje z naslovom *»Večerni pogovor na deželi z znanimi Slovenci«*, v katerem so sodelovali Tone Fornezzi - Tof, Miha Debevc - dvakratni svetovni prvak z diatonično harmoniko in Jasna Kuljaj, emitatorka in voditeljica oddaje Turistika. Ob tej priložnosti je ponudbo mladih vin pripravilo DV Sevnica-Boštanj, ki se je tako lepo predstavilo zbranim gostom in predstavnikom lokalnih medijev. Društvo so na prireditvah povabili organizatorji, KŠTM Sevnica. Tovrstne prireditve so v različnih krajih in z različnimi gosti še večkrat ponovili.

Že publicist Matija Vertovc, ki je knjige izdajal pred 150 leti, je zapisal: *»Gorje deželi, ki ne bo skrbela svojim vinom lepega imena ohraniti.«*. Slovenci smo do svojih vin izredno spoštljivi in prav je tako. Kakšno je torej sporočilo, ki ga nosi in posreduje vino? Kakšno vlogo imajo pri tem vinogradniki in vinarji, ki soustvarjajo vinske zgodbe in imajo čast vzgojiti ga, negovati in pospremiti na pot do steklenic, do kozarcev, do zadovoljnih ljudi? Po trgatvi in okoli martinovega o vinu razmišljamo več in drugače, zato so v DV Sevnica - Boštanj pripravili srečanje z Jožetom Rozmanom, publicistom, sommelierjem, degustatorjem, vinogradnikom, moderatorjem in urednikom revije Vino. Srečanje z naslovom *»Vino in kultura uživanja vina«* je bilo 17. novembra 2006 v kulturni dvorani v Sevnici. Po zanimivem dogodku, ki ga je Jože Rozman popestril z demonstracijo nekaterih sommelierskih opravil, so sommelierji, ki so bili člani DV Sevnica - Boštanj, v avli gasilskega doma pripravili pokušino vin. Prireditve je bila namenjena članicam, članom društva, kakor tudi vsem ostalim, ki so želeli o vinu izvedeti več. Organizirana je bila v sklopu prireditve občinskega praznika občine Sevnica in je bila tako tudi oglaševana.

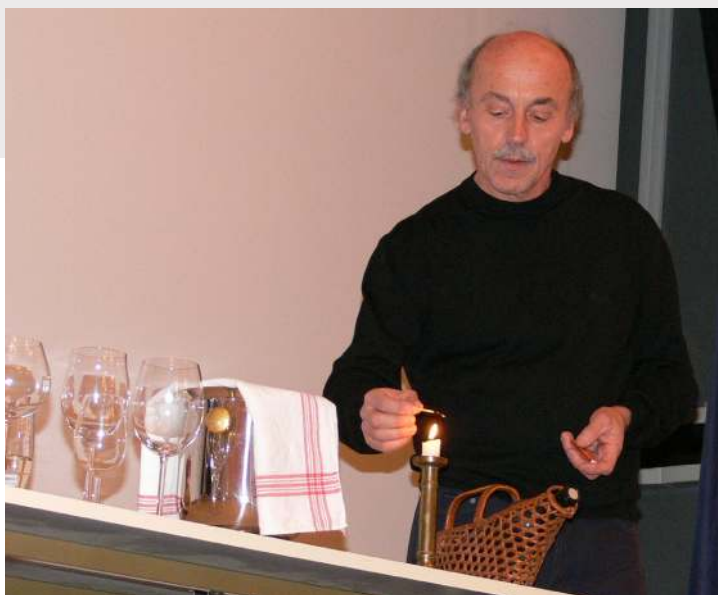
Gorje deželi, ki ne bo skrbela svojim
vinom lepega imena ohraniti.

Matija Vertovc

Jože Rozman, Sevnica, 17. 11. 2006.

22. januarja 2007 se je na Blanci, v osnovni šoli, pričel 4. tečaj – »*Osnove vinarstva za donegovanje in ustekleničenje vin*«, ki ga je obiskovalo 33 udeležencev, v večini članic in članov DV Sevnica - Boštanj. Slušateljem so strokovne napotke iz osnov vinogradništva in vinarstva oz. nege vin ter vinske zakonodaje, podali predavatelji iz Biotehniške fakultete in Kmetijskega inštituta iz Ljubljane, svetovalci Kmetijsko gozdarskega zavoda Novo mesto, predstavniki inšpektorata in enolog metliške kleti Tone Pezdirc. Tečaj je bil uspešen v vseh merilih, tako za organizatorje kot slušatelje, ki so pohvalili dobro organizacijo, pogoje za izobraževanje v OŠ Blanca, kakor tudi izbor kvalitetnih tem in predavateljev. Predavanja 42 urnega tečaja so končali 16. februarja, ko je bila za tečajnike realizirana ekskurzija v Belo Krajino, v metliško vinsko klet.

Konec januarja 2007 je bilo na Logu pri Boštanju izvedeno strokovno predavanje Sama Hudoklina - svetovalca za vinarstvo iz KGZS Novo mesto. Tematika predavanja so bile posebnosti vinskega letnika, ki so ga kletarili, s poudarkom na odpravljanju napak in bolezni vin.

Tudi v letu 2007 je bilo tradicionalno organizirano društveno ocenjevanje vin. Ocenili so 138 vzorcev, prvič v gostišču Dolinšek na Vrhu.

25. društveno ocenjevanje vin,
Vrh pri Boštanju, 24. 2. 2007.

Obisk tečajnikov v metliški vinski kleti, 16. 2. 2007.

Ob koncu leta 2005 je župan občine Sevnica Kristijan Janc na sestanek povabil predsednike vinogradniških društev sevniske občine, Staneta Sebanca iz DV Malkovec, Zvoneta Livka iz DV Šentjanž, Matjaža Jakšeta iz DV Studenec in Milana Simončiča iz DV Sevnica - Boštanj. Predstavil jim je idejo o županovem vinu, ki bi ga vinogradniki sevniske občine izbrali kot promotorja vinogradniške tradicije in bi imelo status protokolarnega vina za različne priložnosti. Z velikim odobravanjem so sprejeli predlog in pozdravili odločitev, da tako ponese sloves sevniskih vin, kot »*županovo vino*« daleč naokoli. Natečaj za 1. županovo vino je bil objavljen v lokalnih medijih. K sodelovanju so povabili pridelovalce cvička in sremičana, ki bi lahko v primeru zmage napolnili 500 steklenic, imajo urejeno prijavo pridelka in zadovoljujejo ostalim kriterijem, ki dopuščajo stekleničenje vin. Tako so želeli omogočiti sodelovanje pridelovalcem v vinorodnem okolišu Bizeljsko-Sremič in Dolenjska. Na ocenjevanju vin, ki ga je na Studencu izvedlo DV Studenec, so za županovo vino ocenili 37 vzorcev cvička in 2 vzorca sremičana. Ocenjevalno komisijo, v kateri so bili predstavniki vseh štirih vinogradniških društev, je vodil Jože Simončič, enolog iz Kartuzije Pleterje. Že prej je bilo dogovorjeno, da bo o zmagovalcu natečaja med najboljšim cvičkom in najboljšim sremičanom odločil žreb. V finale sta se uvrstila Drago Kozinc iz Dolnjega Impolja s cvičkom in Janko Kobal iz Trnovca s sremičanom. Županovo vino je na javni prireditvi na Studencu, 18. februarja 2006, izžrebala miss Universe, Sevnčanka Nataša Pinoza, več sreče pa je imel cviček, ki je tako postal 1. županovo vino sevniske občine. Nalepko za županovo vino je oblikoval sevnški akademski slikar Alojz Konec in je še vedno prepoznavni znak te posebne polnitve.

V letu 2007 so županovo vino izbirali med modrimi frankinjami. Na zaključni prireditvi na Studencu so uradno razglasili rezultate. Najvišjo oceno in naziv »*Županovo vino 2007*« je dosegel Jože Romih, vinogradnik iz DV Sevnica - Boštanj.

Prvih 12 županovih vin (vir KŠTM).

Pridelovalec županovega vina 2007 Jože Romih, Studenc, 3. 3. 2007.¹³⁶

Sevniški novinar Pavel Perc je ob poročanju iz zaključne prireditve, ki je marca 2007 potekala na Studencu, v Dolenjskem listu zapisal¹³⁷: *»Predsedniku Društva vinogradnikov Sevnica – Boštanj Milanu Simončiču je veselo zaigralo srce, ko je bilo očitno, da je ocenjevalna komisija pod vodstvom glavnega enologa pleterske kartuzije Jožeta Simončiča med 13 vzorci modre frankinje izbralo vino njegovega člana Jožeta Romiha iz Selc nad Blanco. To, da je Romih s svojimi vini po kakovosti že vrsto let v ospredju na raznih ocenjevanjih, kaže, da skrbno obdeluje vinograd z okoli 1200 trtami v Priklancab in budno spremlja zorenje vin v svojem bramu.«*

Tradicijo izbora županovega vina je Kristijan Janc ohranil tudi v naslednjih letih, nadaljuje jo tudi župan Srečko Ocvirk. V letu 2022 je bil izveden že 17. izbor in še vedno ohranja prvotno poslanstvo, namen in funkcijo. Tehnični del izbora, ki vključuje zbiranje vzorcev in ocenjevanje, še naprej izmenjaje izvajajo štiri vinogradniška društva sevniške občine.

9. marca 2007 so se članice in člani DV Sevnica - Boštanj v Sevnici zbrali na rednem letnem občnem zboru. V razpravi so bile iz strani članstva izrečene pohvale o vodenju in delu društva, župan Kristijan Janc je blagajničarki, predstavniku DV Štuc Šmartno pri Litiji, bivšemu predsedniku Radu Umku in vokalni skupini Corona, ki je popestrila program, poklonil steklenico županovega vina. Zaradi slabše udeležbe na nekaj prireditvah *»Dan vinogradnikov«*, je bila podelitev diplom in priznanj, s pokušino uvrščenih vzorcev, prvič realizirana na zboru. To prakso v društvu od takrat ohranjajo.

¹³⁶ Od leve proti desni: Milan Simončič (predsednik društva), Kristijan Janc (župan občine Sevnica), Jože Romih (pridelovalec županovega vina), Nataša Pinoza (Miss Universe Slovenije 2006) in moderator prireditve na Studencu Sinjo Jezernik.

¹³⁷ DL, 8. 3. 2007, str. 11.

Na pobočju sevniškega gradu je bil spomladi 2007 ponovno obnovljen in zasajen vinograd. V sodelovanju z občino Sevnica in KŠTM Sevnica so ga zasadili člani vseh štirih vinogradniških društev občine Sevnica, in sicer DV Malkovec, DV Sevnica - Boštanj, DV Šentjanž in DV Studenec. Povod za ponovno postavitev vinograda je bilo dejstvo, da je grajsko pobočje nad starim sevniškim mestnim jedrom v preteklosti že krasil vinograd. Zasadil ga je Johann Nepomuk Händl – kasneje povzdignjen v plemenitega Rebenburga, ki je lastnik gradu postal leta 1803. Prve trte so bile na terasah grajskega pobočja ponovno posajene 20. aprila 2007, simbolično dejanje je spremljal kulturni program. Nekaj dni zatem, 9. maja 2007, je bilo družno posajenih preostalih 500 trt modre frankinje.

Na tradicionalni 7. pohod med vinograde in zidanice, ki ga je organiziral DV Sevnica - Boštanj, so bile članice, člani in prijatelji društva povabljeni v nedeljo, 20. maja 2007. Startali so izpred kleti Janc na Logu oz. lokala Kebrov kevder ob regionalni cesti Sevnica-Krško. Pot je bila speljana po vinskih gorica Goli Vrh, Orlska gora, Poganka in Preska, mimo zidanic pridelovalcev iz DV Sevnica - Boštanj pa tudi DV Studenec. Na Preski je bil na domačiji Hrovatovih organiziran topel obrok in program z ljudskimi pevci Fantje s Preske. Glede na zahtevnost prehojene trase je bil to eden od daljših in zahtevnejših pohodov, ki pa so ga kljub temu zmogli vsi in uspešno prišli do cilja.

Strokovno predavanje o prehrani in stresnih situacijah vinske trte je bilo v Boštanju organizirano 17. maja 2007. Med vinogradniki je bila direktorica podjetja Jurana Gordana Veber.

7. pohod po vinskih gorica, 20. 5. 2007.

Zbrani ob sajenju trt
modre frankinje na
sevniškem gradu,
9. 5. 2007.

Blaž Zagrajšek,
praporščak DV Sevnica
- Boštanj in navdušen
vinogradnik, pri sajenju
trt v grajskem vinogradu,
Sevnica, 9. 5. 2007.

Na posestvu Krakovo se je poleti 2007 zaključevala gradnja nove vinske kleti s 600 kvadratnimi metri podzemnih prostorov, namenjenimi pridelavi, negi, zorenju in stekleničenju vrhunskih penečih vin in modre frankinje. Vodstvo DV Sevnica - Boštanj je v dogovoru z Zdravkom Mastnakom članice in člane povabilo na ogled njegove nove kleti, ki je že imela zaključno podobo in funkcijo. Zdravko je bil 22 let glavni enolog cvičkove kleti v Krškem. Je degustator in enolog, s statusom ocenjevalca vin na mednarodnih ocenjevanjih, zelo aktiven pri zaščiti cvička ter ustvarjalec številnih penin po klasični šampanjski metodi v Sloveniji in na področju bivše Jugoslavije. Z njim so se vinogradniki srečali 22. junija 2007 v popoldanskih urah. Po predstavitvi kleti so pod kozolcem ob kleti poskrbeli za prijetno druženje.

Mastnakova klet v Krakovem je v naslednjih letih postala priljubljeno mesto srečanj sevniških, boštanjskih, blanških in drugih okoliških vinogradnikov in vinarjev. Bila je in ostaja prizorišče različnih strokovnih srečanj in tradicionalnih društvenih ocenjevanj vin.

Na sevniškem gradu je v organizaciji KŠTM Sevnica 20. julija potekal »10. večerni klepet z znanimi Slovenci«, na katerem so kot gostje nastopili Desa Muck, Lojze Peterle in Vladimir Mušič. Prireditev so kulturno popestrili glasbeniki glasbene šole Sevnica in člani društva Trg, v sproščenem večeru pa so se predstavili tudi Aktiv žena iz Sevnice in DV Sevnica - Boštanj.

Strokovne ekskurzije v Gornjo Radgono z obiskom podjetja Zlati grič v Slovenskih Konjicah, se je avgusta udeležilo 60 članic in članov društva. Avgusta je potekalo še predavanje o trgatvi in negi mošta, izvedla ga je Darja Bovha, njenim napotkom je v sevniški kulturni dvorani prisluhnilo 120 slušateljev.

(pridobljeno na <https://www.vinamastnak.com/galerija/posestvo-krakovo>)

Vinska klet
Mastnak v Krakovem.

Sosednje vinogradniško društvo Šentjanž je v letu 2007 praznovalo 10. obletnico svojega delovanja. Ob tej priložnosti so 4. novembra razvili svoj prapor. Častni trak na novi prapor je pripel tudi predsednik DV Sevnica - Boštanj.

Vedno več vinogradnikov na Sevnškem se je odločalo za stekleničenje vin, kar je povečalo ponudbo in konkurenčno prednost tržnih pridelovalcev. Ob tem so se soočali tudi z različnimi izzivi in težavami, zato je društvo 23. januarja 2008 v Boštanj povabilo Sama Hudoklina, svetovalca za vinarstvo na KGZS Novo mesto. Zbranim je predstavil teorijo in prakso stabilizacije vin ter pripravo vin na stekleničenje.

Predsednik društva je bil v nedeljo, 24. februarja 2008 gost radijske oddaje za vinogradnike na Radiu Sraka, ta je potekala v živo. Predstavil je društvo, realizirane aktivnosti tistega časa, načrte, spletno stran, rezultate 26. društvenega ocenjevanja vin in izbor za županovo vino sevnške občine.

Na 26. društvenem ocenjevanju vin je bilo zbranih 152 vzorcev. Ocenili sta jih dve sedemčlanski strokovni komisiji, ki sta jima predsedovala Darja Bovha (Klet Bistrica) in Jože Simončič (Kartuzija Pleterje). Kljub temu da je vinski letnik 2007 postregel s presežki v kakovosti in so ga degustatorji ocenili kot *»prav dobro do odlično«*, je bilo kar precej vin izločenih zaradi napak in bolezni, in sicer 12 % belih in 30 % rdečih. Pokazalo se je, da so dobri letniki tudi težavni za kletarjenje, napake in bolezni pa so bile v večini posledice visokih temperatur v času trgatve in zahtevnih maceracij rdečih sort. Podelitev diplom in priznanj je bila izvedena na rednem zboru v hotelu Ajdovec, 7. marca 2008.

10. večer z znanimi Slovenci, Sevnica, 20. 7. 2007.

Na Logu pri Boštanju je marca 2008 strokovnjak iz podjetja Karsia predstavil novosti iz prehrane in zaščite vinske trte. Podobno predavanje, na katerem je bil osrednji gost predstavnik iz podjetja Bayer, je bilo tudi v gostilni Boža Kragla na Gornjem Brezovem, 2. aprila 2008.

V marcu je v Boštanju potekala prireditev »*Večerni pogovor z znanimi Slovenci v Občini Sevnica*«, na kateri sta kot gosta nastopila miss Slovenije 2004 Živa Vadnov in igralec Rado Mulej. Obiskovalcem so ob dobrotah Aktiva žena Boštanj postregli z vini vinogradnic in vinogradnikov iz Boštanja.

Tradicionalni 8. pohod po vinskih goricaх je bil 18. maja 2008 organiziran po delu KS Blanca, in sicer v gorice Krajnih Brd in Selc. Uspel je kljub deževni napovedi, ki pa se k sreči ni uresničila. Za vesel zaključek so spet poskrbeli godbeniki Blanški vinogradniki. Ti so na kmetiji Roštohar, kjer je bil cilj pohoda, razigrali že sicer razpoloženo družbo. Dober glas o pohodih po vinskih goricaх DV Sevnica - Boštanj se je z leti razširil tudi izven geografskega področja, ki ga pokriva društvo, vinogradnicam in vinogradnikom so se namreč pridružili pohodniki iz drugih krajev.

Julij 2008 je zaznamovala težko pojmljiva nesreča, ki se je zgodila na reki Savi. Spust iz Sevnice se je pri HE Blanca končal tragično za 13 udeležencev. DV Sevnica - Boštanj je izgubilo več dragocenih prijateljev, ki so se tako ali drugače vključevali v različne aktivnosti in društvu pomagali. Med njimi so bili župan Občine Sevnica Kristijan Janc, predsedniki KS Sevnica – Bojan Lipovšek, KS Boštanj – Marjan Kogovšek in KS Blanca – Bogoslav Peklar. Ob tragičnem dogodku je predsednik društva v žalni knjigi izrazil sočustvovanje in izrazil globoko obžalovanje nad tragičnim dogodkom.

Poleti 2008 je društvo spet sodelovalo na tradicionalni prireditvi »*Pogovor z znanimi Slovenci*«, in sicer na sevniškem gradu 25. julija 2008. Gosta večera, ki ga je povezovala Marjana Grčman, sta bila Meta Malus in Vinko Šimek, društvo pa je skupaj z aktivom žena sodelovalo v pripravi in ponudbi kulinarike in vina.

■
Za veselo razpoloženje so po zboru vinogradnikov, 7. 3. 2008, poskrbeli kar člani društva.

■
8. pohod po vinskih goricaх, 18. 5. 2008.

Avgustovski obisk sejma v Gornji Radgoni je bil kombiniran z ogledom kleti v Slovenski Bistrici, v kateri je kot enolog in direktor službovala Darja Bovha. Udeleženci so bili toplo sprejeti in so si z zanimanjem ogledali atraktivno vinsko klet.

Konec februarja 2009 so v društvu izvedli 27. ocenjevanje vin, ki se ga je spet udeležilo precej članov, ti so v oceno zaupali 140 vzorcev. Dvema komisijama sta predsedovala Darja Bovha in Jože Simončič. Po mnenju predsednikov komisij in ostalih ocenjevalcev je bil letnik 2008 povprečen do prav dober. Ocenjevanje je tudi tokrat potekalo z odlično tehnično ekipo, ki je izvedla vse potrebno, da je delo potekalo nemoteno, tako na visokem strokovnem in organizacijskem nivoju. Rezultate ocenjevanja je 1. marca 2009 predsednik društva predstavil v Oddaji za vinogradnike na radiu Sraka, na katero je bil povabljen.

Občni zbor s podelitvijo diplom in priznanj ocenjevanja vin so izvedli 13. marca 2009 v Hotelu Ajdovec v Sevnici. Na zboru so lahko udeleženci poskusili vse uvrščene vzorce vin, nastopil pa je sevniški harmonikarski orkester.

V hotelu Ajdovec je bilo 2. aprila 2009 strokovno predavanje Boruta Florjančiča, ki je predstavil proizvode za zaščito vinske trte podjetja Syngenta. Predstavniki Karsie Andrej Kos je dva tedna kasneje v Boštanju predstavil še fitofarmaceutska sredstva in pripravke za prehrano vinske trte podjetja Karsia.

Vinogradniki običajno sodelujejo pri zimski rezi in trgatvi v grajskem vinogradu. Nekateri so se odločili tudi za botrstvo kot posebni obliki sodelovanja in donatorstva. Tako je bilo tudi 22. marca 2009, ko so z botri, drugimi gosti in vinogradniki iz sosednjih društev na povabilo KŠTM Sevnica, obrezali grajski vinograd.

Godbeniki Blanški vinogradniki na zaključku pohoda po vinskih goricah, 18. 5. 2008.

Strokovna ekskurzija,
ogled sejma in obisk kleti,
28. 8. 2008.¹³⁸

Strokovna ekskurzija,
ogled sejma in obisk kleti,
28. 8. 2008.¹³⁸

Obisk po degustaciji pri pridelovalcu najboljšega cvička 27. društvenega
ocenjevanja Alojzu Zalaščku, Apnenik pri Boštanju, 28. 2. 2009.

¹³⁸ Slika levo: Franci Pavlovič, Ivan Lapornik in Lado Šintler na pokušini vin na kmetijsko-
živliskem sejmu v Gornji Radgoni, desno: Darja Bovha s člani društva ob obisku kleti v
Slovenski Bistrici.

Zimska rez na pobočju
sevniškega gradu,
22. 3. 2009.

27. društveno ocenjevanje vin, Vrh pri Boštanju, 28. 2. 2009.¹³⁹

¹³⁹ Vina na 27. ocenjevanju vin sta ocenjevala tudi Drago Voyk, urednik Radia Sraka in Grega Repovž, sommelier in danes uspešen gostinec iz Šentjanža.

Po cvičku, teranu, belokranjcu in metliški črnini od marca 2009 oznako PTP (priznana tradicionalno poimenovanje) nosi tudi vino bizeljčan. Z objavo v Uradnem listu, 23. marca 2009, se je tako odprlo novo obdobje za bizeljsko-sremiška vina, kar ponuja nove priložnosti za vinogradnike na Sevnškem. Z dokumentom se je uredila pridelava in označevanje grozdja, mošta in vina z bizeljsko-sremiškega vinorodnega okoliša, ki obsega okrog 1700 hektarov na izključno levem bregu reke Save. Rdeči bizeljčan, ki ga v določenih odstotkih sestavljajo žametna črnina, modra frankinja in še nekaj drugih rdečih sort ter do 25 odstotkov belih vrst grozdja, ima lahko alkoholno stopnjo 10–12 %. Beli bizeljčan, ki ga sestavljajo laški rizling, rumeni plavec in druge bele sorte, pa lahko dosega 10–12,5 % alkohola. Za obe vrsti zaščitenih bizeljskih vin z oznako PTP tudi velja, da morata na ocenjevanju doseči najmanj 16,3 točk po Buxbaumovi 20 točkovni metodi.

Na velenjskem gradu sta bila 21. aprila 2009 predstavljena filma Bojana Kostreva *»Med legendo in resničnostjo«* in *»Ajdovski gradec«*. Po ogledu filma so predstavniki KŠTM Sevnica gostom iz Velenja predstavili turistično ponudbo sevnške občine. Na dogodku sta člana društva zbranim ponudila cviček, modro frankinjo in chardonnay. Na prireditvi je kot predstavnik društva sodeloval tudi Franc Košak – Aco, ki je v Boštanj prišel iz Velenja.

9. pohod po vinskih gorica, z 8 km dolgo traso je bil uspešno realiziran 9. maja, po gorica Apenika, Vetrnika in Kravje doline. Za razliko od prejšnjih let je bil organiziran v soboto popoldan in ne v nedeljo. Pohodniki so tokrat namesto lesenih obeskov, na startu dobili vgraviran kozarec z logotipom društva in obešanko, te je društvu podaril DV Štuc Šmartno pri Litiji. Ob tej priložnosti so si zbrani lahko ogledali obnovljeno kapelo Sv. Nikolaja pod nekdanjim boštanskim gradom. Pohoda se je udeležila tudi skupina vinogradnikov iz Sovjaka (Sv. Jurij pri Ščavnici), zbrane pohodnike so presenetili s potico in še nekaterimi dobrotami, ki so jih prinesli iz osrčja Slovenskih goric. 160 glava množica razporeženih pohodnikov je uživala v prijetni družbi gostiteljev, uživali pa so tudi v lepem razgledu in razgibani trasi. Zaključek pohoda je bil v zidanici Jeraj v Kravji dolini.

9. pohod po vinskih gorica, postanek v Apeniku, 9. 5. 2009.

Številčna delegacija društva je maja 2009 sodelovala na povorki ob otvoritvi prireditve Teden cvička. Pozdravili so tudi novega kralja cvička Andreja Tratarja iz Malkovca. To je bil že drugi vinogradnik iz DV Malkovec, ki je osvojil naziv Kralj cvička, in sicer za Marjanom Pircem (2006). S titulo Kralj cvička se je v letu 2021 ponašal še en malkovski vinogradnik, in sicer Matjaž Golob.

Ob dnevu državnosti in 140. obletnici slovenskega tabora v Sevnici je na svečani prireditvi, 21. junija 2009 v Sevnici, društvo sodelovalo pri pogostitvi gostov.

Nekatere članice in člani vinogradniških društev sevniške občine so se 1. julija 2009 udeležili delavnice o projektu »Turizem v zidanicah«. Na Vrhu pri Boštanju jo je organiziral Center za podjetništvo in turizem Krško. Na posvetu je sodelovalo 45 vinogradnic in vinogradnikov. Predstavljene so bile idejne zasnove in plan izvedbe projekta v občini kot tudi predpogoji za sodelovanje, možnosti za registracijo ter davčni vidik takšnega projekta. Nekateri so s tem dobili navdih, napotke in ideje za nove uspešne zgodbe.

■
Člani DV Sevnica - Boštanj z novim kraljem cvička, pred proglasitvijo, Novo mesto, 29. 5. 2009.

Na sevniškem gradu so se poleti 2009 v organizaciji in pod nadzorom KŠTM Sevnica pričela izvajati gradbena in zidarska dela v bodoči grajski vinoteki. Z namenom poiskati čim boljše rešitve, so se 27. julija 2009 na gradu sestali v. d. direktorica KŠTM Sevnica Vlasta Marn, Rok Petančič (KŠTM), predstavniki vseh štirih društev vinogradnikov iz občine Sevnica in podžupanja Breda Drenek Sotošek s soprogom Francijem. Z izmenjavo mnenj in idej so bili oblikovani in delno usklajeni konkretni predlogi glede ureditve in opreme v grajski vinoteki, predstavniki društev vinogradnikov pa so s svojimi idejami in izkušnjami aktivno prispevali k ureditvi le-te. Strop stolpa je bil že prej utrjen s kamni in ometom ter urejen do mere, da se ni krušil. Zatem je bil ometan, stene pa so ostale kamnite in grobo zalite, da je izgled ostal čim bolj naraven, na tleh so bili položeni opečni tlakovci. Po opravljenih elektroinštalacijskih, gradbenih in zidarskih delih je bila izvedena menjava oken in montaža ambientu primernih svetil. Zaključili so z umestitvijo opreme za predstavitev in shranjevanje vin. Vinoteka je bila predana svojemu namenu jeseni 2010.

Poleg »*grajske krvi*«¹⁴⁰ v grajski vinoteki danes ponujajo tudi pokušino in nakup odličnih vin iz bizeljsko-sremiškega in dolenskega vinorodnega okoliša, pretežno iz občine Sevnica. Penina, cviček, modra frankinja, sauvignon, chardonnay, rosé in ostala, tudi predikatna vina, so našla prostor v lični vinoteki. Po predhodnem dogovoru je možen njen najem za pogostitve, zaključene skupine, rojstne dneve, praznovanja ipd. Grajski pridihi daje vinu čudežno moč.¹⁴¹ Z vinoteko upravlja KŠTM Sevnica.

V letu 2009 je župnija Boštanj praznovala 500 letnico obstoja in ob tem organizirala več dogodkov. Boštanjski župnik Alfons Žibert je DV Sevnica - Boštanj povabil k sodelovanju. Vodstvo društva je angažiralo nekaj svojih članov, ki so napolnili več butelj s cvičkom, modro frankinjo in chardonnayem. Župnija je poskrbela za steklenice in etikete, ki jih je oblikoval Tone Zgonc, likovni in fotografski ustvarjalec iz Boštanja. Ob sklepnih prireditvi praznovanja, 18. oktobra 2009 je bila društvu podeljena zahvala Župnije Boštanj za sodelovanje. Ob tej priložnosti so udeležencem dogodka, na katerem so nastopile tudi skoraj vse vokalne skupine, ki delujejo v Boštanju, vinogradniki ponudili svoja vina.

V avgustu 2009 je bil tradicionalno izveden obisk kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni.

V sevniški kulturni dvorani je bilo pred trgatvijo vinskega letnika 2008 realizirano predavanje dr. Julija Nemaniča, ki je tudi tokrat postregel s številnimi koristnimi napotki in informacijami, katerim je z zanimanjem prisluhnilo 140 slušateljev. Odgovoril je na številna vprašanja, v treh segmentih svojega predavanja pa poudaril pomembne detajle, med drugim vlogo kisika med alkoholnim vrenjem, omejevanje potenciala za nastanek bekerja in nastanka drugih neželenih sestavin v moštu, omejevanje kislin, žveplanje, maceracijo, vlogo encimov, kvasovk, droži, pomen pretoka ipd.

¹⁴⁰ Vino modre frankinje, pridelano v grajskem vinogradu.

¹⁴¹ Pridobljeno na <https://www.geago.si/sl/pois/17751/grajska-vinoteka-sevnica>

Zbrane je seznanil z najnovejšimi izsledki mednarodne enološke stroke, ki so bili tisto leto predstavljeni na 32. svetovnem kongresu trte in vina OIV. Vinski letnik 2009 je že pred trgatvijo, glede na stanje in parametre grozdja, obetal veliko, kar se je kasneje tudi pokazalo pri odlični kvaliteti pridelanih vin.

25. septembra 2009 je v grajskem vinogradu potekala 1. trgatev modre frankinje. Organizirala sta jo občina Sevnica in KŠTM. Poleg botrov trt so na trgatvi sodelovali cvičkova princesa, kralj cvička, župan občine Sevnica in številni drugi udeleženci, med njimi tudi člani DV Sevnica - Boštanj.

Sevniški grad je prizorišče številnih dogodkov. 11. novembra 2009 so na njem člani Posavskega društva seniorjev, menedžerjev in strokovnjakov organizirali martinovanje. Na povabilo bivšega predsednika društva vinogradnikov Rada Umka je ob tej priložnosti sodelovalo DV Sevnica - Boštanj. Predstavniki so gostom predstavili nekaj mladih vin članic in članov društva.

Tradicionalno so na martinovo nedeljo v dopoldanskih urah ob cerkvi Sv. Jošta pod Lisco vinogradniki ob sodelovanju s krajani iz Razborja zbranim v pokušino ponudili nekaj svojih mladih vin.

Za 28. društveno ocenjevanje vin je bilo zbranih največ vzorcev do tedaj, in sicer 202. Vina so bila v gostišču Dolinšek ocenjena 27. februarja 2010, v dveh sedem članskih komisijah, ki sta ju vodila Darja Bovha in Jože Simončič. Ocena letnika 2009 je bila zelo dobra, kar je dokazovala kakovost ocenjenih vin. Ocenjevalci so bili enotni pri mnenju, da so vinogradnice in vinogradniki znali izkoristiti potencial letnika 2009 in da tako dobrih vin na društvenih ocenjevanjih v Sevnici še niso ocenjevali.

Grajska vinoteka
po zaključeni obnovi,
jeseni 2010 (vir KŠTM).

V hotelu Ajdovec v Sevnici se je na rednem letnem in volilnem zboru 5. marca 2010 zbralo 160 članic in članov, pridružil se jim je tudi župan Občine Sevnica Srečko Ocvirk. Sprejeta so bila poročila predsednika društva, predstavnika nadzornega odbora, blagajničarke in inventurne komisije, članstvo pa je izrazilo zadovoljstvo z realiziranim programom. Sprejet je bil plan dela do sledečega občnega zbora. Ta je bil primerljiv s programi preteklih let. Ob izteku rednega mandata je zbor izvolil nove organe društva. Novo izvoljeni člani upravnega odbora so tako postali Jože Beršnak, Stane Možič, Ivan Možic, Aleš Germovšek, Katarina Simončič, Herman Radej, Branko Žibert, Franc Košak in Milan Simončič. Za člane nadzornega odbora so bili potrjeni dotedanji člani Jože Udovč, Janez Hohkraut in Andrej Jazbec. Izvoljeni so bili tudi člani disciplinske komisije, ki so jo sestavljali Darinka Lipovšek, Jože Peternel, Franci Šuštaršič in namestnika Milena Naroglav ter Ivan Lapornik. S podelitvijo diplom in priznanj so na zboru uradno razglasili rezultate 28. društvenega ocenjevanja vin, udeleženci pa so lahko poskusili vse uvrščene vzorce, vključno z županovim vinom. Za prijetno vzdušje na zboru je do poznih večernih ur poskrbel vokalno-instrumentalni kvartet Fantje izpod Lisce.

Na zboru vinogradnikov,
Sevnica, 5. 3. 2010.

28. društveno ocenjevanje vin,
Vrh pri Boštanju, 27. 2. 2010.

Na občnem zboru DV Sevnica - Boštanj spomladi 2009 je bila dana pobuda in sprejet sklep, da UO pripravi in sprejme pravilnik, ki bo določal pogoje in izvedbo društvenih ocenjevanj vin, vključno s spremembo dolgoletne prakse glede podeljevanja diplom in priznanj. Do 28. društvenega ocenjevanja vin je društvo za najboljše vzorce podeljevalo diplome z navedbo doseženega mesta v posamezni kategoriji in priznanja za vina, ki niso dosegla kakovostnega razreda. Zavajajoč vtis se je lahko pojavil v skupinah z večjim številom vzorcev, zato so pridelovalci v teh primerih težje dosegli vidnejša mesta, kot pri vinih, kjer je bilo vzorcev manj. Nov pravilnik je poleg priznanj po takratnih okvirnih kriterijih ocenjevanja Tedna cvička, ki ga je organizirala ZDVD, uvedel srebrne, zlate in velike zlate diplome. Pravilnik, ki ga je pripravil UO, je bil predstavljen na občnem zboru 5. marca 2010 v Sevnici. Po 12 letih (spomladi 2022) je bil na predlog UO revidiran, in sicer v smislu spremenjenih kriterijev za podelitev srebrnih, zlatih in velikih zlatih diplom.

Izvoljene članice in člani upravnega in nadzornega odbora so se 23. marca 2010 sestali na turistični kmetiji Klenovšek–Grobelnik v Podvrhu, prisotni so bili tudi novi člani disciplinske komisije. Konstitutivno sejo je sklical predsednik zbora Joško Žvar, v prvi točki dnevnega reda pa so bile potrjene funkcije za naslednje mandatno obdobje. Milan Simončič je izrazil željo, da po dveh mandatih preda predsedniško funkcijo. Za novega predsednika je predlagal aktivnega člana Franca Košaka, ki je bil vpet v številne društvene aktivnosti. Željo za predajo blagajniških opravil je po 16 letih aktivnega dela izrazila tudi blagajničarka Milena Naroglav. Franca Košaka so zatem člani UO soglasno potrdili za predsednika, za podpredsednika Staneta Možiča, za blagajnika Aleša Germovška in za tajnico Katarino Simončič. Za predsednika nadzornega odbora je bil izvoljen Jože Udovč, za predsednika disciplinske komisije pa Franci Šuštaršič. Novo imenovani predsednik in drugi člani upravnega odbora so z delom uspešno nadaljevali in z realizacijo sprejetega delovnega plana uresničili pričakovanja članstva. V letu 2010 je društvo štelo 250 članic in članov.

Strokovnjak iz podjetja Karsia je 29. aprila 2010 v gostišču Felicijan v Boštanju zbranim predstavil pogoje in načine razvoja peronospore, oidija in drugih okužb vinske trte ter tudi ukrepe, s katerimi jih lahko preprečimo oz. omejimo.

10. pohoda po vinskih gorica, ki je iz Blance potekal 15. maja, se je kljub slabemu vremenu udeležilo 120 pohodnikov. Prijazni gostitelji na Blanci, Čanjski gori in Pokleku so jim v številnih kletih pripravili zelo lep sprejem in jih pogostili. Pohod je zbranim ostal v spominu tudi zaradi neljubih vremenskih okoliščin, v katerih je bil izveden.

V povorki 32 vinogradniških društev, včlanjenih v ZDVD, je 7. maja spet sodelovala številčna delegacija iz DV Sevnica - Boštanj. Povorko so si ogledali številni obiskovalci in gostje, med njimi tudi župan občine Sevnica Srečko Ocvirk, ki je navdušeno pozdravil predstavnike vseh štirih vinogradniških društev sevniske občine in se z njimi srečal po uradni otvoritvi.

10. pohod po vinskih gorica, Čanjska gora, 15. 5. 2010.

Članice in člani društva s svojimi vini redno sodelujejo na ocenjevanju vin ZDVD. V preteklosti so dosegli lepe rezultate, na katere so ponosni, tako kot društvo. Na svečani prireditvi 38. Tedna cvička 9. maja 2010 sta priznanje za prvaka sort ocenjevanja dosegla kar dva predstavnika društva, in sicer Gabrijela Rupnik za laški rizling in Herman Radej za renski rizling.

Avgusta 2010 je bil tradicionalno izveden obisk Kmetijsko-živilskega sejma, ki so ga zaključili z obiskom vinogradniške kmetije na Štajerskem. Na 10. festivalu praženega krompirja, ki je 4. septembra 2010 potekal v Ljubljani, so sodelovali tudi vinogradniki in popestrili dogajanje okrog stojnice KŠD Log. Ložani so pripravili okusen pražen krompir s šinjkom in čemažem, ki so ga ponudili s cvičkom.

»Trgatev še zdaleč ni samo prijeten družaben dogodek, na katerem se zberemo prijatelji, sorodniki in znanci. Ob neuspešni pripravi in nezadostnem znanju lahko naredimo marsikatero napako, ki lahko zelo prizadene kakovost mladega vina. Da bi bilo napak pri letošnji trgatvi in kletarjenju vina čim manj, smo v društvo povabili svetovalca za vinarstvo iz KGZS Novo mesto, Sama Hudoklina.« so zapisali v povabilu jeseni 2010. Na predavanju v Boštanju, kjer so bili podani napotki za trgatev in nego mladega vina, se je zbralo preko 100 vinogradnic in vinogradnikov. Ponudbo enoloških sredstev in filtrirnih slojnic je ob tej priložnosti predstavil predstavnik podjetja Metrob. Večer so zaključili s predstavitvijo krške kleti in nekaterih njihovih vin, za kar je poskrbela aktivna članica društva Katarina Simončič, sicer zaposlena v krški kleti.

Na trgatvi modre frankinje v grajskem vinogradu, jeseni 2010, so zapeli Ljudski pevci iz Boštanja. Ti so v večini tudi vinogradniki in člani DV Sevnica - Boštanj, zato so tudi tokrat nadeli vinogradniške predpasnike in kape z logotipom društva. Ob tej priložnosti je sevniški župan Srečko Ocvirk, skupaj z bivšimi kralji cvička sevniske občine Alojzom Zalaškom, Marjanom Pircem in Andrejem Tratarjem ter bivšo cvičkovo princeso Vesno Perko, odprl urejeno in dokončano grajsko vinoteko.

Prvaka sort Gabrijela Rupnik in Herman Radej, na 38. Tednu cvička z 12. cvičkovo princeso Martino Baškovič in kraljem cvička Markom Cvelbarjem, Novo mesto, 9. 5. 2010.

Trgatev na sevniskem gradu, nastop ljudskih pevcev iz Boštanja, 1. 10. 2010.

Ob praznovanju 90. obletnice sokolskega gibanja in 70. letnice sokolskega doma v Boštanju so lahko gostje na prireditvah 1. in 3. oktobra, poskusili vina pridelovalcev iz DV Sevnica - Boštanj. Degustiral jih je tudi olimpijec Miro Cerar.

Ob martinovem, 14. novembra 2010, so se vinogradniki pridružili organizatorjem iz Razborja in sodelovali pri blagoslovu mladih vin pri Sv. Joštu. Tudi tokrat so zbrali lepo število mladih vin, ki so jih obiskovalci idilične cerkvice pod Lisco lahko poskusili.

V decembru 2010 je predsednik društva Franc Košak članice in člane upravnega in nadzornega odbora društva, poverjenike za pobiranje članarin in praporščake povabil na ogled nove vinoteke na sevniškem gradu. Aktivnosti, povezane s tem, je predstavil Rok Petančič, sodelavec KŠTM Sevnica.

V začetku leta 2011 je bilo v grajskem vinogradu organizirano predavanje o zimski rezi. Poseben poudarek so namenili rezi od toče poškodovanih trt. Strokovno srečanje 11. februarja je vodil Jernej Martinčič, agronom iz KGZS Novo mesto. Po prikazu rezi so zbrani nazdravili v novi grajski vinoteki in si jo z navdušenjem ogledali.

Prikaz zimske rezi,
Sevnica, 11. 2. 2011.

29. društveno ocenjevanje vin je bilo izvedeno 5. marca, rezultati pa so bili razglašeni na zboru vinogradnikov 18. marca 2011 v Sevnici. Kljub toči, ki je poleti 2010 oklestila pridelek in muhastemu vremenu sta predsednika obeh komisij Darja Bovha in Jože Simončič pohvalila kakovost ocenjenih vin, predvsem cvičkov in sortnih vin. Zaradi slabe letine je bilo vzorcev manj kot prejšnja leta. Komisija je ocenjena vina letnika 2010 ocenila kot povprečna, ocenjevanje pa je bilo prvič organizirano na posestvu Krakovo, v odličnem ambientu kleti Mastnak. Ob tej priložnosti so bile ocenjene tudi bele zvrsti, ki so se iz vseh štirih vinogradniških društev sevniške občine potegovala za 6. naziv Županovo vino.

Po ocenjevanju vin je Zdravko Mastnak članom degustacijske skupine in tehnične ekipe predstavil svojo novo klet.

Ocenjevanje vin DV Sevnica - Boštanj, prvič organizirano na Krakovem, 8. 3. 2011.

Vinogradnice in vinogradniki na otvoritvi 39. Tedna cvička, Novo mesto, 6. 5. 2011.

Skupina pohodnikov je na Okiču strumno zapela, 21. 5. 2011.

■
Župan sevniške občine Srečko Ocvirk
ob nagovoru na prireditvi Županovo vino, s predsednikom DV Sevnica - Boštanj Francem
Košakom in zmagovalcem županovega vina 2011 Davidom Kozincem, Boštanj, 19. 3. 2011.

19. marca 2011 je DV Sevnica - Boštanj z občino Sevnica organiziralo zaključno prireditev natečaja za Županovo vino, potekala je v dvorani TVD Partizan v Boštanju. Gostje župana Srečka Ocvirka so bili pridelovalci iz vseh štirih vinogradniških društev sevniske občine, ki so sodelovali s svojimi vini, številni gostje, nastopajoči in novinarji. Povabilu sevniskega župana se je odzvala tudi županja Črne na Koroškem Romana Lesjak. Za županovo vino je bilo oddanih 10 vzorcev, od katerih je najvišjo oceno doseglo vino, ki so ga pridelali Kozinčevi iz vinogradniškega društva Studenec. Na izboru Županovo vino so Kozinčevi do takrat zmagali že četrtič.

6. maja 2011 so se vinogradnice in vinogradniki udeležili otvoritvene poroke 39. Tedna cvička, prisotni so bili na kronanju kralja cvička in razglasitvi ambasadorja cvička. ZDVD je za ambasadorja cvička imenovala Staneta Ermana, vinogradnika in vinarja iz Šentjanža, med drugim tudi rednega člana degustacijske komisije DV Sevnica - Boštanj.

11. pohoda po vinskih gorah 21. maja 2011 se je udeležilo okoli 150 pohodnic in pohodnikov, ki so uživali ob razgibani poti - od Jelovca, preko Lipovca in Volčjih jam v Drenovec, na Straški vrh in Okič. Ob poti so jih gostoljubno sprejeli domačini - članice in člani društva. Ogledali so si kmetijo Gošte, kjer so se ukvarjali z vzrejo koz, rojstno hišo pesnika Antona Umeka - Okiškega, na ogled pa je bila tudi podružnična cerkva Sv. Ane na Okiču. Kljub nevihti, ki je pohodnike zmočila kmalu po začetku poti, so na cilj prispeli veseli in odlično razpoloženi.

49. mednarodni kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni, na najbolj rodovitnem polju nove Evrope in stičišču štirih držav, je v letu 2011 predstavljal zdravo prehrano ter vse, kar potrebujemo za njeno okolju prijazno pridelavo in predelavo. Sejma so se vinogradniki in vinogradnice udeležili 23. avgusta 2011, popoldan pa obiskali izletniško kmetijo v Bogojini v Prekmurju.

Modra frankinja nosi izjemen potencial za razvoj in prepoznavnost, ki je v veliki meri še neizkoriščen.

KŠTM Sevnica

Projekt Modra frankinja.¹⁴²

V Sloveniji se je od preloma stoletja dalje zaradi ugodnih razmer za gojenje, sortnih karakteristik ter dokazanih zdravilnih učinkovin vedno več vinogradnikov odločalo za pridelavo modre frankinje. V preteklosti je bila modra frankinja namenjena predvsem za rdeče zvrsti, npr. za cviček, metliško črnino in bizeljčan. Po letu 2000 pa se delež sortnih vin modre frankinje povečuje, večjega zanimanja so deležna tudi pri potrošnikih, ki se zavedajo pomena zmernega uživanja zdravih in kvalitetnih vin. Vse več vinogradnikov iz modre frankinje danes prideluje vrhunska, krepka in bogata sortna rdeča vina, z značilnim vonjem, globoko barvo in polnim okusom, blagimi tanini in antioksidanti, ki dopolnjujejo jedi iz rdečega mesa, pečenke, jedi iz žara, divjačine, narezke, šunke in klobase. Z namenom promocije in odkrivanja novih skrivnosti obetajoče vinske sorte je bil v Sevnici v letu 2011 organiziran 1. festival modre frankinje. Na sevniškem gradu je potekal 4. septembra 2011 in je v topli sončni nedelji na veselje številnih obiskovalcev iz vseh koncev Slovenije odlično uspel. Festival je organiziral KŠTM Sevnica. Pri izvedbi ocenjevanja 85 vzorcev modrih frankinj iz vseh treh vinorodnih dežel, ki je bilo 29. avgusta 2011 na posestvu Krakovo, je sodelovala tudi tehnična ekipa DV Sevnica - Boštanj. Vzorce vin so na 1. ocenjevanju vrednotile enologinje dr. Tatjana Košmerl, Andreja Brglez, Darja Bovha, Tadeja Vodovnik Plevnik, Barbara Žunič in Katarina Merlin, delo komisije je koordiniral Zdravko Mastnak.

Ob vinogradu, zasajenem z modro frankinjo, grajski vinoteki in festivalih modre frankinje, ki od 2011 potekajo na sevniškem gradu, je mesto Sevnica domicil – simbolično domovanje modre frankinje. Dr. Julij Nemanič je na srečanju v Sevnici septembra 2013 na 3. festivalu modre frankinje dejal¹⁴³:

»Glede na veliko zastopanost modre frankinje v vinorodni deželi Posavje, na dejstvo, da se tukaj odlično počuti in daje vrhunske grozdje, kar izkoriščajo številni uspešni pridelovalci, da izjemen ambient na sevniškem gradu – z vinoteko, in grajskim vinogradom, izvirno ponazarja vinogradniško tradicijo, nikakor ni preskromno, če modri frankinji priznamo "domovinsko pravico" prav tu – v Sevnici. Tudi zato, ker prvi festival modre frankinje v letu 2011 ni bil zadnji in ker sorta, tudi po zaslugi uspešne promocije festivala in vinarjev, pridobiva na ugledu.«

¹⁴² Pridobljeno na <https://www.modra-frankinja.com>

¹⁴³ Pridobljeno na <https://www.drustvo-vinogradnikov.si/24-3-festival-modre-frankinje>

5. novembra 2011 so vinogradnice in vinogradniki DV Sevnica - Boštanj obiskali vinorodno deželo Primorje, točneje Vipavsko dolino in Kras. Strokovno ekskurzijo so pričeli z ogledom Križne jame ob Cerkniškem polju, po некоč izjemno bogati vipavski vasi Goče pa jih je popeljal domačin Davorin. Povabil jih je v svojo slikovito (Cejkotovo) domačijo, ki premore 300 let staro klet. Pot jih je vodila v Štanjel, ki očara s svojo kraško arhitekturo in zgodovino. S poznim kosilom na vinogradniški kmetiji v vasi Lože so izlet zaključili. Mladi gospodar ene od vinogradniških kmetij je zbrane pred odhodom povabil v obokano klet pod hišo, predstavil svojo dejavnost in način pridelave vin.

Strokovna ekskurzija, vipavska vas Goče, 5. 11. 2011.

Navedli smo že, da članice in člani DV Sevnica – Boštanj redno sodelujejo na srečanju pod Lisco pri blagoslovu mladih vin na martinovo nedeljo. Tudi ob martinovem 13. novembra 2011 so se prijatelji vina in nekateri pridelovalci tradicionalno zbrali. Loški župnik je blagoslovil mlada vina, nakar so jih zbrani lahko poskusili. Glavni organizator tradicionalne prireditve iz KŠTD Razbor, Matej Imperl, je ob tej priložnosti sklenil nekaj svojih misli:

»Po starem običaju smo se tudi letošnjo martinovo nedeljo zbrali pod Lisco pri podružnični cerkvi Sv. Jošta. Planinsko obarvan sprehod je v sončnem a hladnem nedeljskem dopoldnevu napolnil pljuca in obarval lica vseh, ki smo se ob 10:30 najprej udeležili svete maše, po maši pa smo se zbrali ob mladem vinu. Gospod župnik Marjan Lamovšek je vino blagoslovil, da bi le-to dobro delo in zdravju služilo. Sledila je pokušina vin, ki so jih v ta namen zbrali člani Društva vinogradnikov Sevnica – Boštanj in vin, ki so jih s seboj prinesli lokalni vinogradniki. Sedanji predsednik Društva vinogradnikov Sevnica – Boštanj Franci Košak in podpredsednik Stane Možič sta predstavljala vina, hkrati pa sta tudi pokušala vina obiskovalcev ter jim podajala koristne nasvete. Splošna ugotovitev je, da je vinska letina sicer odlična, je pa letos vino zahtevno za kletarjenje. Ob vinu se je razlegla še pesem in prisotni smo si obljubili, da se pri Sv. Joštu spet srečamo na pustno nedeljo 19. februarja, ko bo naslednja sv. maša in ko bo po maši potekala že 15. licitacija krač in salam.«

Ob 4. obletnici Mercator centra v Boštanju so se vinogradniki odzvali povabilu in 17. decembra 2011 obiskovalcem v pokušino ponudili nekaj svojih vin. Predstavljena vina so se družila z dobrotami, ki jih je pripravil in postregel Aktiv kmečkih žena iz Sevnice.

Sv. Jošt pod Lisco, blagoslov mladih vin, 14. 11. 2010 (fotografija M. Imperl).

29. februarja 2012 je bil zaključen 2. tečaj sensorike vin. Vodila sta ga dr. Tatjana Košmerl in dr. Mojmir Wondra iz Biotehniške fakultete v Ljubljani. Tečaj je potekal v prostorih Vinske klet Mastnak v Krakovem, uspešno ga je zaključilo vseh 23 udeležencev iz DV Sevnica - Boštanj in 3 iz sosednjih vinogradniških društev.

27. februarja 2012 so bila ocenjena vina, ki so jih vinogradnice in vinogradniki DV Sevnica - Boštanj zaupali degustacijski komisiji. Ocenjevanje je potrdilo visoka pričakovanja za vinski letnik 2011, kar so pridelovalci iz društva znali izkoristiti. Ocenjenih je bilo kar 200 vzorcev vin. Pozitivno so presenetili predvsem cvički, bizeljčan, nekaj deželno rdečih in belih vin, žametovke, modre frankinje, tudi najboljše ocenjena sortna bela vina in vzorec predikata. Razveselili so se dejstva, da je bilo kljub zahtevnosti kletarjenja letnika 2011 zelo malo vin z napako ali boleznijo, skupno le 13,5 %, kar je bilo bistveno manj kot v prejšnjih letih. Prevladujoča vzroka za izločitve sta bila bekser in oksidacija kot običajno tudi v drugih letih. Tako je bilo zaključeno jubilejno 30. društveno ocenjevanje vin, ki je bilo organizirano v Sevnici.

Predavanje dr. M. Wondre na 2. tečaju sensorike vin, Krakovo, 21. 2. 2012.

»Vsaka trta ima svojo zgodovino. Tudi vsako vino ima svojo zgodovino, zgodovino piše tudi Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj, ki letos praznuje pomembne jubileje.« so zapisali ob vabilu na 30. občni zbor, ki je bil sklican za petek, 9. marca 2012. Dvorana TVD Partizan je bila povsem polna. Zbor je bil še posebej slovesno obarvan, saj so ob tej priložnosti obeležili 40 let od ustanovitve DV Dolenjska, zaključeno je bilo tudi jubilejno 30. društveno ocenjevanje vin. Članicam in članom društva so se pridružili župan občine Sevnica Srečko Ocvirk, predsednik ZDVD Jože Žura, predstavniki sosednjih vinogradniških društev, predsednik KS Boštanj Jože Udovč, ravnateljica OŠ Boštanj Vesna Vidic-Jeraj in drugi. Na svečani prireditvi so v kulturnem programu sodelovali učenci OŠ Boštanj in moška vokalna skupina iz Trbovelj »Un s Trboul«. Prireditev je povezovala Jelka Bec.

Uradno so razglasili rezultate jubilejnega društvenega ocenjevanja vin, podelili so potrdila udeležencem 2. tečaja senzoričke in izdali zbornik »Zgodovina Društva vinogradnikov Sevnica - Boštanj«, ki ga je pripravil in uredil Milan Simončič. Župan občine Sevnica Srečko Ocvirk je društvu podelil priznanje za odlično delo, zbor pa so pozdravili tudi drugi gostje, med njimi predstavniki sosednjih društev in predsednik ZDVD. Za požrtvovalno in uspešno delo je zbor soglasno podelil naziv »častni član«, in sicer dolgoletnemu predsedniku društva Radu Umku. Društvo je vodil od leta 1986 do 2000, v tem času pa so bili narejeni veliki koraki pri razpoznavnosti vin sevniških vinogradnic in vinogradnikov kot tudi pri povečevanju članstva v stanovski organizaciji. Druženje in veselo razpoloženje se je ob pokušini vzorcev društvenega ocenjevanja nadaljevalo do poznih večernih ur.

»Iz zemlje gre v trsek«, nastop učencev OŠ Boštanj na svečanem občnem zboru, Boštanj, 9. 3. 2012.

Poročanje blagajnika Aleša Germovška in predsednika nadzornega odbora
 Jožeta Udovca, na zboru v Boštanju, 9. 3. 2012.

19. aprila 2012 je strokovnjak podjetja Karsia d.o.o. Drago Majcen za vinogradnike pripravil strokovno predavanje. Slušatelji so bili seznanjeni s pogoji za nastanek bolezni vinske trte, s škodljivci in z ukrepi, s katerimi je možno omejiti posledice, preprečiti bolezni in zagotoviti zdravo in potrebno prehrano za nemoten razvoj in kvaliteten pridelek.

Dvanajstič zapored je društvo 6. maja 2012 organiziralo pohod po vinskih goricah, tokrat iz Orehovega do Vinske klet Mastnak v Krakovem. Skoraj 200 glavno množico pohodnic in pohodnikov so na slabih 10 km poti sprejeli in pogostili člani in članice, ki svoja vina pridelujejo na vinskih goricah Ledina, Zajčja gora, Ostrožno in Zletiče. Pohodnikom se je pridružil ambasador cvička Stane Erman iz Šentjanža, veselo družčino pa je v lepem sončnem sobotnem popoldnevu spremljal tudi utrip »kmetije«, ki so jo predvajali na TV ekranih ene od komercialnih televizij. Pohodnike sta namreč spremljala in pozdravila »gospodar kmetije« Vinko in novi gospodar kmetije Matej, ki se je preselil v okolico Sevnice.

12. pohod po vinskih goricah, Ledina, 6. 5. 2012.

■
Pohodnike sta pogostila in pozdravila tudi
Janez Hohkraut in Zdravko Mastnak, 6. 5. 2012.

Poleti 2012 so se Boštanjčani razveselili dolgo pričakovane pridobitve. Svečano so otvorili nov most čez reko Mirno. Dogodek je pritegnil pozornost krajanov Dolenjega Boštanja, Boštanja in Sevnice, zbrali so se tudi gostje in predstavniki izvajalcev, ki so most postavili. Na prireditvi so za kulinarično pogostitev poskrbele članice Aktiva žena iz Boštanja, za osvežitve pa so v vročem poletnem dnevu poskrbeli vinogradniki in vinogradnice.

Mednarodni kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni je praznoval visoki jubilej – 50 let. Tradicionalno največji sejem kmetijstva in živilstva v Sloveniji ter v sosedski regiji štirih držav je tudi v letu 2012 postregel s svežino številnih novosti, z bogato mednarodno udeležbo in pestrim dogajanjem. Udeležili so se ga tudi člani društva, in sicer 28. avgusta 2012. Pozne popoldanske urice so preživel na vinogradiško turistični kmetiji v bližini Gornje Radgone.

Blagoslov in pokušina mladih vin je bila v sodelovanju društva vinogradnikov in KŠTD Razbor spet družno organizirana pri Sv. Joštu pod Lisco. Da bi bilo pridelano vino v krepost in ne v norost, je ob tem zaželel loški župnik Marjan Lamovšek. Ocvirkovka, potica, kruh in pogača iz rok pridnih gospodinj iz Razborja so naredili podlago za okušanje mladih vin. Zbrani so ugotavljali, da so bila vina dobra in sveža, a morda malo manj krepka in izrazita kot so bila v letu 2011, ko je vinarje narava poplačala z izvrstno in bogato letino.

Po martinovem 17. novembra so se v precejšnjem številu odpravili na strokovno ekskurzijo v vinorodno deželo Primorje. Obiskali in ogledali so si trsnico v Vrhopolju, ki od leta 1991 skrbi za vzgojo klonskega sadilnega materiala belih, rdečih in jedilnih sort. Nadaljevali so proti vasi Lokev, kjer so vinogradnice in vinogradniki obiskali lokalno pršutarno in okusili njihove mesne dobrote, sušene na kraški burji, zatem pa odšli proti Istri, kjer imata vinogradištvo in vinarstvo dolgo tradicijo. Na posestvu Brič, kjer dajejo velik poudarek na kakovosti in ekološki pridelavi, na približno 38 ha ozemlja Šavrinškega gričevja, so poskusili vina iz trt, vzgojenih na naraven način brez uporabe herbicidov in insekticidov. Zaključili so na Krasu, na Osmici.

Na 31. društvenem ocenjevanju vin, februarja 2013, je bilo ocenjenih 156 vzorcev. Da so tudi tokrat pridelali dobra vina, sta potrdili ocenjevalni komisiji, ki sta ju vodila enologa Darja Bovha in Jože Simončič. Rezultate so uradno razglasili na občnem zboru 2. marca v Boštanju, ko so podelili tudi priznanja in diplome. Na zboru so nastopili Ljudski pevci iz Boštanja, po uradnem delu sta zaigrali sestre Tamara in Valentina Andrejčič iz Okiča. Pri pogostitvi zbranih na zboru so se poleg zakoncev Košak (Milke in Franca) še posebej angažirali člani in članice društva iz Okiča.

V aprilu 2013 sta bili organizirani dve strokovni predavanji, na katerih so bila predstavljena aktualna sredstva in načini zaščite ter prehrane vinske trte. Na posestvu Mastnak in v restavraciji Felicijan sta bila med vinogradniki strokovnjaka iz podjetij Karsia in Metrob.

■
Pogostitev na otvoritvi mostu čez reko Mirno, Boštanj, 12. 7. 2012.

13. pohoda po vinskih goricah se je v lepem prazničnem dnevu, 27. aprila 2013, udeležilo okoli 170 pohodnikov – članic, članov in prijateljev društva. Trasa pohoda je bila iz Vrhovega speljana preko vinskih goric Vrhovška gora, Goreljce, Novi Grad, Vitovec in Staro Dobje. Kar nekaj pohodnikov se je po zaključku peš odpravilo tudi proti Boštanju in drugim bližnjim krajem. Za veselo razpoloženje, prigrizek in pijačo so kot vedno poskrbele članice in člani, ki v teh prijaznih in lepih krajih pridelujejo svoja vina. Na zaključku pohoda so pohodnike sprejeli Judeževi, pesem pa se je iz vinske gorice Staro Dobje razlegala še dolgo v večer.

Nov predlog katastrskega dohodka, ki ga je v aprilu 2013 predstavilo Ministrstvo za finance, je dobro razburilo vinogradnike, saj so bili predlagani izračuni tudi za več kot desetkrat višji kot do tedaj, poleg tega so bile evidentne velike razlike in nesorazmerja med kmetijskimi panogami in statističnimi regijami. Največje povečanje je bilo predlagano prav za vinogradniško dejavnost in vinorodno deželo Posavje. Na katastrski dohodek so posredno vezani tudi drugi izdatki oz. prejemi – socialni prejemi in plačilo dohodnine. Upravni odbor ZDVD je skupaj s KGZS Novo mesto temeljito proučil nove predloge in v maju pristojnim posredoval argumentiran pisni protest. Tudi vinogradniki iz drugih delov Slovenije so bili nezadovoljni. Na »vinogradniški dan« 51. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni (AGRA), 27. avgusta, so se sevniški, boštanjski in blanški vinogradniki zato udeležili protesta, na katerega je v Gornjo Radgono pozvala ZDVD s ciljem, da odgovorne institucije še enkrat opozori na neodgovorno in nepravilno izračunavanje katastrskega dohodka in na stiske številnih, ki bi nastale v primeru izvajanja napovedanega novega davka na nepremičnine.

13. pohod po vinskih goricah, Vrhovška gora, 27. 4. 2013.

13. pohod po vinskih goricah, Novi Grad, 27. 4. 2013.

Popoldanski del obiska Gornje Radgone so vinogradnice in vinogradniki preživeli na Goričkem. V sodobni kleti so si ogledali linijo pridelave vrhunskih vin in jih tudi poskusili.

V Sevnici je bil 7. septembra 2013 organiziran 3. festival modre frankinje. KŠTM (kot nosilec projekta), Kmečka zadruga Sevnica, Zveza društev vinogradnikov Dolenjske in Center za razvoj podeželja Posavje so zasnovali projekt Modra frankinja – žametno vino Posavja in zanj pridobili tudi sredstva Leader. *»Modra frankinja nosi izjemen potencial za razvoj in prepoznavnost, ki je v veliki meri še neizkoriščen.«* so zapisali organizatorji iz KŠTM Sevnica. Festival je bil priložnost za spoznavanje in predstavitev modrih frankinj. Dr. Julij Nemanič je ob dogodku izrazil veliko zadovoljstvo, da je festival modre frankinje več kot »veselica«, je priložnost za zbrano in kulturno okušanje ter spoznavanje široke palete modrih frankinj iz različnih vinorodnih okolišev in držav ter za druženje vina s kulinaricnimi posebnostmi Posavja. Na strokovnem predavanju *»Lastnosti in posebnosti pridelave modre frankinje«* kot vina, ki ima potencial za rosé, kakovostna in vrhunska rdeča vina, je dr. Nemanič iskal odgovore na vprašanja:

»Ali v praksi dovolj izkoriščamo potencial sorte? Poznamo razliko v postopkih pri pridelavi vina modre frankinje za tipiziranje zaščitenih zvrsti ter kakovostnega in vrhunškega rdečega vina? Ali se odločamo za trgatve samo na osnovi sladkorne stopnje ali upoštevamo tudi razmerje sladkorja s kislinami ter fenolno zrelost? Ali v praksi dovolj upoštevamo vlogo maceracije pri pridelavi različnih slogov vin? Kakšni marketinški pristopi pri trženju bi bili najprimernejši?«

Izpostavil je karakter in način pridelave kakovostnih modrih frankinj, ki bi po njegovem mnenju morale doseči oceno najmanj 17,5 točk in alkoholno stopnjo nad 11,5 % ter vrhunskih, še bogatejših in alkoholno močnejših. Poudaril pa je, da je brez znanja o poteku in izvedbi kontroliranega biološkega razkisa, kontroliranega žveplanja, uporabe sodov in zdravega dozorelega grozdja s sladkorno stopnjo nad 85 ° Oe vrhunsko kakovost težko doseči in vzdrževati več let.¹⁴⁴

Pred festivalom je bilo organizirano ocenjevanje modrih frankinj, pri tem je sodelovalo DV Sevnica - Boštanj, in sicer v tehnični in ocenjevalni komisiji. Ocenjevanje, ki je potekalo v gostišču Dolinšek na Vrhu, je vodil predsednik DV Sevnica - Boštanj Franc Košak.

¹⁴⁴ Povzeto iz www.modra-frankinja.com

Jeseni je bil dr. Mojmir Wondra ponovno gost DV Sevnica - Boštanj. Okoli 80 slušateljev mu je z zanimanjem prisluhnilo, ko je v Boštanju, 3. septembra 2013, podal številne koristne napotke o izvedbi trgatve in o negi mladega vina.

Pozno jeseni so članice in člani društva obiskali Belo krajino. Glavnina tokratnega potepanja je potekala po občini Semič, ki je znana po dobrem vinu iz Semiške gore, po bogatem kulturnem in ljudskem izročilu, po gostoljubju ter kulinariki. Obiskali so dve vinogradniški kmetiji, kjer so poskusili vrhunske penine in druga vrhunska vina. Pred tem so si ogledali delček krajinskega parka Lahinja, edinstven izvir reke Krupe, ki je življenjski prostor človeške ribice in edino nahajališče posebne jamske školjke, pokazali so jim še staro žago Venecianko in mlin.

Zimska rez spada med opravila, ki jih vinogradniki opravijo v času mirovanja. Mnogo načinov je, kako pravilno obrežemo vinsko trto. Če je obremenitev optimalna, če je grozdje jeseni kakovostno in zrelo, trta pa v dobri kondiciji in ne odмира, zelo verjetno obvladamo to opravilo. Da bi poznali pasti pri pomembnem zimskem opravi, so za članice in člane društva 16. januarja v Kravji dolini pripravili prikaz zimske rezi. Strokovno demonstracijo rezi je izvedel Jože Simončič, vinogradnik in enolog, ki skrbi za vinograde in vina Kartuzije Pleterje. Zanimivega srečanja se je udeležilo preko 70 članic in članov. Gostitelj Janez Jeraj, sicer navdušen vinogradnik in čebelar, je po končanem srečanju poskrbel za zbrane udeležence srečanja in jih povabil v svojo klet.

Franc Košak na ocenjevanju modrih frankinj, 29. 8. 2013 (vir KŠTM).

V organizaciji KŠTM Sevnica je na januarsko nedeljo po godu Sv. Vincenca, ko se po starih običajih začnejo opravila v vinogradu, potekala 6. tradicionalna grajska rez vinske trte. Kljub hladnemu vremenu je privabila lepo število botrc in botrov ter ostalih podpornikov. Že ob prihodu na grad je prihajajoče v grajski opravi pozdravil in k vinogradu usmeril vitez Marjan iz društva Sevnški graščaki. Veselo vzdušje so s poskočnimi vižami ustvarjali mladi fantje iz KŠD Lukovec, z aperitivom in medenjaki je zbrane ob grajski vili nad vinogradom postregel predsednik Čebelarskega društva Sevnica Franc Zagorc. Župan Občine Sevnica Srečko Ocvirk je v uvodnem nagovoru zaželel dobrodošlico in prijetno počutje. Zbrane je pozdravila tudi direktorica KŠTM Sevnica Mojca Pernovšek, poleg dobrodošlice in zahvale vsem podpornikom (botrom, sponzorjem, donatorjem) je opisala številne aktivnosti, ki jih KŠTM Sevnica izvaja v povezavi z modro frankinjo. Član DV Sevnica - Boštanj Blaž Zagrajski je izvedel praktični prikaz rezi vinske trte tako, da so se tudi manj vešči botri podučili, kako se reže trta, in to znanje uporabili pri rezi. Po opravljeni rezatvi, na kateri je pomoč nudil tudi grajski viničar Marjan Blatnik, in pospravljanju rezine, so se ponovno zbrali pri grajski vili, kjer je sodelujoče čakalo še zadnje »častno« dejanje. Ob kamnitem zidu ob grajski vili namreč že od leta 2007 raste potomka najstarejše vinske trte na svetu z Lenta, žametna črnina, ki je dobila tudi lično oblikovano brajdo, na kateri se bo lahko razrastla. Za rez lentske trte je čast pripadla Rudiju Stoparju, vsestranskemu umetniku, kulturnemu ustvarjalcu in rednemu soorganizatorju kulturnih dogodkov na gradu, ki je za svoje zasluge prejel tudi častno botrstvo trte modre frankinje. Rezatev je s pomočjo Blaža Zagrajskega opravil v družbi župana Srečka Ocvirka in Andreja Štriclja iz družbe HESS, d.o.o.

Predavanje o trgatvi, Boštanj, 3. 9. 2013.

V soboto, 15. februarja 2014 sta dve degustacijski komisiji ocenili vina, ki so jih prinesli na 32. društveno ocenjevanje vin. Kakovost ocenjenih vin je bila dobra, vendar predvsem zaradi vremenskih okoliščin ni bila povsem primerljiva z nekaterimi zadnjimi (bolj uspelimi) letniki.

Članice in člani DV Sevnica - Boštanj so se 28. februarja 2014 udeležili rednega občnega zbora. Na zboru so nastopili mladi člani folklorne skupine Blaž Jurko iz Razborja. Zbor so pozdravili in mu zaželeli uspešno delo tudi gostje: župan občine Sevnica Srečko Ocvirk, predsednik KS Boštanj Jože Udovč in Zdravko Mastnak. Potrdili so novega praporščaka, Jožeta Beršnaka, dotedanjemu praporščaku Stanku Vovku, ki je 11 let vzorno skrbel za prapor in z njim dostojno predstavljal društvo na številnih dogodkih, pa se je v imenu društva zahvalil predsednik Franc Košak. Dopolnili so statut društva in na rednih volitvah izvolili nove organe društva, tj. upravnega in nadzornega odbora ter disciplinske komisije. Zbor je pozdravil rezultate, ki so bili doseženi v mandatnem obdobju štirih let, tj. od 2010 do 2014. V upravni in nadzorni odbor so bili soglasno potrjeni člani in članice prejšnjega mandata.

Prikaz rezi vinske trte, Kravja dolina (Jože Simončič), 16. 1. 2014.

Franc Košak (1951–2014)

Vinogradnice in vinogradniki so spomladi 2014 predsedniku društva Francu Košaku soglasno potrdili 2. redni mandat. Le dva meseca kasneje jih je pretresla žalostna vest, predsednik društva je izgubil boj z zahrbtno boleznijo. KS Boštanj in DV Sevnica - Boštanj sta 25. aprila v Boštanju sklicala žalno sejo, ki so se je udeležili člani Sveta KS Boštanj, predstavniki DV Sevnica - Boštanj in nekaterih drugih društev. V imenu vinogradnikov je o predsedniku spregovoril Milan Simončič. V aktivnosti društva je bil Franc Košak – Aco vpet od prvih dni, ko je iz Velenja prišel v Boštanj, torej več kot 20 let. Po pedagoškem delu na Srednji gostinski šoli v Celju je poprijel še za dela v restavraciji Panorama in skupaj z ženo Milko skrbel za dobro počutje gostov.

V gostišču Panorama so se odvijali razni dogodki, ki sta jima zakonca Košak vtisnila neizbrisen pečat: tudi strokovna predavanja, sestanki, srečanja, degustacije vin in podobno. Nepogrešljiv je bil pri organizacijah in izvedbah društvenih ocenjevanj, občnih zborov, strokovnih ekskurzij, izletov in pohodov. Z navdušenjem je pozdravil idejo in kreativno sodeloval pri postavitvi spletne strani društva. Z vidnim interesom je podprl zamisel vinogradniških društev sevniške občine in KŠTM pri projektu Modre frankinje na sevniskem gradu, izgradnji vinoteke, dejavno se je vključil v projekt izbora županovega vina.

Ni naključje, da je bil v letu 2010 z veliko podporo članstva DV Sevnica - Boštanj izvoljen za predsednika društva. V funkciji predsednika društva se je aktivno vključil tudi v delovanje ZDVD. Svojo funkcijo je do zadnjih dni opravljal odgovorno, natančno in zavzeto. V letu 2012 je bil, skupaj z ženo Milko, na pobudo DV Sevnica - Boštanj dobitnik plakete KS Boštanj, ki jo je prejel za nesebično prostovoljno delo na kulturnem, društvenem in turističnem področju.

Upravni odbor je pooblastila in odgovornosti v zvezi z društvom do rednega občnega zbora prenesel na podpredsednika društva, Staneta Možiča. V upravnem odboru je tako ostalo 8 članov, ki so se zavedali naložene odgovornosti. Stane Možič je društvo vodil do prvega rednega občnega zbora in v sodelovanju z ostalimi člani UO uspešno koordiniral planirane aktivnosti.

Zaradi smrti predsednika je bil 14. pohod po vinskih goricah, ki je bil načrtovan 27. aprila, prestavljen.

Društvo se je odzvalo na povabilo Turističnega društva Boštanj, KŠTM in Občine Sevnica in je sodelovalo na dveh prireditvah: 11. maja na Šmarčni ob otvoritvi etnološke zbirke oz. Dolinškovega kozolca in 16. maja ob otvoritvi grajskega parka. Vina, ki so na zadnjem društvenem ocenjevanju dosegla najboljše uvrstitve, so lahko obiskovalci obeh prireditev poskusili.

14. pohod, ki je bil v organizaciji DV Sevnica - Boštanj izveden v soboto 24. maja 2014, je odlično uspel. 200 glava množica članic, članov in prijateljev društva je v prijetnem in sončnem popoldnevu obiskala vinske gorice Selce, Handija, Priklande in Poklek. Z minuto molka so se poklonili spominu preminulega predsednika. Pohodnike so pozdravili Herman Radej – član UO iz Blance, Alojz Rupar – prvi predsednik društva in dr. Mojmir Wondra, ki se vedno rad vrača med članice in člane društva, ne le kot predavatelj. Prijazni gostitelji so pohodnike sprejeli v svojih zidanicah in domovih ter jih pogostili. Udeleženci so se zopet prepričali o lepoti naših goric, o gostoljubnosti članic in članov društva ter o pridnosti skrbnih pridelovalcev odličnih vin.

Otvoritev Dolinškovega kozolca na Šmarčni, maj 2014.

Vinogradnice in vinogradniki iz DV Sevnica - Boštanj so se tradicionalno udeležili otvoritve 42. Tedna cvička, ki se je z veličastno povorko začel 30. maja 2014. V Kostanjevico na Krki so popeljali še godbenike Blanške vinogradnike, ti so dodatno popestrili veselo vzdušje. V povorki je skupno sodelovalo okvirno 1350 udeležencev, poleg članic in članov vinogradniških društev iz ZDVD še cvičkove princeze, kralji cvička, ambasadorji, konjeniki, godbeniki in nekateri gostje. Otvoritev Tedna cvička pa tudi dogajanja v naslednjih dneh prireditve, ki jo vsakoletno organizira ZDVD, so vedno ponujala priložnosti za druženje s članicami in člani drugih vinogradniških društev. Udeležencem takšni dogodki ostajajo v lepem spominu in se jih z veseljem udeležujejo, kjerkoli že so. Tudi tako so se med posameznimi društvi, ki so včlanjeni v dolenjsko vinogradniško zvezo, vzpostavile in ohranile prijateljske vezi in sodelovanje na različnih področjih.

■
Otvoritev prenovljenega grajskega parka, maj 2014.

14. pohod po vinskih goricah, Handija, 24. 5. 2014.

■
Druženje z vinogradniki DV Šentjanž,
Kostanjevica na Krki, 30. 5. 2014.

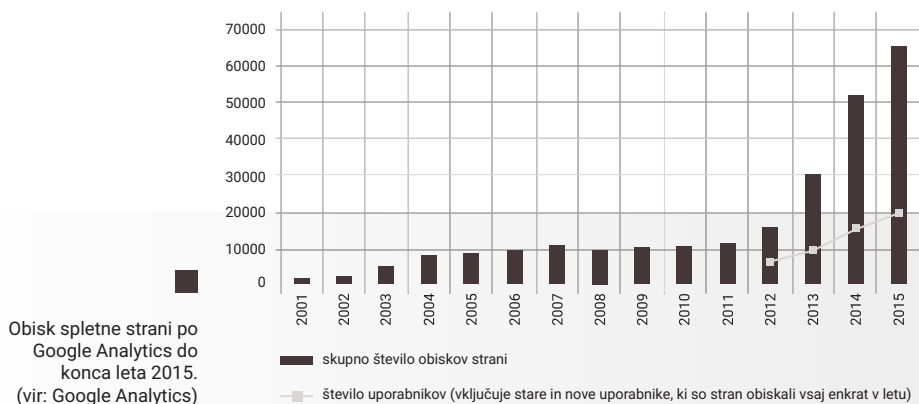
■
Otvoritev 42. tedna cvička, Kostanjevica na Krki, vinogradniki
DV Sevnica - Boštanj z godbeniki iz Blance, 30. 5. 2014.

26. avgusta se je na »*vinogradniški dan*« sejma v Gornji Radgoni udeležilo 52 udeležencev iz društva. Popoldanski del so sklenili v Slovenskih goricah pri vinogradniški družini, kjer so jim predstavili svojo dejavnost.

V letu 2014, sploh pa v času trgatve, so iz društva poročali o močno povečanem obisku njihove spletne strani. V 30 dneh med trgatvijo si je vsebine na www.drustvo-vinogradnikov.si ogledalo krepko čez 7.000 obiskovalcev, na njih so se v povprečju zadržali 3 minute in pol, skupno to predstavlja trajanje preko 400 ur. Vse več uporabnikov spletnih vsebin je prepoznavalo dodano vrednost in trud, ki ga društvo vlaga v spletno stran. Poudarili so, da jih uredniška politika urejanja spletnih vsebin zavezuje k odgovornemu delu na način, ki bo zadovoljeval širok krog članov društva in obiskovalcev iz drugih krajev ter da nameravajo s tem nadaljevati.

www.drustvo-vinogradnikov.si

Naslednje leto 2015, je bil obisk vinogradniške spletne strani še višji. Na strokovni ekskurziji, ki so jo izvedli 22. novembra, so obiskali spodnjo dolino Soče in Goriška Brda. V Kobaridu, v muzeju 1. svetovne vojne, so ob animaciji vodičev podoživeli čas pred 100 leti, ki so ga zaznamovale krute usode številnih slovenskih družin. Iz razglednega stolpa v osrčju Brd v vasi Gonjače se je v lepem sončnem vremenu pogled razprostil po Brdih do Julijskih Alp in morja v Tržaškem zalivu. V bližini stolpa je tudi slikovita, srednjeveška trdnjavska vas Šmartno, ki so jo obiskali. Osrednji dogodek je predstavljalo srečanje z znanim briškim vinogradnikom in vinarjem iz družine Ščurek, kjer so zbranim predstavili svoje dobre prakse, vinograde in briška vina.

Več kot 100 vinogradnic in vinogradnikov se je udeležilo strokovnega srečanja s strokovnjaki podjetja Agroruše d.o.o., ki so 16. januarja 2015, v Vinski kleti Mastnak za DV Sevnica - Boštanj in DV Malkovec pripravili zanimivo predstavitev. Med drugim so bile predstavljene novosti v njihovem programu FFS in foliarnih gnojil, način paralelnega uvoza FFS, posebno pozornost pa so namenili predstavitvi linije novih organskih gnojil in aktivatorjev, ki so začeli prihajati na slovenski trg.

Svoje izkušnje z novim proizvodom so s praktičnimi primeri opisali pridelovalci iz sosednje Hrvaške in Bizeljskega. Večer so zbrani zaključili z ogledom Vinske kleti Mastnak, predstavitevijo proizvodnje penin in degustacijo.

Na 33. društvenem ocenjevanju so 28. februarja 2015 ocenili 111 vin, od tega tudi 17 vzorcev, s katerimi so se člani vseh štirih vinogradniških društev občine Sevnica potegovali za naslov *»županovo vino 2015«*. Diplome in priznanja za uvrščena vina so bila podeljena na zboru, 14. marca v Sevnici, zbrani so jih lahko poskusili.

Na turistični kmetiji Grobelnik v Podvrhu je društvo 6. marca 2015 organiziralo strokovno predavanje z naslovom *»Preprečevanje bolezni vinske trte«*. Izvedel ga je strokovnjak iz podjetja Karsia d.o.o.

■
Strokovna ekskurzija, obisk vasi Šmartno, 22. 11. 2014.

■
Jože Simončič in Darja Bovha, predsednika
ocenjevalnih komisij 33. ocenjevanja vin, Krakovo, 28. 2. 2015.

14. marca 2015 so se članice in člani društva zbrali na rednem letnem občnem zboru, ki je bil v prostorih jedilnice Lisca v Sevnici. Na zboru sta bila prisotna tudi župan občine Sevnica Srečko Ocvirk in predsednik ZDVD Matjaž Jakše. Zbor so s pesmijo otvorili Fantje izpod Lisce, sledila sta pozdrav in poročilo podpredsednika Staneta Možiča, ki je društvo vodil po smrti Franca Košaka. Herman Radej je v nadaljevanju podal in utemeljil predlog UO za novega predsednika. Volili so ga zaradi predčasno prekinjenega mandata Franca Košaka. Predlog UO, da za predsednika društva in novega člana UO izvolijo Jožeta Simončiča, je bil soglasno sprejet. Predlagalo ga je več članov društva in UO, ki je predlog pred glasovanjem utemeljil z dejstvi, da je Jože aktiven član več kot dvajset let, redno se udeležuje društvenih dejavnosti in pri njih prizadevno sodeluje, je poznan širokemu krogu članstva kot marljiv, natančen in dober organizator, s svojimi večkrat nagrajenimi vini in urejenim vinogradom na Okiču pa dokazuje, da je tudi navdušen vinogradnik. Vrsto let je nepogrešljiv član degustacijske komisije v domačem in v nekaterih drugih vinogradniških društvih. Nov predsednik se je po izvolitvi zahvalil vsem, ki so v preteklosti soustvarjali zgodovino društva in vsem, ki v društvu aktivno delujejo, izrazil je pripravljenost, da nadaljuje z aktivnim delom in poslanstvom društva.

V nadaljevanju so se zboru pridružili predstavniki iz sosednjih vinogradniških društev sevnške občine, cvičkova princesa Maja Žibert, poslanec DZ Tomaž Lisec, člani občinskega sveta in drugi gostje. Po pozdravih in nagovorih župana občine Sevnice, predsednika ZDVD Matjaža Jakšeta, predsednika DV Sevnica - Boštanj Jožeta Simončiča in cvičkove princese Maje Žibert so bili uradno razglašeni rezultati za izbor županovega vina 2015, ki ga je v sodelovanju z občino izvedlo DV Sevnica - Boštanj. Od 17 vzorcev rdečega bizeljčana PTP in cvička PTP je degustacijska komisija izbrala najboljši vini, in sicer bizeljčan pridelovalca Staneta Možiča (DV Sevnica - Boštanj) in cviček Uroša Flajsa (DV Malkovec).

Stane Možič, eden od pridelovalcev županovega vina 2015, s predsednikom društva Jožetom Simončičem in moderatorko dogodka Tanjo Žibert, Sevnica, 14. 3. 2015.

Zbrani so lahko poskusili obe županovi vini in uvrščena vina 33. društvenega ocenjevanja DV Sevnica - Boštanj. Prijetno druženje so popestrili Fantje izpod Lisce, program pa je povezovala Tanja Žibert. Županovi vini, ki sta bili izbrani v letu 2015, sta tako kot vsa ostala uspešno promovirali vinogradniško tradicijo na Sevnškem.

Društvo je na prvi pomladanski dan, marca 2015 v Boštanju sodelovalo na 2. Mišjakovem večeru, s tematskim naslovom »*Od zemlje do žemlje*«.

Na strokovnem predavanju 14. aprila na posestvu Mastnak v Krakovem je Gal Motore, predstavnik Bayer Crop Science, predstavil aktualne smernice za varstvo vinogradov v letu 2015.

25. aprila 2015 so organizirali 15. pohod po vinskih goricah. Kot običajno se ga je udeležilo precejšnje število pohodnic in pohodnikov, družili so se v lepem, sončnem in toplem vremenu. Trasa pohoda je bila dolga okvirno 6 km. Na pot so pohodniki odšli iz Okiča, kjer je zbrane pozdravil predsednik društva. Ponovil je, da je bilo društvo med prvimi vinogradniškimi društvi, ki je pričelo z organizacijo tovrstnih družabnih srečanj. Do leta 2015 so članice in člani že obiskali večino vinskih goric, kjer pridelujejo svoja vina, se bolje spoznali in vedno znova občudovali lepoto vinorodnih krajev na Sevnškem in gostoljubje članic in članov društva pa tudi drugih, ki so jih sprejeli. V Podzavrhu so tokrat na kmetiji Podlogarjevih poskusili tudi njihov jabolčnik, s katerim na različnih tekmovanjih že leta dosegajo odlične rezultate. Od tam so po razgibani poti čez gozd in travnike nadaljevali do Zavina in Vitovca. V Starem Dobju – cilju pohoda so se okrepčali še s toplo malico in se družili pod in ob večnamenskim kozolcem – novo pridobitvijo tamkajšnjih vaščanov.

2. Mišjakov večer, Mitja Pirc z moderatorjem dogodka Cirilom Dolinškom, Boštanj, 21. 3. 2015 (fotografija: Judith Zgonec).

Vinogradniki DV Sevnica - Boštanj so se odzvali pobudi ZDVD in 20. maja s podpisi članov izrazili podporo za spremembe na področju dohodninske zakonodaje. Akcijo zbiranja podpisov pred Upravno enoto v Sevnici so pripravili skupaj z drugimi vinogradniškimi društvi sevnške občine.

Udeležili so se otvoritve 43. Tedna cvička. Prisostvovali so kronanju novega kralja cvička in razglasitvi novega ambasadorja cvička.

Junija 2015 so realizirali strokovno ekskurzijo v hrvaško Zagorje. Pokrajino sooblikuje preplet čudovite narave, številnih dvorcev, odlične kulinarike in naraščajoče število vrhunskih vin. V Kumrovcu so si ogledali etno vas in spoznavali življenje ter običaje tega dela Hrvaške v bližnji in daljni preteklosti. Sledil je obisk vinogradniškega posestva pri Krapini, vina in vinograde jim je prijazno predstavila enologinja kleti. Dvorec Trakošćan je udeležence očaral s svojo bogato zgodovino, ohranjenimi zbirkami in opremo gradu. Prijetno druženje so zaključili v Mariji Bistrici pri vinarju, ki svojo dejavnost združuje z gostinstvom.

Godbenice in godbeniki Blanški vinogradniki so v letu 2015 svečano obeležili prvih 15 let aktivnega delovanja. Na Blanci so 11. julija pripravili slavnostni koncert. Na prireditvi je predsednik godbe Roman Kragl pisno zahvalo za sodelovanje podelil tudi DV Sevnica - Boštanj. V imenu društva je zbrane pozdravil predsednik Jože Simončič, godbenikom čestital za uspešno delo v preteklosti in zaželel uspešno delo tudi v bodoče.

15. julija 2015 je bilo realizirano strokovno predavanje, na katerem je Sevnčan Gal Motore, predstavnik podjetja Bayer za spodnje posavsko regijo ter Dolenjsko z Belo krajino, predstavil smernice za zaščito vinske trte navedenega podjetja. Zbrani na srečanju se spominjajo dogodka tudi po tem, da se je srečanje v prijetni družbi po uradnem delu nadaljevalo in zaključilo s pesmijo, organizirano je bilo v Mirtovi zidnici, sredi vinogradov na Čanjski gori.

V avgustu 2015 je v Gornji Radgoni potekal 53. kmetijsko živilski sejem. V organizaciji društva ga je tradicionalno obiskalo 50 članic in članov društva, ki so popoldan preživeli na vinogradniško turistični kmetiji v Svečini ob slovensko avstrijski meji – tam, kjer cesta med vinogradi *»oblikuje srce«*.

Jeseni 2015 se je ob lepi dozorelosti in dobrem zdravstvenem stanju grozdja spet pokazala priložnost za pridelavo visoko kakovostnih in vrhunskih vin. Konkretna napotke o poteku trgatve 2015 so zbranim posredovali strokovnjaki KGZS Novo mesto 10. septembra 2015 v Kulturni dvorani v Sevnici.

Utrinek iz 15. pohoda po vinskih goricah, 23. 4. 2015.

Predstavniki društva na otvoritvi 43. Tedna cvička, Kostanjevica na Krki, 29. 5. 2015.

■ Udeleženci strokovne ekskurzije, Kumrovec, 13. 6. 2015.

■ Srečanje s strokovnjakom podjetja Bayer, Čanje, 15. 7. 2015.

Nova evropska zakonodaja je v letu 2015 spreminjala obstoječo prakso pri obnovah vinogradov in evidentiranju vinogradniških površin. Napovedano je bilo, da bo nov sistem uveljavljen v letih 2016 do 2030, brezpogojno in brez pripomb pa ga je z letom 2016 sprejela tudi Republika Slovenija. Če so se lastniki neprijavljenih površin želeli izogniti kaznim in krčenju, so se lahko le do konca 2015 vpisali v register pridelovalcev grozdja in vina. Vpisati so morali tudi površine, ki so jih želeli obnoviti, pridobiti pravico in dovoljenja za te obnove. Prepoznana je bila precejšnja verjetnost zmanjševanja vinogradniških površin. DV Sevnica - Boštanj je nagovorilo svoje članstvo in jih osveščalo, da je bodočnost vinogradništva v ohranitvi vsaj obstoječih vinogradov, to pa je možno le v hitrem, strokovno učinkovitem in tržno uspešnem prilagajanju.

Po letih, ki so sledila, je število vinogradov na območju, ki ga pokriva DV Sevnica - Boštanj, dejansko manjše. Ne le zaradi zakonodaje. Tudi zaradi dejstva, da je ljubiteljskih vinogradnikov na Sevnškem vsako leto manj, za večjo tržno pridelavo grozdja pa so pogoji manj konkurenčni zaradi razdrobljenosti in konfiguracije vinskih goric. Manjši vinogradniki in vinarji obdelujejo vinograde in negujejo svoja vina zaradi samooskrbe, navezanosti na svoj kos zemlje, zaradi užitkov, ki jih lahko ponujajo dela v vinogradu in kletih, zaradi zvestobe tradiciji svojih prednikov. Država jim s subvencijami ne pomaga prav dosti, takšna pridelava je zato običajno na robu rentabilnosti ali se finančno ne splača. Pozitiven vidik takšnega dela pa se vendarle izraža z urejeno in obdelano krajino, ki ji svoj pridih dajejo ljubiteljski vinogradniki z urejenimi vinogradi in zidanicami.

Izpostaviti velja še dodaten vidik, ki vpliva na stanje v vinogradništvu.

Pridelava grozdja postaja vedno bolj rizična zaradi očitnih podnebnih sprememb. Ob tem naraščajo stroški pridelave, zato se še posebno v težkih pridelovalnih pogojih pospešeno opušta. Vinogradnike in vinarje je prizadela svetovna gospodarska kriza in posledično spremembe v družbi, vino je pridelek, ki se mu v težkih časih ljudje kaj hitro odrečejo. Da bi ohranili tudi manjše vinogradniške površine, da preprečimo zaraščanje in erozijo ter ohranimo izgled kulturne krajine, bi bilo potrebno z ukrepi države vzpodbuditi nastajanje malih podjetij, ki bi se ukvarjale z oskrbo vinogradov pri lastnikih, ki tega niso zmožni. V začetni fazi bi lahko glede na dejanske potrebe na posameznih lokacijah vinogradov javna kmetijska svetovalna služba praktično izobrazila potrebne zainteresirane kadre za umno izvajanje tehnoloških ukrepov. Ker ti vinogradniki ne morejo vstopati v ukrepe kmetijske politike, bi morali njihov trud nagraditi prek novih ali že obstoječih sistemskih virov za vzdrževanje kulturne krajine in preprečevanje zaraščanja. Sistem nadzora in koordinacije ter izvajanja bi se lahko vzpostavil preko javnih služb in občin.¹⁴⁵

¹⁴⁵ Simončič, Mavrič Štrukelj, Brdnik, Štabuc, & Novak, 2017, str. 8, 35.

»Nackova« zidanica v Apneniku pri Boštanju.¹⁴⁶

¹⁴⁶Na lokaciji je zidanica vrisana v mapi (Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century) iz leta 1825. Ime »Nackova« izvira iz lastništva Ignaca Redenška (1856–1922) iz Lisičjih jam, ki je zidanico obnovil v danes ohranjeno obliko.

V novembru 2015 so za izvedbo tradicionalnega dogodka pri obnovljeni cerkvi Sv. Jošt pod Lisco poskrbeli Kulturno, športno in turistično društvo Razbor, župnija Razbor ter DV Sevnica - Boštanj. Po blagoslovu več kot 40 vin, ki ga je po maši opravil župnik Janez Furman, so zbrani pridelek poskusili. Bili so enotnega mnenja, da so mlada vina letnika 2015, v primerjavi z zadnjimi letniki, polnejša, bolj aromatična, harmonična in lepo obarvana. Po kakovosti so izstopale modre frankinje, sortna bela vina, bele in rdeče zvrsti. Številni obiskovalci nedeljskega srečanja so se ob domači ocvirkovki, rogljičih in drugih dobrotah veselo družili do poznega popoldneva.

V vinogradu pod sevnškim gradom so se botri in ostali podporniki, 24. januarja 2016, v organizaciji KŠTM Sevnica, lotili prvega vinogradniškega opravila po novem letu – rezi trt modre frankinje. Član DV Sevnica - Boštanj Aleš Germovšek je pred tem za botre in goste izvedel praktični prikaz rezi vinske trte modre frankinje.

V februarju so uspešno zaključili 34. društveno ocenjevanje vin, na katerem so potrdili visoka pričakovanja za vinski letnik 2015. Kot običajno sta vina ocenili dve komisiji, ki sta ju vodila enologa Darja Bovha in Jože Simončič, v komisijah pa so sodelovali še ocenjevalci iz društev vinogradnikov Sevnica - Boštanj, Sremič, Zdole, Malkovec in Šentjanž. Skupno so zbrali 168 vzorcev, od tega 104 rdečih in 64 belih vin. Diplome in priznanja za ocenjena vina so bila podeljena na občnem zboru, 26. februarja v Sevnici. Ob tem so nastopili člani pevske zasedbe Boštanski prijatelji.

■ Aleš Germovšek pri prikazu rezi v grajskem vinogradu, 24. 1. 2016 (vir KŠTM).

■ Zbiranje vzorcev in ocenjevanje na 34. društvenem ocenjevanju, februar 2016.

V Boštanju so 25. februarja 2016 izvedli strokovno predavanje o prehrani in gnojenju vinogradov. Jože Simončič iz Kartuzije Pleterje je zbranim nazorno predstavil teoretična izhodišča in jih podkrepil s svojimi bogatimi izkušnjami. Še posebej je poudaril: *»Sprejem hranil, ki jih trta potrebuje, naj poteka predvsem preko razvitih korenin. Le izjemoma, v stresnih situacijah oz. v razmerah, ko je ta sprejem blokiran zaradi različnih možnih dejavnikov, pa za izbrane elemente kontrolirano preko listne površine. Ob tem upoštevamo dejansko stanje v vinogradih, za količino dodanih gnojil oz. hranil se odločamo na podlagi kemijske analize, preudarno in upoštevajoč parametre, strukturo tal, način obdelave vinograda, količino pridelka in drugih dejavnikov, ki vplivajo na porabo in sprejem hranil.«* Zanimivega predavanja se je udeležilo nekaj več kot 70 udeležencev.

7. aprila so na strokovnem predavanju o smernicah za varstvo in prehrano vinske trte prisluhnili še Marjanu Kraglu, svetovalcu podjetja Karsia.

Na praznični dan, 27. aprila 2016, je društvo izvedlo 16. pohod po vinskih goricah. Zbrani so prehodili del bizeljsko-sremiškega vinorodnega okoliša v sevniški občini, in sicer gorice Lončarjev Dol, Štajngrob, Vranje in Podvrh. Kljub zelo slabi vremenski napovedi, se na startu v Lončarjevem Dolu, ni zbralo nič manj ljudi kot običajno. Po pozdravu navdušenega čebelarja in člana društva Branka Božiča, predsednika Društva salamarjev Sevnica Staneta Krnca in nagovoru predsednika društva Jožeta Simončiča je dobro razpoložena množica krenila na pot. Ko so se povzpeli do prvih vinogradov, so pohodniki že videli posledice pozebe, ki mnogim vinogradom v noči na 26. april ni prizanesla. Po poti, kot običajno ni manjkalo dobre volje – kljub dežju, vetru, celo snežnemu metežu. V načrtovani trasi je bil predviden tudi ogled in predstavitev arheološkega parka Ajdovski gradec, vendar je večina udeležencev vzpon zaradi neljubega vremena tokrat izpustila. Članice, člani in prijatelji društva so pohod zaključili v Podvrhu na turistični kmetiji Grobelnik.

16. pohod po vinskih goricah, Lončarjev Dol, 27. 4. 2016.

Mesec maj tradicionalno naznanja Teden cvička, v letu 2016 že 44. po vrsti. Z veličastno povorko se je tridnevna prireditev v Trebnjem pričela 6. maja. Otvoritve so se udeležili tudi člani in članice društva.

V torek, 23. avgusta 2016, je 50 prijavljenih udeležencev obiskalo 54. mednarodni kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni in turistično kmetijo v Slovenskih goricah.

Jeseni 2016 so v društvo povabili dr. Mojmirja Wondro iz ljubljanske Biotehnične fakultete. Na srečanju v Boštanju, 8. septembra 2016, je dr. Wondra predstavil tehnološke procese predelave belega in rdečega grozdja in opozoril na pasti ter izzive, s katerimi se lahko srečamo do prvega pretoka. Med drugim je nazorno predstavil pogoje in načine preudarne uporabe enoloških sredstev. Opozoril je na pomembnost pridelave zdravih vin z nizko vsebnostjo skupnega žvepla. Zbrani slušatelji so z zanimanjem prisluhnili napotkom za pravilno pripravo učinkovitega kvasnega nastavka, izvedbo in nadzor biološkega razkisa in zorenja mladih vin na finih drožeh.

Tradicionalni blagoslov mladih vin, pri cerkvi Sv. Jošta pod Lisco, je tudi na martinovo nedeljo 13. novembra 2016, kljub pravi zimski idili privabil kar nekaj obiskovalcev. Po blagoslovu mladih vin, ki ga je opravil župnik Janez Furman, je sledila degustacija skoraj 50 vzorcev. Zbrani so se strinjali, da so v kletih na Sevnškem tudi v letu 2016 zorela odlična, polna, bogata, sveža, harmonična, obarvana in aromatična vina, ki jih je z veseljem zaužiti.

Prvo soboto po Martinu, 19. novembra 2016, je bila realizirana druga strokovna ekskurzija v letu 2016. Obiskali so Kras in Vipavsko dolino, in sicer Park vojaške zgodovine v Pivki, pridelovalca terana in drugih vrhunskih kraških vin v Dutovljah ter turistično vinogradniško kmetijo v Šempasu. 50 udeležencev je kljub deževnemu vremenu uživalo v prijetnem, sproščenem in veselem vzdušju.

Strokovna ekskurzija v Slovenske gorice, Drbetinci, 23. 8. 2016.

Blagoslov mladih vin pod Lisco, 13. 11. 2016 (fotografija Vinko Šeško).

Slovenska vinogradniška literatura, ki modre frankinje in portugalke ni uvrščala niti med naše avtohtone sorte, je v letu 2016 doživela pomembno posodobitev. Strokovnjaki nemškega trsničarskega inštituta Geilweilerhof so odkrili, da sta se ti mednarodno razširjeni rdeči sorti grozdja rodili prav na slovenskih tleh. Modra frankinja se uvršča med svetovno najbolj žlahtne rdeče sorte, z njo je po svetu zasajenih skoraj 18.000 hektarjev vinogradov, od tega jih je v Sloveniji slabih 700, večina v Podravju in Posavju. O modri frankinji je večina strokovnjakov domnevala, da izvira iz Avstrije, Madžarske ali Hrvaške. Znanstveni prispevek, objavljen v novembrski izdaji (2016) avstrijske vinogradniške revije *Der Winzer*, pa je to domnevo obrnil na glavo.¹⁴⁷

Modra frankinja v Posavju predstavlja velik potencial. V letu 2015 je delež trt modre frankinje v vinorodni deželi Posavje znašal 23,1 % in je bila tako druga najbolj zastopana sorta (za žametovko, ki predstavlja 28,8 %) ¹⁴⁸.

Za prepoznavnost modre frankinje imajo velike zasluge v Sevnici, zlasti v okviru aktivnosti, ki potekajo v organizaciji KŠTM Sevnica, združenih v projektu »*Modra frankinja – žametno vino regije Posavje*«. Uspešna zgodba je tudi zasaditev grajskega vinograda v letu 2007 z modro frankinjo. »*Grajska kri*«, kot imenujejo grajski pridelek in ga kletari David Kozinc, vinogradnik in vinar iz Dedne gore, dosega odlično kakovost, tako kot mnoge frankinje, pridelane v sevniški občini. Med sortnimi vini, ki jih ocenjujejo na ocenjevanjih vin DV Sevnica - Boštanj, predstavlja modra frankinja daleč največji delež. Ocene, ki jih dosegajo vzorci modrih frankinj, so v zgornjem kakovostnem in tudi vrhunskem razredu. Na 40. društvenem ocenjevanju vin, ki so ga v Sevnici izvedli spomladi 2022, je bilo modrih frankinj 30 % od vseh vzorcev. Njena dosežena povprečna ocena je bila 17,44 točk (od 20), v razponu med 17,07 in 18,07, 3 % vzorcev frankinj so bili ocenjeni z vrhunsko oceno, tj. nad 18 točk.

Februarja 2017 so na 35. društvenem ocenjevanju vin zbrali 140 vzorcev vin. Ocenjevalci so, glede na stanje v vinogradih jeseni, pričakovali dobra vina, kar so lahko potrdili.

Prav je, da smo na znanstveno potrditev nemškega trsničarskega inštituta ponosni in da prepoznamo priložnosti, ki jih modra frankinja ponuja.

¹⁴⁷ Pridobljeno na <https://www.dnevnik.si/1042755193>

¹⁴⁸ Simončič, Mavrič Štrukelj, Brdnik, Štabuc & Novak, 2017, str. 19.

Posebna gostja rednega zbora vinogradnikov 24. februarja 2017 je bila aktualna 21. Vinska kraljica Slovenije Maja Žibert. Z županom občine Sevnica Srečkom Ocvirkom in predsednikom društva je sodelovala tudi pri podelitvi diplom za najvidnejše uvrstitve 35. društvenega ocenjevanja vin. Na zboru so (drugič) nastopili pevci vokalne skupine Un `s Trboul. Z njimi je prepeval Rudi Baloh iz Trbovelj (na sliki tretji iz leve), ki je obdeloval vinograd na Ledini in je bil do svoje prerane smrti aktivni član DV Sevnica - Boštanj. Predsednik društva, Jože Simončič je na zboru poudaril: *»Delo društva je bilo v zadnjem letu uspešno, v celoti je bil izpolnjen plan dela, uspešno je bilo organiziranih več odmevnih strokovnih in družabnih prireditvev.«* Ob tej priložnosti je društvo tradicionalno izdalo društveni bilten, v katerem so analizirali aktivnosti zadnjega leta, navedli so rezultate 35. društvenega ocenjevanja vin in oceno degustacijske komisije, ki je vina ocenila.

Nastopajoči na Zboru vinogradnikov z Vinsko kraljico Slovenije in županom, Sevnica, 24. 2. 2017.

■ Pokušina uvrščenih vzorcev po končanem rednem občnem zboru, Sevnica, 24. 2. 2017.

■ Strokovno predavanje o zaščiti in prehrani vinogradov, Dol. Boštanj, 23. 3. 2017.

Spomladi 2017 je bilo v Dolenjem Boštanju realizirano strokovno predavanje, na katerem so zbrani prisluhnili strokovnjaku iz podjetja Karsia. Predstavil je aktualne smernice in napotke o zaščiti ter prehrani vinske trte. Izčrpno je odgovoril tudi na vsa vprašanja, ki so jih v razpravi postavili slušatelji. Skoraj vsakoletnih strokovnih srečanj s predstavniki podjetja Karsia se vedno udeležuje precej ljudi. Tudi zaradi Marjana Kragla, svetovalca iz omenjenega podjetja, ki ga članice in člani društva dobro poznajo in mu zaupajo tudi zato, ker prihaja iz sevniških krajev, točneje iz Loga.

Razposajena družčina članic, članov in prijateljev DV Sevnica - Boštanj je 13. maja 2017, krenila na 17. pohod po vinskih goricah. Tokrat iz Dolenjega Boštanja, na Ravne, Vrh in v Dobje. Tri slikovite vinske gorice so pohodnike pričakale obsijane s soncem, gostoljubne članice in člani društva so poskrbeli, da nihče ni ostal lačen in žejen. Upravni odbor društva se je tudi tokrat zahvalil vsem gostiteljem za trud, domače dobrote in promocijo, s katero širijo dober glas o naših vinskih goricah, vinogradniški tradiciji, naših vinih, lepih krajih in o prijaznih ljudeh.

V Trebnjem se je 26. maja 2017 pričela največja prireditev na Dolenjskem – 45. Teden cvička. Odprtve so se udeležili tudi članice in člani DV Sevnica - Boštanj. Veličastna množica vinogradnic in vinogradnikov, včlanjenih v 32 vinogradniških društev na Dolenjskem in v Posavju, je bila osrednji člen povorke, ki je skupaj z godbeniki, mažoretami, dosedanjimi kralji cvička, cvičkovimi princesami, ambasadorji cvička in drugimi udeleženci ter gosti prišla na prizorišče.

Utrinek iz 17. pohoda, postanek v Možicovi zidanici na Ravnah, 13. 5. 2017.

Jesen je svetovalka za vinarstvo iz KGZS Novo mesto, Ivanka Badovinac, članicam in članom društva predstavila parametre dozorevanja grozdja letnika 2017.

Članice in člani društva so bili avgusta povabljeni na 55. Mednarodni kmetijsko-živilskega sejem v Gornji Radgoni. Ekskurzijo so zaključili na vinogradniški kmetiji, na gospodarstvu s 45.000 trtami v Jeruzalemskih goricah.

Na prvo novembrsko soboto so organizirali 2. strokovno ekskurzijo v letu 2017. Kot običajno tudi tokrat ni bilo težav napolniti avtobusa, ki je v zgodnjih jutranjih urah odpeljal proti Prekmurju. Udeleženci so spoznavali »uspešne zgodbe«, ki so plod inovativnih, pogumnih in premišljenih odločitev mladih poslovnih gospodarjev, nadgradnje izkušenj predhodnih generacij in strokovnega znanja. Izveden je bil ogled mikro-pivovarne slovenskega podjetnika, ki od leta 2013 stoji v avstrijskem mestecu Bad Radkersburg, le nekaj kilometrov iz Gornje Radgone. Po podrobni predstavitvi in prikazu tehnologije mladih pivovarjev, ki prestopajo meje znanega in preizkušenega, so udeleženci zlahka prepoznali vzroke in posledice uvajanja sodobnih tehnoloških, pogumnih in poslovnih rešitev v živilsko industrijo. Postavitev razglednega stolpa Vinarium sredi Lendavskih goric je ponudila naslednjo uspešno zgodbo. V lepem in sončnem jesenskem popoldnevu so na en mah zajeli panorame štirih držav: Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Madžarske. Gostoljubnosti in odličnih vin so se naužili v neposredni bližini stolpa Vinarium, kjer gospodari mlada družina, polna načrtov in inovativnih idej, obdeluje pa približno 27.000 trt na 2,5 hektarjih vinogradov. Tudi v znani šunkarni v Markišavcih s svojimi rezultati izpričujejo uspešno delovanje. Sevniške vinogradnice in vinogradniki so prisluhnili predstavitvi njihove dejavnosti, ogledali so si sodobno šunkarno in se sprehodili med zorilnicami, ki ostajajo blizu naravnim razmeram, pretekli tradiciji prekmurskih domačij pod slamnato streho in ilovnatimi ometi.

Zaključek 17. pohoda v Dobju, 13. 5. 2017.

■
V otvoritveni povorki
45. Tedna cvička,
Trebnje, 26. 5. 2017.

■
V ospredju predsednik ZDVD
Matjaž Jakše in podžupan
občine Sevnica Janez Kukec,
Trebnje, 26. 5. 2017.

■
Priprava na trgategv,
Boštanj, 24. 8. 2017.

■
Obisk vinogradniške kmetije v Lendavskih Goricah, 4. 11. 2017.

■
Delavnica iz senzorike vin, Krakovo, 24. 11. 2017.

Kulturno, športno in turistično društvo Blaž Jurko Razbor ter DV Sevnica - Boštanj, sta ob prazniku vina, tradicionalno organizirala blagoslov in pokušino mladih vin. Na Martinovo nedeljo se je pri idilični cerkvi Sv. Jošta pod Lisco zbralo okoli 40 pohodnikov, ki so poskusili mlada vina, pridelana v dveh vinorodnih okoliših (bizeljsko-sremiškem in dolenjskem).

Članice in člani društva, ki imajo opravljen tečaj iz sensorike vin, so povabili na delavnico, tj. praktično obnovo znanja. Realizirali so jo 24. novembra 2017 na posestvu Mastnak v Krakovem, pod strokovnim vodstvom Ivanke Badovinac, svetovalke za vinarstvo KGZS Novo mesto. Delavnica je bila odlična priložnost za obnovo pridobljenega znanja in pridobitev novih praktičnih izkušenj. Poskusili in strokovno so razčlenili 26 vzorcev vin. Mnoga mlada vina, ki so jih poskusili, so bila strukturno bogata, v tej fazi razvoja še malce robata. Harmonična so bila z zmernimi kislinami in zrelemi tanini, tako da so bili po trgatvi obeti za vinski letnik 2017 kar obetavni.

Na 36. ocenjevanju vin DV Sevnica - Boštanj 10. februarja 2018 so potrdili visoka pričakovanja za vinski letnik 2017. Kljub skromnejši količini zaradi spomladanske pozebe je omogočal pridelavo dobrih vin. Najboljša med njimi so odlikovala živahna svežina, uglajene kisline, za sorte vin značilne čiste in aromatične sestavine. Dve ocenjevalni komisiji sta na posestvu Mastnak v Krakovem ocenili 134 vzorcev, 87 rdečih in 47 belih vin.

Na rednem letnem zboru so izvedli tudi redne volitve organov društva in potrdili plan dela. Soglasno so potrdili predlagane članice in člani za upravni in nadzorni odbor, predsednik društva je ostal Jože Simončič. Zbrane je nagovoril župan Občine Sevnica, Srečko Ocvirk. Društvu je čestital za odlične rezultate v preteklem obdobju, zagotovil je, da bo društvo tudi v bodoče deležno razumevanja in podpore občine Sevnica, poudaril je pomen in vidne rezultate strokovnega dela na področju vinogradništva in vinarstva. Med drugim je izrazil veliko zadovoljstvo tudi zaradi aktualnosti in obiska spletne strani. *»Ta je lahko društvu v ponos«* je dejal, hkrati pa presega predstavitev aktivnosti društva, saj predstavlja tudi pomembno promocijo občine, ohranjanja tradicije in uspešnega delovanja občanov na društvenem področju. V zaključku zbora so bili uradno razglašeni rezultati 36. društvenega ocenjevanja vin. Zbrani so tradicionalno prejeli priložnostni bilten, s podrobno analizo ocenjevanja in rezultati.

Okvirno tretjina dostopov do društvene spletne strani je v začetku leta 2018 že potekala preko pametnih telefonov. Večina obiskovalcev je takšen način uporabljala vsaj občasno, nekateri pa skoraj vedno. Da bi bil prikaz spletnih objav čim bolj uporaben in všečen tudi na pametnih telefonih, so spletno stran spomladi 2018 primerno optimizirali. Pred tem so v novembru 2017 vsebino spletne strani preselili na strežnik z zaščiteno povezavo, tj. na naslov <https://www.drustvo-vinogradnikov.si>. S tem so bila zmanjšana tveganja za neželene vdore ali porušitev spletne strani, ki je v začetku leta 2018 že beležila v povprečju okoli 150 obiskov dnevno.

Strokovno srečanje s strokovnjakom podjetja Karsia so v Dolenjem Boštanju izvedli 29. marca. Predstavljene so bile novosti na trgu FFS omenjenega podjetja.

Na lep pomladni, praznični in sončen dan, 27. aprila 2018, so pohodniki obiskali vasi pod Lisco. 18. pohod je bil za razliko od prejšnjih bolj planinski kot vinogradniški. Ob trasirani poti proti Razborju, Okroglicam in Lovrencu, namreč ni prav veliko vinogradov. Pa zato ni bil nič manj atraktiven in je bil pri članicah, članih in prijateljih društva odlično sprejet. Tako so ocenili po veselem, sproščenem vzdušju in dobri volji, ko so se v večernih urah razšli. Trasa 18. pohoda je bila dolga okvirno 7 km, večina pohodnikov se je povzpela tudi na 722 m visok Lovrenc, kar je pot podaljšalo za dodatne 4 kilometre. S pohodom so pričeli na »Kranjskem«, zaključili pa na »štajerski strani«. Ciril Dolinšek je zbranim predstavil Šmarčno in Dolinškov kozolec, tj. etnološko zbirko kmečkega orodja in gospodinjstskih pripomočkov iz obdobja od 1850–1960. Članice aktiva žena iz Šmarčne so na startu pohoda udeležence razvajale z domačimi dobrotami.

Čez brv so preko Save krenili na Breg, od tam pa po Jurkovi poti proti Razborju. Štirje člani društva na tej, verjetno že skrajni nadmorski višini, pridelujejo odlična vina, to dokazujejo tudi na društvenih ocenjevanjih vin. V druženju z dobrotami, ki so jih pripravile razborške gospodinje, so njihova vina poskusili v domu krajanov. Pred tem sta Matej in Jože Imperl v cerkvi na Razborju nazorno predstavila zgodovino, utrip in aktivnosti, ki se odvijajo v idilični vasi pod Lisco. Srečanje so popestrili razborški pevci, ki so ubrano odpeli nekaj vinskih napitnic. Iz Razborja je pohodnike pot vodila do Okroglic. Na Lovrencu se je razcvetel encijan. Travnik okrog cerkvice Sv. Lovrenca krasijo še druge redke zaščitene vrste cvetic, npr. tržaški svišč, kranjska lilija in opojna zlatica. Z zanimanjem so prisluhnili članici in članu društva, Mileni in Lojzetu, ki sta (tokrat kot predstavnika Planinskega društva Sevnica) nanizala še več zanimivosti o posavskem botaničnem spomeniku narave.

Redni občni zbor, Sevnica, 23. 2. 2018.

Poleg vinogradnikov so pohode z leti pričeli obiskovati tudi drugi, poimenovali so jih »*prijatelji društva*« in so bili vedno dobrodošli. V spominu ostaja upokojenec iz Zagreba, zaljubljen v cviček in druga dolenska ter posavska vina. Za pohod je izvedel v lokalnem časopisu, ki ga je našel na zagrebški železniški postaji. Z vlakom se je pripeljal do Sevnice in neizmerno užival v prijetni družbi. Pohodov po vinskih goricah se udeležuje tudi skupina železničarjev, prijateljev in sodelavcev Boštanjčana Damijana Raka. Zdaj že stari znanci, s katerimi so vinogradniki spletni prijateljske vezi, se vsako leto vračajo.

V otvoritveni povorki 46. Tedna cvička so 25. maja sodelovali tudi predstavniki DV Sevnica - Boštanj. Preko 1300 sodelujočih v povorki so pozdravili navdušeni domačini, obiskovalci prireditve, državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje, župani ter predstavniki dolenskih in posavskih občin, predsednik ZDVD, šentjernejski župan in predsednik organizacijskega odbora, sponzorji ter številni drugi ugledni gostje.

Poleg vinogradnikov so pohode z leti pričeli obiskovati tudi drugi, poimenovali so jih »*prijatelji društva*« in so bili vedno dobrodošli.

Začetek 18. pohoda po vinskih goricah, Šmarčna, 27. 4. 2018.

Utrinek iz 18. pohoda
po vinskih goricah,
27. 4. 2018.

46. Teden cvička, Šentjernej, 25. 5. 2018.

Avgusta 2018 je sledil tradicionalni organizirani ogled 56. Mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni. Druženje so sklenili na vinogradniški kmetiji v okolici Ljutomera.

Specialistka za vinarstvo iz KGZS Novo mesto Ivanka Badovinac je 20. avgusta 2018 zbranim vinogradnicam in vinogradnikom posredovala najnovejše parametre dozorevanja grozdja in podrobno predstavila potek prihajajoče trgatve. Še posebej je poudarila tveganja, ki jih prinašajo klimatske spremembe. Te so dejstvo, kar je utemeljila s primerjavo trendov temperatur, padavin in dozorevanja grozdja v zadnjih desetletjih. Vplivajo na hitrejšo dozorevanje, nižje stopnje in drugačno sestavo kislin, encimov, mikroorganizmov, višje pH vrednosti, višje alkoholne stopnje, višje temperature in s tem povezane procese oksidacije ter druge kvarne kemijske reakcije. Na splošno se je jeseni 2018 obetal kar dober in obilen vinski letnik, kljub toči in peronospori v nekaterih vinogradih.

V prvih novembrskih dneh (3. 11. 2018) je bila realizirana strokovna ekskurzija v Belo krajino. Prijetno druženje z Belokranjci so udeleženci tokrat pričeli v šoli Brihtna glava v Radovici. »*Stroga tovarišica*« jim je na izvirni način predstavila naravne, kulturne, etnografske in zgodovinske značilnosti njihove pokrajine. Zatem so obiskali uspešno in znano belokranjsko družino Prus v Krmačini. Gospodar Jože je nazorno in zanimivo predstavil svojo dejavnost, razvoj uspešne blagovne znamke, ogledali so si sodobno klet in poskusili odlična vina. Tri generacije pod eno streho simbolizirajo uspešno vinogradniško zgodbo, ki še veliko obeta. V bližnjih Drašičih stoji Soseska zidanica, kjer so prijazno odprli vrata. Tajnik združenja je slikovito pripovedoval o povezovanju vaščanov v posebni vaški skupnosti, značilni za Belo krajino, ta v takšni obliki obstaja že od 17. stoletja naprej. Sledil je še obisk kmetije v Čurilah, ki je z vinogradništvom tesno povezana več stoletij, danes pa mlada družina nadaljuje uspešno zgodbo svojih prednikov. Z izbranimi besedami in pesmijo Otona Župančiča ter Lojzeta Krakarja sta gospodarica in gospodar ob belokranjski pogači slikovito predstavila svojo vinsko zgodbo in odlična vina. Topel sprejem in odlično belokranjsko kulinariko so okusili še na turistični kmetiji v Gabrovcu.

Strokovno predavanje o trgatvi, Boštanj, 20. 8. 2018.

Delavnica senzoriike vin, Krakovo, 23. 11. 2018.

Udeleženci strokovne ekskurzije v Belo krajino, 3. 11. 2018.

23. novembra 2018 je društvo ponovno organiziralo delavnico senzoričke vin, na katero so povabili člani in članice z opravljenim tečajem za poskuševalce vin. Tokrat jo je vodil enolog krške kleti Jure Grubar. To je bila lepa priložnost za osvežitev enološkega znanja, udeleženci pa so spoznali novega enologa in direktorja kleti Krško.

V grajskem vinogradu pod sevniškim gradom so se konec januarja 2019, prvo nedeljo po godovanju sv. Vincenca, lotili pomembnega vinogradniškega opravila – zimske rezi modre frankinje. Pred dogodkom je potekal kratek kulturni program, zatem je Aleš Germovšek za manj večje tega opravila izvedel praktičen prikaz rezi. Botrce, botri in drugi gostje so trte kljub hladnemu zimskemu vremenu uspešno obrezali.

Februarja 2019 so izvedli 37. društveno ocenjevanje vin. Člani dveh pet članskih komisij, ki sta ju vodila Darja Bovha in Jože Simončič, so ovrednotili vina iz obeh vinorodnih okolišev in goric, ki jih pokriva DV Sevnica - Boštanj. Ocenjenih je bilo 149 vzorcev, od tega 53 belih in 96 rdečih. Poleg tega je bilo ocenjenih še 9 vzorcev, ki so jih vinogradniška društva sevniške občine prispevala za izbor županovega vina. Delež uvrščenih vin v kakovostnem ali vrhunskem razredu je kljub neugodnim jesenskim razmeram, znašal skoraj 75 %. Sodeč po ocenjenih vzorcih je bil po mnenju obeh predsednikov komisij in drugih članov vinski letnik 2018 na splošno dober, vendar brez večjih presežkih v kakovosti. To so pokazali tudi večletni trendi osnovnih kazalcev, ki jih v društvu spremljajo. *»Dejstvo je, da narava kroji temeljne značilnosti in pogoje za kakovost, na katere kletarji nimajo prevelikega vpliva.«* so zapisali v zborniku, ki so ga izdali ob podelitvi diplom in priznanj.

Dejstvo je, da narava kroji temeljne značilnosti in pogoje za kakovost, na katere kletarji nimajo prevelikega vpliva.

Trgatev v grajskem
vinogradu, Sevnica,
2001 (vir KŠTM).

V Sevnici je bil 1. marca redni letni občni zbor. Udeležilo se ga je 126 članic in članov društva, župan občine Sevnica Srečko Ocvirk in predsednik ZDVD Miran Jurak. Podeljene so bile diplome za najvidnejše uvrstitve 37. društvenega ocenjevanja vin. Zboru je sledila svečana razglasitev rezultatov izbora županovega vina za leto 2019 s priložnostnim kulturnim programom. Na svečanosti so se pridružili aktualna vinska kraljica Slovenije Meta Frangež, predstavniki DV Šentjanž, Malkovec in Studenec, predsednik občinske uprave ter predstavniki sveta občine Sevnica. Nastopili so citrarka Neža Simončič, tenorist Marko Železnik in narodno zabavni kvartet Vesela dolina. Vrhunec prireditve, ki jo je moderirala Tanja Žibert, je bila razglasitev zmagovalca izbora županovega vina 2019. Najboljšo rdečo zvrst, ki se je potegovala za naslov županovega vina, je pridelal član DV Sevnica - Boštanj Franc Špan. V nagovoru zbranim se je zahvalil za izkazano zaupanje in predstavil svoje vino. Pridelano je bilo na vinski gorici Čanjska gora, v bizeljsko-sremiškem vinorodnem okolišu.

V ponedeljek 4. marca 2019 je v Kulturni dvorani Sevnica potekala Mednarodna strokovno izobraževalna konferenca o modri frankinji, ki jo je KŠTM Sevnica organiziral v okviru projekta »Modra frankinja – žametno vino regije Posavje«. Strokovnega srečanja, posvečenega modri frankinji, se je v Sevnici udeležilo okoli 150 vinarjev, vinogradnikov, gostinskih ponudnikov, predstavnikov strokovne in splošne javnosti. V uvodnem delu so zbrane nagovorili Mojca Pernovšek, direktorica KŠTM Sevnica, Srečko Ocvirk, župan Občine Sevnica in mag. Tanja Strniša, državna sekretarka na MKGP.¹⁴⁹

Zbrani na podelitvi za županovo vino, Sevnica, 1. 3. 2019 (vir Občina Sevnica).¹⁵⁰

¹⁴⁹ Pridobljeno na <https://www.modra-frankinja.com/objava/mednarodna-strokovno-izobrazevalna-konferenca-o-modri-frankinji.html>

¹⁵⁰ Od leve proti desni: predsednik ZDVD Miran Jurak, predsednik DV Sevnica - Boštanj Jože Simončič, 23. vinska kraljica Slovenije Meta Frangež, zmagovalce v natečaju za županovo vino 2019 Franc Špan in župan občine Sevnica Srečko Ocvirk.

Konferenca o modri frankinji v organizaciji KŠTM Sevnica, Sevnica, 4. 3. 2019 (vir KŠTM).

Na Blanci so 28. marca 2019 izvedli strokovno predavanje, na katerem je Marjan Kragl iz podjetja Karsia predstavil program zaščite in prehrane vinske trte za leto 2019. Še posebej je izpostavil nove produkte, ki prihajajo na trg, njihov namen in način uporabe ter nekatera znana FFS, ki so v uporabi že leta. Nadaljnji razvoj na področju FFS gre v smer uporabe manj škodljivih pripravkov, večje ozaveščenosti uporabnikov o pomenu varovanja okolja, ob hkratnem zagotavljanju učinkovite zaščite vinske trte in drugih pridelkov. Ta je mogoča s preprečevanjem rezistence (pravilna in stalna menjava aktivnih sestavin FFS) in pravočasnih, po možnosti zgolj preventivnih aplikacij. Zbrane so domačini pogostili s prigrizkom in vini iz Blance.

19. pohod po vinskih goricaх je bil izveden v soboto, 4. maja 2019. Rahel dež, ki je pohodnike spremljal dobršen del poti, ni poslabšal dobrega razpoloženja. Trasa pohoda se je vila iz Boštanja do vinskih goric Apnenik in Veternik. Dober del poti je potekal po naravoslovni poti Azaleja Boštanj. Ob tem so si ogledali nekaj pomnikov boštanske zgodovine, in sicer perišče Vejar, boštansko graščino s cerkvijo Sv. Nikolaja, nekaj še zadnjih ostankov starega boštanskega gradu in rastišče botanične posebnosti Azaleje pontike, ki se je razcvetela v gozdu nad Boštanjem. Za pogostitev in predstavitev vinskih goric Apnenik in Veternik so poskrbeli marljivi člani in članice, ki svoja vina negujejo na gričih nad Savo in Boštanjem. »*Nasvidenje naslednje leto, na jubilejnem, 20. pohodu.*« so dan po izvedenem pohodu zapisali na spletni strani DV Sevnica - Boštanj. Zaradi začetka epidemije spomladi 2020, ko bi moral biti napovedan 20. pohod realiziran, le ta ni bil izvedljiv, prav tako ne v letu 2021. Na jubilejni 20. pohod so vinogradnice in vinogradniki čakali do aprila 2022.

Številčna delegacija društva je konec maja 2019 sodelovala na otvoritvi 47. Tedna cvička, ki je bila v Trebnjem.

Teden cvička, Trebnje, 24. 5. 2019.

Obisk sejma v Gornji Radgoni je bil izveden 27. avgusta 2019. Popoldne so udeleženci preživeli na stičišču treh prekmurskih pokrajin – Ravenskega, Dolinskega in Goričkega, na vinogradniški kmetiji.

2. novembra 2019 so izvedli strokovno ekskurzijo v slovensko in hrvaško Istro. 50 udeležencev si je ogledalo Krajinski park Sečoveljske soline, vinsko klet na Hrvaškem, oljarno v Babičih in Merezige z vinsko fontano.

Udeleženci strokovne ekskurzije v Istro, Marezige, 2. 11. 2019.

■
Delavnica senzorike vin, Boštanj, 22. 11. 2019.

■
Računalniška obdelava rezultatov ocenjevanja vin, Krakovo, 8. 2. 2020.

Člani društva z opravljenim tečajem sensorike vin so konec novembra ponovno obnovili svoje znanje. Srečali so se v Boštanju, senzorično delavnico je vodila svetovalka za vinarstvo iz KGZS Novo mesto Ivanka Badovinac, tovrstno srečanje pa so organizirali že četrtič. Poskusili in analizirali so 26 različnih vzorcev vin letnika 2019. Strinjali so se, da je vinski letnik, ki so ga kletarili, zahteven in specifičen, zato posledično ni ponudil presežkov.

8. februarja 2020 so v ambientu Mastnakove vinske kleti na Krakovem izvedli 38. društveno ocenjevanje vin. Članice in člani društva so na ocenjevanje prinesli manjše število vzorcev kot običajno, in sicer 91. Vzroki za to so bili v muhastem vinskem letniku 2019 in težavah, s katerimi so se vinarji srečevali pri negi vin. Zaradi obilice padavin, ugodnih pogojev za boleznih trte, toče, visokih temperatur med trgatvijo, poškodb grozdja in skromnega pridelka, je bilo v mnogih kletih, jeseni 2019 skrbi več kot običajno.

21. februarja so v Boštanju izvedli redni letni občni zbor. Zbrane so s svojim nastopom pozdravile članice vokalne skupine Vilinke. S podelitvijo diplom so tudi uradno razglasili rezultate 38. društvenega ocenjevanja vin. Ob tej priložnosti je društvo tradicionalno izdalo društveni bilten, v katerem so analizirali pretekle aktivnosti zadnjega leta, navedli so rezultate društvenega ocenjevanja vin in oceno degustacijske komisije, ki je vina ocenila. Zbor je potrdil dodatnega praporščaka. Jožetu Beršnaku in Branku Žibertu se je kot praporščak pridružil še Martin Horjak. Tradicionalno je večerji sledilo prijetno druženje ob pokušini vin 38. društvenega ocenjevanja.

Ko so se v poznih večernih urah razšli, se nihče od zbranih ni zavedal, da se bodo v času, ki je sledil, zaradi epidemije za daljši čas omejile možnosti za fizična druženja. To je v naslednjih dveh letih ohromilo tudi delo v DV Sevnica - Boštanj. Skoraj nobena načrtovana aktivnost ni bila realizirana v celotnem obsegu, kot so bile članice in člani društva navajeni iz časa pred epidemijo.

Podelitev diplom ocenjevanja vin na zboru vinogradnikov, praporščaki društva Martin Horjak, Jože Beršnak in Branko Žibert, Boštanj, 21. 2. 2020.

12. marca 2020 je Slovenija na podlagi zakona o nalezljivih boleznih zaradi naraščanja števila okužb s koronavirusom razglasila epidemijo. Med drugimi ukrepi, ki so bili uvedeni do umiritve razmer, so bili tudi zaprtje varstveno-izobraževalnih ustanov, umirjanje javnega življenja in delo na domu. S tem so sledili ukrepom dan prej razglase pandemije Svetovne zdravstvene organizacije, podobno so se odzvale tudi druge države.¹⁵¹

Članice in člane društva so nekaj dni kasneje obvestili o odpovedi strokovnega predavanja o prehrani in zaščiti vinske trte, ki je bilo na Blanci dogovorjeno za 19. marec. Na občnem zboru je bila napovedana tudi izvedba jubilejnega, 20. pohoda, ki bi ga 27. aprila 2020 izvedli po vinskih gorah v Žigorskem Vrhu in okolici. Ob takratnih negotovih razmerah in ukrepih, ki so veljali zaradi razglase epidemije, je bil prestavljen za nedoločen čas. Tudi ocenjevanje vin, ki ga v aprilu tradicionalno organizira ZDVD, tj. v okviru prireditve Teden cvička, iz istih razlogov ni bilo izvedeno v načrtovanem roku, temveč junija 2020, ko so se epidemiološke razmere začasno izboljšale.

Vinogradniki in vinarji so bili v letu 2020 ponovno spet prizadeti, ko je 15. aprila spomladanska pozeba uničila dobršen del odgnanih mladice, 30. avgusta pa je po nekaterih gorah udarilo še silovito neurje s hudo točo, zaradi česar je bil pred trgatvijo v veliki meri prizadet pridelek grozdja.

Fotografija: Judith Zgonec.

¹⁵¹ Pridobljeno na <https://www.gov.si/novice/2020-03-12-slovenija-razglasila-epidemijo-novega-koronavirusa>

Jubilejni 10. festival »Modra frankinja – žametno vino regije Posavje« je v letu 2020 minil brez prireditve na prostem iz znanih razlogov, a je organizator, KŠTM, kljub temu uspel izvesti ocenjevanje in podelil priznanja prvim trem v petih tekmovalnih kategorijah. Mednarodno ocenjevanje je potekalo 4. junija 2020 v konferenčni dvorani na sevniskem gradu. Sodelovali so vinarji iz Slovenije, Madžarske in Hrvaške. Razglasitev rezultatov ocenjevana vzorcev vin 10. festivala modre frankinje je potekala na sevniskem gradu. V DV Sevnica - Boštanj so se razveselili novice, da je v kategoriji »Modra frankinja – redna trgateg, letnik 2019« član društva Stane Možič iz Ledine pri Sevnici, osvojil 1. mesto. Stane Možič je z modro frankinjo, prej in zatem, dosegel več vidnih rezultatov tudi na društvenih ocenjevanjih vin in ocenjevanjih ZDVD. Dosežen rezultat na Festivalu modre frankinje tako zagotovo ni bil naključen.

Na Pomurskem sejmu so analizirali vse možne vidike, scenarije in alternative, upoštevajoč epidemiološke razmere. Glede na priložnosti in riziko organizacije tako množične prireditve so na koncu zaključili, da 58. sejem AGRA ne bo izveden. Tako v letu 2020 po več desetletjih sevniški vinogradniki prvič niso obiskali Gornje Radgone.

Leto 2020 so zaradi epidemije zaključili z delno realiziranim planom. S članicami in člani društva so vzdrževali komunikacijo preko pogostejših društvenih obvestil, elektronske pošte in spletne strani, ki je v času epidemije beležila povečan obisk. Kolikor je bilo mogoče, so sodelovali z drugimi vinogradniškimi društvi v ZDVD in društvi občine Sevnica, s KŠTM Sevnica, KS Sevnica in Boštanj ter Občino Sevnica.

Ob koncu leta 2020, je upravni odbor DV Sevnica - Boštanj v pisnem obvestilu nagovoril svoje članstvo z besedami:

»Vsi pogrešamo naša skupna druženja. Trenutke, ko smo se srečali, poklepotali, obiskali zanimivo turistično destinacijo, uspešno vinogradniško kmetijo ali podjetje, se zbrali na predavanju, pohodu po vinskih goricah, degustaciji ... Večino načrtovanih aktivnosti zaradi epidemije letos žal nismo izvedli. Jeseni so bile že zaključene aktivnosti za organizacijo strokovne ekskurzije. Zaradi znanih razmer smo bili primorani tik pred zdajci preklicati tudi to. V trenutni situaciji je pomembno, da spoštujemo navodila strokovnih služb in stroke za omejevanje tveganj za okužbo. Za izvedbo naših srečanj, družabnih in strokovnih, bodo nove priložnosti, v to iskreno verjamemo. Veliko uspeha in dobre volje vam želimo! Ostanite zdravi!«

Zaradi omejevanja fizičnih stikov in veljavnih ukrepov, ki se je nadaljevalo v leto 2021, prvič v zgodovini društva ni bil izveden občni zbor. Upoštevajoč možnosti, je 4. marca 2021 poročila predsednika upravnega in nadzornega odbora ter blagajniško poročilo, izjemoma potrdil upravni odbor DV Sevnica - Boštanj. Sprejet je bil plan dela, ki je optimistično ostal v okvirih, ki jih je sprejel zbor pred razglašeno epidemijo. Člani nadzornega so pregledali finančno poslovanje v zadnjem letu. Predsedniku in ostalim članom Upravnega odbora ter vsem ostalim, ki so v društvu aktivno sodelovali, so izrekli pohvalo za vzorno in požrtvovalno vodenje društva, ki je v omejenem obsegu funkcioniralo tudi v drugačnih okoliščinah.

Strokovna usposabljanja za vinogradnike in vinarje so se začasno preselila na splet. Strokovnjaki KGZS Novo mesto so v letu 2021 pripravili nekaj zanimivih vsebin (rez vinske trte, bolezni in napake vin, dognovanje vinogradov, stabilizacija vin...), na virtualna srečanja pa so bili povabljeni tudi člani in članice društva.

Stane Možič na podelitvi priznanj Festivala modre frankinje, Sevnica, 8. 6. 2020.

Društvo vinogradnikov Sevnica-Boštanj

DOMOV | O DRUŠTVU | FOTOGALERIJA | OCENJEVANJA | POVEZAVE | NAŠI ČLANI | NASVETI

Iskanje

Išči...

Kontakt

Društvo vinogradnikov
Sevnica-Boštanj
Dol. Boštanj 22a
8294 Boštanj

Izveza društev
vinogradnikov
Dolenjske...

e-obveščanje

(če želite biti obveščeni o novostih
na naši spletni strani in
aktualnostih, pošljite sporočilo)

o spletni strani

(pravno obvestilo)

20. pohod po vinskih gorica

Objavljeno: četrtek, 28. april 2022

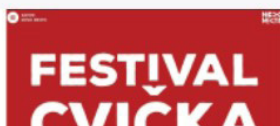
V DV Sevnica-Boštanj smo po dveh letih premora (zaradi epidemije), 27. aprila 2022 izvedli jubilejni, 20. pohod po vinskih gorica. Razigrana množica vinogradnic, vinogradnikov in prijateljev društva je obiskala vinske gorice Trnovec, Čanjska gora in Žigriški vrh. Vabimo vas k ogledu fotogalerije: [FOTOGALERIJA>>>](#)

Društvo se zahvaljuje vsem gostiteljem, ki so sprejeli in pogostili veselo družbo. Nasvidenje naslednje leto!

50. Teden cvička

Objavljeno: torek, 19. april 2022

Teden cvička, največja vinsko-turistična prireditelja na Dolenjskem, se letos vrača v dolensko prestolnico, v Novo mesto. Svoje moči združujejo prireditelji treh zgodnjih

Izpostavljamo

[Vreme \(Sevnica\) >>>](#)

[Vremenska napoved >>>](#)

[iskalnik reg. FFS >>>](#)

[BBCH skala >>>](#)

PROGNOŠTIČNA OBVESTILA:
VINOGRADNIŠTVO

Zgodovina društva

zbornik, izdan ob 40 letnici
(marec 2012)

Sponzorji društva

Vstopni ekran spletne strani
www.drustvo-vinogradnikov.si, april 2022.

Februarja 2021 je društvo obeležilo 20 let spletne strani. Navedli smo že, da je bilo DV Sevnica - Boštanj prvo vinogradniško društvo v Sloveniji, ki je imelo lastno spletno stran. Predlog za postavitev je bil izpostavljen na eni od sej UO leta 2000. Na svetovni splet so jo postavili 1. februarja 2001. Leta izkušenj, povratne informacije članic in članov društva, vse večja baza aktualnih informacij in ekspanzija uporabnikov interneta so z leti odpirale nove priložnosti in tehnične rešitve, ki so jih v društvu izkoristili. V septembru 2003 so registrirali svojo lastno domeno (www.drustvo-vinogradnikov.si), spletna stran pa je bila postavljena na komercialni strežnik. Dodano vrednost, ki jo ima društvo z aktivno spletno stranjo, so prepoznala nekatera druga vinogradniška društva in zveze, ki jim pri tem sledijo. Spletno orodje danes uspešno uporabljajo članice in člani društva, mnogi ljubiteljski in tržni pridelovalci grozdja, vinarji ter prijatelji društva, ki jih zanima, kaj se v društvu dogaja. Informacij na spletnem portalu se poslužujejo tudi lokalni mediji, saj so napovedi društvenih dogodkov, odmevi nanje in predstavitve dela pogosto vpete v prostor medijskega informiranja.

Preko spletne strani z obiskovalci komunicirajo proizvajalci zaščitnih in enoloških sredstev, sredstev za prehrano vinske trte ter izdelovalci vinogradniške in kletarske opreme.

39. društveno ocenjevanje vin, 25. 3. 2021.

Tudi z njihovimi donacijami je delo društva uspešnejše, spletna stran pa ažurnejša. Osnovno poslanstvo DV Sevnica - Boštanj ostaja promocija svojih članov, njihovih vin in vinogradniške tradicije, javnost dela, informiranje članic in članov ter vseh ostalih, ki jih zanimajo aktualnosti iz društva, javno dostopne informacije povezane z vinogradniško in vinarsko politiko ter stroko. Mnogo postavljenih ciljev udejanjajo prav preko aktualne spletne strani. Tudi v bodoče želijo komunicirati o pravih vsebinah in preko spletne strani dostopati do pravih ciljnih skupin. Spletno stran ureja Milan Simončič. V 20 letih je bila obiskana okvirno 553.000 krat, ob tem, da se je stalno nadgrajevala in posodabljala. Ob posodobitvah je bila dvakrat spremenjena njena grafična zasnova.

Kljub epidemiji so upoštevač omejitve in ukrepe vendarle uspeli izvesti 39. društveno ocenjevanje vin. 25. marca so v dvorani TVD Partizan v Boštanju zbrali 64 vzorcev vin. Pričakovano manj kot v preteklih letih, ne le zaradi epidemije, temveč tudi zaradi pozebe in toče. Po mnogih letih, ko sta vzorce ocenjevali dve komisiji, jih je tokrat lahko ocenila ena. Vodil jo je enolog krške kleti Jure Grubar. Letnik 2020 je bil glede na vse okoliščine zahteven, vendar je bil po ocenjevanju splošen vtis zelo pozitiven. Sporočilo ocenjevalne komisije je bilo, da vinarji v Sevnici in okolici kletarijo dobra vina, v nekaterih primerih pa so bile vendarle potrebne določene korekcije, kar je nakazal tudi delež izločenih vzorcev zaradi napak ali bolezni.

Pozeba je po nekaterih vinogradih spomladi 2021 spet udarila.

Z vidika ohranjanja tradicije društvenega povezovanja so vinogradniška društva sevniške občine, v sodelovanju z Občino Sevnica sklenila, da se ocenjevanje in tradicionalni izbor županovega vina izvede tudi v času omejevanja fizičnih stikov. Pri tem so upoštevali veljavne ukrepe. Izbrano županovo vino je bilo tudi tokrat namenjeno promociji občine in je imelo status protokolarnega vina za različne priložnosti. Kot županovo vino je bila izbrana modra frankinja, organizacijo ocenjevanja pa je v zahtevnih razmerah za izvedbo prevzelo DV Malkovec.

Člani DV Sevnica - Boštanj, ki so sodelovali na ocenjevanju vin v organizaciji ZDVD, v sklopu prireditev 49. Tedna cvička, so dosegli odlične rezultate. V Novem mestu so maja 2021 sodelovali s 13 vzorci, med drugim pa so dosegli 1 veliko zlato medaljo, 4 zlate in 4 srebrne medalje. Poleg tega je Stane Možič, v številčno zelo zastopani kategoriji modrih frankinj, za letnik 2020 osvojil najvišjo oceno (18,23) in prejel naziv Prvak modre frankinje 2020.

Rahljanje epidemioloških ukrepov, ki pa se je žal izkazalo kot začasno, je omogočilo srečanje članic in članov organov društva, in sicer 4. junija 2021. Člani upravnega in nadzornega odbora, disciplinske komisije, praporščaki in poverjeniki za pobiranje članarin, so bili povabljeni v krško klet in k vinogradniku Andreju Molanu v Čele pri Zdolah.

Srečanje je bilo priložnost za kovanje načrtov in idej za realizacijo aktivnosti po sprostitev ukrepov, česar so si vsi čim prej želeli.

■ Članice in člani organov DV Sevnica - Boštanj pred cvičkovo brajdo krške kleti, 4. 6. 2021.¹⁵²

¹⁵² Na sliki manjkata člana upravnega odbora Aleš Germovšek in Ivan Možic.

■ Veliki Gaber, 10. 7. 2021.

Veliki Gaber je bil prizorišče zaključka tradicionalnega 49. Tedna cvička. Že drugo leto zapored je prireditev zaradi epidemije potekala brez večje udeležbe in brez povorke, v kateri je običajno sodelovalo okvirno 1300 članic in članov ZDVD. Prireditve v okrnjeni obliki se je udeležila delegacija DV Sevnica - Boštanj s člani, ki so sodelovali na ocenjevanju vin ZDVD.

Po letu 2020, ko v Gornji Radgoni zaradi epidemije kmetijsko-živilskega sejma ni bilo, so članice in člane društva pozvali, da ga avgusta 2021 ponovno obiščejo. Obisk sejma so izvedli v torek, 24. avgusta 2021, to je bil prvi množičen dogodek po začetku epidemije, ki ga je društvo uspelo organizirati zaradi rahljanja epidemioloških ukrepov. Udeleženci so popoldne preživeli na turistični kmetiji v Kogu, v Ljutomersko-Ormoških goricah.

Strokovno predavanje o trgatvi letnika 2021 je bilo za vsa vinogradniška društva sevniške občine organizirano 8. septembra 2021 organizirano v Trzišču. Zbrani so prisluhnili Ivanki Badovinac, svetovalki za vinarstvo iz KGZS Novo mesto. Za vstop v dvorano je bil v razmerah porasta okužb zahtevan eden od PCT pogojev (preboleznost-cepljenost-testiranje).

Po trgatvi 2021 so izvedli strokovno ekskurzijo na Koroško in Štajersko. Napovedali so jo že leto prej, vendar je bila zaradi razmer odpovedana. Po začetku zbiranja prijav je bil avtobus poln v enem dnevu, ljudje so pogrešali skupna druženja in so takšne dogodke težko pričakovali. Po Dravi so udeležence popeljali s flosom, koroški splavarji so jim ob tem predstavili splavarsko kulturno dediščino. Maribor – mesto ob Dravi – že stoletja kroji vinarska tradicija. Ni naključje, da mesto raste z najstarejšo trto na svetu, z njo pa vinogradniki, vinska kultura ter turistične zanimivosti mesta in okolice. V hiši vina Doppler, na eni strani obdani s šentiljskimi griči in na drugi s pesniško dolino, so jih prijazno pričakali in sprejeli mladi gospodarji, ki nadaljujejo uspešno pot prejšnjih dveh generacij, ter sevniškim vinogradnikom predstavili svojo vinogradniško zgodbo. Zanimivo doživetje so imeli tudi na vinski fontani Vodole.

Strokovna ekskurzija,
Zgornja Kungota,
16. 10. 2021.

V februarju 2022 je DV Sevnica - Boštanj izvedlo jubilejno 40. društveno ocenjevanje vin, ki od leta 1982 v Sevnici ali Boštanju neprekinjeno potekajo. Po končanem ocenjevanju so iz društva čestitali vsem sodelujočim in se jim zahvalili za zaupanje. Skupno je bilo na 40. ocenjevanju ocenjenih 100 vzorcev, od katerih jih je bilo 7 izločenih zaradi napak. Delež izločenih vzorcev je bil najnižji po letu 2000, odkar v društvu sistematično vrednotijo rezultate, kar je spodbudno dejstvo. Člani ocenjevalnih komisij, ki sta ju vodila Darja Bovha in Jure Grubar, so se strinjali, da lahko ocenjena vina letnika 2021 ovrednotimo z oceno prav dobro. To je bila lepa novica, ponazarja rezultate več desetletnega dela DV Sevnica - Boštanj pri izobraževanju članstva. Izpostavili so željo, da bi odlična vina, ki so bila ocenjena, pa tudi druga, ki zorijo v sevniških in okoliških kletih, našla pot do tistih, ki takšna vina spoštujejo in si zaslužijo, da v njih uživajo.

V 40 dosedanjih ocenjevanjih je bilo v društvu ocenjenih okoli 4600 vzorcev vin vinogradnic in vinogradnikov iz Sevnice in okolice. Pred desetletji so bile dosežene ocene skromne, do leta 2000 je kakovostni razred doseglo manj kot 20 % vzorcev, v zadnjih letih pa je kakovostno vino že več kot vsako drugo. Dobre ocene in spodbudni trendi so predvsem odraz znanja in izkušenj članic in članov društva ter dela na strokovnem področju. Vina so v DV Sevnica - Boštanj ocenjevali mnogi znani in ugledni enologi in vinski strokovnjaki iz Slovenije, med njimi dr. Dušan Terčelj, dr. Mojmir Wondra, Katarina Merlin, Zdravko Mastnak, Darko Marjetič, Jure Grubar, največkrat pa Darja Bovha in Jože Simončič. Za vrednotena vina so izrazili pohvale, bili pa so tudi kritični, ko je bilo potrebno. V društvu verjamejo, da so rezultati ocenjevanj usmeritev in v pomoč marsikateremu kletarju, ki mu ni vseeno, kakšno vino neguje v svoji kleti. So vzpodbuda, dokaz kvalitete, lahko pa tudi svarilo, da je potrebno korigirati tehnološki proces, vinogradniško in kletarsko prakso. V nadaljevanju navajamo nekaj zgovornih trendov, ki jih v društvu analizirajo po letu 2000. Prikazujejo število ocenjenih vin, delež, ki po letih dosega kakovosten in vrhunski razred, ter trend povprečnih ocen za bela in rdeča vina.

Jubilejno, 40. društveno ocenjevanje vin, Krakovo, 12. 2. 2022.

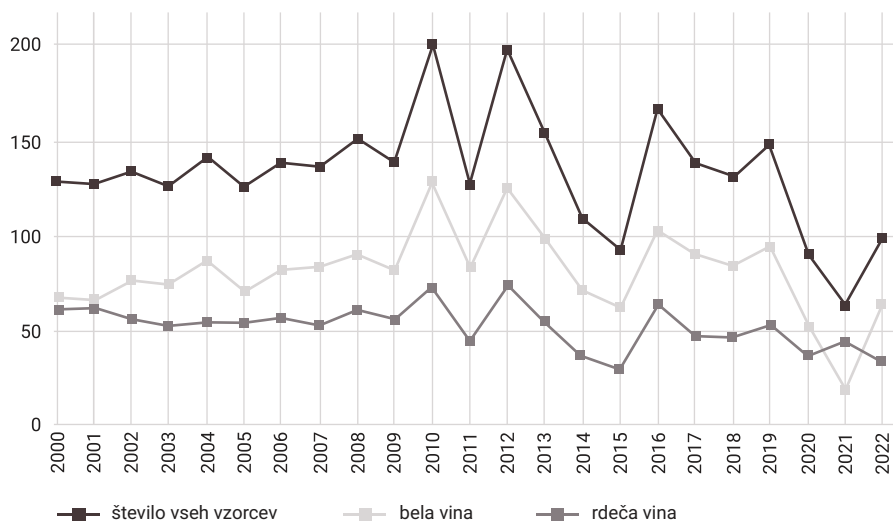
■
Jože Kodela,
predsednik DV Sremič,
na jubilejnim 40. društvenem
ocenjevanju vin, Krakovo,
12. 2. 2022.

Na Blanci so se 24. marca 2022 razveselili ponovnega srečanja z Marjanom Kraglom, strokovnjakom iz podjetja Karsia. Po predavanju o zaščiti vinske trte, so zbrane slušatelje s svojimi vini in prigrizki pogostili domači vinogradniki in vinogradnice.

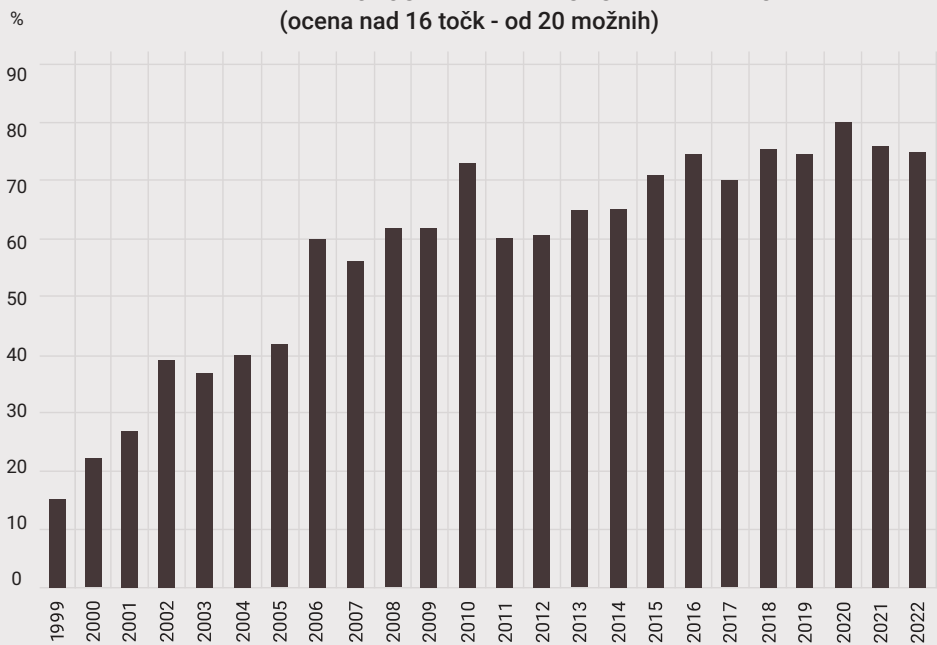
■
Pogostitev po strokovnem predavanju, Blanca, 24. 3. 2022.

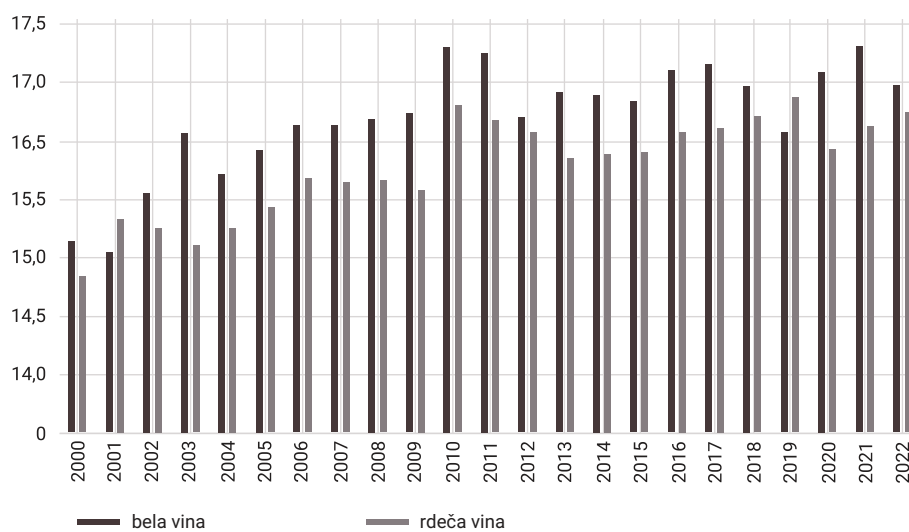
ŠTEVILO OCENJENIH VZORCEV VIN

DELEŽ VIN V KAKOVOSTNEM IN VRHUNSKEM RAZREDU (ocena nad 16 točk - od 20 možnih)

POVPREČNA OCENA VIN

V Boštanjju je bil 1. aprila 2022 po dveh letih ponovno izveden redni letni občni zbor. Približno 80 članic in članov društva je soglasno potrdilo poročila predsednika društva, blagajniško poročilo in poročilo nadzornega odbora. Zbor je pozdravil predsednik KS Boštanj Jože Udovč, župan Srečko Ocvirk pa je ob opravičenih odsotnosti društvu poslal čestitke za dosežene rezultate. Nastopili so domači Ljudski pevci iz Boštanjja, za pogostitev so poskrbele članice Aktiva žena Boštanj. V nadaljevanju so bile po zaključenem 4-letnem mandatu izvedene redne volitve v organe društva. V novi 9 članski upravni odbor so bili izvoljeni Jože Simončič, Veronika Krstič, Aleš Germovšek, Katarina Simončič, Janko Kobal, Marko Motore, Ivan Možic, Silvo Pinoza in Milan Simončič. Novi nadzorni odbor od pomladi 2002 deluje v sestavi Majde Horjak (predsednica), Francija Hribška in Hermana Radeja. Zbor je izvolil tudi disciplinsko komisijo, ki do sedaj še ni imela potrebe, da bi se sestala, in sicer v sestavi Milene Naroglav, Mirana Koširja in Matija Hribarja. Nadomestna člana disciplinske komisije, ki se izvolita po Statutu, sta Matej Imperl in Zvone Udovič. Sprejet je bil program dela do naslednjega zbora, ki je primerljiv s časi »pred Corono«. V zaključku zbora so bile podeljene diplome 40. društvenega ocenjevanja vin. Predsednik društva Jože Simončič, ki po soglasni izvolitvi nadaljuje mandat, se je zahvalil vsem, ki v društvu delujejo in prispevajo k doseganju skupnih ciljev in izpolnjevanju poslanstva. Še posebej je pri tem izpostavil članice in člane upravnega in nadzornega odbora, praporščake, skrbnike društvenega inventarja, poverjenike za pobiranje članarin, urednika spletne strani in vse druge, ki so sodelovali pri izvedenih aktivnostih.

Člani nadzornega odbora Vladimir Zakšek, Jože Udovč in Andrej Jazbec so ob zaključku mandata v zahvalo za dolgoletno konstruktivno sodelovanje in delo v društvu od predsednika prejeli simbolično darilo, Boštanj, 1. 4. 2022.

ZAKLJUČEK

Potovanje skozi čas, ob sotočju rek Save in Mirne zaključujemo z majem 2022. Poskušali smo razgrniti razmere in prikazati okoliščine, v katerih so živeli in živijo vinogradniki in vinarji na Sevnškem. Uvodoma smo predstavili nekaj zgodovinskih dejstev, povzeli smo jih iz različnih virov. V nadaljevanju smo se omejili na poslanstvo, ki so ga po letu 1972 – to je v zadnjih 50 letih – udeleževali in ga še danes poosebljajo članice in člani DV Sevnica - Boštanj.

Ob tradiciji negovanja vinske trte, ki so jo v naše kraje že davno prinesli Kelti in Rimljani, so tekla leta, desetletja in stoletja. Skozi mnoge preizkušnje in izzive so se spreminjale družbene in gospodarske razmere, socialni status in kakovost življenja naših prednikov. Spreminjale so se tudi navade in načini obdelave vinogradov in kletarjenja, sortni izbor vinskih trt in karakter pridelanih vin. Po trtni uši na prelomu 19. na 20. stoletje se je morda zdelo, da se bo vinogradniško izročilo v naših krajih zaključilo. Pa ni bilo tako, saj so vztrajni kmetje zmogli dovolj poguma in v manjšem obsegu obnovili propadle vinograde. Ambiciozno so jih zasadili z novimi odpornimi sortami in verjeli v lepše čase.

Naslednjo veliko prelomnico predstavlja 2. svetovna vojna – izseljena pokrajina in vse slabo, kar prinaša vojna vihra. V nekaj letih, ko vinogradi niso bili obdelani, so ponovno v večjem delu propadli. Na ruševinah je po vojni rasel nov družbeni red in nova država. V svoje kolesje je vpel delavski živelj, ki se ob drugih prioritetah ni utegnil pretirano ukvarjati z vinogradništvom in vinarstvom. Na mnogih vinogradniških legah se je tudi na Sevnškem razbohotila samorodnica. Pridelana vina, ki so jih sevniški in okoliški kmetje ter vinarji pridelovali za samooskrbo, nekaj pa so jih prodali okoliškemu prebivalstvu in v revirske kraje, so bila po današnjih kriterijih pogosto oporečna. Sloves tako pridelanih vin ni bil ravno visok in ni obetala perspektive na dolgi rok.

■
Pogled iz Zajčje gore
na Sevnico in posavsko
gričevje, maj 2012.

Naslednja prelomnica pa je bila bolj spodbudna in jo želimo iz tega razloga posebej poudariti. V 70. letih prejšnjega stoletja je vse več ljudi, ki so se neposredno ali posredno ukvarjali z vinogradništvom, pričelo glasno opozarjati na neustrezen status in neurejene razmere na vinogradniškem in vinarskem področju. Sevniciani so se spontano in prostovoljno pridružili novemu gibanju na Dolenjskem, katerega posledica je bila ustanovitev 2. vinogradniškega društva v Sloveniji, in sicer Društva vinogradnikov Dolenjske. Vizija novega društva junija 1972 je bila postati gonilna sila na področju vinogradništva in kletarstva, združiti tako ljubiteljske kot tudi tržne dolenjske pridelovalce grozdja in vina, urediti razmere na trgu in vse možne napore vlagati v dvig kakovosti pridelanih vin. Sevniški vinogradniki, katerim so se pridružili boštanjski, pa tudi iz Blance, Loke pri Zidanem mostu, Zabukovja in drugih okoliških krajev, so delovanje dolenjskega društva razširili na gorice, ki ležijo na obeh bregovih reke Save v občini Sevnica. Tako je Društvo vinogradnikov Dolenjske v Sevnici »*prestopilo geografsko mejo*«, upoštevajoč opredelitev pokrajine Dolenjska. Ožji vinogradniški okoliš Sevnica - Boštanj, kot »*podružnica*« Društva vinogradnikov Dolenjske, je bil v Sevnici ustanovljen leta 1981. V letu 1993 se je preoblikoval v samostojno Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj, ki se je med prvimi včlanilo v Zvezo društev vinogradnikov Dolenjske. Društvo je vplivalo na razvoj vinogradništva in vinarstva, premagovalo je izzive, v desetletjih delovanja je osveščalo svoje številne članice in člane, v večini ljubiteljske pridelovalce. Strokovno znanje in dobre kletarske prakse so postale dostopne tudi manjšim pridelovalcem. Povečal se je sortni izbor in raznolikost pridelanih vin, med katerimi so svoje mesto našli tudi predikati in penine, ki na Sevniškem odlično uspevajo. Vinogradnikom in vinarjem so dostopna sodobna oprema, FFS in enološka sredstva. Rezultati so neizpodbitni in dokazljivi. Z leti se je povečevala kakovost pridelanih vin, kar zgovorno pokažejo trendi društvenih ocenjevanj vin, ki se v Sevnici organizirajo zadnjih 40 let. Tržni viški običajno najdejo pot do zadovoljnih potrošnikov in ljubiteljev vin.

Kraj stalnega prebivališča	Število	Kraj stalnega prebivališča	Število
Sevnica	79	Ljubljana Polje	1
Boštanj	77	Maribor	1
Blanca	31	Mirna	1
Radeče	9	Škofja Loka	1
Loka pri Zidanem mostu	6	Trbovlje	1
Krško	2	Trebelno	1
Šmartno pri Litiji	2	Tržišče	1
Žirovnica	2	Velenje	1
Brestanica	1	Zabukovje	1
Grosuplje	1	Zagorje ob Savi	1
Krmelj	1	Skupaj	221

Članstvo v DV Sevnica – Boštanj, po kraju bivanja.

V začetku leta 2022 ima Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj, kljub upadanju števila ljubiteljskih vinogradnikov, še vedno zavidljivih 221 članic in članov. Sava, ki je davno nazaj ločevala dve državi, Kranjsko in Štajersko, danes združuje vinogradnike in vinarje na obeh njenih bregovih. Mostove, ki jih povezujejo, so z leti zgradili različni in številni dogodki - druženja ljudi dobre volje, vseh tistih, ki nadaljujejo vinogradniško in vinarsko tradicijo.

V petih desetletjih se je spletlo mnogo uspešnih vinogradniških in vinarskih zgodb, prijateljstev in poznanstev. V društvu s hvaležnostjo ohranjajo spomin na pokojne članice in člane, ki so postavili trdne temelje, prispevali k udejanjanju skupnih ciljev, jasni viziji in izpolnjevanju poslanstva društva. Veseli so razumevanja in sprejemanja njihovega prispevka na strani širše družbe v lokalnem prostoru, kjer Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj sobiva in deluje.

Časi, ki jih živimo, leta in desetletja, ki so pred nami, prinašajo nove izzive. Od tega, kako bomo uspešni pri obvladovanju sprememb, je odvisno, kako se bo nadaljevala zgodba o krajih in ljudeh, ki ob sotočju Save in Mirne skrbijo za vinsko trto in pridelujejo vino. Verjamemo, da bo uspešna še mnoga leta.

Vinska gorica Handija, 24.5.2014

IZVOLJENI
IN IMENOVANI
PREDSTAVNIKI

DV Dolenjska, OVO Sevnica - Boštanj in DV Sevnica - Boštanj

Obdobje
18. 6. 1972
do 26. 12. 1981

Člana upravnega odbora Društva
vinogradnikov Dolenjske, predstavnika
podružnice Sevnica - Boštanj: Jože Peternel
(1972–1976) in Vida Medved (1976–1980).

Član upravnega odbora Ožjega
vinogradniškega okoliša (OVO) Malkovec,
predstavnik za Sevnico in Boštanj: Boris
Slapšak (1977–1981).

Obdobje
26. 12. 1981
do 16. 2. 1986

Upravni odbor:

Alojz Rupar – predsednik
Mira Možic – tajnik
Jože Peternel – blagajnik
Boris Slapšak
Tine Klemenčič
Izidor Simončič
Bruno Plaustejner
Ivan Mastnak
Vida Medved

Nadzorni odbor:

Martin Kovač
Jože Železnik
Alojz Zalašček

Obdobje
16. 2. 1985
do 18. 2. 1990

(* vsled maloštevilne udeležbe
27. 12. 1985 je bil zbor ponovljen 16. 2. 1986)

Upravni odbor:

Rado Umek – predsednik
Alojz Rupar – tajnik
Ivan Mastnak
Alojz Zalašček
Jože Ribič
Darko Trbovc
Janez Hohkraut
Darinka Starič
Izidor Simončič
Alojz Lipar
Vinko But
Ivan Kelhar

Nadzorni odbor:

Jože Peternel
Martin Kovač
Martina Koritnik

Obdobje
18. 2. 1990
do 6. 2. 1994

Upravni odbor:

Rado Umek - predsednik
Alojz Rupar - tajnik
Jože Peternel - blagajnik
Ivan Mastnak
Darinka Starič
Izidor Simončič
Alojz Lipar
Janez Hohkraut
Alojz Zalašček

Nadzorni odbor:

Kristijan Janc
Vinko But
Alojz Lipar

Obdobje
6. 2. 1994
do 1. 3. 1998

Upravni odbor:

Rado Umek – predsednik
Alojz Rupar – tajnik
Milena Naroglav – blagajnik
Jože Železnik
Ivan Mastnak
Alojz Zalašček
Janez Hohkraut
Darko Trbovc
Jože Peternel

Nadzorni odbor:

Kristijan Janc – predsednik
Vinko But
Izidor Simončič

Obdobje
1. 3. 1998
do 30. 1. 2000

Upravni odbor:

Umek Rado – predsednik
Alojz Rupar – tajnik
Milena Naroglav – blagajnik
Jože Peternel – podpredsednik
Jože Železnik
Ivan Možic
Alojz Zalašček
Franc Pavlovič
Darko Trbovc

Nadzorni odbor:

Kristijan Janc st. – predsednik
Ivan Mastnak
Janez Hohkraut

Obdobje
21. 1. 2006
do 5. 3. 2010

Upravni odbor:

Milan Simončič – predsednik
Katarina Simončič – tajnik
Milena Naroglav – blagajnik
Joško Žvar – podpredsednik
Stane Možič
Anton Košar
Miran Kozmus
Branko Žibert
Jože Železnik

Nadzorni odbor:

Jože Udovč – predsednik
Janez Hohkraut
Andrej Jazbec

Obdobje
5. 3. 2010
do 28. 2. 2014

Upravni odbor:

Franc Košak – predsednik
Katarina Simončič – tajnik
Aleš Germovšek – blagajnik
Stane Možič – podpredsednik
Jože Beršnak
Herman Radej
Branko Žibert
Ivan Možic
Milan Simončič

Nadzorni odbor:

Jože Udovč – predsednik
Janez Hohkraut
Andrej Jazbec

Obdobje
30. 1. 2000
do 1. 2. 2002

Upravni odbor:
Jože Železnik – predsednik
Milan Simončič – tajnik
Milena Naroglav – blagajnik
Jože Peterneel – podpredsednik
Stane Možič
Franc Pavlovič
Niko Redenšek
Janez Vidrih
Alojz Zalašček

Nadzorni odbor:
Kristijan Janc – predsednik
Ivan Mastnak
Janez Hohkraut
Vinko But zaradi smrti K. Janca od 2. 2. 2001

Obdobje
1. 2. 2002
do 27. 1. 2006

Upravni odbor:
Milan Simončič – predsednik
Katarina Zalašček – tajnik
Milena Naroglav – blagajnik
Janez Vidrih – podpredsednik
Stane Možič
Jože Peterneel
Niko Redenšek
Alojz Zalašček
Jože Železnik

Nadzorni odbor:
Janez Hohkraut – predsednik
Ivan Mastnak
Vinko But

Obdobje
28. 2. 2014
do 23. 2. 2018

Upravni odbor:
Franc Košak – zaradi smrti 24. 4. 2014
prenehanje funkcije predsednika
Jože Simončič – predsednik (od 14. 3. 2015)
Stane Možič – podpredsednik
Katarina Simončič – tajnik
Aleš Germovšek – blagajnik
Ivan Možic
Veronika Krstič
Milan Simončič
Silvo Pinoza
Herman Radej

Nadzorni odbor:
Jože Udovč – predsednik
Andrej Jazbec
Janez Hohkraut

Obdobje
23. 2. 2018
do 1. 4. 2022

Upravni odbor:
Jože Simončič – predsednik
Veronika Krstič – podpredsednik
Katarina Simončič – tajnik
Aleš Germovšek – blagajnik
Marko Motore
Ivan Možic
Milan Simončič
Silvo Pinoza
Herman Radej

Nadzorni odbor:
Jože Udovč – predsednik
Andrej Jazbec
Vladimir Zakšek

Obdobje od 1. 4. 2022
(mandat poteče spomladi 2026)

Praporščaki

Upravni odbor:

Jože Simončič – predsednik
Veronika Krstič – podpredsednik
Katarina Simončič – tajnik
Aleš Germovšek – blagajnik
Marko Motore
Ivan Možic
Milan Simončič
Silvo Pinoza
Janko Kobal

Nadzorni odbor:

Majda Horjak
Herman Radej
Franci Hribšek

Ivan Mlakar 20. 9. 1997–31. 1. 2003
Blaž Zagrajšek 20. 9. 1997–7. 1. 2020
Stanko Vovk 31. 1. 2003–1. 3. 2014
Jože Beršnak od 1. 3. 2014
Branko Žibert od 24. 2. 2018
Martin Horjak od 21. 2. 2020

Poverjeniki za pobiranje članarin

Prvi poverjeniki do leta 1988: Jože Rihtar (za Sevnico), Ivan Mlakar (za Sevnico, Šmarje in Ledino), Mira Možic (za Loko pri Zidanem mostu), Martin Dolinšek (za Boštanj), Darinka Starič (za Blanco).

V letih 1988–1993 so bili, poleg zgoraj navedenih, imenovani še: Avgust Sinkovič (za Blanco), Silvo Krnc (za Sevnico in Šmarje), Ivan Mastnak (za Sevnico in Šmarje), Niko Redenšek (za Boštanj, od 1991), Kristijan Janc (za Studenec, od 1993 do 1999), Darko Trbovc (za Sevnico, od 1992), Jože Lekše (za Sevnico). Od 1994 do 2010 je funkcijo poverjenika, kot blagajničarka društva opravljala tudi Milena Naroglav.

Po letu 2000 so funkcijo poverjenikov opravljali oz. jo še opravljajo: Ivan Mlakar (do 2004), Jože Lekše (do 2005), Janez Vidrih (do 2009), Franci Murenc (do 2014), Janez Kodeh, Aleš Germovšek (od 2004), Branko Žibert (od 2009), Herman Radej (od 2010).

UPORABLJENE KRATICE

DL	Dolenjski list.
DV	Društvo vinogradnikov
FFS	Fito farmacevtska sredstva
KGZS	Kmetijsko gozdarski zavod Slovenije
KIS	Kmetijski inštitut Slovenije
KŠTM	Zavod za kulturo, šport, turizem in mladinske dejavnosti
OVO	Ožji vinogradniški okoliš
UO	Upravni odbor
VTC	Vinsko turistična cesta
ZDVD	Zveza društev vinogradnikov Dolenjske

UPORABLJENI VIRI

Arcanum Adatbázis Kft. Arcanum Maps. Pridobljeno 3. 4 2022 na Europe in the XIX. century: <https://maps.arcanum.com>

Belvin, vinska šola. (2022). Belvin. Pridobljeno 24. 01 2022 na Vina Slovenije: <https://www.belvin.si/izobrazevanja/izobrazevanje/vina-slovenije>

Bizeljsko.si. Pridobljeno 18. 01 2022 na Da je bila prva trsnica ustanovljena prav na Bizeljskem leta 1884?: <http://www.bizeljsko.si/da-je-bila-prva-trsnica-ustanovljena-prav-na-bizeljskem-leta-1884>

C.k. kmetijska družba za Štajersko. (16. 10 1906). Brezobrestna posojila za revne vinogradnike na Štajerskem. Gospodarski glasnik za Štajersko : list za gospodarstvo in umno kmetijstvo, 55(20), 157.

Dnevnik Družba medijskih vsebin d.d. (24. 11 2016). Znanstveno odkritje: modra frankinja in portugalka sta izvirno iz Slovenije. Pridobljeno 16. 1 2022 na Dnevnik.si: <https://www.dnevnik.si/1042755193>

Dolenc, M. (1926). Pravosodstvo klevevske in boštanjske graščine od konca 17. do začetka 19. stoletja. Zbornik znanstvenih razprav, letnik 1925–1926, posvečen spominu Ivana Žolgerja, 153–247.

Dolenc, M. (1940). »Gorske bukve« v izvirniku, prevodih in priredbah. Ljubljana: SAZU.

Dolenjski list. (1972). Združevanje in sodelovanje, V prid slovesu cvička. Dolenjski list, 23(25), 11.

Dolenjski list. (7. 1 1982). Pokušina vin bo v Sevnici. Dolenjski list, 33(1), 3.

Dolenjski list. (31. 1 1985). Vzorci vin na staro pošto. Dolenjski list, 36(5), 3.

Dolenjski list. (27. 1 1989). Dobra kaplica bolj cenjena. Dolenjski list, 4(34), 19.

Dolenjski list. (9. 9 1993). Dogodki v sliki in besedi. Dolenjski list, 36, 8.

Dolenjski list. (2. 9 1993). O trgatvi in predelavi grozdja ob suši. Dolenjski list, 44(35), 6.

Dolenjski list. (12. 8 1993). Vinogradniki v Radgono. Dolenjski list, 32, 6.

Dolenjski list. (16. 11 1995). Grb občine vinogradnikom. Dolenjski list, 46, 6.

Dolenjski list. (18. 1 1996). Poučna vodena degustacija mladih vin. Dolenjski list, 47(3), 9.

Dolenjski list. (18. 9 1997). Postajajo dobri tudi kot kletarji. Dolenjski list, 48(37), 6.

Dolenjski list. (26. 11 1998). Vse večja ponudba ob vinski cesti. Dolenjski list, 49(47), 7.

Dolenjski list. (3. 2 2000). Sava razdelila vinograde in ljudi. Dolenjski list, 5(2632), 9.

Dolenjski list. (23. 3 2000). Vinogradniki sestavili svojo listo. Dolenjski list, 51(12), 12.

Dolenjski list. (7. 3 2002). Gre za bizeljčana in sremičana. Dolenjski list, 9.

Dolenjski list. (8. 3 2007). Županovo vino 2007 je Romihova modra frankinja.

Dolenjski list, 58(10), 11.

Dolenjski list. (20. 3 1986). Sevniški paberki. Dolenjski list, 37(12), 6.

Domovina. (15. 6 1893). Druge slovenske novice. Domovina, 3(17), 6.

Domovina. (25. 5 1895). Druge slovenske novice. Domovina, 5(15), 6.

Domovina. (1. 10 1931). Sevniško pismo. Domovina, 14(40), 8.

Domovina. (14. 1 1932). Kratke vesti. Domovina, 15(3), 5–6.

Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj. (1993–2022). Zapisniki sej UO, NO in občnih zborov.

Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj. (1997–2021). Bilteni, izdani ob društvenih ocenjevanjih vin.

Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj. (2016). Statut Društva vinogradnikov Sevnica - Boštanj. Sevnica: DV Sevnica - Boštanj.

Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj. Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj. Pridobljeno na <https://www.drustvo-vinogradnikov.si>

Društvo vinogradnikov Studenec. Društvo vinogradnikov Studenec. Pridobljeno 27. 01 2022 na Kdo smo: <https://www.vinogradniki-studenec.si/o-drustvu.html>

Društvo vinogradnikov Šentjanž. Zgodovina. Pridobljeno 30. 3 2022 na Društvo vinogradnikov Šentjanž: <https://vds.sentjanz.si>

Dular, A. (1988). Vinogradništvo na Slovenskem v 19. stoletju. Slovenski etnograf, 33(34), 51–82.

Dušič, B. G. (14. 11 2013). Tit Doberšek, prvi urednik Hribčka. Dolenjski list, 46, 20.

Feher, J., Lengyel, G., & Lugasi, A. (2007). The cultural history of wine - theoretical background to wine therapy. Central European Journal of Medicine, 2(4), 379–391. doi: 10.2478/s11536-007-0048-9

Geago. Spletni portal Geago. Pridobljeno 13. 2 2022 na Grajska vinoteka Sevnica: <https://www.geago.si/sl/pois/17751/grajska-vinoteka-sevnica>

Gombač, F. (15. 10 1920). Letošnja vinska letina na Kranjskem. Kmetovalec, 19, 214.

Gorjak, R. (2017). Slovenija, vinska dežela. Mengeš: Sandra Bohinec Gorjak.

Gorjak, R. (12. 11 2021). O vinu. Pridobljeno 5. 3 2022 na Vinski vodnik 2021:

Posavje: <https://www.ovinu.si/1652/Vinski-vodnik-2021-Posavje>

Gradovi Slovenije. (2019). Gradovi Slovenije. Pridobljeno 10. 12 2021 na Grad Boštanj: <https://gradovislovenije.si/project/grad-bostanj>

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU in Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. (2021). Gorske bukve 1582. (A. Jelovšek, Ured.) Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Jakše Gazvoda, T. (10. 7 2018). Delo. Pridobljeno 5. 3 2022 na Tatiču grozdja so za kazen odrezali uho: <https://www.delo.si/razno/taticu-grozdja-so-za-kazen-odrezali-uho>

Jug, S. (1942). Slovenski »zapovedni list« iz leta 1570 in novi vinski davek. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo, 23(1–4), 74–84.

Jutro: dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko. (28. 9 1929). Po boštanjskih gričih in vinogradih. Jutro, 10(227), 3.

Kalinger, F. (1875). Pesmi. Boštanj: OŠ Boštanj.

Kmetijske in rokodelske novice. (8. 2 1898). Vinogradarstvo na Kranjskem. Kmetijske in rokodelske novice, 56(5), 64.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine. (1935). Trsni izbor in vinski tipi za Dravsko banovino. Ljubljana: Kraljevska banska uprava Dravske banovine.

Kramar, E. (1881). Peronospora viticola, nova trtna bolezen. Slovenski narod, 14(154).

Krulej, E. (1942). Kompost v vinogradu. Kmetovalec, 1(59), 149–150.

KS Šentjanž. (21. 5 2020). Šentjanž se predstavi. Pridobljeno 30. 3 2022 na Pušlc

Dolenjske Šentjanž: <http://www.sentjanz.si/index.php/sentjanz-se-predstavi>

KŠTM Sevnica. KŠTM Sevnica. Pridobljeno 5. 3 2022 na Fotogalerija: <https://www.kstm.si/fotogalerija.html>

KŠTM Sevnica. Projekt modra frankinja. Pridobljeno 16. 2 2022 na <https://www.modra-frankinja.com>

KZ Krško. (2018). 90 let vinske kleti Krško. Posavski obzornik, 22(10).

Medved, D. (2011). Vinske bravure. Ljubljana: Modrijan založba.

Medved, D. (2012). Bizeljsko–Sremič: dežela vinske trte, vina in novega življenja.

Bizeljsko: Združenje za promocijo Bizeljskega.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. (23. 7 2021). Vinogradništvo in vinarstvo. Pridobljeno 5. 1 2022 na Stanje v panogi 2021: <https://www.gov.si teme/vinogradnistvo-in-vinarstvo>

Naš glas. (28. 9 1994). Predavanje za vinogradnike. Naš glas, 15(22), 12.

National Geographics. (12. 1 2011). National Geographics. Pridobljeno 15. 4 2022 na Earliest Known Winery Found in Armenian Cave: <https://www.nationalgeographic.com/culture/article/110111-oldest-wine-press-making-winery-armenia-science-ucla>

Občina Sevnica. Občina Sevnica. Pridobljeno 15. 4 2022 na O občini: <https://www.obcina-sevnica.si/sl/o-obcini>

Obravnavе deželneга zbora kranjskega v Ljubljani = Verhandlungen des krainischen Landtages zu Laibach.. Založil deželni odbor kranjski: zvezki 24–49.

Osebnі arhiv Jožeta Peternela. Vpogled v letu 2002.

Posavski muzej Brežice. Posavski muzej Brežice. Pridobljeno 24. 4 2022 na Cepilni nož Ivana Balona: <https://www.pmb.si/odskrnjena-vrata-depoja/cepilni-noz-ivana-balona>

Republika Slovenija. (12. 3 2020). Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje. Pridobljeno 28. 02 2022 na Slovenija razglasila epidemijo novega koronavirusa: <https://www.gov.si/novice/2020-03-12-slovenija-razglasila-epidemijo-novega-koronavirusa>

Republika Slovenija Statistični urad. (2017). Regije v številkah - Statistični portret slovenskih regij 2017. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Revija Vino. (4. 1 2022). Revija Vino. Pridobljeno na Potovanje trte: <https://revija-vino.si/potovanje-trte>

RTV Slovenija. (20. 09 2020). MMC RTV Slovenija. Pridobljeno 09. 01 2022 na Ture avanture: <https://www.rtvlo.si/zabava-in-slog/ture-avanture/na-lentu-obrali-najstarejso-trto-na-svetu-prvi-grozd-je-odrezal-tone-partljic/536611>

Sava Glas. (12. 12 2001). Vino je treba negovati kot otroka. Sava Glas, 2(43), 6.

Sava Glas. (20. 2 2003). Vsak ima svojo zgodovino; društvo, trta in vino. Sava Glas, 3(47), 7.

Seručník, M. (2011). Trtna uš, ta strašno drobna pošast. Ljubljana: Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU.

Simončič, J., Mavrič Štrukelj, M., Brdnik, M., Štabuc, R., & Novak, E. (2017). Slovenski vinogradi. 5. Slovenski vinogradniško-vinarski kongres (str. 2–36). Šentjernej: Kmetijski inštitut Slovenije.

Simončič, M. (2012). Zgodovina društva vinogradnikov Sevnica - Boštanj. Sevnica: Društvo vinogradnikov Sevnica - Boštanj.

Šenoa, A. (1907). Zadnja kmečka vojska. Ljubljana: Katoliška bukvarna.

Wikipedia. (23. 6 2019). Wikipedia. Pridobljeno 08. 01 2022 na Grad Boštanj (Sawenstein): [https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Boštanj_\(Sawenstein\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Boštanj_(Sawenstein))

Zavod za turizem Maribor. (2022). Stara trta. Pridobljeno 30. 1 2022 na Resnično najstarejša: <https://www.staratrta.si/zgodba/resnicno-najstarejsa>

Zelič, O. Z. (2011). Grad Sevnica. Sevnica: Društvo Trg Sevnica.

Zelič, O. Z. (2018). Ernest Krulej : domoljub, publicist in kladivar prve Jugoslavije : ob 130. obletnici njegovega rojstva. Sevnica: Društvo Trg.

Žagar, G. (17. 5 2009). Gradovi.net. Pridobljeno 14. 1 2022 na http://www.gradovi.net/grad/data/sevnicagrad/sevnica_kaiser.jpg

Železnik, A., Zgonec, T., Šnuderl, I., Stopar, R., Orehovec, M., & Novšak, R. (1998). Boštanj - 800 let. Boštanj: Krajevna skupnost Boštanj.

Žiberna, M. (2010). Posavje, turistični vodnik. Novo mesto: Založba Goga.

ZAPISKI

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]